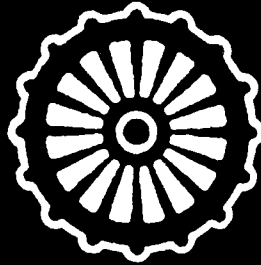

බුද්ධිජයනති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා 17

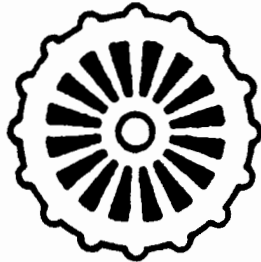

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

සිංහලානුකූල නිකාය

පඤ්චමහාභය (1)

බුද්ධ ජය නගී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා 17

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

11 වන ග්‍රන්ථය

සිංසුත්තනිකාය

පඤ්චමහාගය (1)

මහාවගීය

ත්‍රිපිටකපරිවර්තන සභායෙහි
සංයුක්තනිකාය ශෝධක මණ්ඩලය විසින් සිංහලභාෂායෙන් පරිවර්තන වූ

ත්‍රිපිටක සමපාදක මණ්ඩලය

විසින් පාඨශෝධන පූර්වක වූ සංසකරණය කරන ලදී.

ශ්‍රී බු. ව. 2550
රාජ්‍ය ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 17 (i)

The Eleventh Book in the
Suttanta-Pitaka

11

SAMYUTTANIKĀYA(V-1)

MAHĀVAGGA

With the Sinhala Translation by

**The Samyuttanikāya Editorial Board of
The Tripitaka translation Committee**

Edited by

The Tripitaka Editorial Board

සුභභාෂිතකේ

සිංහල විකාශය

පඤ්චමො භාෂා

මහාචාර්ය

(1)

සුභාෂිතකයෙහි

සිංහල විකාශය

පඤ්චම භාෂා

මහාචාර්ය

(1)

ප මු න CONTENTS

	පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	xiii - xiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xv
සංඛේදන නිරූපණය	xvii
පාළි භෞතිය	xix
මහාවග්ග (පුච්ඡාසාය) වීසය සූචි	xxi - xxxv
පෙළ හා පරිවර්තනය	2 - 443
ගාරාදිපාද - සූචි	445
සංඝඤ්ඤානාම අනුකමණිකා	447- 448
වීසයසපදනුකමණිකා	449 - 460
ඉද්ධාඉද්ධිකා නිරූපණය	461 - 462
බුද්ධිජයනනී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා ..	463 - 466

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධිජයන්ති ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලායෙහි සතළොස් (17) වැනි ග්‍රන්ථය වූයේ සංයුක්ත නිකායෙහි තෙසාලිස් වැනි මග්ගසංයුක්තයෙහි පටන් සව්වසංයුක්තය අවසන් කොට ඇති සංයුක්ත දෙළොස් කින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ මහාවග්ග යයි.

සංයුක්තනිකායේ පඤ්චම භාගයය වූ මහාවග්ගය සිංහලභාෂා-යෙන් තැබීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාබෞද්ධමණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූවාහු හැගොඩ ධම්මඤ්ඤ, ගබ්බෙල උපතිස්ස යන සථවිරයන් වහන්සේ දෙනම වෙති. ඒ තෙරවරුන් විසින් යථාකාලයෙහි සිංහල භාෂාවට නගන ලද සංයුක්ත මහාවග්ගය සංයුක්තනිකාය සංශෝධකමණ්ඩලයට පත්කරනු ලැබූ පණ්ඩිත හැගොඩ ධම්මඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ යැ, පණ්ඩිත වතුගෙදර අමරසිහ නායකසථවිරයන් වහන්සේ යැ, පණ්ඩිත ගලගම සරණධාර සථවිරයන් වහන්සේ යැ යන ස්ථවිරවරුන් විසින් ලිපිදෙස බැහැර කොට පාඨානකර දක්වමින් පෙළ ද ලියා සකස් කරන ලද්දේ ය. යථානුරූප වූ සූත්‍රනාම හා සූත්‍රසංඛ්‍යා ද ඒ ස්ථවිරවරුන් විසින් මැ දක්වන ලද්දේ ය. මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයෙහි බහුමුද්‍රක මහතෙරවරුන් විසින් මහදුත්සාහයෙන් පාඨ-ශේඛනය හා සිංහල පරිවර්තන සංස්කරණය ද සිදු කෙරෙමින් ශාරදීපාද, සංඥානාම, විශේෂපදනුක්‍රමණිකා ද යොදන ලද්දේ විය.

තව ද සංයුක්ත මහාවග්ගය එක් මැ ග්‍රන්ථයක් ලෙස මුද්‍රණය කැරැවීමට ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් සමමත කරන ලද නමුදු මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණි කල්හි සංයුක්තනිකාය පස්වැනි භාගය පරිහරණයට දුෂ්කර සේ මහත් වන බව පෙනුණු හෙයින් මහාවර්ගයේ 'මග්ගසංයුක්ත බොජ්ඣංගික -සතිපට්ඨාන- ඉන්ද්‍රිය- සම්මප්පධාන සංයුක්ත යන සංයුක්ත සය පඤ්චමභාගයේ ප්‍රථමකාණ්ඩය ලෙස ද, ඉද්ධිපාදසංයුක්තයේ පටන් ශේෂය ද්විතීය කාණ්ඩය ලෙස ද පළ කරවන්නට නියම කරගනුමහ. එහෙයින් සංයුක්ත සභීය සඳහා ලියැයුතු සංඥාපනය ද දෙවැනි කාණ්ඩයෙහි ලා දක්වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාබෞද්ධමණ්ඩලය මඟින් සමාරබධ වූ ත්‍රිපිටක බුද්ධධර්මය සියබසින් පළකරවැලීමේ සත්කාර්යය සපුරාලීම සඳහා ශ්‍රීමත් ජනාධිපති ජයවර්ධන උතුමාණන්ගෙන් ලැබෙන අනුග්‍රහය ද, ගරු අග්‍රාමාත්‍ය ආර්. ප්‍රේමදාස මැතිතුමාගේ උපස්තමනය ද, ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය ඊ. ඇල්. බී. හුරුල්ලේ මැතිතුමාගේ සංවිධානය ද සමස්ත බෞද්ධ ජනතාවගේ සහය සමකාවනාවට විශේෂයෙන්

හිමිවිය යුතු ය. එසේ ම සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් වූ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ බුද්ධිපුර්වක සංවිධානය නිසා ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය ඉතා ඉක්මනින් නිමහම් කරවාලීමට හැකිවී යයි කියැයුණුය. සඤ්චරමප්‍රවර්තක කුශලක්‍රියාවෙහි සභාය වන 'කිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන් ඇතුළු හැම දෙන සුබභාගී වෙන්වා'යි ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට, ශාස්තෘශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඩකානඤ්ඤ
මහානායක සථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

2525 පුනිමස 12 වැනි දින
1982
මහානායක වාරිකාරාමය
115, විජයරාම මාවත
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අඟ්ගමභාෂණධීන, බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහාසථවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අභංගම විද්‍යාවන්දපරිවෙණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චරාචායඤ, කෝදුගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලඛනායෙහි ප්‍රධාන සඛකනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනොදය පරිවෙණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චර, ලඛ්‍යගම ශ්‍රී ලඛනානන්ද—කෝව්වෙ ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රීධම් මහාසඛක සභායෙහි මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමාධිපති හා අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධම්පියාධිපති, ශාඤ්චති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දුල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක — කෝව්වෙ ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රීධම් මහාසඛකසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධම්මාරාමාධිපති, ශාඤ්චති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වෙඳරුවෙ ශ්‍රී අනම්මදර්ශී—කෝව්වෙ ශ්‍රී කලාණි සාමග්‍රීධම් මහාසඛකසභායෙහි අනුනායක සථවිරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ — මාකඩවර, රේවන පරිවෙණාධිපති රාජකීයපණ්ඩිත, කරභමපිටිගොඩ සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිබ්බිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීයපණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලඛකාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධම්පියයෙහි, ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාචායඤ, ශාඤ්චාචායඤ, රාජකීයපණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකාචායඤ උඩුවේ ජනානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විභාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල—කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සඛක නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- සී 1. - පැල්මඩුල්ල මහාවිහාරයෙහි පුස්තකාල පොත
- සී 2. - ගාල්ල පරමානන්ද විහාරයෙහි පුස්තකාල පොත
- සීඉ. - සිංහලාසාර මුද්‍රිත සංයුක්තනිකාය
- සා. - තාය්‍යසාර මුද්‍රිත සංයුක්තනිකාය
- මජ්. - මුරුමරට ජට්ඨසංගීතියෙහි සංයුක්තනිකාය
- PTS. - Pali Text Society Edition

THE PALI ALPHABET
IN SINHALA CHARACTERS
VOWELS

අ ා ආ ා ඉ ා ඊ ා උ ා ඌ ා එ ා ඔ ා

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṅa			
ටta	ඨtha	ධḍa	ඳḍha	ණṇa			
තta	ඵtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	ඞba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	ඝsa	හha	ළla	ආṇa
කka	කාකේ	කීki	කීkī	කුku	කුkū	කෙකේ	කොකර්
ඛkha	ඛාඛේ	ඛීkhi	ඛීkī	ඛුkhu	ඛුkū	ඛෙඛේ	ඛොඛර්
ගga	ගාගේ	ගීgi	ගීgī	ගුgu	ගුgū	ගෙගේ	ගොගර්

CONJUNCT-CONSONANTS

කකka	ඤඤṅṅa	ත්tra	මමmpḥa
කඛkka	ඡඡṅṅa	දදdda	මඛ, මඛ mba
කාkya	ඤඤca	දධddha	මභmbha
කීkri	ඤඤ ඡඡcha	දුදdra	මම්mma
කචkva	ඤඤ ජජja	ඳඳ, ඵඵdva	මභmha
කාඛkya	ඤඤඣඣjha	ධධdhva	යය, යායyya
ඛචkhva	ඵඵḥḥa	නනnta	යායya
ගාggā	ඵඵ, ඵඵḥḥa	ඡඡntha	ලලlla
ගඝggha	ධධḍḍa	ඤඤnda	ලාlyā
ඞඞṅṅa	ධḍḍḍḍa	ඤඤndha	ලාlha
ගුgga	ඡඡඡඡṇṇa	නනnna	වවvha
ඞඞṅṅkha	ඡඡචචṇṇa	නනnha	සසssa
ඞඞṅṅga	ඡඡඵඵṇṇa	පපppa	ඡඡsma
ඞඞṅṅgha	ඡඡඵඵ, ධධṇṇda	පඵppḥa	සවsva
චචcca	ඡඡත්ta	ඞඞbbba	භභhḥma
චචccha	ඡඡත්thā	ඞඞbbbha	භභhva
ඡඡjja	ඡඡත්va	භභbra	ළළḥḥa
ඡඡඣඣjja		මමmpa	

ආ ා ආ ා ආ ා ආ ා ආ ා ආ ා ආ ා

සංයුතනීකායො

පඤ්චමහාගො - පඨම කණ්ඩො

මහාවගග (1) - විසය සූචි

1. මග්ගසංයුතතං 2 - 139

1. අවිජ්ජාවග්ගො 2-19

1.	අවිජ්ජා	සූතං	2 - 3
2.	උපධස්	"	4 - 7
3.	සාරිපුත්ත	"	6 - 7
4.	ත්‍රාගමණ	"	8 - 11
5.	කිමකීය	"	10 - 13
6.	භික්ඛු	"	12 - 13
7.	දුතියභික්ඛු	"	12 - 13
8.	විභංග	"	14 - 17
9.	සුක්ඛ	"	16 - 19
10.	නන්දිය	"	18 - 19

2. විහාරවග්ගො 20-29

1.	විහාර	සූතං	20 - 21
2.	දුතියවිහාර	"	22 - 23
3.	සෙව	"	22 - 23
4.	උපසාද	"	24 - 25
5.	දුතියඋපසාද	"	24 - 25
6.	පරිසුද්ධ	"	24 - 25
7.	දුතියපරිසුද්ධ	"	24 - 25
8.	කුක්කුචාරාම	"	26 - 27
9.	දුතියකුක්කුචාරාම	"	26 - 27
10.	තතියකුක්කුචාරාම	"	28 - 29

3. මිට්ඨකතවග්ගො 30 - 37

1.	මිට්ඨකත	සූතං	30 - 31
2.	අකුසලධම්ම	"	30 - 31
3.	පට්ඨපද	"	30 - 31
4.	දුතියපට්ඨපද	"	32 - 33
5.	අසප්පරිස	"	32 - 33
6.	දුතියඅසප්පරිස	"	34 - 35
7.	කුමභ	"	34 - 35
8.	සමාධි	"	34 - 35
9.	වෙදනා	"	36 - 37
10.	උත්තිය	"	36 - 37

විසය සූචි

4. පටිපසුකම්වග්ගො 38 - 43

1.	පටිපසුකම්	සුඛං	38 - 39
2.	පටිපසුකම්	38 - 39
3.	විරෝධ	38 - 39
4.	පාරධගම	38 - 41
5.	සාම ඥාණ	40 - 41
6.	දුතියසාම ඥාණ	40 - 41
7.	බ්‍රහ්ම ඥාණ	40 - 41
8.	දුතියබ්‍රහ්ම ඥාණ	42 - 43
9.	බ්‍රහ්මචරිය	42 - 43
10.	දුතියබ්‍රහ්මචරිය	42 - 43

5. අඤ්ඤාතිත්වියපෙය්‍යාලො 44 - 49

1.	විරාග	සුඛං	44 - 45
2.	සංයොජන	44 - 45
3.	අනුසය	44 - 47
4.	අද්ධාන	46 - 47
5.	ආසවකඛිය	46 - 47
6.	විජජාච්චුතති	46 - 47
7.	ඤාණදසසන	48 - 49
8.	අනුපාද	48 - 49

6. සුරියපෙය්‍යාලො 50 - 57

1.	කල්‍යාණමිත	සුඛං	50 - 51
2.	සීල	50 - 51
3.	ජන්ද	52 - 53
4.	අත	52 - 53
5.	දිට්ඨි	52 - 53
6.	අප්පමාද	52 - 53
7.	යොනිසො	52 - 53
8.	දුතියකල්‍යාණමිත	54 - 55
9.	දුතියසීල	54 - 55
10.	දුතියජන්ද	54 - 55
11.	දුතියඅත	54 - 55
12.	දුතියදිට්ඨි	56 - 57
13.	දුතියඅප්පමාද	56 - 57
14.	දුතියයොනිසො	56 - 57

විසය සූචි

7. එකධම්මපෙය්‍යාලො 58 - 65

1.	කල්‍යාණමිත්ත	සුත්තං	58 - 59
2.	සීල	"	58 - 59
3.	ඡන්ද	"	58 - 59
4.	අත්ත	"	58 - 59
5.	දිට්ඨි	"	60 - 61
6.	අපමාද	"	60 - 61
7.	යොනිසො	"	60 - 61
8.	දුක්ඛකල්‍යාණමිත්ත	"	60 - 61
9.	දුක්ඛසීල	"	62 - 63
10.	දුක්ඛඡන්ද	"	62 - 63
11.	දුක්ඛඅත්ත	"	62 - 63
12.	දුක්ඛදිට්ඨි	"	62 - 63
13.	දුක්ඛඅපමාද	"	62 - 63
14.	දුක්ඛයොනිසො	"	64 - 65

8. දුක්ඛඑකධම්මපෙය්‍යාලො 66 - 73

1.	කල්‍යාණමිත්ත	සුත්තං	66 - 67
2.	සීල	"	66 - 67
3.	ඡන්ද	"	66 - 67
4.	අත්ත	"	66 - 67
5.	දිට්ඨි	"	68 - 69
6.	අපමාද	"	68 - 69
7.	යොනිසො	"	68 - 69
8.	දුක්ඛකල්‍යාණමිත්ත	"	68 - 69
9.	දුක්ඛසීල	"	70 - 71
10.	දුක්ඛඡන්ද	"	70 - 71
11.	දුක්ඛඅත්ත	"	70 - 71
12.	දුක්ඛදිට්ඨි	"	70 - 71
13.	දුක්ඛඅපමාද	"	70 - 71
14.	දුක්ඛයොනිසො	"	72 - 73

9. ගඤ්ඤාපෙය්‍යාලො 74 - 79

1.	පාවිතනිත්ත	සුත්තං	74 - 75
2.	දුක්ඛපාවිතනිත්ත	"	74 - 75
3.	තතිසපාවිතනිත්ත	"	74 - 75
4.	චතුස්සපාවිතනිත්ත	"	74 - 75
5.	පඤ්ඤිමපාවිතනිත්ත	"	76 - 77
6.	ඡව්ඨපාවිතනිත්ත	"	76 - 77
7.	සමුද්දනිත්ත	"	76 - 77
8.	දුක්ඛසමුද්දනිත්ත	"	76 - 77
9.	තතිසසමුද්දනිත්ත	"	76 - 77
10.	චතුස්සසමුද්දනිත්ත	"	78 - 79
11.	පඤ්ඤිමසමුද්දනිත්ත	"	78 - 79
12.	ඡව්ඨසමුද්දනිත්ත	"	78 - 79

විසය සූචි

10. දුකියගඬුගාපෙය්‍යාලො 80 - 85

1.	පාචනනිකන	සුතනං	80 - 81
2.	දුකියපාචනනිකන	„	80 - 81
3.	තකියපාචනනිකන	„	80 - 81
4.	චතුසුපාචනනිකන	„	80 - 81
5.	පඤ්චමපාචනනිකන	„	82 - 83
6.	ඡට්ඨපාචනනිකන	„	82 - 83
7.	සමුද්දනිකන	„	82 - 83
8.	දුකියසමුද්දනිකන	„	82 - 83
9.	තකියසමුද්දනිකන	„	82 - 83
10.	චතුසුසමුද්දනිකන	„	84 - 85
11.	පඤ්චමසමුද්දනිකන	„	84 - 85
12.	ඡට්ඨසමුද්දනිකන	„	84 - 85

11. තකියගඬුගාපෙය්‍යාලො 86 - 91

1.	පාචනනිකන	සුතනං	86 - 87
2.	දුකියපාචනනිකන	„	86 - 87
3.	තකියපාචනනිකන	„	86 - 87
4.	චතුසුපාචනනිකන	„	86 - 87
5.	පඤ්චමපාචනනිකන	„	88 - 89
6.	ඡට්ඨපාචනනිකන	„	88 - 89
7.	සමුද්දනිකන	„	88 - 89
8.	දුකියසමුද්දනිකන	„	88 - 89
9.	තකියසමුද්දනිකන	„	88 - 89
10.	චතුසුසමුද්දනිකන	„	90 - 91
11.	පඤ්චමසමුද්දනිකන	„	90 - 91
12.	ඡට්ඨසමුද්දනිකන	„	90 - 91

12. චතුසුගඬුගාපෙය්‍යාලො 92 - 97

1.	පාචනනිකන	සුතනං	92 - 93
2.	දුකියපාචනනිකන	„	92 - 93
3.	තකියපාචනනිකන	„	92 - 93
4.	චතුසුපාචනනිකන	„	92 - 93
5.	පඤ්චමපාචනනිකන	„	92 - 93
6.	ඡට්ඨපාචනනිකන	„	94 - 95
7.	සමුද්දනිකන	„	94 - 95
8.	දුකියසමුද්දනිකන	„	94 - 95
9.	තකියසමුද්දනිකන	„	94 - 95
10.	චතුසුසමුද්දනිකන	„	96 - 97
11.	පඤ්චමසමුද්දනිකන	„	96 - 97
12.	ඡට්ඨසමුද්දනිකන	„	96 - 97

විසය සූචි

13. අපපමාදවග්ගො 98 - 105

1.	තරාගත	සුඤ්ඤා	..	98- 99
2.	දුකිඤ්ඤාතරාගත	„	..	98- 99
3.	තකිඤ්ඤාතරාගත	„	..	100-101
4.	චතුස්සතරාගත	„	..	100-101
5- 8.	පද	සුඤ්ඤානී	..	100-101
9-12.	කුට	„	..	102-103
13-16.	මූල	„	..	102-103
17-20.	සාර	„	..	102-103
21-24.	වසසික	„	..	102-103
25-28.	රාජ	„	..	102-103
29-32.	වජ්ඣම	„	..	102-103
33-36.	සුරිය	„	..	104-105
37-40.	වස	„	..	104-105

14. බලකරණීයවග්ගො 106 - 121

1.	බල	සුඤ්ඤා	..	106-107
2.	දුකිඤ්ඤාබල	„	..	106-107
3.	තකිඤ්ඤාබල	„	..	106-109
4.	චතුස්සබල	„	..	108-109
5- 8.	බිජ	සුඤ්ඤානී	..	108-109
9-12.	නාග	„	..	110-111
13-16.	රූපබල	„	..	110-111
17-20.	කුමභ	„	..	112-113
21-24.	සුඤ්ඤා	„	..	112-113
25-28.	ආකාස	„	..	112-115
29-32.	මෙඝ	„	..	114-115
33-36.	දුකිඤ්ඤාමෙඝ	„	..	114-117
37- 40.	නාවා	„	..	116- 117
41-44.	ආගභ්ඤ්ඤා	„	..	116-119
45-48.	නදී	„	..	118-121

15. එසනාවග්ගො 122 - 131

1.	එසනා	සුඤ්ඤා	..	122-123
2.	දුකිඤ්ඤාඑසනා	„	..	122-123
3.	තකිඤ්ඤාඑසනා	„	..	122-123
4.	චතුස්සඑසනා	„	..	124-125
5- 8.	එසනා	සුඤ්ඤානී	..	124-125
9- 12.	එසනා	„	..	124-125
13- 16.	එසනා	„	..	124-125

විසය සූචි

17- 32.	වීඩා	„	..	126-127
33- 48.	ආසව	„	..	126-127
44- 64.	භව	„	..	126-127
65- 80.	දුක්ඛතා	„	..	128-129
81- 96.	බිල	„	..	128-129
97-112.	මල	„	..	128-129
113-128.	නීස	„	..	130-131
129-144.	වෙදනා	„	..	130-131
145-160.	භණ්ඩා	„	..	130-131

16. ඔසවගො 132 - 139

1- 16.	ඔස	සුත්තානි	..	132-133
17- 32.	යොග	„	..	132-133
33- 48.	උපාදන	„	..	132-133
49- 64.	ගජ්	„	..	134-135
65- 80.	අනුසය	„	..	134-135
81- 96.	කාමගුණ	„	..	134-135
97-112.	නිවරණ	„	..	136-137
113-128.	උපාදනකඛ්ඛ	„	..	136-137
129-144.	ඔරමනාගීයසංයොජන	„	..	136-137
145-160.	උද්ධමනාගීයසංයොජන	„	..	138-139

2. බොජ්ඣංගසංයුතං 140 - 259

1. පඛන්දවගො 140 - 161

1.	භිවෙතිත	සුත්තං	..	140-141
2.	කාය	„	..	140-145
3.	සීල	„	..	146-151
4.	වජ්	„	..	150-153
5.	භික්ඛු	„	..	152-155
6.	කුණ්ඩලීය	„	..	154-157
7.	කුටාගාර	„	..	158-159
8.	උපවාන	„	..	158-159
9.	උපපාද	„	..	160-161
10.	දුතියඋපපාද	„	..	160-161

විසය සූචි

2. ගිලානවග්ගො 162 - 171

1.	පාණ	සුඤ්ඤා	162-163
2.	සුච්චිය	„	162-163
3.	දුතියසුච්චිය	„	162-163
4.	ගිලාන	„	164-165
5.	දුතියගිලාන	„	166-167
6.	තනියගිලාන	„	166-169
7.	අපාර	„	168-169
8.	ආරඬු	„	170-171
9.	අරිය	„	170-171
10.	නිබ්බිද	„	170-171

3. උදාසීවග්ගො 172 - 183

1.	බොධාය	සුඤ්ඤා	172-173
2.	දෙසනා	„	172-173
3.	යාන	„	172-175
4.	යොනිසො	„	174-175
5.	අපරීභානිය	„	174-175
6.	බය	„	176-177
7.	නිරොධ	„	176-177
8.	නිබ්බධ	„	178-179
9.	එකධමම	„	178-179
10.	උදාසී	„	180-183

4. නීවරණවග්ගො 184 - 195

1.	කුසල	සුඤ්ඤා	184-185
2.	දුතියකුසල	„	184-185
3.	කිලෙස	„	186-187
4.	අනාවරණ	„	188-189
5.	යොනිසො	„	188-189
6.	බුද්ධි	„	188-189
7.	ආවරණ	„	190-191
8.	අනීවරණ	„	190-191
9.	මහාරුක්ඛ	„	192-193
10.	නීවරණ	„	194-195

විසය සූචි

5. ව්‍යාපෘතිවලට 196 - 201

1. විධා	සුභතා	196-197
2. ව්‍යාපෘති	196-197
3. මාර	196-197
4. දුප්පත්	198-199
5. ප්‍රවෘත්ති	198-199
6. දළදා	198-199
7. අදාළ	198-199
8. ආදායම	200-201
9. අධ්‍යයන	200-201
10. දුනියා	200-201

6. බොහෝමයට 202 - 239

1. ආහාර	සුභතා	202-209
2. පර්යේෂණ	210-215
3. අභ්‍යන්තර	216-219
4. මෙහෙයුම්	218-227
5. සම්පාදන	228-235
6. අභ්‍යන්තර	234-239

7. ආනාපානවලට 240 - 245

1. අධ්‍යයන	සුභතා	240-241
2. දුනියා	240-241
3. තනි	240-241
4. ව්‍යාපෘති	242-243
5. ප්‍රවෘත්ති	242-243
6. ජනප්‍රිය	242-243
7-12. පුළුල්	සුභතා	242-243
13-18. විවිධ	244-245
19-24. විවිධ	244-245
25-30. උපදේශන	244-245
31-36. මෙහෙයුම්	244-245
37-42. කරුණා	244-245
43-48. මුද්‍රණ	244-245
49-54. උපදේශන	244-245
55-60. ආනාපානය	244-245

විසය සූචි

8. නිරෝධවග්ගො 246 - 251

1- 6.	අසුභ	සුභහානි	..	246-247
12.	මරණ	„	..	246-247
18.	ආහාරපටිකකුල	„	..	246-247
24.	සබ්බලොභෙතභිත	„	..	246-247
30.	අනිච්ච	„	..	246-247
36.	අනිච්චදුක්ඛ	„	..	246-247
42.	දුඃඛඅනන්ත	„	..	246-247
48.	පහාන	„	..	246-247
54.	වීරාග	„	..	248-249
55.	නිරෝධ	සුභනං	..	248-249
56.	දුතියනිරෝධ	„	..	248-249
57.	තතියනිරෝධ	„	..	248-249
58.	චතුස්ථනිරෝධ	„	..	250-251
59.	පඤ්චනිරෝධ	„	..	250-251
60.	ඡට්ඨනිරෝධ	„	..	250-251

9. ගඬිතාපෙය්‍යාලො 252-253

10. අප්පමාදවග්ගො 252-253

11. බලකරණීයවග්ගො 254-255

12. එසනාවග්ගො 254-255

13. ඔසවග්ගො 254-255

14. සුභ ගඬිතාපෙය්‍යාලො 256-257

15. සුභ අප්පමාදවග්ගො 256-257

16. සුභ බලකරණීයවග්ගො 256-257

17. සුභ එසනාවග්ගො 258-259

18. සුභ ඔසවග්ගො

120. ඔසාදිසුභහානි 258-259

විසය සූචි

3. සතිපට්ඨානසංයුතකං 260 - 345

1. අමබ්පාලිවග්ගො 260-285

1.	අමබ්පාලි	සුඤ්ඤා	260-261
2.	සතො 263
3.	භික්ඛු	262-260
4.	සාලා	264-267
5.	කුසලරාසි	266-267
6.	සකුණංසි	268-271
7.	මකකට	270-273
8.	සුද්	272-277
9.	ගිලාන	276-279
10.	භික්ඛුනුපසංඝය	280-285

2. නාලන්දවග්ගො 286-305

1.	මහාපුරිස	සුඤ්ඤා	286-287
2.	නාලන්ද	286-291
3.	දුන්ද	292-295
4.	උක්කවෙල	294-297
5.	බාහිය	298-299
6.	උක්කය	298-299
7.	අරිය	300-301
8.	බ්‍රහ්ම	300-303
9.	සෙදක	302-305
10.	ජනපදකල්‍යාණී	304-305

3. සිලට්ඨිකිවග්ගො 306-319

1.	සිල	සුඤ්ඤා	306-307
2.	ධීති	306-309
3.	පරිභාන	308-309
4.	සුද්ධක	310-311
5.	බ්‍රාහ්මණ	310-311
6.	පදෙස	312-313
7.	සමන්ත	312-313
8.	ලොක	314-315
9.	සිරිවඩ්ඪ	314-317
10.	මානදික්ඛ	318-319

විසය සූචි

4. අනන්‍යසුභ වග්ගො		320-329	
1.	අනන්‍යසුභ සුභං	320-321	
2.	විරාග	320-321	
3.	වීරඤ්ඤා	322-323	
4.	භාවිත	322-323	
5.	සතො	322-323	
6.	අඤ්ඤා	324-325	
7.	ඡන්ද	324-325	
8.	පරිඤ්ඤා	324-325	
9.	භාවනා	326-327	
10.	විභවය	326-329	

5. අමන වග්ගො		330-339	
1.	අමන සුභං	330-331	
2.	සමුදය	330-331	
3.	මග්ග	330-333	
4.	සතො	334-335	
5.	කුසලරාසි	334-335	
6.	පාඨිමොසඛි	334-337	
7.	දුච්චිත	336-337	
8.	වීක්ක	338-339	
9.	වේදනා	338-339	
10.	ආසව	338-339	

6.	ගඛනා පෙය්‍යාලො	340-341
7.	අප්පමාද වග්ගො	340-341
8.	බලකරණිය වග්ගො	342-343
9.	එසනා වග්ගො	342-343
10.	ඛස වග්ගො	344-345
1.	159. ඛසාදි සුභකානි	344-345
	160. උදධංභාගිය සුභං	344-345

විසය සූචි

4. ඉන්ද්‍රිය සංයුතකං 346 - 425

1. සුද්ධක වග්ගො 346-355

1.	සුද්ධක	සුතං	..	346-347
2.	සොන	"	..	346-347
3.	දුතියසොන	"	..	346-347
4.	අරහන	"	..	346-347
5.	දුතියඅරහන	"	..	348-349
6.	සමණ	"	..	348-349
7.	දුතියසමණ	"	..	348-351
8.	දට්ඨබ්බ	"	..	350-351
9.	විභව්ව	"	..	350-353
10.	දුතියවිභව්ව	"	..	354-355

2. මුද්දතරවග්ගො 356 - 363

1.	පච්චාහ	සුතං	..	356-357
2.	සඬවිත	"	..	356-357
3.	දුතියසඬවිත	"	..	356-357
4.	තතියසඬවිත	"	..	358-359
5.	වීඤ්ඤා	"	..	358-359
6.	දුතියවීඤ්ඤා	"	..	358-359
7.	තතියවීඤ්ඤා	"	..	360-361
8.	පච්චන	"	..	360-361
9.	සමපන	"	..	362-363
10.	ආසවකතිය	"	..	362-363

3. ජළිනද්‍රියවග්ගො 364 - 369

1.	පුනඛව	සුතං	..	364-365
2.	චීචිත්ඤ්ඤිය	"	..	364-365
3.	අඤ්ඤිඤ්ඤිය	"	..	364-365
4.	එකබ්චී	"	..	366-367
5.	සුද්ධක	"	..	366-367
6.	සොනපන	"	..	366-367
7.	අරහන	"	..	366-367
8.	මුද්ධ	"	..	368-369
9.	සමණච්චාහමණ	"	..	368-369
10.	දුතියසමණච්චාහමණ	"	..	368-369

විසය සූචි

4. සුවිනිශ්චයවග්‍යො 370 - 383

1.	සුද්ධක	සුභං	370-371
2.	සොනාපනන	,,	370-371
3.	අරහන	,,	370-371
4.	සමණව්‍යාභිමණ	,,	372-373
5.	දුතියසමණව්‍යාභිමණ	,,	372-373
6.	විභව	,,	372-373
7.	දුතියවිභව	,,	374-375
8.	තතියවිභව	,,	374-377
9.	කට්ඨාපම	,,	376-379
10.	උපච්චාචික	,,	378-383

5. ජරාවග්‍යො 384 - 399

1.	ජරා	සුභං	384-385
2.	උණණාභව්‍යාභිමණ	,,	384-387
3.	සාකෙන	,,	388-389
4.	පුබ්බකොට්ඨක	,,	388-391
5.	පුබ්බාරාම	,,	392-393
6.	දුතියපුබ්බාරාම	,,	392-393
7.	තතියපුබ්බාරාම	,,	394-395
8.	චතුස්ථපුබ්බාරාම	,,	394-395
9.	පිණ්ඩාල	,,	394-397
10.	ආපණ	,,	396-399

6. සුකරබතවග්‍යො 400 - 411

1.	සාලා	සුභං	400-401
2.	මලලක	,,	400-403
3.	සෙඛ	,,	402-405
4.	පද	,,	404-405
5.	සාර	,,	406-407
6.	පතිට්ඨිත	,,	406-407
7.	මුභම	,,	406-409
8.	සුකරබත	,,	408-411
9.	උපසාද	,,	410-411
10.	දුතියඋපසාද	,,	410-411

විසය සූචි

7. සමෝධායිවග්ගො 412-417

1	සංයොජන	සුත්තං	412-413
2.	අනුසය	,,	412-413
3.	අද්ධාන	,,	412-413
4.	ආසවකඛය	,,	412-413
5.	එල	,,	414-415
6.	දුතියඑල	,,	414-415
7.	රුක්ඛ	,,	414-415
8.	දුතියරුක්ඛ	,,	416-417
9.	තතියරුක්ඛ	,,	416-417
10.	වතුසරුක්ඛ	,,	416-417

8. ගඬිගාපෙය්‍යාලො 418-419

9. අසමාදවග්ගො 418-419

10. බලකරණීයවග්ගො 418-419

11. එසනාවග්ගො 420-421

12. ඔසවග්ගො 420-421

13. පුන ගඬිගාපෙය්‍යාලො 420-421

14. පුන අසමාදවග්ගො 422-423

15. පුන බලකරණීයවග්ගො 422-423

16. පුන එසනාවග්ගො 422-423

17. පුන ඔසවග්ගො 424-425

5. සමමුප්පධානසංයුත්තං 426 - 433

1. ගඬිගාපෙය්‍යාලො 426-429

1.	පාචීනනිත්ත	සුත්තං	426-427
2-48.	දුතියපාචීනනිත්තාදී	සුත්තානී	428-429

2. අසමාදවග්ගො 428-429

3. බලකරණීයවග්ගො 430-431

4. එසනාවග්ගො 430-433

5. ඔසවග්ගො 432-433

විසය සූචි

6. බලසංයුතනං 434 - 443

1. ගඤ්ඤාපෙය්‍යාලො 434-435
2. අසමාදවග්ගො 434-435
3. බලකරණීයවග්ගො 436-437
4. එසනාවග්ගො 436-437
5. ඔසවග්ගො 436-439

1-39.	ඔසාදි	සුඤ්ඤානි	436-437
40.	උඤ්ඤානීය	සුඤ්ඤා	438-439

6. පුන ගඤ්ඤාපෙය්‍යාලො 438-439
7. පුන අසමාදවග්ගො 440-441
8. පුන බලකරණීයවග්ගො 440-441
9. පුන එසනාවග්ගො 440-441
10. පුන ඔසවග්ගො 442-443

සුභගන්තපිටකෙ

සිංහල නව නිකායයෝ

පඤ්චමො භාගො

මහාවග්ගො

සුභනාතපිටකෙ

සිංහුනානිකායො

පඤ්චමො භාගො

මහාවගො

1. මහසංසුතාං

1. අවිජ්ජාවගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමුද්ධස්ස

1. 1. 1

අවිජ්ජාසුතං

1. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං භගවා සාවත්ඨයං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසුං. භගවා එතදචොච: අවිජ්ජා භික්ඛවෙ පුබ්බඛගමා අකුසලානං ධමමානං සමාපත්ඨයා අනවදෙව¹ අභිරිකං අනොක්ඛපං අවිජ්ජාගතස්ස භික්ඛවෙ අවිදුසුනො මිච්ඡාදිට්ඨි පහොති. මිච්ඡාදිට්ඨිස්ස මිච්ඡාසධ්මපෙසා පහොති. මිච්ඡාසධ්මපස්ස මිච්ඡාවාචා පහොති. මිච්ඡාවාචස්ස මිච්ඡාකමමනො පහොති. මිච්ඡාකමමනස්ස මිච්ඡාආච්චො පහොති. මිච්ඡාආච්චස්ස මිච්ඡාවායාමො පහොති. මිච්ඡාවායාමස්ස මිච්ඡාසති පහොති. මිච්ඡාසතිස්ස මිච්ඡාසමාධි පහොති.

විජ්ජා ව ඛො භික්ඛවෙ පුබ්බඛගමා කුසලානං ධමමානං සමාපත්ඨයා අනවදෙව භිරොක්ඛපං. විජ්ජාගතස්ස භික්ඛවෙ විදුසුනො සමොදිට්ඨි පහොති. සමොදිට්ඨිස්ස සමොසධ්මපෙසා පහොති. සමොසධ්මපස්ස සමොචාචා පහොති. සමොචාචස්ස සමොකමමනො පහොති. සමොකමමනස්ස සමොආච්චො පහොති. සමොආච්චස්ස සමොවායාමො පහොති. සමොවායාමස්ස සමොසති පහොති. සමොසතිස්ස සමොසමාධි පහොති.

1. අනුදෙව - සීඝ්‍ර, සී, 1, 2.

1. 1. 2

උපසංඝසුත්තං

2. එවං මෙ සුත්තං, එකං සමයං භගවා සකෙකසු¹ විහරති, නාගරකං² නාම සක්කානං නිගමො. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමී. උපසංඝසුත්තං භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: උපසංඝසුත්තං භගෙන, බ්‍රහ්මචරියස්ස යදීදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවඛිකතානි. මා හෙවං ආනන්ද,³ මා හෙවං ආනන්ද, සකලමෙව හීදං ආනන්ද, බ්‍රහ්මචරියං යදීදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවඛිකතා. කල්‍යාණමිත්තන්තො ආනන්ද, භික්ඛුනො පාවිකඛිං කල්‍යාණසභායස්ස කල්‍යාණසමපවඛිකස්ස අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකර්සසති.

කථංඤ්ඤානන්ද, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවඛිකා අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං, සමමාවාවං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං, සමමාකමමන්තං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං, සමමාආචීවං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං, සමමාවායාමං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං, සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමිං, එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවඛිකා අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

තදමිනාපෙන ආනන්ද, පරියායෙන වෙදිතඛ්ඛං: යථා සකලමෙවහීදං බ්‍රහ්මචරියං යදීදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවඛිකතා⁴නි. මමං භී ආනන්ද, කල්‍යාණමිත්තං ආගමෙ ජාතිමුච්චා සත්තා ජාතියා පරිමුච්චනති, ජරාධමමා සත්තා ජරාය පරිමුච්චනති,

1. සකෙකසු - මජ්ඣ. සං.
 2. නාගරකං - පි 1, 2, සකරං - මජ්ඣ. සං.
 3. ආනන්ද අචච - සං.
 4. කල්‍යාණසමපවඛිකතානි - සං.

මරණධම්මො සත්තා මරණෙන පරිවුච්චන්ති, සොකපරිදෙවදුක්ඛ දෙමනසුපායාසධම්මො සත්තා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසුපායාසෙහි පරිවුච්චන්ති. ඉමීනා ඛො එතං ආනන්ද, පරියායෙන වෙදිතබ්බං. යථා: සකලමෙවිදං බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛන්ති.

1. 1. 3

සාරිපුත්තසුත්තං.

3. සාවකීයං:

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමී, උපසංඛාමීත්ථා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො හගවන්තං එතදවොච: සකලමෙවිදං හන්තො, බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛන්ති. සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත, සකලමෙවිදං සාරිපුත්ත බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛන්ති. කල්‍යාණමිත්තසෙසතං සාරිපුත්ත, හික්ඛුන්තො පාටිකඛිං. කල්‍යාණසභායසෙස කල්‍යාණසමපවික්ඛන්තං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිසසති.

කථංඝා සාරිපුත්ත, හික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවෙකා අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ සාරිපුත්ත, හික්ඛු සමොදිධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසෙසග්ගපරිණාමී. සමමාසංඛායං භාවෙති -පෙ- සමමාචාරිචං භාවෙති -පෙ- සමමාකමමන්තං භාවෙති -පෙ- සමමාආජීවං භාවෙති -පෙ- සමමාචාරියාමං භාවෙති -පෙ- සමමාසනිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසෙසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො සාරිපුත්ත, හික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවෙකා අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිසසති.

තදමීනාපෙතං සාරිපුත්ත, පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා සකලමෙවිදං බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛන්ති. මමං හි සාරිපුත්ත, කල්‍යාණමිත්තං ආගමම ජාතිධම්මො සත්තා ජාතියා පරිවුච්චන්ති, ජරාධම්මො සත්තා ජරාය පරිවුච්චන්ති, මරණධම්මො සත්තා මරණෙන පරිවුච්චන්ති. සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසුපායාසධම්මො සත්තා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසුපායාසෙහි පරිවුච්චන්ති. ඉමීනා ඛො එතං සාරිපුත්ත, පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා සකලමෙවිදං බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛන්ති.

1. කල්‍යාණසමපවික්ඛන්ති - භා.

1. 1. 4

බ්‍රාහ්මණයුක්තං

4. සාවච්චියං :

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්තභසමයං නිවාසෙඤ්චා පක්ඛ-
 වීවරමාදය සාවච්චීං පිණ්ඩාය පාවිසී. අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ
 ජාණ්ණසොනානිං බ්‍රාහ්මණං සබ්බසෙනෙන වළභීරරෙථන¹ සාවච්චීයං
 නිය්‍යායන්තං, සෙනා සුදං අස්සා යුක්තා හොතං. සෙනාලඤ්ඤාරා
 සෙනො රථො සෙනපරිවාරො සෙනා රසමියො සෙනා පනොදලඤ්චී
 සෙනං ජක්ඛං සෙනං උණ්ඨීසං සෙනානි වජ්ඣානි සෙනා උපාහනා
 සෙනාය සුදං වාලච්චිනියා වීජියානි.² තමෙනං ජනො දීඤ්චා එවමාහ:
 “බ්‍රහ්මං වත හො යානං බ්‍රහ්මයානරූපං³ වත හො”ති.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සාවච්චීයං පිණ්ඩාය පවිසීඤ්චා
 පච්ඡාහන්තං. පිණ්ඩපාතපච්චිකකන්තො යෙන හගවා තෙනුපසඤ්චමී.
 උපසඤ්චමීඤ්චා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්චා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං
 නිසීන්තො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: ඉධාහං
 හන්තෙ පුබ්බන්තභසමයං නිවාසෙඤ්චා පක්ඛවීවරමාදය සාවච්චීං පිණ්ඩාය
 පාවිසීං. අද්දසං ඛවාහං හන්තෙ ජාණ්ණසොනානිං බ්‍රාහ්මණං සබ්බ-
 සෙනෙන වළභීරරෙථන සාවච්චීයා නිය්‍යායන්තං. සෙනා සුදං අස්සා
 යුක්තා හොතං. සෙනාලඤ්ඤාරා, සෙනො රථො සෙනපරිවාරො,
 සෙනා රසමියො, සෙනා පනොදලඤ්චී, සෙනං ජක්ඛං, සෙනං උණ්ඨීසං,
 සෙනානි වජ්ඣානි, සෙනා උපාහනා, සෙනාය සුදං වාලච්චිනියා
 වීජියානි. තමෙනං ජනො දීඤ්චා එවමාහ: “බ්‍රහ්මං වත හො යානං
 බ්‍රහ්මයානරූපං³ වත හො”ති. සක්ඛා නු ඛො හන්තෙ ඉමස්මීං
 ධම්මවිනයෙ බ්‍රහ්මයානං පඤ්ඤපෙකුභන්.

සක්ඛා ආනන්දානි හගවා අවොච. ඉමසෙස්ච ඛො එතං ආනන්ද
 අරියස්ස අඛංඛිකස්ස මහස්ස අධිවචනං බ්‍රහ්මයානං ඉතිපි ධම්මයානං
 ඉතිපි අනුක්ඛරො සබ්ඛාමච්චියො ඉතිපි. සමොදිච්චි ආනන්ද භාවිතා
 බ්‍රහ්මිකතා රාගච්චිතයපරියොසානා හොති. දෙසච්චිතයපරියොසානා හොති.
 මොහච්චිතයපරියොසානා හොති සච්චාසඤ්චප්පො ආනන්ද භාවිතො
 බ්‍රහ්මිකතො රාගච්චිතයපරියොසානො හොති, දෙසච්චිතයපරියොසානො
 හොති, මොහච්චිතයපරියොසානො හොති. සමොචාචා ආනන්ද භාවිතා
 බ්‍රහ්මිකතා රාගච්චිතයපරියොසානා හොති, දෙසච්චිතයපරියොසානා හොති,
 මොහච්චිතයපරියොසානා හොති. සමොකම්මන්තො ආනන්ද භාවිතො බ්‍රහ්මි-
 කතො රාගච්චිතයපරියොසානො හොති, දෙසච්චිතයපරියොසානො හොති,

1. වළභීරරෙථ - මජ්ඣ. සා.
 2. වීජියානි - මජ්ඣ.
 3. බ්‍රහ්මයානං රූපං - සී, 1, 2.

මොහවිනයපරියොසානො හොති. සමමාආච්චො ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලීකතො රාගචිතයපරියොසානො හොති, දෙසචිතයපරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති, සමමා වායාමො ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලීකතො රාගචිතයපරියොසානො හොති, දෙසචිතය-පරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති, සමමාසති ආනඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා රාගචිතයපරියොසානා හොති, දෙසචිතය-පරියොසානා හොති, මොහවිනයපරියොසානා හොති, සමමාසමාධි ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලීකතො රාගචිතයපරියොසානො හොති, දෙසචිතයපරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති.

ඉච්චා ඛො එතං ආනඤ්ඤා පරියායෙන වෙදිතඛං යථා ඉමසෙසනං අරියස්ස අට්ඨකඛිකස්ස මග්ගස්ස අධිවචනං බ්‍රහ්මයානං ඉතිපි ධම්මයානං ඉතිපි අනුක්කරො සඛිකාමච්චයො ඉතිපිති. ඉදමචොච භගවා ඉදං වක්වා සුගතො අථාපරං එතදචොච සත්වා:

1. යස්ස සඤ්ඤා ච පඤ්ඤා ච - ධම්මා යුග්ගා සද්දා ධුරං, හිරි ඊසා මනො යොත්තං - සති ආරක්ඛසාරථී.
2. රථො සීලපරික්ඛාරො - ක්ඛානකෙඛා වක්ඛවීරියො, උපෙඛා ධුරසමාධි - අනිච්ඡා පරිවාරණං.
3. අඛ්‍යාපාදෙ අචිභිංසා - විචෙකො යස්ස ආවුඨං, නිකිකඛා වම්මසන්නාහො - යොගකෙඛමාය වත්තති.
4. එතදත්තනී සම්භුතං - බ්‍රහ්මයානං අනුක්කරං නියාතති ධීරා ලොකතො - අඤ්ඤාදිසු ජයං ජයතති.

1. 1. 5

කිමත්ථියසුත්තං

5. සාවකීයං:

අථ ඛො සම්මහුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්පු. උපසඛකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙචා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදචොචුං: ඉධ නො භන්තො අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා අමෙභ එවං පුච්ඡන්ති. කිමත්ථියං ආවුසො සමණෙ ගොතෙමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සතීති.? එවං පුට්ඨා මයං භන්තො තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරොමි. දුක්ඛස්ස ඛො ආවුසො පරිඤ්ඤාසං භගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සතීති. කචචී මයං භන්තො එවං පුට්ඨා එවං ව්‍යාකරමානා වුක්ඛවාදිතො චෙච භගවන්තො හොම? න ච භගවන්තං අභුන්තො අඛ්‍යාචිකම්ම. ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොමි. න ච කොචී සහධම්මිකො වාදනුවාදෙ ගාරඤ්ඤා යානං ආගච්ඡතීති?

1. සඤ්ඤා - සා.
 2. උපෙඛා - මජ්ඣ., සා.
 3. අඛ්‍යාපාදෙ - මජ්ඣ., සා.,
 4. වම්මසන්නාහො - මජ්ඣ., ධම්මසන්නාහො - සා.

තඤ්ඤා කුමෙභ භික්ඛවෙ, එවං පුට්ඨා එවං ව්‍යාකරමානා වුත්තවාදිනො වෙව මෙ භොර, න ච මං අභුතෙන අධ්‍යාපිතඛප, ධම්මසංඝ වානුධම්මං ව්‍යාකරොර, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුවාදො භාරහ්‍යං යානං ආගච්ඡති. දුක්ඛස්‍ය භි භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාචං මයි බුභව්වරියං වුක්ඛති. සචෙ වො¹ භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිස්සියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යං, අස්සී පනාවුසො මග්ගො අස්සී පච්චදා එතස්ස දුක්ඛස්‍ය පරිඤ්ඤායාති. එවං පුට්ඨා කුමෙභ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: ‘‘අස්සී ඛො ආවුසො, මග්ගො අස්සී පච්චදා එතස්ස දුක්ඛස්‍ය පරිඤ්ඤායා’’ති. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පච්චදා එතස්ස දුක්ඛස්‍ය පරිඤ්ඤාය: අයමෙව අරියො අට්ඨධර්මිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සමොදිධි සමොසධ්ධිපො සමොචාචා සමොකමමනො සමොආච්චො සමොචායාමො සමොසති සමොසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පච්චදා එතස්ස දුක්ඛස්‍ය පරිඤ්ඤායාති. එවං පුට්ඨා කුමෙභ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිස්සියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 1. 6

භික්ඛුසුත්තං

6. සාවතථියං:

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසධ්ධම්මි. උපසධ්ධම්මිකා භගවනං අභිවාදෙකා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනො ඛො සො භික්ඛු භගවනං එතදවොච: ‘‘බුභව්වරියං බුභව්වරියං’’නති භනො, වුච්චිති, කතමනනු ඛො භනො, බුභව්වරියං? කතමං බුභව්වරියපරියොසානනති? අයමෙව ඛො භික්ඛු, අරියො අට්ඨධර්මිකො මග්ගො බුභව්වරියං. සෙය්‍යථීදං: සමොදිධි -ප- සමොසමාධි. යො ඛො භික්ඛු, රාගකඛයො දොසකඛයො මොහකඛයො ඉමං බුභව්වරියපරියොසානනති.

1. 1. 7

දුතිය භික්ඛුසුත්තං

7. සාවතථියං:

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසධ්ධම්මි. උපසධ්ධම්මිකා භගවනං අභිවාදෙකා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනො ඛො සො භික්ඛු භගවනං එතදවොච: රාගච්චනෙයො දොසච්චනෙයො මොහච්චනෙයාති භනො, වුච්චති, කිස්ස නු ඛො එතං භනො, අධිච්චනං රාගච්චනෙයො දොසච්චනෙයො මොහච්චනෙයාති? නිබ්බානධාතුයා ඛො එතං භික්ඛු, අධිච්චනං රාගච්චනෙයො දොසච්චනෙයො මොහච්චනෙයාති. ආසවානං ඛයො තෙන වුච්චති. එවං වුක්ඛෙ සො භික්ඛු භගවනං එතදවොච: අමතං අමතකති භනො, වුච්චති, කතමනනු ඛො භනො, අමතං, කතමො අමතගාමීමග්ගොති? යො සො භික්ඛු රාගකඛයො දොසකඛයො මොහකඛයො ඉදං වුච්චති අමතං. අයමෙව අරියො අට්ඨධර්මිකො මග්ගො අමතගාමීමග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සමොදිධි -ප- සමොසමාධිති.

1. සචෙ ඛො - ප 1, 2.

1. 1. 8

විභවගසුත්තං

3. සාවකථීයං :

අරියං වො භික්ඛවෙ, අට්ඨධර්මකං මග්ගං දෙසිසසාමී, විභජ්ජසාමී, තං සුඡාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිසාමීති. එවං භනෙනති ඛො නෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටසෙසාසුං, භගවා එතදවොච: කතමො ච භික්ඛවෙ, අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො, සෙය්‍යථීදං: සමොද්ධි -පෙ- සමොසමාධි. කතමා ච භික්ඛවෙ, සමොද්ධි? යං ඛො භික්ඛවෙ, දුකෙඛ ඤාණං දුකඛසමුදයෙ ඤාණං දුකඛතීරොධෙ ඤාණං දුකඛ- තීරොධගාමීතියා පටිපදාය ඤාණං, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොද්ධි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොසමාධියො: යො ඛො භික්ඛවෙ, නෙකඛච්චසධ්‍යප්පො අව්‍යාපාදසංකප්පො අවිචිංසාසධ්‍යප්පො, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොසධ්‍යප්පො.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සමොචාචා: යා ඛො භික්ඛවෙ; මුසාවාදා වෙරමණී පිසුනාය වාචාය වෙරමණී එරුසාය වාචාය වෙරමණී සමභසලාපා වෙරමණී අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොචාචා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොකමමනො: යා ඛො භික්ඛවෙ, පාණාතිපාතා වෙරමණී අදිනාදානා වෙරමණී අබ්‍රහ්මචරියා වෙරමණී, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොකමමනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොආච්චො: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො මිච්ඡාආච්චං පභාය සමොආච්චෙන ජීවිකං කප්පෙති, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොආච්චො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොචායාමො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පනානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විනං පග්ගණ්හාති පදහති. උප්පනානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විනං පග්ගණ්හාති පදහති. අනුප්පනානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විනං පග්ගණ්හාති පදහති. උප්පනානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමොසාය භියෙය්‍යාභාවාය වෙපුලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විනං පග්ගණ්හාති පදහති, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොචායාමො.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සමමාසනී: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සනිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සනිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, විහෙත වික්ඛානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සනිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, ධම්මෙසු ධම්මානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සනිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. අයං චුට්ඨිති භික්ඛවෙ, සමමාසනී.

කතමො ව භික්ඛවෙ, සමමාසමාධී: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විච්චේච කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිනස්සං සච්චාරං විවෙකජං පිනිසුඛං පඨමං ඤානං උපසමපජ විහරති. විතකකච්චාරානං චූපසමා අජ්ඣානං සමපසාදනං වෙතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිනිසුඛං දුතියං ඤානං උපසමපජ විහරති. පිනියා ව වර්ගා උපෙචකො ව විහරති, සතො ව සමපජානො සුඛස්ස කායෙන පටිසංවෙදෙති. යනං අරියා ආවික්ඛන්තී උපෙචකො සනිමා සුඛචිහාරිති තං තතියං ඤානං උපසමපජ විහරති. සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුඛෙච සොමනස්සදොමනස්සානං අඤ්ඤා අදුක්ඛං උපෙචාසනිපාරිසුඤ්ඤිං චතුස්සං ඤානං උපසමපජ විහරති. අයං චුට්ඨිති භික්ඛවෙ, සමමාසමාධීති.

1. 1. 9

සුඛසුක්ඛං

9. සාවතථීයං :

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සාලිසුකං වා යවසුකං වා මිච්ඡාපණ්ණිතං හස්සෙත වා පාදෙන වා අක්කන්තං හස්සං වා පාදං වා හෙවන්ති ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සති නෙතං යානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු: මිච්ඡාපණ්ණිතන්තො භික්ඛවෙ, සුඛස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සො චත භික්ඛු මිච්ඡාපණ්ණිතාය දිට්ඨියා මිච්ඡාපණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං හෙවන්ති විජ්ජං උප්පාදෙස්සති නිඛානං සච්ඡකරිස්සති නෙතං යානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු: මිච්ඡාපණ්ණිතන්තො භික්ඛවෙ, දිට්ඨියා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සාලිසුකං වා යවසුකං වා සමමාපණ්ණිතං, හස්සෙත වා පාදෙන වා අක්කන්තං හස්සං වා පාදං වා හෙවන්ති ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සති යානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු. සමමාපණ්ණිතන්තො භික්ඛවෙ, සුඛස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සො චත භික්ඛු සමමාපණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමමාපණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං හෙවන්ති විජ්ජං උප්පාදෙස්සති නිඛානං සච්ඡකරිස්සති. යානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු, සමමාපණ්ණිතන්තො භික්ඛවෙ, දිට්ඨියා.

1. ඡජජනී - ඩ, 1, 2. භික්ඛසනි - මජ්ඣං, සා.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුච්චාපණ්ණිකාය දිට්ඨියා සමුච්චාපණ්ණිකාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං භික්ඛු විජ්ජං උප්පාදෙති¹ නිබ්බානං සච්ඡිකරොති², ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුච්චාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං -පෙ- සමුච්චාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං එවංඤ්ඤා සො³ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුච්චාපණ්ණිකාය දිට්ඨියා සමුච්චාපණ්ණිකාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං භික්ඛු විජ්ජං උප්පාදෙති නිබ්බානං සච්ඡිකරොති⁴.

1. 1. 10

නානදියසුක්තං

10. සාවකීයං :

අථ ඛො නානදියො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසධංකමි, උපසධංකමිත්වා භගවතා සද්ධං සංචොදි. සමෙඤ්ඤාදනීයං කථං සාරාණියං වීනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසස්සන්තො ඛො නානදියො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච: කති නු ඛො භො ගොතම, ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බානගමා⁵ භොන්ති නිබ්බානපරායණා භිබ්බානපරියොසානාති? අට්ඨ⁶ ඛො නානදිය, ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බානගමා භොති නිබ්බානපරායණා නිබ්බානපරියොසානා. කතමෙ අට්ඨ, සමුච්චාදිට්ඨිං -පෙ- සමුච්චාසමාධිං. ඉමෙ ඛො නානදිය, අට්ඨ ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බානගමා භොන්ති නිබ්බානපරායණා නිබ්බානපරියොසානාති.

එවං චුන්නෙ නානදියො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච: අභිසංකන්තං භො ගොතම, අභිසංකන්තං භො ගොතම, සෙය්‍යථාපි භො ගොතම, නිකඤ්ජන්තං වා උකඤ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලුභස්ස වා මග්ගං ආවිනෙඛය්‍ය, අකංකාමෙ වා තෙලපජෙසානං ධාරෙය්‍ය වකච්චමන්තො රූපානි දකඛිනතීති. එවමෙවං භොතා භොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාභං භන්තො, භගවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මංඤ්ඤා භික්ඛුසධංඤ්ඤා උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ඩුපෙතං සරණං ගතහති.

අවිජ්ජාවග්ගො පඨමො.

තනුද්දනං:

අවිජ්ජා ව උපධං ව සාරිපුත්තො ව බ්‍රාහ්මණො,
කිමඤ්ඤො ව දො භික්ඛු විභවෙයො සුක්කනානදියාති.

1. උප්පාදෙසති - සා.
2. සච්ඡිකරිසසති - සා.
3. එවං ඛො - මජ්ඣ., සා.
4. නිබ්බානගමා - මජ්ඣ.,
5. අට්ඨමෙ - මජ්ඣ., සා.

2. විභාගවලභෞ

1. 2. 1

විභාගසූත්තං

11. සාවකීයං :

ඉච්ඡාමහං භික්ඛවෙ, අධිස්මාසං¹ පටිසලලීයිකුං², නමිති කෙනවි උපසංඝාතමිතකෙඛා අඤ්ඤත්‍ර ඵකෙන පිණ්ඩපාතනීභාගකෙනාති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිසුඤ්ඤා නාසසුධ කොච්ඡි භගවනං උපසංඝාතමිති අඤ්ඤත්‍ර ඵකෙන පිණ්ඩපාතනීභාගකෙන. අඵ ඛො භගවා තස්ස අධිස්මාසංස අච්චයෙන පටිසලලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනෙතසි. යෙන ස්වාහං භික්ඛවෙ, විභාගෙන පට්ඨාභිසමච්චුඤ්ඤා විභරාමී, තස්ස පදෙසෙන විභාසිං. යො එවං පජානාමී. මිච්ඡාදිට්ඨි-පච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාදිට්ඨිපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසංඝාතපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාසංඝාතපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාචාචාපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාචාචාපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාකමමනාපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාකමමනාපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාආජීවපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාආජීව-පච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාචායාමපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාචායාමපච්ච-යාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසනිපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාසනිපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසමාධිපච්චයාපි වෙදයිතං, සමමාසමාධිපච්චයාපි වෙදයිතං, ජන්ද-පච්චයාපි වෙදයිතං, විතකකපච්චයාපි වෙදයිතං, සඤ්ඤපච්චයාපි වෙදයිතං.

ජන්දෙ ව අච්චපසනො භොති, විතකකා ව³ අච්චපසනො භොති, සඤ්ඤ ව අච්චපසනො භොති⁴ තපච්චයාපි වෙදයිතං. (ජන්දෙ ව ච්චපසනො භොති විතකකා ව අච්චපසනො භොති, සඤ්ඤ ව අච්චපසනො භොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං, ජන්දෙ ව ච්චපසනො භොති, විතකකා ව ච්චපසනො භොති, සඤ්ඤ ව අච්චපසනො භොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං.) ජන්දෙ ව ච්චපසනො භොති, විතකකා ව ච්චපසනො භොති, සඤ්ඤ ව ච්චපසනො භොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං. අපනනස්ස පතියා අඤ්ඤ වායාමො,⁵ තසමිච්චි යානෙ අනුපපනෙ තපච්චයාපි වෙදයිතනති.

1. අධිස්මාසං - සී 1, 2
 2. පටිසලලීයිකුං - මජ්ඣ. සං.
 3. විතකකා ව - මජ්ඣ.
 4. භොති - මජ්ඣ. - සං., සී 2.
 5. අධිස්මාසංසො න දියානෙ - මජ්ඣ. සං. පොඤ්ඤා.
 6. ආයාමං - මජ්ඣ.

1. 2. 2

දුතියවිභාරයුක්තං

12. සාවකීයං :

ඉච්ඡාමහං භික්ඛවෙ, තෙමාසං පතිසලලීයිකුං, නලභී කෙනච්ච උපසංඛතමිතබ්බො අඤ්ඤත්ථ ඵකෙන පිණ්ඩපාතනීභාරකෙනා'නි. "ඵවං භගෙන"නි ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිඤ්ඤාචා නාඤ්ඤධ කොච්ච භගවතං උපසංඛතමති අඤ්ඤත්ථ ඵකෙන පිණ්ඩපාතනීභාරකෙන. අඵ ඛො භගවා තසස තෙමාසසස අවචයෙන පටිසලලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනොසි: යෙන සවාහං භික්ඛවෙ, විභාරෙන පයමාභිසමවුදෙධා විභරාමී, තසස පදෙසෙනා' විභාසිං. යො ඵවං පජානාමී, මිච්ඡාදිට්ඨි-පච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාදිට්ඨිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, සමුච්ඡාදිට්ඨි-පච්චයාපි වෙදයිතං, සමුච්ඡාදිට්ඨිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, (සබ්බං විජ්ජාරෙ-තබ්බං) -ප- මිච්ඡාසමාධිපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසමාධිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, සමුච්ඡාසමාධිපච්චයාපි වෙදයිතං, සමුච්ඡාසමාධිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, ජන්දපච්චයාපි වෙදයිතං, ජන්දවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, විකසා-පච්චයාපි වෙදයිතං, විකසාවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, සඤ්ඤපච්චයාපි වෙදයිතං, සඤ්ඤවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං.

ජන්ද ව අවුපසනො හොති විකසා ව අවුපසනො හොති, සඤ්ඤ ව අවුපසනො හොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං. ජන්ද ව වුපසනො හොති, විකසා ව අවුපසනො හොති, සඤ්ඤ ව අවුපසනො හොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං. සඤ්ඤ ව අවුපසනො හොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං. ජන්ද ව වුපසනො හොති, විකසා ව වුපසනො හොති, සඤ්ඤ ව වුපසනො හොති, තපච්චයාපි වෙදයිතං. අපඤ්ඤාපස පඤ්ඤා අච්චි වායාමං, තසමිධි යානෙ අනුපඤ්ඤ තපච්චයාපි වෙදයිතති.

1. 2. 3

සෙධසුක්තං

13. සාවකීයං :

අඵ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඛමී. උපසංඛතමිච්ඡා භගවතං අභිවාදෙචා ඵකමනං නිසීදී. ඵකමනං නිසීනො ඛො යො භික්ඛු භගවතං ඵතදවොච: "සෙධො සෙධො"නි භගෙන, වුවචි, කිත්තාවතා නු ඛො භගෙන, සෙධො හොතීති? ඉධ භික්ඛු සෙධාය සමුච්ඡාදිට්ඨියා සමනාගතො හොති, සෙධෙන සමුච්ඡා-සංඛතපෙන සමනාගතො හොති, සෙධාය සමුච්ඡාවාචාය සමනාගතො හොති, සෙධෙන සමුච්ඡාකමිච්ඡෙන සමනාගතො හොති, සෙධෙන සමුච්ඡාආච්චෙන සමනාගතො හොති, සෙධෙන සමුච්ඡාවායාමෙන සමනාගතො හොති, සෙධාය සමුච්ඡාසනියා සමනාගතො හොති, සෙධෙන සමුච්ඡාසමාධිනා සමනාගතො හොති, ඵත්තාවතා ඛො භික්ඛු සෙධො හොතීති.

1. පදෙසෙනෙව - සි 1, 2.

1. 2. 4

උපපාදසුත්තං

14. සාවතීයං :

අට්ඨිමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤත්‍ර තරාගත්තස්ස පාතුභාවා අරහතොසම්මා සම්බුද්ධස්ස. කතමෙ අට්ඨං සෙය්‍යථීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, අට්ඨං ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤත්‍ර තරාගත්තස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සාති.

1. 2. 5

දුතියඋපපාදසුත්තං

15. සාවතීයං :

අට්ඨිමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤත්‍ර සුගතචිත්තයා, කතමෙ අට්ඨං: සෙය්‍යථීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, අට්ඨං ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤත්‍ර සුගතචිත්තයාති.

1. 2. 6

පරිසුද්ධසුත්තං

16. සාවතීයං :

අට්ඨිමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ණා විගතූ-පකකිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති, නාඤ්ඤත්‍ර තරාගත්තස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. කතමෙ අට්ඨං: සෙය්‍යථීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ අට්ඨං ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ණා විගතූපකකිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති, නාඤ්ඤත්‍ර තරාගත්තස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සාති.

1. 2. 7

දුතියපරිසුද්ධසුත්තං

17. සාවතීයං :

අට්ඨිමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ණා විගතූපකකිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති. නාඤ්ඤත්‍ර සුගතචිත්තයා. කතමෙ අට්ඨං: සෙය්‍යථීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ අට්ඨං ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ණා විගතූපකකිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති. නාඤ්ඤත්‍ර සුගතචිත්තයාති.

1. 2. 8

කුසකුටාරාමසූතං

18. එවං මෙ සූතං, එකං සමයං ආයඤ්ච ච ආනන්දෙ ආයඤ්ච ච හදෙද පාටලිපුන්ද්‍රො වීභරනඤ්ච කුසකුටාරාමෙ. අථ ඛො ආයඤ්ච හදෙද සායනභසමයං පටිසලොභානා වුට්ඨිතො යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසංඛිනමි. උපසංඛිනමිතො ආයඤ්චා ආනන්දොන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙතො එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීනෙතො ඛො ආයඤ්ච හදෙද ආයඤ්චතං ආනන්දං එතදවොච: “අබ්‍රහ්මචරියං අබ්‍රහ්මචරියඤ්ච ආවුසො ආනන්ද, වුච්චති. කතමං නු ඛො ආවුසො අබ්‍රහ්මචරිය”නති?

සාධු සාධු ආවුසො හද්ද, හද්දකො තෙ ආවුසො හද්ද උමිච්චෙතො, හද්දකං පටිභානං, කලායාණී පරිපුච්චා, එවං හි තුං ආවුසො හද්ද, පුච්චසි “අබ්‍රහ්මචරියං අබ්‍රහ්මචරිය”නති ආවුසො ආනන්ද වුච්චති කතමං නු ඛො ආවුසො අබ්‍රහ්මචරියනති. එවමාවුසොති. අයමෙච ඛො ආවුසො අට්ඨධගිතො මිච්චාමග්ගො අබ්‍රහ්මචරියං. සෙය්‍යථීදං: මිච්චාදිට්ඨි මිච්චාසංඛිතො මිච්චාචාචා මිච්චාකමච්චෙතො මිච්චාආථීචො මිච්චාචායාමො මිච්චාසති මිච්චාසමාධිති.

1. 2. 9

දුතිය කුසකුටාරාමසූතං

19. පාටලිපුන්ද්‍රො:

එකමනතං නිසීනෙතො ඛො ආයඤ්ච හදෙද ආයඤ්චතං ආනන්දං එතදවොච: “බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචරිය”නති ආවුසො ආනන්ද වුච්චති. කතමං නු ඛො ආවුසො බ්‍රහ්මචරියං? කතමං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානනති?

සාධු සාධු ආවුසො හද්ද, හද්දකො තෙ ආවුසො හද්ද, උමිච්චෙතො, හද්දකං පටිභානං, කලායාණී පරිපුච්චා, එවං හි තුං ආවුසො හද්ද, පුච්චසි “බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචරිය”නති ආවුසො ආනන්ද, වුච්චති. කතමං නු ඛො ආවුසො බ්‍රහ්මචරියං කතමං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානනති? එවමාවුසොති,

අයමෙච ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨධගිතො මග්ගො බ්‍රහ්මචරියං. සෙය්‍යථීදං: සමිච්චාදිට්ඨි-පෙ- සමිච්චාසමාධි. යො ඛො ආවුසො රාගඤ්චයො දෙසඤ්චයො මොහඤ්චයො ඉදං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානනති.

1. 2. 10

තනියකුකුචාරාමසුත්තං

20. පාටලිපුත්තෙ :

“බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචරියං”නති ආච්චසො ආනන්ද චුච්චති, කතමං නු ඛො ආච්චසො බ්‍රහ්මචරියං? කතමො බ්‍රහ්මචාරී? කතමං බ්‍රහ්මචරිය-පරියොසානනති?

සාධු සාධු ආච්චසො හද්ද, හද්දකො තෙ ආච්චසො හද්ද උච්චග්ගො, හද්දකං පටිභානං, කලාණි පරිපුච්ඡා, එවං හි ත්වං ආච්චසො හද්ද, පුච්ඡසි. “බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචරියනති ආච්චසො ආනන්ද චුච්චති කතමං නු ඛො ආච්චසො බ්‍රහ්මචරියං, කතමො බ්‍රහ්මචාරී, කතමං බ්‍රහ්මචරිය පරියොසාන”නති? එවමාච්චසොති.

අයමෙව ඛො ආච්චසො අරියො අට්ඨධිතියො මනෙහො බ්‍රහ්මචරියං සෙය්‍යථීදං: සමුදාදීධිසී -පෙ- සමුදාසමාධි. යො ඛො ආච්චසො ඉච්ඡිතා අරියෙන අට්ඨධිතියෙන මග්ගෙන සමනනාගතො අයං චුච්චති බ්‍රහ්මචාරී. යො ඛො ආච්චසො රාගකම්මො දෙසකම්මො මොහකම්මො ඉදං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානනති.

විහාරවග්ගො දුතියො.

කත්‍රුද්දනං :

ලො විහාරා සෙඛො ච උප්පාදු අපරෙ දුච්චෙ,
පරිසුද්ධන ලො චුත්තා කුකුචාරාමෙන තයොති.

3. මිවර්තනවග්ගො

1. 3. 1

මිවර්තනසුත්තං

21. සාවකපීයං :

මිවර්තනඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිසුසාමී සමමනනඤ්ඤි. තං සුඤ්ඤාරං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, මිවර්තනං, සෙය්‍යාපීදං: මිවර්තදිට්ඨි, මිවර්තසධ්‍යාපෙසා මිවර්තවාචා මිවර්තකමමනෙතා මිවර්තආචීවො මිවර්තවායාමො මිවර්තසති මිවර්තසමාධි. ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ, මිවර්තනං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සමමනනං, සෙය්‍යාපීදං: සමමදිට්ඨි සමමා-සධ්‍යාපෙසා සමමවාචා සමමකමමනෙතා සමමආචීවො සමමවායාමො සමමසති සමමසමාධි. ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමමනනං.

1. 3. 2

අකුසලධම්මසුත්තං

22. සාවකපීයං :

අකුසලෙ ව වො භික්ඛවෙ, ධමමෙ දෙසිසුසාමී කුසලෙ ව ධමමෙ. තං සුඤ්ඤාරං. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, අකුසලා ධමමා, සෙය්‍යාපීදං: මිවර්තදිට්ඨි -පෙ- මිවර්තසමාධි. ඉමෙ වුචන්ති භික්ඛවෙ, අකුසලා ධමමා.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, කුසලා ධමමා, සෙය්‍යාපීදං: සමමදිට්ඨි -පෙ- සමමසමාධි. ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ, කුසලා ධමමාති.

1. 3. 3

පට්ඨපදසුත්තං

23. සාවකපීයං :

මිවර්තපට්ඨපදඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිසුසාමී සමමාපට්ඨපදඤ්ච. තං සුඤ්ඤාරං. කතමා ව භික්ඛවෙ, මිවර්තපට්ඨපද, සෙය්‍යාපීදං: මිවර්තදිට්ඨි -පෙ- මිවර්තසමාධි, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, මිවර්තපට්ඨපද.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සමමාපට්ඨපද, සෙය්‍යාපීදං: සමමදිට්ඨි -පෙ- සමමසමාධි. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමමාපට්ඨපදති.

1. 3. 4

දුතිය පටිපදසුත්තං

24. සාවකථීයං :

ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා ඡීව්ජාපට්ඨපදං නා වඤ්ඤාමි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා ඡීව්ජාපට්ඨපනො ඡීව්ජාපට්ඨපනොධිකරණං හෙතු නාරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං. කතමා ව භික්ඛවෙ, ඡීව්ජාපට්ඨපද, සෙය්‍යාථීදං: ඡීව්ජාදිට්ඨි -පෙ- ඡීව්ජාසමාධි. අයං චුළුති භික්ඛවෙ, ඡීව්ජාපට්ඨපද. ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා ඡීව්ජාපට්ඨපදං නා වඤ්ඤාමි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා ඡීව්ජාපට්ඨපනො ඡීව්ජාපට්ඨපනොධිකරණං හෙතු නාරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං.

ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා සමුදාපට්ඨපදං වඤ්ඤාමි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා සමුදාපට්ඨපනො සමුදාපට්ඨපනොධිකරණං හෙතු ආරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං. කතමා ව භික්ඛවෙ, සමුදාපට්ඨපද, සෙය්‍යාථීදං: සමුදාදිට්ඨි -පෙ- සමුදාසමාධි. අයං චුළුති භික්ඛවෙ, සමුදාපට්ඨපද. ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා සමුදාපට්ඨපදං වඤ්ඤාමි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා සමුදාපට්ඨපනො සමුදාපට්ඨපනොධිකරණං හෙතු ආරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං.

1. 3. 5

අසප්පුරිසසුත්තං

25. සාවකථීයං :

අසප්පුරිසඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, දෙසිසාමි සප්පුරිසඤ්ඤා. නං සුභාරං. කතමො ව භික්ඛවෙ, අසප්පුරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ඡීව්ජාදිට්ඨිකො හොති ඡීව්ජාසධාපො ඡීව්ජාවො ඡීව්ජාකමමනො ඡීව්ජාආථිවො ඡීව්ජාවායාමො ඡීව්ජාසති ඡීව්ජාසමාධි. අයං චුළුති භික්ඛවෙ, අසප්පුරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ, සප්පුරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො සමුදාදිට්ඨිකො හොති සමුදාසධාපො සමුදාවො සමුදාකමමනො සමුදාආථිවො සමුදාවායාමො සමුදාසති සමුදාසමාධි. අයං චුළුති භික්ඛවෙ, සප්පුරිසොති.

1. 3. 6

දුතියඅසප්පරිසසුතතං

26. සාවතරියං :

අසප්පරිසඤ්චො භික්ඛවෙ, දෙසිසාමි. අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-
තරඤ්චො. සප්පරිසඤ්චො දෙසිසාමි සප්පරිසෙන සප්පරිසතරඤ්චො. තං සුඤ්ඤාථ.
කතමො ච භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙචා මිඤ්ජා-
දිට්ඨිකො හොති -පෙ- ඡිව්ජාසමාධි. අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො.
කතමො ච භික්ඛවෙ, අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො: ඉධ භික්ඛවෙ,
එකවෙචා මිඤ්ජාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- මිඤ්ජාසමාධි මිඤ්ජාඤ්ඤා මිඤ්ජා-
චිමුක්ඛි. අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො. කතමො ච
භික්ඛවෙ, සප්පරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙචා සමමාදිට්ඨිකො හොති
-පෙ- සමමාසමාධි. අයං චුච්චති භික්ඛවෙ සප්පරිසො. කතමො ච
භික්ඛවෙ, සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙචා සමමා-
දිට්ඨිකො හොති -පෙ- සමමාසමාධි සමමාඤ්ඤා සමමාචිමුක්ඛි. අයං
චුච්චති භික්ඛවෙ, සප්පරිසෙන සප්පරිසතරොති.

1. 3. 7

කුමහසුතතං

27. සාවතරියං :

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, කුමෙහා අනාධාරො සුප්පවත්තියො හොති.
සාධාරො දුප්පවත්තියො හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, විහං අනාධාරං
සුප්පවත්තියං හොති. සාධාරං දුප්පවත්තියං හොති. කො ච භික්ඛවෙ,
විහංස අධාරො අයමෙව අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො. සෙය්‍යරීදං:
සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං චුච්චති විහංස අධාරො. සෙය්‍යරාපි
භික්ඛවෙ, කුමෙහා අනාධාරො සුප්පවත්තියො හොති. සාධාරො
දුප්පවත්තියො හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, විහං අනාධාරං සුප්පවත්තියං
හොති. සාධාරං දුප්පවත්තියං හොතිති.

1. 3. 8

සමාධිසුතතං

28. සාවතරියං :

අරියං චො භික්ඛවෙ, සමමාසමාධි. දෙසිසාමි සඋපතිසං සපරිකඛාරං.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, අරියො සමමාසමාධි සඋපතිසො
සපරිකඛාරො, සෙය්‍යරීදං; සමමාදිට්ඨි සමමාසධිඤ්ජො සමමාචාරාචා
සමමාකමමනො සමමාආචීචො සමමාචාරායාමො සමමාසන්ඨියා ඛො
භික්ඛවෙ, ඉමෙහි සත්තභවෙහි විහංස එකග්ගතා සපරිකඛාරන්ඤ්ච අයං
චුච්චති භික්ඛවෙ, අරියො සමමාසමාධි සඋපතිසො ඉතිපි සපරිකඛාරො
ඉතිපිති.

1. සප්පරිසඤ්චො - මුඡස.,
2. ඤ්ඤා - පිච්ච, පි 2.
3. සමමාසමාධි - පිච්ච, සා.
4. සපරිකඛාරා - පිච්ච, සා.

1. 3. 9

වේදනාසුත්තං

29. සාවඤ්චියං:

තිරොසා ඉමා භික්ඛවෙ, වේදනා. කතමා තිසෙසා: සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිරොසා වේදනා ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ තිස්සන්තං වේදනානං පරිඤ්ඤා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඛා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං වේදනානං පරිඤ්ඤා අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඛාති.

1. 3. 10

උත්තියසුත්තං

30. සාවඤ්චියං:

අට්ඨං ඛො ආයස්මා උත්තියො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්චි. උපසඤ්චිතා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා උත්තියො භගවන්තං එතදවොච: ඉධ මග්ගං භන්තො, රහොගතස්ස පඤ්චලිතස්ස එවං වොසො පරිචිතකො උදපාදි. පඤ්ච කාමගුණා වුත්තා භගවතා. කතමෙ නු ඛො පඤ්ච කාමගුණා වුත්තා භගවතාති.

සාධු සාධු උත්තිය, පඤ්චො මෙ උත්තිය, කාමගුණා වුත්තා මියා. කතමෙ පඤ්ච: වක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, යොතච්ඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සානච්ඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ඵලාච්ඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤ්ඤායා ඵොට්ඨංඛො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා. ඉමෙ ඛො උත්තිය, පඤ්ච කාමගුණා වුත්තා මියා. ඉමෙසං මො උත්තිය, පඤ්චන්තං කාමගුණානං පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඛා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙසං මො උත්තිය, පඤ්චන්තං කාමගුණානං පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඛාති.

මිවජන්තවග්ගො තතියො.

තත්‍රාද්දන්තං:

චීව්ඤ්ඤා අකුසලධම්මං දුවෙ පච්චදාපි ව,
අසප්පරිසෙන දො කුමෙහා සමාධි වේදනුත්තියාති.

4. පටිපතනීවග්ගො

1. 4. 1

පටිපතනීසුතතං

31. සාවකපීයං :

ථේවජාපටිපත්තංඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිංසාමි සමමාපටිපත්තංඤ්ච. තං සුඤ්ඤාථ. කතමා ච භික්ඛවෙ, ථේවජාපටිපත්තං සෙය්‍යථීදං: මිච්ඡාදිට්ඨි -පෙ- ථේවජාසමාධි. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ, ථේවජාපටිපත්තං. කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තං සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තං.

1. 4. 2

පටිපතනසුතතං

32. සාවකපීයං :

ථේවජාපටිපත්තංඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිංසාමි සමමාපටිපත්තංඤ්ච, තං සුඤ්ඤාථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, ථේවජාපටිපත්තො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකමො මිච්ඡාදිට්ඨිකො භොති -පෙ- ථේවජාසමාධි. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ, ථේවජාපටිපත්තො. කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තො ඉධ භික්ඛවෙ, එකමො සමමාදිට්ඨිකො භොති -පෙ- සමමාසමාධි. අයං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තො.

1. 4. 3

වීරදාසුතතං

33. සාවකපීයං :

යෙසං තෙසංඤ්ච භික්ඛවෙ, අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො වීරදො, වීරදො තෙසං අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකියගාමී. යෙසං තෙසංඤ්ච භික්ඛවෙ, අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො ආරදො, ආරදො තෙසං අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකියගාමී. කතමො ච භික්ඛවෙ අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. යෙසං තෙසංඤ්ච භික්ඛවෙ, අයං අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො වීරදො, වීරදො තෙසං අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකියගාමී. යෙසං තෙසංඤ්ච භික්ඛවෙ, අයං අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො ආරදො, ආරදො තෙසං අරියො අට්ඨංඤ්චිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකියගාමීති.

1. 4. 4

පාරඛගමසුතතං

34. සාවකපීයං :

අට්ඨිමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා අපාරා පාරඛගමනාය සංවත්තන්ති. කතමෙ අට්ඨ: සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉමෙ මො භික්ඛවෙ, අට්ඨ ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා අපාරා පාරඛගමනාය සංවත්තන්ති. ඉදමචොච භගවා. ඉදං චක්ඛා සුගතො අපාරං එතදචොච සත්ථා:

1. කතමො අරියො-සීචු.

1. අපසකා තෙ මනුසෙසසු යෙ ජනා පාරගාමිනො,
අරායං ඉතරා පජා තීරමෙවානුධාවති.
2. යෙ ව ඛො සත්ඤ්ඤානෙ ධම්මෙ ධම්මානුචක්ඛනො,
තෙ ජනා පාරමෙසසනි මච්චුධෙය්‍යං සුදුක්ඛරං.
3. කණ්‍යං ධම්මං වීජ්ජනාය සුක්ඛං භාවෙථ පණ්ඨිතො,
ඔකා අනොකං ආගමම විචෙකෙ යස්ස දුරමං.
4. තත්‍රාභීරතිමිච්චෙජ්ජයා භික්ඛා කාමෙ අකිංකමනො,
පරියොදපෙය්‍යා අක්කානං වික්කකෙලසෙභි පණ්ඨිතො.
5. යෙසං සම්මොධිඅධොසු සත්ථො වීක්ඛං සුභාවිතං,
ආදනපට්ඨිනිස්සගෙන අනුපාදයා යෙ රතා
බිණ්ණසවා ජුතිමනොතා තෙ ලොකෙ පරිනිබ්බුතාති.

1. 4. 5

සාමඤ්ඤසුත්තං

35. සාමඤ්ඤඤාච වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී සාමඤ්ඤඵලානි ව.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤා: අයමෙව අරියො
අට්ඨධිඤ්ඤො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සත්ථොදිට්ඨි -පෙ- සත්ථොසමාධි.
ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤා. කතමානි ව භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤ-
ඵලානි: සොනාපත්ථිඵලං සකදගාමීඵලං අනාගාමීඵලං අරහත්ථිඵලං.
ඉමානි වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤඵලානීති.

1. 4. 6

දුතිය සාමඤ්ඤසුත්තං

36. සාමඤ්ඤඤාච වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී සාමඤ්ඤඤාච.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤා: අයමෙව අරියො
අට්ඨධිඤ්ඤො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සත්ථොදිට්ඨි -පෙ- සත්ථොසමාධි.
ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤා. කතමො ව භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤඤො:
යො ඛො භික්ඛවෙ, රාගකම්මො දෙසකම්මො මොහකම්මො අයං
වුච්චති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤඤොති.

1. 4. 7

බ්‍රහ්මඤ්ඤසුත්තං

37. බ්‍රහ්මඤ්ඤඤාච වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී බ්‍රහ්මඤ්ඤඵලානි ව.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤා: අයමෙව අරියො
අට්ඨධිඤ්ඤො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සත්ථොදිට්ඨි -පෙ- සත්ථොසමාධි.
ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤා. කතමානි ව භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤ-
ඵලානි: සොනාපත්ථිඵලං සකදගාමීඵලං අනාගාමීඵලං අරහත්ථිඵලං.
ඉමානි වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤඵලානීති.

1. අරහත්තං - පි 1, 2.

1. 4. 8

දුතිය ඉහමඤ්ඤසුත්තං

38. ඉහමඤ්ඤාණී වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී ඉහමඤ්ඤාණී. තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤාණී භික්ඛවෙ, ඉහමඤ්ඤාණී: අයමෙව අරියො අට්ඨකිකො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉදං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, ඉහමඤ්ඤාණී. කතමො ච භික්ඛවෙ, ඉහමඤ්ඤාණී: යො ඛො භික්ඛවෙ, රාගකමයො දෙසකමයො මොහකමයො අයං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, ඉහමඤ්ඤාණී.

1. 4. 9

ඉහමචරියසුත්තං

39. ඉහමචරියාණී වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී ඉහමචරියඵලානී ච. තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤාණී භික්ඛවෙ, ඉහමචරියාණී: අයමෙව අරියො අට්ඨකිකො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉදං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, ඉහමචරියාණී. කතමානී ච භික්ඛවෙ, ඉහමචරියඵලානී: සොතාපක්ඛඵලං සකදගාමීඵලං අනාගාමීඵලං අරහක්ඛඵලං. ඉමානී චුට්ඨති භික්ඛවෙ, ඉහමචරියඵලානී.

1. 4. 10

දුතිය ඉහමචරියසුත්තං

40. ඉහමචරියාණී වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී ඉහමචරියාණී. තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤාණී භික්ඛවෙ, ඉහමචරියාණී: අයමෙව අරියො අට්ඨකිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉදං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, ඉහමචරියාණී. කතමො ච භික්ඛවෙ, ඉහමචරියාණී: යො ඛො භික්ඛවෙ, රාගකමයො දෙසකමයො මොහකමයො අයං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, ඉහමචරියාණී.

(සබ්බං සාවස්ථිනීදනමෙව)

පටිපක්ඛිවග්ගො චතුසො.

තමුඤ්ඤාණී :

පටිපක්ඛිපටිපකෙණු ච චිරදෙධා ච පාරඛගමො
සාමදෙඤ්ඤන දෙච චුත්තා ඉහමදෙඤ්ඤනපරෙ දුචෙ
ඉහමචරියෙන දෙච චුත්තා චග්ගො තෙන පචුච්චති.

5. අඤ්ඤානිත්ථිය පෙය්‍යාලො

1. 5. 1

විරාගසුත්තං

41. සාවතථියං:

අථ ඛො සඤ්ඤාලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමිත්තා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තො ඛො තෙ භික්ඛු භගවා එතදවොච: සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යාං, “කිමත්ථියං ආවුසො, සමඤ්ඤෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුසස්සති” ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං “අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ. රාගචිරාගත්ථං ඛො ආවුසො භගවති බ්‍රහ්මචරියං වුසස්සති” ති.

සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යාං: “අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨෙද රාගචිරාගායා” ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨෙද රාගචිරාගායා” ති. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමො ච පට්ඨෙද රාගචිරාගායා: අයමෙව අරියො අට්ඨධගිකො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පට්ඨෙද රාගචිරාගායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 2

සංයොජනසුත්තං

42. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යාං: ‘කිමත්ථියං ආවුසො, සමඤ්ඤෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුසස්සති’ ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාක-රෙය්‍යාථ: සංයොජනපභානත්ථං¹ ඛො ආවුසො, භගවති බ්‍රහ්මචරියං වුසස්සතිති.

සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යාං: “අත්ථි පනාවුසො මග්ගො, අත්ථි පට්ඨෙද සංයොජනපභානත්ථායා” ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අත්ථි ඛො ආවුසො මග්ගො අත්ථි පට්ඨෙද සංයොජනපභානත්ථායා” ති. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමො පට්ඨෙද සංයොජනපභානත්ථායා: අයමෙව අරියො අට්ඨධගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො අයං පට්ඨෙද සංයොජනපභානත්ථායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 3

අනුසයසුත්තං

43. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යාං: “කිමත්ථියං ආවුසො, සමඤ්ඤෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුසස්සති” ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙ-ය්‍යාථ: “අනුසයසමුග්ගාතත්ථං¹ ඛො ආවුසො භගවති බ්‍රහ්මචරියං වුසස්සති” ති.

1. අනුසයසමුග්ගාතත්ථං - මජ්ඣ.

සචෙ පන චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යා: “අඤ්ඤි පනාචුසො, මග්ගො අඤ්ඤි පච්චද අනුසයසමුඤ්ඤානායා”ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අඤ්ඤි ඛො ආචුසො මග්ගො, අඤ්ඤි පච්චද අනුසයසමුඤ්ඤානායා”ති. කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො, කතමා පච්චද අනුසයසමුඤ්ඤානාය: අයමෙව අරියො අට්ඨධිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො, අයං පච්චද අනුසයසමුඤ්ඤානායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 4

අභ්‍යන්තරසුත්තං

44. සචෙ චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යා: “කිමඤ්ඤියං ආචුසො, සමමෙහ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුඤ්ඤති”ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: අභ්‍යන්තරඅඤ්ඤිඤ්ඤියා ඛො ආචුසො, හගචති බ්‍රහ්මචරියං වුඤ්ඤති”ති -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පච්චද අභ්‍යන්තරඅඤ්ඤියා: අයමෙව අරියො අට්ඨධිකො මග්ගො. සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො, අයං පච්චද අභ්‍යන්තරඅඤ්ඤියාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 5

ආසවකඛයසුත්තං

45. සචෙ චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යා: “කිමඤ්ඤියං ආචුසො, සමමෙහ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුඤ්ඤති”ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “ආසවානං ඛයාසං ඛො ආචුසො, හගචති බ්‍රහ්මචරියං වුඤ්ඤති”ති -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො, කතමා පච්චද ආසවානං ඛයාසං අයමෙව අරියො අට්ඨධිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො, අයං පච්චද ආසවානං ඛයාසාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 6

විජ්ජාවිමුක්ඛිසුත්තං

46. සචෙ චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යා: “කිමඤ්ඤියං ආචුසො, සමමෙහ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුඤ්ඤති”ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසඤ්ඤිකිරියාසං ඛො ආචුසො, හගචති බ්‍රහ්මචරියං වුඤ්ඤති”ති. -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො, කතමා පච්චද විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසඤ්ඤිකිරියාසං: අයමෙව අරියො අට්ඨධිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො, අයං පච්චද විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසඤ්ඤිකිරියාසාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 7

ඤාණදස්සනසුත්තං

47. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යං: “කිමත්ථියං ආවුසො සමඤ්ඤෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං චුස්සති”ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “ඤාණදස්සනස්සං වො ආවුසො, හගවති. බ්‍රහ්මචරියං චුස්සති”ති -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පට්ඨෙද්ද ඤාණදස්සනායං, අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පට්ඨෙද්ද ඤාණදස්සනායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 8

අනුපාදසුත්තං

48. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යං: “කිමත්ථියං ආවුසො, සමඤ්ඤෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං චුස්සති”ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අනුපාදපරිනිබ්බානස්සං වො ආවුසො, හගවති බ්‍රහ්මචරියං චුස්සති”ති. සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්චෙය්‍යං: “අත්ථි පනාවුසො, මග්ගො අත්ථි පට්ඨෙද්ද අනුපාදපරිනිබ්බානායාති”ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ, අත්ථි වො ආවුසො, මග්ගො අත්ථි පට්ඨෙද්ද අනුපාදපරිනිබ්බානායාති: කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පට්ඨෙද්ද අනුපාදපරිනිබ්බානායං, අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පට්ඨෙද්ද අනුපාද පරිනිබ්බානායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

(සබ්බං සාවත්ථිනිදනං.)

අඤ්ඤතිත්ථියපෙය්‍යාට්ඨි

තත්‍රද්දනං:

වීරාගසමඤ්ඤජනානුසයා අරුණාන ආසවකයා
වීජ්ජාවිච්චිත්ථිඤාණඤ්ඤා අනුපාදති අට්ඨිමෙති.

1. පරිනිබ්බානාය - මජ්ඣං, ස්‍යා, පි 1

6. සූරියපෙය්‍යාලො

1. 6. 1

කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

සබ්බං සාවස්ථිනීදනං.

49. සූරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බබ්බමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණංගං¹ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨධිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බබ්බමං, එතං පුබ්බනිමිත්තං, යදිදං කල්‍යාණමිත්තනා. කල්‍යාණමිත්තසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං: අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමීං සමමාසමයං භාවෙති -පෙ- සමමාචාවං භාවෙති, -පෙ- සමමාකමමනතං භාවෙති -පෙ- සමමාආචීවං භාවෙති -පෙ- සමමාචායාමං භාවෙති -පෙ- සමමාසනීං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමීං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

1. 6. 2

සීලසුත්තං

50. සූරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බබ්බමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණංගං¹; එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨධිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බබ්බමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං සීලසමෙද. සීලසමෙදනසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලසමෙදනො අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමීං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති: විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමීං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලසමෙදනො අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨධිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

1. අරුණංගං - මඡ්ඡං, ස්‍යා.

1. 6. 3

ඡන්දසුත්තං

51. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඤ්ඤිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං ඡන්දසමපද -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 6. 4

අත්තසුත්තං

52. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඤ්ඤිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අත්තසමපද -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 6. 5

දිට්ඨිසුත්තං

53. සුරියස්ස භික්ඛවෙ උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඤ්ඤිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං දිට්ඨිසමපද -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 6. 6

අප්පමාදසුත්තං

54. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඤ්ඤිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අප්පමාදසමපද -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 6. 7

යොනියොමනසුත්තං

55. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඤ්ඤිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං යොනියොමනසිකාරසමපද. යොනියොමනසිකාරසමපන්නෙසෙත්තං භික්ඛවෙ; භික්ඛුනො පාටීකඛ්ඛං අරියං අට්ඨඤ්ඤිකං මග්ගං භාවෙත්ති අරියං අට්ඨඤ්ඤිකං මග්ගං බහුලීකරීස්සතීති. කරුණෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨඤ්ඤිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඤ්ඤිකං මග්ගං බහුලීකරොති, ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති චිට්ඨෙකනිසසිත්තං චිරාගනිසසිත්තං නිරොධනිසසිත්තං වොස්සග්ගපරිණාමීං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති චිට්ඨෙකනිසසිත්තං චිරාගනිසසිත්තං නිරොධනිසසිත්තං වොස්සග්ගපරිණාමීං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨඤ්ඤිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඤ්ඤිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

1. 6. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

56. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ; භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙසන්තං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබං අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙස්සති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති රාගචීනයපරියොසානං දෙසචීනයපරියොසානං මොහචීනයපරියොසානං -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති රාගචීනයපරියොසානං දෙසචීනයපරියොසානං මොහචීනයපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 6. 9

දුතිය සීලසුත්තං

57. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං සීලසමපද, සීලසමපන්නසෙසන්තං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබං -පෙ- බහුලීකරොතිති. (වීජාරෙතඛබං)

1. 6. 10

දුතිය ඡන්දසුත්තං

58. සුරියස්ස භික්ඛවෙ; උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං, යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං ඡන්දසමපද, ඡන්දසමපන්නසෙසන්තං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබං -පෙ- බහුලීකරොතිති:

1. 6. 11

දුතිය අත්තසුත්තං

59. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අත්තසමපද, අත්තසමපන්නසෙසන්තං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 12

දුතිය දිට්ඨිසුත්තං

60. සුරියස්ස භික්ඛවෙ උදයනො එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං දිට්ඨිසමපද -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 13

දුතිය අපමාදසුත්තං

61. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අපමාදසමපද, අපමාදසමපන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 14

දුතිය යොනියොසුත්තං

62. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං යොනියොමනසිකාරසමපද. යොනියොමනසිකාර සමපන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨඛිතං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඛිතං මග්ගං බහුලීකරිස්සතිති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨඛිතං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතං මග්ගං බහුලීකරොති? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොභච්ඡාය- පරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාර- සමපන්නො අරියං අට්ඨඛිතං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

සුරියපෙය්‍යාලි.

තත්‍රැඤ්ඤා:

කලයාණමිත්තං පිලඤ්ඤා ජන්තෙ ව අත්තසමපද
දිට්ඨි ව අපමාදෙ ව යොනියො භවති සත්තමහත්.

7. එකධම්මපෙය්‍යාලො

1. 7. 1

කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

63. සාවතීයා :

එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො, යද්දං කල්‍යාණමිත්තතා, කල්‍යාණමිත්තසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙසති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලී-කරිස්සතීති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති චීවෙකන්තිස්සිතං චිරාගන්තිස්සිතං නිරොධන්තිස්සිතං වොස්සග්ග-පරිණාමිං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 7. 2

සීලසුත්තං

64. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං සීලසම්පදං සීලසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 3

ඡන්දසුත්තං

65. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං ඡන්දසම්පදං ඡන්දසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලී-කරොතිති.

1. 7. 4

අත්තසුත්තං

66. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං අත්තසම්පදං අත්තසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 5

දිට්ඨිසුතනං

67. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං දිට්ඨිසම්පද, දිට්ඨිසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 6

අපමාදසුතනං

68. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං අපමාදසම්පද, අපමාදසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 7

යොනියොසුතනං

68. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං යොනියො මනසිකාරසම්පද. යොනියොමනසිකාරසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියො මනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති, ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති, විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

1. 7. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්තසුතනං

70. සාවකපීයං :

එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං කල්‍යාණමිත්තනා කල්‍යාණමිත්තසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති, රාගච්ඡායපරියොසානං ද්වේශච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති, රාගච්ඡායපරියොසානං ද්වේශච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

1. 7. 9

දුතිය සීලසුත්තං

71. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛණිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං සීලසම්පද. සීලසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබ්බං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 10

දුතිය ඡන්දසුත්තං

72. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛණිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං ඡන්දසම්පද. ඡන්දසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබ්බං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 11

දුතිය අත්තසුත්තං

73. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛණිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං අත්තසම්පද. අත්තසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබ්බං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 12

දුතිය දිට්ඨිසුත්තං

74. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛණිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං දිට්ඨිසම්පද. දිට්ඨිසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබ්බං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 13

දුතිය අප්පමාදසුත්තං

75. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛණිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යද්දං අප්පමාදසම්පද. අප්පමාදසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛබ්බං -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 7. 14

දුතිය යොනියොසායුක්තං

76. එකධිමෙමා භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිතිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය. කතමො එකධිමෙමා: යදිදං යොනියොමනසිකාරසමපද. යොනියොමනසිකාරසමපනගසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛං. අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කථංඤා භික්ඛවෙ; භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපනො. අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති, රාගච්ඡයපරියොයානං ද්‍රෙස්ච්ඡනපරියොයානං මොහච්ඡනපරියොයානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපනො අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

එකධිමමපෙයාලි.

තමුඤ්ජනං:

කල්‍යාණමිත්තං සීලංඤා ජජ්ජෙ ව අත්තසමපද
 දිට්ඨි ව අපමාදෙ ව යොනියො භවති සත්තමනති..

8. දුතිය එකධම්මපෙය්‍යාලො

1. 8. 1

කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

77. සාවඤ්ඤා :

නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙ ඔපි සමනුපසංසාමී, යෙන අනුසරෙතො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපනො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිච්ඡරිං ගච්ඡති. යට්ඨිදං භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛිං. අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙය්‍යති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති. -පෙ- සමුච්චාසමාධිං භාවෙති, විචෙකනිස්සතං විරාගනිස්සතං නිරොධනිස්සතං වොසසග්ගාපරිණාමී. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

1. 8. 2

සීලසුත්තං

78. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙ ඔපි සමනුපසංසාමී, යෙන අනුසරෙතො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපනො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිච්ඡරිං ගච්ඡති. යට්ඨිදං භික්ඛවෙ, සීලසමථද. සීලසමථනසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොති.

1. 8. 3

ජන්දසුත්තං

79. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙ ඔපි සමනුපසංසාමී, යෙන අනුසරෙතො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපනො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිච්ඡරිං ගච්ඡති, යට්ඨිදං භික්ඛවෙ ජන්දසමථද. ජන්දසමථනසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොති.

1. 8. 4

අත්තසුත්තං

80. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙ ඔපි සමනුපසංසාමී, යෙන අනුසරෙතො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපනො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිච්ඡරිං ගච්ඡති, යට්ඨිදං භික්ඛවෙ, අත්තසමථද. අත්තසමථනසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොති.

1. 8. 5
දිට්ඨිසුත්තං

81. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙච්චි සමනුපසසාමී, යෙන අනුපපන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති. උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ජති. යථාදිදං භික්ඛවෙ, දිට්ඨිසම්පද. දිට්ඨිසමපන්නසෙසකං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 6
අප්පමාදසුත්තං

82. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙච්චි සමනුපසසාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ජති. යථාදිදං භික්ඛවෙ, අප්පමාදසම්පද. අප්පමාදසමපන්නසෙසකං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 7
යොනියොසුත්තං

83. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙච්චි සමනුපසසාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ජති, යථාදිදං භික්ඛවෙ, යොනියොමනසිකාරසම්පද. යොනියොමනසිකාරසමපන්න-
ඥාසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිසසතිති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමීං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 8. 8
දුතිය කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

84. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙච්චි සමනුපසසාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ජති, යථාදිදං භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙසකං භික්ඛවෙ, පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිසසතිති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, රාගච්චනසපරියොසානං දෙසච්චනසපරියොසානං මොහච්චනසපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 8. 9

දුතිය සිලසුතතං

85. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපසසාමි, යෙන අනුපපනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති, යථසීදං භික්ඛවෙ, සිලසම්පදා. සිලසම්පන්නසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 10

දුතිය ඡන්දසුතතං

86. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපසසාමි, යෙන අනුපපනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති, යථසීදං භික්ඛවෙ, ඡන්දසම්පදා. ඡන්දසම්පන්නසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 11

දුතිය අත්තසුතතං

87. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපසසාමි, යෙන අනුපපනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති, යථසීදං භික්ඛවෙ, අත්තසම්පදා. අත්තසම්පන්නසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 12

දුතිය දිට්ඨිසුතතං

88. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපසසාමි, යෙන අනුපපනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති, යථසීදං භික්ඛවෙ, දිට්ඨිසම්පදා. දිට්ඨිසම්පන්නසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 13

දුතිය අප්පමාදසුතතං

89. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙපි සමනුපසසාමි, යෙන අනුපපනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පනෙතා වා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති, යථසීදං භික්ඛවෙ, අප්පමාදසම්පදා. අප්පමාදසම්පන්නසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8: 14

දුතිය යොනිසොසුත්තං

44. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙසු සමනුපසසාමී, යෙන අනුපපනෙනා වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපනෙනා වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති, යථධිදං භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරසමපදං, යොනිසොමනසිකාරසමපනා-
 සෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනෝ පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිසසතීති. කථංඤී භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසමපනෙයා අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති. රාගච්ඡයපරියොසානං ද්වේශච්ඡයපරියොසානං මොහච්ඡයපරියො-
 සානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසමපනෙයා අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

දුතිය එකධම්මපෙය්‍යාලො.

කමුද්දනා:

කල්‍යාණමිත්තං සීලංඤා ජන්තෙ ව අත්තසමපද
 දිට්ඨි ව අපමාදෙ ව යොනිසො භවති සත්තමනා.

9. ගබ්භාපෙය්‍යාලො

1. 9. 1

පාච්ඡන්දනසුඤ්ඤා

91. සාවකපීය :

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගබ්භානදී පාච්ඡන්දනං, පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිකො හොති, නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරො. කරඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමදාදිට්ඨිං භාවෙති, ඒවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති ඒවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරොති.

1. 9. 2

දුක්ඛ පාච්ඡන්දනසුඤ්ඤා

92. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී පාච්ඡන්දනං පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන පබ්භාරොති.

1. 9. 3

කකිස පාච්ඡන්දනසුඤ්ඤා

93. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අචීරවතී නදී පාච්ඡන්දනං පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන පබ්භාරොති.

1. 9. 4

චතුස්ස පාච්ඡන්දනසුඤ්ඤා

94. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරභු නදී පාච්ඡන්දනං පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපබ්භාරොති.

1. 9. 5

පඤ්චම පාචිනනිනනායුක්තං

95. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාචිනනිනනා පාචිනපොණා පාචිනපඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිඛාන පඛාරොති.

1. 9. 6

ජට්ඨ පාචිනනිනනායුක්තං

96. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී මහානදියො, සෙය්‍යරීදං ගඛො යමුනා අචිරවතී සරභු මහී. සඛො තා පාචිනනිනනා පාචිනපොණා පාචිනපඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිඛානපඛාරොති

1. 9. 7

සමුද්දනිනනායුක්තං

97. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛො නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛහුලීකරොතො නිඛානනිනනා හොති නිඛානපොණො නිඛාන පඛාරො. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛහුලීකරොතො නිඛානනිනනා හොති නිඛානපොණො නිඛානපඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුද්දාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, චිට්ඨෙකතිස්සිතං චිරාගතිස්සිතං තිරොධනිස්සිතං චොක්ඛග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛහුලීකරොතො නිඛානනිනනා හොති නිඛානපොණො නිඛානපඛාරොති.

1. 9. 8

දුතිය සමුද්දනිනනායුක්තං

98. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිඛානපඛාරොති.

1. 9. 9

තතිය සමුද්දනිනනායුක්තං

99. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අචිරවතී නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිඛානපඛාරොති.

1. 9. 10

වතුසු සමුද්දනිනනසුක්කං

100. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ සරහු නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 9. 11

පඤ්චම සමුද්දනිනනසුක්කං

101. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 9. 12

ජට්ඨ සමුද්දනිනනසුක්කං

102. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාවි මහානදියො. සෙය්‍යරීදං ගඤ්ඤා යමුනා අවිරවතී සරහු මහී. සබ්බා නා සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිනො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රො. කඨංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිනො, හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුද්දනිනනා භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, වීචෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිනො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

ගඤ්ඤාපෙය්‍යාලි*

කත්‍රුද්දනං:

ජ පාවිනතො නිත්තා ජ ව නිත්තා සමුද්දනො
එතෙ ඉච්ච ආදාස භොතති වග්ගො තෙන පට්ඨවතීති.

* ඉතො පරං අක්කමානා දුඤ්ඤාංගාපෙය්‍යාලවග්ගො තඤ්ඤාංගාපෙය්‍යාලවග්ගො වතුසුංගාපෙය්‍යාලවග්ගොති කයො වග්ගා භිහුලපොඤ්ඤා පෙය්‍යාලවග්ගො නිද්දේධා.

10. දුතියගඬුණාපෙය්‍යාලො

1. 10. 1

පාචනනිත්‍යාසුතං

103. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඬුණා නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං දඬුණිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං දඬුණිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිත්‍යො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං දඬුණිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං දඬුණිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිත්‍යො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති රාගච්ඡාස-පරියොසානං දෙසච්ඡාසපරියොසානං මොහච්ඡාසපරියොසානං -පෙ-සමොසමාධිං භාවෙති රාගච්ඡාසපරියොසානං දෙසච්ඡාසපරියොසානං මොහච්ඡාසපරියොසානං. එව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං දඬුණිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං දඬුණිකං මග්ගං බහුලී-කරොනො නිබ්බානනිත්‍යො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-පඤ්ඤාරොති.

1. 10. 2

දුතිය පාචනනිත්‍යාසුතං

104. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී පාචනනිත්‍යා පාචන-පොණා පාචනපඤ්ඤාරා, එවමෙව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 3

කකිස පාචනනිත්‍යාසුතං

105. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අච්ඡවණී නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 4

වතුසු පාචනනිත්‍යාසුතං

106. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 5

පඤ්චම පාච්නනිත්තසුක්කං

107. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාච්නනිත්තං පාච්නපොණං පාච්නපඛ්ඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඛ්ඛාරොති.

1. 10. 6

ඡට්ඨ පාච්නනිත්තසුක්කං

108. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී මහානදියො, සෙය්‍යරීදා: ගඛ්ඤා යමුනා අචිරවතී සරභු මහී, සබ්බා තා පාච්නනිත්තං පාච්නපොණං පාච්නපඛ්ඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඛ්ඛාරොති.

1. 10. 7

සමුද්දනිත්තසුක්කං

109. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛ්ඤා නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඛ්ඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛ්ඤංකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛ්ඤංකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛ්ඛාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛ්ඤංකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛ්ඤංකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛ්ඛාරො ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛ්ඤංකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛ්ඤංකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛ්ඛාරොති.

1. 10. 8

දුතිය සමුද්දනිත්තසුක්කං

110. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඛ්ඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඛ්ඛාරොති.

1. 10. 9

තතිය සමුද්දනිත්තසුක්කං

111. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අචිරවතී නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඛ්ඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඛ්ඛාරොති.

1. 10. 10

වතුසුසම්මුද්දනිත්තසුත්තං

112. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරභු නදී සම්මුද්දනිත්තං සම්මුද්දපොණං සම්මුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භීතඤ්ඤා -පෙ- නිබ්බානාපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 11

පඤ්චම සම්මුද්දනිත්තසුත්තං

113. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සම්මුද්දනිත්තං සම්මුද්දපොණං සම්මුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භීතඤ්ඤා -පෙ- නිබ්බානාපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 12

ජට්ඨ සම්මුද්දනිත්තසුත්තං

ගඤ්ඤා යමුත්තා අචිරවතී සරභු මහී, සඤ්ඤා තා සම්මුද්දනිත්තං සම්මුද්දපොණං සම්මුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භීතඤ්ඤා අරියං අට්ඨඤ්ඤාකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඤ්ඤාකං මග්ගං ඛුද්ධකරොතො නිබ්බානානිත්තො භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානාපඤ්ඤාරො. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භීතඤ්ඤා අරියං අට්ඨඤ්ඤාකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඤ්ඤාකං මග්ගං ඛුද්ධකරොතො නිබ්බානානිත්තො භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානාපඤ්ඤාරො ඉධ භික්ඛවෙ-භීතඤ්ඤා සමමාදිට්ඨං භාවෙති. රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භීතඤ්ඤා අරියං අට්ඨඤ්ඤාකං මග්ගං ඛුද්ධකරොතො නිබ්බානානිත්තො භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානාපඤ්ඤාරොති.

දුතියගඤ්ඤාපෙය්‍යාලි.

කත්‍රද්දනං:

ජ පාචිතො නිත්තං ජ ව නිත්තං සම්මුද්දනො;
එතෙ දෙච ද්වාරදස භොතති වග්ගො තෙන පට්ඨවතීති.

11. තනිය ගඩ්ඛාපෙය්ඤාලො

1. 11. 1

පාච්චනනිත්තසුත්තං

115. සෙය්ඤාපාපි භික්ඛවෙ, ගඩ්ඛා නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චනපොණා පාච්චනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙනෙතා අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං ඛහුලීකරොනෙතා නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙනෙතා අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං ඛහුලීකරොනෙතා නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙනෙතා අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං ඛහුලීකරොනෙතා නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 2

දුතිය පාච්චනනිත්තසුත්තං

116. සෙය්ඤාපාපි භික්ඛවෙ, යමුත්තා නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චන පොණො පාච්චනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 3

තතිය පාච්චනනිත්තසුත්තං

117. සෙය්ඤාපාපි භික්ඛවෙ, අවිරට්ඨි නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චන පොණො පාච්චනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 4

චතුස් පාච්චනනිත්තසුත්තං

118. සෙය්ඤාපාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චනපොණො පාච්චනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 5

පඤ්චම පාචිනනිත්තසුත්තං

119. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාචිනනිත්තා පාචිනපොණා පාචිනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 6

ඡට්ඨ පාචිනනිත්තසුත්තං

120. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී මහානදියො සෙය්‍යරීදං ගඬ්ඛා යමුත්තා අචිරවතී සාරභු මහී, සබ්බා තා පාචිනනිත්තා පාචිනපොණා, පාචිනපඤ්ඤාරා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 7

සමුද්දනිත්තසුත්තං

121. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඬ්ඛා නදී සමුද්දනිත්තා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨධර්මිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කථංඤා භීක්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨධර්මිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨධර්මිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 8

දුතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

122. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුත්තා නදී සමුද්දනිත්තා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 9

තතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

123. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අචිරවතී නදී සමුද්දනිත්තා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 10

වතුන් සමුද්දනිනාසුත්තං

124. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරභු නදී සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවලෙව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 11. 11

පඤ්චම සමුද්දනිනාසුත්තං

125. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවලෙව වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 11. 12

ඡට්ඨ සමුද්දනිනාසුත්තං

126. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාවී මහානදියො සෙය්‍යරීදං ගඬගා සමුනා අචිරවතී සරභු මහී, සබ්බා නා සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවලෙව වො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිකොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිකොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සච්චාදිට්ඨිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං -පෙ- සල්වාසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. එවං වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිකොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

තතිය ගඬගාපෙය්‍යාලො.

කත්‍රාද්දනං:

ඡ පාචිනතො නික්ඛා ඡ ච නික්ඛා සමුද්දනො,
එතෙ දො ආදස හොතති වග්ගො තෙන පච්චවතීති.

12. වතුසු ගබ්ගාපෙය්‍යාලො

1. 12. 1

පාච්චනනිත්තසුත්තං

127. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගබ්ගා නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චන-පොණා පාච්චනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතොයා අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං ඛහුලීකරොතො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතොයා අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං ඛහුලීකරොතො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදීධිං භාවෙති නිබ්බාන-නිත්තං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති නිබ්බානනිත්තං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතොයා අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං ඛහුලීකරොතො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-පඤ්ඤා රොති.

1. 12. 2

දුතිය පාච්චනනිත්තසුත්තං

128. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යමුත්තා නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චනපොණා පාච්චනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1: 12. 3

තතිය පාච්චනනිත්තසුත්තං

129. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අචිරවජී නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චන-පොණා පාච්චනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන-පඤ්ඤා රොති.

1. 12. 4

චතුසු පාච්චනනිත්තසුත්තං

130. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චනපොණා පාච්චනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 12. 5

පඤ්චම පාච්චනනිත්තසුත්තං

131. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාච්චනනිත්තා පාච්චනපොණා පාච්චනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 12. 6

ඡට්ඨ පාචනනිත්තසුත්තං

132. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ය කාචී මහානදියො, සෙය්‍යථීදං ගඤ්ඤා යමුත්තා අචිරවතී සරභු මභී සඛ්ඛා තා පාචනනිත්තො පාචනපොණො පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිඛ්ඛානනිත්තො භොති නිඛ්ඛානපොණො නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරො. කරුණච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිඛ්ඛානනිත්තො භොති නිඛ්ඛානපොණො නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති නිඛ්ඛානනිත්තං නිඛ්ඛානපොණං නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරං. -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති නිඛ්ඛානනිත්තං නිඛ්ඛානපොණං නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිඛ්ඛානනිත්තො භොති නිඛ්ඛානපොණො නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරොති.

1. 12. 7

සමුද්දනිත්තසුත්තං

133. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගඤ්ඤා නදී සමුද්දනිත්තො සමුද්ද- පොණො සමුද්දපඤ්ඤාරා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ. භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිඛ්ඛානනිත්තො භොති නිඛ්ඛානපොණො නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරො. කරුණච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිඛ්ඛානනිත්තො භොති නිඛ්ඛානපොණො නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති නිඛ්ඛාන- නිත්තං නිඛ්ඛානපොණං නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරං. -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති නිඛ්ඛානනිත්තං නිඛ්ඛානපොණං නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිණ්කං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිඛ්ඛානනිත්තො භොති නිඛ්ඛානපොණො නිඛ්ඛාන- පඤ්ඤාරොති.

1. 12. 8

දුතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

134. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යමුත්තා නදී සමුද්දනිත්තො සමුද්ද- පොණො සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිඛ්ඛාන- පඤ්ඤාරොති.

1. 12. 9

තතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

135. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අචිරවතී නදී සමුද්දනිත්තො සමුද්ද- පොණො සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිඛ්ඛානපඤ්ඤාරොති.

1. 12. 10

චතුස් සමුද්දනිනනසුත්තං.

136. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී සමුද්දනිනනා සමුද්ද-
පොණා සමුපද්දබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන-
පබ්භාරොති.

1. 12. 11

පඤ්චම සමුද්දනිනනසුත්තං.

137. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා
සමුද්දපබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපබ්භාරොති.

1. 12. 12

ජට්ඨ සමුද්දනිනනසුත්තං.

138. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො සෙයාරීදං:
ගඩ්ඨා යමුනා අචීරවතී සරහු මහී, සබ්බා නා සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා
සමුද්දපබ්භාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛණිකං
මඟ්ඟං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨඛණිකං මඟ්ඟං බහුලීකරොතොනා නිබ්බාන-
නිතොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්භාරො, කථඤ්ච භික්ඛවෙ,
භික්ඛු අරියං අට්ඨඛණිකං මඟ්ඟං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨඛණිකං මඟ්ඟං
බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිතොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-
පබ්භාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති නිබ්බානනිතො-
නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරං. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති නිබ්බාන-
නිතො නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරං. එව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු
අරියං අට්ඨඛණිකං මඟ්ඟං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨඛණිකං මඟ්ඟං
බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිතොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-
පබ්භාරොති.

චතුස් ගඩ්ඨාපෙයාරාලී

කමුද්දනං:

ජ පාචිතතො නිත්තා ජ ච නිත්තා සමුද්දනො,
එතෙ දෙව දොදස හොතති වග්ගො තෙන පට්ටච්චිති.

13. අපමාදවගො

1. 13. 1

තරාගතසුතතං.

139. සාවතීයං :

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දීපද¹ වා චතුපද වා ඛුපුපද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤිනො වා අසඤ්ඤිනො වා නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනො වා තරාගතො තෙසං අඟ්ගමකඛායති අරභං සමාසමුද්ධො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී කුසලා ධම්මා, සබ්බෙ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අඟ්ගමකඛායති. අපමනසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං ඛුපුලීකරීසසතිති.

කරුණී භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං ඛුපුලීකරොති : ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමාදිට්ඨිං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසඟ්ගපරිණාමිං. -පෙ- සමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසඟ්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං ඛුපුලීකරොතිති.

1. 13. 9

දුතිය තරාගතසුතතං.

140. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දීපද වා චතුපද වා ඛුපුපද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤිනො වා අසඤ්ඤිනො වා නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනො වා තරාගතො තෙසං අඟ්ගමකඛායති අරභං සමාසමුද්ධො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අඟ්ගමකඛායති. අපමනසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං : අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං භාවෙසසති. අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං ඛුපුලීකරීසසතිති. කරුණී භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං ඛුපුලීකරොති : ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමාදිට්ඨිං භාවෙති රාගචීතයපරියොසානං දෙසචීතයපරියොසානං මොහචීතයපරියොසානං -පෙ- සමාසමාධිං භාවෙති රාගචීතයපරියොසානං දෙසචීතයපරියොසානං මොහචීතයපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨච්ඡිකං මඟ්ගං ඛුපුලීකරොතිති.

1. දීපද - මජ්ඣ. නිකාය, 82.

1. 13. 3

තනිය තථාගතසුක්කං

141. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා බහුසද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤිනො වා අසඤ්ඤිනො වා නෙව-සඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනො වා තථාගතො තෙසං අග්ගමධ්මායති අරහං සමාසමුද්ධො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡු කුසලා ධම්මො සමෙඛ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං උග්ගමකඛායති. අපමනනෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං “අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරිසසති”ති. කථඤ්ඤි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනෙතා අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- සමාසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ,¹ භික්ඛු අපමනෙතා අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 13. 4

චතුසු තථාගතසුක්කං

142. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා බහුසද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤිනො වා අසඤ්ඤිනො වා නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනො වා තථාගතො තෙසං අග්ගමධ්මායති අරහං සමාසමුද්ධො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡු කුසලා ධම්මො සමෙඛ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා. අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමකඛායති. අපමනනෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං: “අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරිසසති”ති. කථඤ්ඤි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනෙතා අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති නිබ්බානානිත්තං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛාරං -පෙ- සමාසමාධිං භාවෙති නිබ්බානානිත්තං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛාරං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනෙතා අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 13. 5-8

පදසුක්කානි

143-146 සෙයාරාපි තික්ඛවෙ, යාති කානිච්ඡි ජඛමානං² පාණානං පද්ධානානි, සමඛානි තානි භජීපදෙ සමොධානං ගච්ඡති. භජීපදං තෙසං අග්ගමධ්මායති යදිදං මහනතනෙතන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡු කුසලා ධම්මො සමෙඛ තෙ අපමාදමුලකා, අපමාදසමොසරණා. අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමධ්මායති. අපමනනෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං: අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරිසසති -පෙ- බහුලීකරොතිති.

(යථා තථාගතසුක්කානි තථා විජායෙතඛොති)

1. එවමෙව ඛො - සී 1, 2. ජඛමානං - මජ්ඣ. සන්.

1. 13. 9-12

කුටසුත්තානි

147-150. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, කුටාගාරස්ස යා කාචී ගොපානා-
සියො සඛො තා කුටඛග්ගො කුටනික්ඛා කුටසමොසරණා, කුටං තාසං
අග්ගමසම්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් කුසලා ධර්මො -පෙ-
බහුලීකරොතීති.

1. 13. 13-16

මූලසුත්තානි

151-154. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් මූලගන්ධා, කාලාත්තු-
සාරීං තෙසං අග්ගමසම්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ-
බහුලීකරොතීති.

1. 13. 17-20

සාරසුත්තානි

155-158. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් සාරගන්ධා, ලොහිත-
වන්දනං තෙසං අග්ගමසම්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ-
බහුලීකරොතීති.

1. 13. 21-24

වස්සිකසුත්තානි

159-162. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් පුප්ඵගන්ධා, වස්සිකං
තෙසං අග්ගමසම්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1.13 25-28

රාජසුත්තානි

163-166. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ. යෙ කෙච් කුට්ඨිරාජානො¹ සඛෙඛ
තෙ රඤ්ඤෙ වක්ඛවත්තිස්ස අනුයන්තා² හවහති. රාජා තෙසං වක්ඛවත්ති
අග්ගමසම්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 13. 29-32

වන්දිමසුත්තානි

167-170. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී තාරකරුපානං පහා. සඛො
තා වන්දිමසහායං³ කලං නාගස්ති සොළසිං වන්දෙහා තාසං අග්ගමසම්ඛායති.
එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. තෙසං - සී 1, 2.
2. කාල චුසාරී - සී 1, 2. කොට්ඨාචුසාරීය - සා.
3. කුට්ඨිරාජානො - මජ්ඣං, සා.
4. අනුයුත්තා - සීචු.
5. වන්දිමසහා - සා.

1. 13. 33-36

සුරියසුත්තානි

171-174. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ වීදො චිග්ගවලාහකෙ දෙවෙ ආදිවේවා නභං අබ්බසුක්ඛමානො සබ්බං ආකාසගතං තමගතං අභිච්චවට භාසතෙ ච තපතෙ ච වීරොචති ච. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බ්හුලීකරොතිති.

1. 13 37-40

වජ්ජුත්තානි

175-178. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ යානි කානි චී තත්තාච්චිතානං වජ්ජානං කාසිකං වජ්ජං අග්ගමසබ්බායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ යෙ කෙචී කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා. අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමසබ්බායති. අපමනාසෙතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො පාචිකඛ්බං අරියං අච්චඛිතිකං මග්ගං භාවෙය්සති, අරියං අච්චඛිතිකං මග්ගං බ්හුලීකරිත්තීති. කථංඤච භික්ඛවෙ භික්ඛු අපමනො අරියං අච්චඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අච්චඛිතිකං මග්ගං බ්හුලීකරොතිති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමචාදිට්ඨී. භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති වීචෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොක්ඛනාපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අච්චඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අච්චඛිතිකං මග්ගං බ්හුලීකරොතිති,

(සබ්බමෙව සාවඤ්චිදනං යථා තථාගතසුත්තානි සබ්බානි තථා වජ්ජාරෙතබ්බානි.)

අපමාදවග්ගො තෙළසමො.

තමුද්දනං:

තථාගතං පදං කූටං මූලං සාරෙන වසයිකං,
රාජා වජ්ජිමසුරියා ච වජ්ජෙන දසමං පදනති.

14. බලකරණියවගෙහා

1. 14. 1

බලසුභතං

179. සාවජීයං;

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කමමනා කරියහති, සබ්බෙ නෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵවමෙනෙ බලකරණියා කමමනා කරියහති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති: අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙක-නිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොසසග්ගපරිණාමිං. -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසීතං විරාගනිසීතං නිරොධනිසීතං වොසසග්ගපරිණාමිං, ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 14. 2

දුතියබලසුභතං

180. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කමමනා කරියහති, සබ්බෙ නෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය. ඵවමෙනෙ බලකරණියා කමමනා කරියහති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදා-දිට්ඨිං භාවෙති රාගච්ඡේදනපරියොසානං දෙසච්ඡේදනපරියොසානං මොහච්ඡේදන-පරියොසානං. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. රාගච්ඡේදනපරියොසානං දෙස-ච්ඡේදනපරියොසානං මොහච්ඡේදනපරියොසානං. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 14. 3

තතියබලසුභතං

181. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කමමනා කරියහති, සබ්බෙ නෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය, ඵවමෙනෙ බලකරණියා කමමනා කරියහති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති. අමනොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං. -පෙ-

සමාසා සමාධිං භාවෙති අමතොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං.
එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං
මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 14. 4

වතුඤ්ඤාබලසුක්තං

182. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි බලකරණියා කම්මනායා
කරියන්ති, සබ්බෙ තෙ පඨවීං නිසසාය පඨවීයං පතිට්ඨාය, එවමෙන
බලකරණියා කම්මනායා කරියන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං
නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං
අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය
සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිකං
මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති නිබ්බාන-
නිත්තං නිබ්බානපොෂං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති
නිබ්බානනිත්තං නිබ්බානපොෂං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. එවං ඛො භික්ඛවෙ,
භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙති.
අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1.14. 5-8

බිජ්ජුක්තානි.

183-186. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙකෙච්චි බිජ්ජුමහුතභාමා වුද්ධිං
වීරුළ්භිං වෙපුලලං ආපජ්ජන්ති, සබ්බෙ තෙ පඨවීං නිසසාය පඨවීයා
පතිට්ඨාය, එවමෙන බිජ්ජුමහුතභාමා වුද්ධිං වීරුළ්භිං වෙපුලලං
ආපජ්ජන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ
පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨඛිතිකං
මග්ගං බහුලීකරොනොනා වුද්ධිං වීරුළ්භිං වෙපුලලං පාපුණාති ධම්මෙසු.
කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං
මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොනොනා වුද්ධිං
වීරුළ්භිං වෙපුලලං පාපුණාති ධම්මෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං
භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවේකනිසංකිතං විරාගනිසංකිතං
නිරොධනිසංකිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං
නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං භාවෙතොනා
අරියං අට්ඨඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොනොනා වුද්ධිං වීරුළ්භිං වෙපුලලං
පාපුණාති ධම්මෙසුති.

1.14. 9-12

නාගසුත්තානී

187-190. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භිමවන්තා¹ පබ්බතරාජං නිසසාය නාගා කායං වට්ඨෙඨන්ති, බලං ගාහෙනතී. තෙ තස් කායං වට්ඨෙඨන්තා බලං ගාහෙනතා කුසසුඛෙහ² ඔතරන්තී. කුසසුඛෙහ² ඔතරිත්වා මහාසොඛෙහ ඔතරන්තී. මහාසොඛෙහ ඔතරිත්වා කුණාදියො ඔතරන්තී, කුණාදියො ඔතරිත්වා මහානදියො ඔතරන්තී. මහානදියො ඔතරිත්වා මහාසමුද්දං සාගරං ඔතරන්තී. තෙ තස් මහන්තනං වෙපුලලන්තං³ ආපජ්ජන්තී කායෙන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතො මහන්තනං වෙපුලලන්තං³ පාපුණානී ධම්මෙසු. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතො මහන්තනං වෙපුලලන්තං³ පාපුණානී ධම්මෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති වීචෙකනිසස්සිතං චිරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතො මහන්තනං වෙපුලලන්තං³ පාපුණානී ධම්මෙසුති.

1.14. 13-16

රුක්ඛසුත්තානී

191-194 සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ රුක්ඛෙහ පාචිනනිකො පාචින පොණො පාචිනපබ්බාරො සො මූලෙ⁴ ජිකොනා කතමෙන පපාතෙන පපතෙය්‍යාති⁵ යෙන හතො, නිකොනො යෙන පොණො යෙන පබ්බාරොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති වීචෙකනිසස්සිතං චිරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතො, නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරොති.

1. භිමවන්තං භික්ඛවෙ - සී 1, 2, සා.
 2. කුසසුඛෙහ - මජ්ඣිමනිකායෙ, කුසසුඛෙහ සා.
 3. වෙපුලලන්තං - සී 1, 2
 4. මූලජිකොනො - මජ්ඣිමනිකායෙ.
 5. පපතෙය්‍යාති - සා.

1. 14. 17-20

කුම්භසුත්තනානි

195-198. ජසයාරාපි භික්ඛවෙ, කුලෙහා නික්ඛජ්ජො වමනෙව උදකං නො පච්චාවමනී. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිතං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංඛිතං මග්ගං බහුලීකරොතොනා වමනෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධරෙච නො පච්චාවමනී. කථණ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිතං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංඛිතං මග්ගං බහුලීකරොතොනා වමනෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධරෙච නො පච්චාවමනී; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොක්ඛසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිතං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංඛිතං මග්ගං බහුලීකරොතොනා වමනෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධරෙච නො පච්චාවමනීති.

1. 14. 21-24

සුක්ඛ සුත්තනානි

199-202. ජසයාරාපි භික්ඛවෙ, සාලීසුක්ඛං වා යවසුක්ඛං වා සමමා පණ්ණිතං හත්ථෙන වා පාදෙන වා අකකන්තං හත්ථං වා පාදං වා හෙවුත්ති ලොභිතං වා උපපාදෙසස්සනීති යානමෙතං විජ්ජති. තං කිසස හෙතු: සමමා පණ්ණිතස්සා භික්ඛවෙ, සුක්ඛස්ස. එවමෙව ඛො සො වතා භික්ඛු සමමා පණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමමා පණ්ණිතාය මග්ග භාවනාය අවිජ්ජං හෙවුත්ති විජ්ජං උපපාදෙසස්සනී නිබ්බානං සච්ඡිකරොතිති යානමෙතං විජ්ජති. තං කිසස හෙතු: සමමා පණ්ණිතස්සා භික්ඛවෙ දිට්ඨියා, කථණ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමා පණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමමා පණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං හිත්ථති විජ්ජං උපපාදෙති නිබ්බානං සච්ඡිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමා සමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොක්ඛසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමා පණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමමා පණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං හිත්ථති විජ්ජං උපපාදෙති නිබ්බානං සච්ඡිකරොතිති.

1. 14. 25-28

ආකාස සුත්තනානි

203-206. ජසයාරාපි භික්ඛවෙ, ආකාසෙ විවිධා වාතා වායනති පුරුක්ඛිමාපි වාතා වායනති. පච්ඡිමාපි වාතා වායනති. උක්ඛරාපි වාතා වායනති දුක්ඛිණාපි වාතා වායනති. සරජාපි වාතා වායනති අරජාපි වාතා වායනති. සීතාපි වාතා වායනති. උණ්ණාපි වාතා වායනති පරිණාපි වාතා වායනති. අධිමත්තාපි වාතා වායනති,

1. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ - මජ්ඣ., ස්‍යා.
 2. භික්ඛසස්සි - මජ්ඣ., ස්‍යා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවයනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො වත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. වත්තාරොපි සමුප්පධානා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති, වත්තාරොපි ඉද්ධිපාද භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. පඤ්චි ඉන්ද්‍රියානි භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. පඤ්චි බලානි භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. සත්ථි ඛොඤ්ඤා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙ නො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො වත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. වත්තාරොපි සමුප්පධානා -පෙ- වත්තාරොපි ඉද්ධිපාද -පෙ- පඤ්චි ඉන්ද්‍රියානි -පෙ- පඤ්චි බලානි -පෙ- සත්ථි ඛොඤ්ඤා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති, ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං. වොක්ඛප්පච්චිණ්ණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවයනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො වත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති. වත්තාරොපි සමුප්පධානා -පෙ- වත්තාරොපි ඉද්ධිපාද -පෙ- පඤ්චි ඉන්ද්‍රියානි -පෙ- පඤ්චි බලානි -පෙ- සත්ථි ඛොඤ්ඤා භාවනා පාරිච්ඡරී. ගච්ඡන්ති.

1. 14. 29-32

මෙසසුත්තානි

207-210 සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගිහිනානං පච්චිමෙ මාසෙ උගගනං¹ රජොපච්චා. තමෙනං මහාඅකාලමෙසො ධානසො අනාරධාපෙනි චූපසමෙති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ ධානසො අනාරධාපෙනි චූපසමෙති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ ධානසො අනාරධාපෙනි, චූපසමෙති; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති-පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං. වොක්ඛප්පච්චිණ්ණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ ධානසො අනාරධාපෙනි, චූපසමෙති.

1. 14. 33-36

දුතියමෙසසුත්තානි

211-214. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උප්පනනං මහාමෙසං, තමෙනං මහාවානො අනාරායෙව අනාරධාපෙනි චූපසමෙති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ

1. උපහත, - අධ්‍යක්ෂ.

අනතරායෙව අනතරධාපෙති, වූපසමෙති. කරුණු භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො උපනත්ථපනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ අනතරායෙව අනතරධාපෙති, වූපසමෙති; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො උපනත්ථපනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ අනතරායෙව අනතරධාපෙති වූපසමෙතිති.

1. 14. 37-40

නාවාසුක්තනාති

215-218. සෙයාථාපි භික්ඛවෙ, සාමුද්දිකාය නාවාය වෙක්ඛ-බන්ධන බන්ධාය ඡමොසානි උදකෙ පරියාතාය¹ හෙමනතිකෙන ඵලං² උකඛිතාය වාතාතපපරෙතානි බන්ධනානි තානි පාවුසසකෙන මෙසෙන අභිපපවුට්ඨානි³ අපකසිරෙන පටිපසසමහනති⁴. සුනිකානි භවන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවයතො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො අපකසිරෙනෙව සංයොජනානි පටිපසසමහනති. සුනිකානි භවන්ති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවයතො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො අපකසිරෙනෙව සංයොජනානි පටිපසසමහනති⁴ සුනිකානි භවන්ති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවයතො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො අපකසිරෙනෙව සංයොජනානි පටිපසසමහනති සුනිකානි භවන්තිති.

1. 14. 41-44

ආගනතුකසුක්තනාති

219-222 සෙයාථාපි භික්ඛවෙ, ආගනතුකාගාරං, තඤ්ඤ පුරන්ධිමාය⁵ දිසාය ආගනතො වාසං කපෙහති. පට්ඨිමාය දිසාය ආගනතො වාසං කපෙහති. උත්තරාය දිසාය ආගනතො වාසං කපෙහති. දකුණිකාය දිසාය ආගනතො වාසං කපෙහති. බන්ධනාසි ආගනතො වාසං කපෙහති. බ්‍රාහ්මණාසි ආගනතො වාසං කපෙහති. වෙය්‍යාසි ආගනතො වාසං කපෙහති. සුද්දාසි ආගනතො වාසං කපෙහති.

1. පරියාදය - මජ්ඣං, සා, සීචු.
 2. ඵලෙ - සී 1, 2.
 3. අභිපපවුට්ඨානි සී 1, 2.
 4. පටිපසසමහනති - 1, 2.
 5. පුරන්ධිමායසි - මජ්ඣං සා.

එවෙලෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං බහුලීකරොතොතා යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා පහාතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජහති. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරොති. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා භාවෙතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා: පඤ්චපාදනාකම්භානිසස වචනියා. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යථීදං: රුප්පාදනාකම්භෙධා -පෙ- විඤ්ඤාඤ්ඤාපාදනාකම්භෙධා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා පහාතඛබ්බා: අච්ජා ච භවතණ්ඤා ච. ඉමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා පහාතඛබ්බා. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛබ්බා: ච්ජා ච විමුක්ඛි ච, ඉමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛබ්බා. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා භාවෙතඛබ්බා: සමරො ච විපස්සනා ච. ඉමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො අභිඤ්ඤා භාවෙතඛබ්බා. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං බහුලීකරොතොතා. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති -පෙ- යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා භාවෙතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසංඝිතං විරාගනිසංඝිතං නිරොධනිසංඝිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨධර්මකං මග්ගං බහුලීකරොතොතා, යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා පහාතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජහති. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරොති. යෙ ධම්මො අභිඤ්ඤා භාවෙතඛබ්බා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙතිති.

1. 14. 45-48

නදීසුත්තනානි

223-226. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගඬගා නදී පාවිනනිනතා පාවිනං පොණං පාවිනපඤ්ඤාරා. අථ මහාජනකායො ආගච්චෙය්‍ය, කුද්දාලපිටකං ආද්‍ය මයං ඉමං ගඬගානදීං පව්ජානිනතං කර්ඤ්ඤාම පව්ජාපොණං පව්ජාපඤ්ඤාරහති. තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො මහාජනකායො තං ගඬගානදීං පව්ජානිනතං කරෙය්‍ය පව්ජාපොණං පව්ජාපඤ්ඤාරහති? නො හෙතං හතොත, තං කිස්ස හෙතු? ගඬගා හතොත, නදී පාවිනනිනතා පාවිනපොණං පාවිනපඤ්ඤාරා, සා න සුකරා පව්ජානිනතං කාතුං පව්ජාපොණං පව්ජාපඤ්ඤාරං. යාවදෙව ච පන සො මහාජනකායො කිලමථස්ස විසාතස්ස භාගී අස්සාතී.

1. අභිච්ඤ්ඤායා - පි 2.
 2. ගඬගා නදීං - මජ්. ස්‍යා.

එවමෙව ඛෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු¹ අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙනා² අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො³ රාජානො වා රාජමහාමත්තා වා මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොභිතා වා භොගෙහි අභිභට්ඨං පටාරෙය්‍යං. එභමෙතො⁴ පුරිස, කීතොන ඉමෙ කාසාවා අනුදභන්තී. කිං මුණෙතො කපාලමනුසඤ්චරසී. එහි. භීතායාවත්තකා භොගෙ ව භුක්ඛසසු. පුඤ්ඤති ව කරොහී ති. යො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො සික්ඛා පච්චක්ඛාය භීතායාවත්තෙය්‍යාතී⁵. නොතං යානං චීජජති. තං කිස්ස භෙතු: යං හී තං භික්ඛවෙ, චිත්තං දීසරත්තං චිචෙකතිත්තං චිචෙකපොඤං චිචෙක පඤ්ඤාරං. තං වත භීතායාවත්තසසතීති නොතං යානං චීජජති. කරුඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ; භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, චිචෙකතිසසිතං චිරාගතිසසිතං නිරොධතිසසිතං චොස්සග්ගපරිඤාමිං. එවං ඛෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

(යථා බලසුත්තානී සබ්බානී තුථා චිජාරෙතබ්බානී.)

බලකරණීයවග්ගො වුද්දසමො.

තමුද්දනං:

බලං බීජං ව නාගො ව රුක්ඛං කුමේඝන සුකීනා ආකාසෙන දුචෙ මෙසා නාවා ආඥෙත්ථකා නදී ති.

1. භික්ඛු - සිවු. සි 1, 2.
 2. භාවෙනො - සිවු. සි 1, 2.
 3. බහුලීකරොතො - සිවු. සි 1, 2.
 4. එභමෙතො - සිවු සි 1, 2.
 5. භීතායාවත්තසසතීති - මජ්ඣ, සතා,

15. එසනාවග්ගො

1. 15. 1

එසනාසුත්තං

227. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ටො භික්ඛවෙ තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ තිසසනනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොක්ඛග්ගපරිඤාමිං. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ තිසසනනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බාති.*

1. 15. 2

දුතිය එසනාසුත්තං

228. තිසෙසා ඉමා ටො භික්ඛවෙ එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ටො භික්ඛවෙ තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ තිසසනනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති රාගචිත්තපරියොසානං දෙසචිත්තපරියොසානං මොහචිත්තපරියොසානං. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිසසනනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බාති.

1. 15. 3

තතිය එසනාසුත්තං

229. තිසෙසා ඉමා ටො භික්ඛවෙ එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ටො භික්ඛවෙ තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිසසනනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිසසනනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බාති.

* ඉතො පරං දියමානාති එසනාසුත්තාති සිහලපොඤ්ඤෙ න දියසනෙන.

1. 15. 4

වතුන් එසනායුතනං

230. තිසෙසා ඉමා ඛෙ භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බුභුච්චරියෙසනා. ඉමා ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමාසමාධිං භාවෙති නිබ්බානානිකං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපඤ්ඤාරං ඉමාසං ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං අභිඤ්ඤාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

1. 15. 5-8

5-8 එසනායුතනානි

231-234. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බුභුච්චරියෙසනා. ඉමා ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පරිඤ්ඤාය -පෙ- අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා අභිඤ්ඤාවාරො තථා චිත්තාරතධෙධා.)

1. 15. 9-12

9-12 එසනායුතනානි

235-238. තිසෙසා භික්ඛවෙ, එසනා. කාමෙසනා භවෙසනා බුභුච්චරියෙසනා. ඉමා ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පරිකම්පාය -පෙ- අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා අභිඤ්ඤාවාරො තථා චිත්තාරතධෙධා.)

1. 15. 13-16

13-16 එසනායුතනානි

239-242. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා, කාමෙසනා භවෙසනා බුභුච්චරියෙසනා. ඉමා ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පභානාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති. -පෙ- සමාසමාධිං භාවෙති චිචෙකනිසස්සිතං චිරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛෙ භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පභානාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා අභිඤ්ඤාවාරො තථා චිත්තාරතධෙධා.)

1. 15. 17-32

විධාසුත්තානි

243-258. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, විධා. කතමා තිසෙසා: “සෙය්‍යො භමසුඤ්ඤි”ති විධා, “සද්දිසො භමසුඤ්ඤි”ති විධා, “භීතො භමසුඤ්ඤි”ති විධා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා විධා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං විධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, භාවෙනඛෙධා. කතමො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං විධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනඛෙධාති.

(යථා එසනාසත්තානි තථා විජ්ජාරෙතඛොති.)

1: 15. 33-48

ආසවසුත්තානි

259-274. තයො මෙ භික්ඛවෙ, ආසවා. කතමෙ තයො: කාමාසවො භවාසවො අච්ඡාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො ආසවා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනතං ආසවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනඛෙධා. කතමො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං, ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනතං ආසවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනඛෙධාති.

1. 15. 49-64

භවසුත්තානි

275-290. තයො මෙ භික්ඛවෙ, භවා. කතමෙ තයො: කාමභවො රූපභවො අරූපභවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො භවා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනතං භවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනඛෙධා. කතමො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනතං භවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනඛෙධාති.

1. 15. 65-80

දුක්ඛතාසුක්ඛතානි

291-306. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, දුක්ඛතා. කතමා තිසෙසා: දුක්ඛදුක්ඛතා සඛිඛාරදුක්ඛතා විපරිණාමදුක්ඛතා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා දුක්ඛතා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසසනාං දුක්ඛතානං අභිඤ්ඤය -පෙ- පරිඤ්ඤය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසසනාං දුක්ඛතානං අභිඤ්ඤය -පෙ- පරිඤ්ඤය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 15. 81-96

විලසුක්ඛතානි

307-322. තයොමෙ භික්ඛවෙ, විලා. කතමෙ තයො: රාගො විලො දෙසො විලො මොහො විලො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො විලා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං විලානං අභිඤ්ඤය -පෙ- පරිඤ්ඤය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං විලානං අභිඤ්ඤය -පෙ- පරිඤ්ඤය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 14. 97-112

මලසුක්ඛතානි

323-338. තිණ්ණමානි භික්ඛවෙ, මලානි. කතමානි තිණ්ණ රාගො මලං. දෙසො මලං. මොහො මලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණ මලානි. ඉමෙසං භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං මලානං අභිඤ්ඤය -පෙ- පරිඤ්ඤය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං මලානං අභිඤ්ඤය -පෙ- පරිඤ්ඤය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 15. 113-128

නීසසුත්තානි

339-354. තයොමෙ භික්ඛවෙ, නීසා. කතමෙ තයො: රාගො නිසො දෙසො නිසො. මොහො නිසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො නීසා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං නීසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුච්චිද්ධිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං නීසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

1. 15. 129-144

වෙදනාසුත්තානි

355-370. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, වෙදනා. කතමා තිසෙසා: සුඛා වෙදනා. දුක්ඛා වෙදනා. අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා වෙදනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං වෙදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුච්චිද්ධිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං වෙදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

1. 15. 145-160

තණ්හාසුත්තානි

371-386. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, තණ්හා. කතමා තිසෙසා: කාමතණ්හා හවතණ්හා විහවතණ්හා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා තණ්හා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං තණ්හානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුච්චිද්ධිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං තණ්හානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා ඵසනාසුත්තානි තථා සබ්බං වීජ්ඣාථෙතඛං)

ඵසනාවග්ගො පණ්ණරසමො.

තමුඤ්ජනා:

ඵසනා විධා ආසවා හවා දුක්ඛතා ච තිසෙසා
විලා මලානි නීසා ච වෙදනාහි තණ්හාහි වාති.

1. නීසා - සා.

16. මිසවග්ගො

1. 16. 1-16

මිසසුත්තානි

387-402. වක්ඛාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ වක්ඛාරො: කාමමාසො හවොසො දිට්ඨොසො අච්ඡාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වක්ඛාරො ඔසා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං ඔසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛො. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං ඔසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛොති.

(යථා එසනා සොළසසුත්තනානානි තථාච්ඡාරෙතඛොති.)

1. 16. 17-32

යොගසුත්තානි

403-418. වක්ඛාරොමෙ භික්ඛවෙ, යොගා. කතමෙ වක්ඛාරො: කාමයොගො හවයොගො දිට්ඨියොගො අච්ඡායොගො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වක්ඛාරො යොගා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං යොගානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛො. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං යොගානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛොති.

1. 16. 33-48

උපාදනසුත්තානි

419-434. වක්ඛාරිමානි භික්ඛවෙ, උපාදනානි, කතමානි වක්ඛාරි කාමුපාදනං දිට්ඨපාදනං සිලබ්බකුපාදනං අක්ඛවංශුපාදනං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, වක්ඛාරි උපාදනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ චතුක්ඛං උපාදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛො. කතමො අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං උපාදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවෙනඛොති.

1. 16. 49-64

ගන්ධස්පත්තනානි

435-450. වන්හාරොමෙ භික්ඛවෙ, ගන්ධා කතමෙ වන්හාරො: අභිජ්ඣා කායගන්ධො ව්‍යාපාදෙ කායගන්ධො සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්ධො ඉදංසම්මුච්ඡාහිනිවෙසො කායගන්ධො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වන්හාරො ගන්ධා ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං ගන්ධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකම්භාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං ගන්ධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකම්භාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 16. 65-80

අනුසයස්පත්තනානි

351-466. සක්ඛමෙ භික්ඛවෙ, අනුසයා. කතමෙ සක්ඛ: කාමරාගානුසයො පට්ඨසානුසයො දිට්ඨානුසයො විචිකිච්ඡානුසයො මානානුසයො හවිරාගානුසයො අච්ඡානුසයො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සක්ඛ අනුසයා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, සක්ඛං අනුසයානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකම්භාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, සක්ඛං අනුසයානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකම්භාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 16. 81-96

කාමගුණස්පත්තනානි

467-482. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, කාමගුණා කතමෙ පඤ්ච: චක්ඛුච්චෙඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. සොතච්චෙඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සානච්චෙඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීව්හාව්චෙඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායච්චෙඤ්ඤායා ථොට්ඨංඛා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ච කාමගුණා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ පඤ්චං කාමගුණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකම්භාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චං කාමගුණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකම්භාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨඛගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 16, 97-112

නිවරණසුද්ධානි

483-498. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, නිවරණානි. කතමානි පඤ්ඤා: කාමච්ඡන්දනිවරණං ව්‍යාපාදනිවරණං ජිනමිඳුනිවරණං උඤ්චවකුක්ඛාදිනිවරණං විචිකිච්ඡානිවරණං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා නිවරණානි, ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං නිවරණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගාපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤානං නිවරණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 16. 113-128

උපාදනකඛන්ධසුද්ධානි

499-514. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකඛන්ධා. කතමෙ පඤ්ඤා: රුද්ධපාදනකඛන්ධො වෙදනුපාදනකඛන්ධො සඤ්ඤපාදනකඛන්ධො සඤ්ඤා-රුපාදනකඛන්ධො විඤ්ඤාඤ්ඤපාදනකඛන්ධො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාඋපාදනකඛන්ධා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උපාදනකඛන්ධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගාපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උපාදනකඛන්ධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 16. 129-144

ඔරමහාගීයසංයොජනසුද්ධානි

515-530. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඔරමහාගීයානි සංයොජනානි. කතමානි පඤ්ඤා: සක්ඛායදිට්ඨි විචිකිච්ඡා සීලබ්ධතපරාමාසො කාමච්ඡන්දෙ ව්‍යාපාදෙ. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාරමහාගීයානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගාපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙඛාති.

1. 16. 145-160

උදාමහාගියසංයොජනසුත්තානි

531-546. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උදාමහාගියානි සංයොජනානි. කතමානි පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උදුංචිං අවිජ්ජා. ඉමානි ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චුදාමහාගියානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්තං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකබ්බායාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනධෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගා-පරිණාමී. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්තං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරිකබ්බායාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවෙනධෙබ්බාති.

(යථා එසනා සුත්තනාතා තථා සධෙබ්බු පෙය්‍යාලෙසු සොළස සොළස සුත්තනාතා විජ්ජාරෙතබ්බා.)

ඔසවග්ගො සොළසමො.

කත්‍රුද්දනා:

මසා යොගා උපාදනා ගජ්ඣා අනුසයාපි ච කාමගුණ නිවරණා ඛන්ධා ඔරුදාමහාගියානි.

මග්ග සංසුච්චං සමන්චං.

කත්‍රු වග්ගද්දනා:

අවිජ්ජා වග්ගො පඨමො දුතියො විභාජො චූචති. මිට්ඨකතවග්ගො තුතියො චතුජ්ජො පට්ටනති ච. අඤ්ඤාතිජ්ජියො පඤ්චමො ජට්ටො සුරියපෙය්‍යාලො, එකධම්මො දුචෙ ගඛනා පෙය්‍යාලාපි ච චත්තාරො. අපමාදො තෙළසමො බලවග්ගො ච චූද්දසො, එසනා පණ්ණරසමො ඔසවග්ගො සොළසමොති.

2. බෞද්ධ චිත්ත සංසුත්තාං

1. පබ්බත චෛත්‍යො

2. 1. 1

භිමවනා සුත්තං

547. සාවතථීයං:

භිමවනං භික්ඛවෙ, පබ්බතරාජානං¹ නිත්තාය නාගා කායං වඩෙඨන්ති ඛලං ගාභෙන්ති. තෙ තස්ස කායං වඩෙඨන්ති ඛලං ගාභෙන්ති කුසුඛෙහ ඔතරන්ති. කුසුඛෙහ ඔතරීන්ති මහාසොධෙහ ඔතරන්ති. මහාසොධෙහ ඔතරීන්ති කුන්තදියො ඔතරන්ති. කුන්තදියො ඔතරීන්ති මහානදියො ඔතරන්ති. මහානදියො ඔතරීන්ති මහාසමුද්දාසාගරං ඔතරන්ති. තෙ තස්ස මහනතතං වෙසුලුතං ආපජ්ඣති කායෙන. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිත්තාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්තබොජ්ඣංගෙහ භාවෙනො සත්තබොජ්ඣංගෙහ ධ්වුලීකරොන්තො මහනතතං වෙසුලුතං පාපුණාති ධම්මෙසු.

කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිත්තාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්තබොජ්ඣංගෙහ භාවෙනො සත්තබොජ්ඣංගෙහ ධ්වුලීකරොන්තො මහනතතං වෙසුලුතං පාපුණාති ධම්මෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ධම්මවිචයසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. විරියසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. පීතිසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. පාසද්ධිසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. සමාධිසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. උපෙක්ඛාසංඛොජ්ඣංගං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලං නිත්තාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්තබොජ්ඣංගෙහ භාවෙනො සත්තබොජ්ඣංගෙහ ධ්වුලීකරොන්තො මහනතතං වෙසුලුතං පාපුණාති ධම්මෙසුති.

2. 1. 2

කාය සුත්තං

548. සාවතථීයං:

සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, අයං කායො ආභාරට්ඨිතිකො ආභාරං පටිඵම තිට්ඨති, අනාභාරො නො තිට්ඨති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා නිවරණං ආභාරට්ඨිතිකා ආභාරං පටිඵව තිට්ඨති, අනාභාරො නො තිට්ඨන්ති.

කො ව භික්ඛවෙ ආභාරො අනුපපන්නස්ස වා කාමච්ඡද්දස්ස උපපදාය උපපන්නස්ස වා කාමච්ඡද්දස්ස භියොනාභාවාය වෙසුලුලාය. අස්ථි භික්ඛවෙ සුභනිමිත්තං. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරධ්වුලීකාරො අයමාභාරො අනුපපන්නස්ස වා කාමච්ඡද්දස්ස උපපදාය උපපන්නස්ස වා කාමච්ඡද්දස්ස භියොනාභාවාය වෙසුලුලාය.

1. පබ්බතරාජං - 1, සා:

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස භියොනාභාවාය වෙපුලොය: අපී භික්ඛවෙ, පටිසන්තිමිත්තං. තඤ්ඤොතිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස භියොනාභාවාය වෙපුලොය.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා චීනමිඤ්ඤස්ස උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා චීනමිඤ්ඤස්ස භියොනාභාවාය වෙපුලොය; අපී භික්ඛවෙ අරති තඤ්ඤී විජ්ජිකා හත්තසමුප්පෙ වෙනසො චීනනං. තඤ්ඤොතිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා චීනමිඤ්ඤස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා චීනමිඤ්ඤස්ස භියොනාභාවාය වෙපුලොය.

අපී භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා උඤ්චවකුකඤ්චවස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා උඤ්චවකුකඤ්චවස්ස භියොනාභාවාය වෙපුලොය. අපී භික්ඛවෙ වෙනසො අද්විපසමො. තඤ්ඤොතිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා උඤ්චවකුකඤ්චවස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා උඤ්චවකුකඤ්චවස්ස භියොනාභාවාය වෙපුලොය.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පනනාය වා විචිකිච්චාය උප්පාදය උප්පනනාය වා විචිකිච්චාය භියොනාභාවාය වෙපුලොය? අපී භික්ඛවෙ විචිකිච්චායානියා ධමමො. තඤ්ඤොතිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පනනාය වා විචිකිච්චාය උප්පාදය උප්පනනාය වා විචිකිච්චාය භියොනාභාවාය වෙපුලොය. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අයං කායො ආහාරංඨීතිකො ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤී. අනාහාරො නො තිවඤ්ඤී. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ පඤ්ඤී නීවරණා ආහාරංඨීතිකා ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤී. අනාහාරො නො තිවඤ්ඤී.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ අයං කායො ආහාරංඨීතිකො, ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤී, අනාහාරො නො තිවඤ්ඤී. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සත්ත ඛොඤ්ඤාධානා ආහාරංඨීතිකා ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤී. අනාහාරො නො තිවඤ්ඤී. කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාධානස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාධානස්ස භාවනාය පාරිපුරියා අපී භික්ඛවෙ සතිසමොඤ්ඤාධානධානියා ධමමො. තඤ්ඤොතිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාධානස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාධානස්ස භාවනාය පාරිපුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා ධමමවිචිය-සමොඤ්ඤාධානස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා ධමමවිචියසමොඤ්ඤාධානස්ස භාවනාය පාරිපුරියා: අපී භික්ඛවෙ කුසලාකුසලා ධමමො සාවජ්ජාන-වජ්ජා ධමමො භීතපඤ්ඤා ධමමො කණ්ඩුකස්සපටිභාගා ධමමො. තඤ්ඤොතිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා ධමමවිචියසමොඤ්ඤාධානස්ස උප්පාදය උප්පනනස්ස වා ධමමවිචිය-සමොඤ්ඤාධානස්ස භාවනාය පාරිපුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආභාරො අනුප්පනනස්ස වා වීරියසමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය උප්පනනස්ස වා වීරියසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා: අපී භික්ඛවෙ, ආරම්භධාතු නීක්ඛමධාතු පරක්ඛමධාත, තස් යොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පනනස්ස වා වීරියසමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය උප්පනනස්ස වා වීරියසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආභාරො අනුප්පනනස්ස වා පිතිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය උප්පනනස්ස වා පිතිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා: අපී භික්ඛවෙ පිතිසමොච්ඡාදකඛණ්ණධාතීයා ධම්මො, තස් යොනිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පනනස්ස වා පිති-සමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා පිතිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආභාරො අනුප්පනනස්ස වා පසස්ඨි-සමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා පසස්ඨිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා: අපී භික්ඛවෙ කායපසස්ඨි, වීක්ඛපසස්ඨි, තස් යොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පනනස්ස වා පසස්ඨිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා පසස්ඨි-සමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පනනස්ස වා සමාධි-සමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා සමාධිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා: අපී භික්ඛවෙ, සමථනිමික්ඛා¹ අබ්භ්ග්ග-නිමික්ඛා, තස් යොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාභාරො අනුප්පනනස්ස වා සමාධිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා සමාධිසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පනනස්ස වා උපෙචා-සමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස වා උපෙචාසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා: අපී භික්ඛවෙ, උපෙචාසමොච්ඡාදකඛණ්ණධාතීයා² ධම්මො තස් යොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාභාරො අනුප්පනනස්ස වා උපෙචාසමොච්ඡාදකඛණ්ණ උප්පාදය, උප්පනනස්ස ඒඤ්ඤා උපෙචාසමොච්ඡාදකඛණ්ණ භාවනාය පාරිච්ඡරියා. පෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අයං භ්‍ය්‍යසා ආභාරථසීඤ්ඤා ආභාරං පටිච්ච තීලධනී, අයමාභාරො නො තීථධනී. ඵවමෙච මො භික්ඛවෙ, ඉමෙ සත්ථා මොච්ඡාදකඛණ්ණ ආභාරථසීඤ්ඤා ආභාරං පටිච්ච තීථධනනී, අනාභාරා නො තීථධනනී.

1. සමාධිනිමික්ඛා - භ්‍යා.
 2. මොච්ඡාදකඛණ්ණධාතීයා - භ්‍යා.

2. 1. 3

සිලසුඤ්ඤා

549. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සිලසමපන්නා සමාධිසමපන්නා පඤ්ඤාසමපන්නා චිත්තනිසමපන්නා චිත්තනිඤ්ඤාදස්සනසමපන්නා. දස්සනමපභංගි භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා ඛහුකාරං වදමී. සවනමපභංගි භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා ඛහුකාරං වදමී. උපසඤ්ඤාමපභංගි භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා ඛහුකාරං වදමී. පසිරුපාසනමපභංගි භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා ඛහුකාරං වදමී, අනුස්සතිමපභංගි භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුනා ඛහුකාරං වදමී. අනුපබ්බජ්ජමපභංගි භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුනා ඛහුකාරං වදමී. තං කිස්ස හෙතු: තථාරූපානං භික්ඛවෙ භික්ඛුනං ධම්මං සුඤ්ඤා ආරාධනා වූපකට්ඨා විහරති කායචුපකාසෙන ච විකතචුපකාසෙන ච. සො තථා වූපකට්ඨා විහරතොනා තං ධම්මං අනුස්සරති අනුචිතසෙකති.

යස්මී. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු යථා වූපකට්ඨා විහරතොනා තං ධම්මං අනුස්සරති අනුචිතසෙකති. සතිසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ තස්ස භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. සතිසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො යස්මී. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, සතිසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිසුරිං ගවජති. සො තථා සතො විහරතොනා තං ධම්මං පඤ්ඤාය පච්චිනති පච්චරති පරිච්චංසමාපජ්ජති.

යස්මී. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරතොනා තං ධම්මං පඤ්ඤාය පච්චිනති පච්චරති පරිච්චංසමාපජ්ජති, ධම්මච්චයසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ තස්ස භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. ධම්මච්චයසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො යස්මී. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, ධම්මච්චයසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ තස්ස භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගවජති. තස්ස තං ධම්මං පඤ්ඤාය පච්චිනතො පච්චරතො පරිච්චංසමාපජ්ජතො ආරඤ්ඤා හොති විරියං අසලචිතං.

යස්මී. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පච්චිනතො පච්චරතො පරිච්චංසමාපජ්ජතො ආරඤ්ඤා හොති විරියං අසලචිතං, විරියසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. විරියසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො යස්මී. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, විරියසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගවජති. ආරඤ්චිවිරියස්ස උපපජ්ජති පිති නිරාමිසා.

යස්මී. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ආරඤ්චිවිරියස්ස උපපජ්ජති පිති නිරාමිසා, පිතිසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. පිතිසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො යස්මී. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, පිතිසඤ්ඤාඡක්ඛිඛො තස්මී. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගවජති. පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමහති විකතමපි පස්සමහති,

1. පභං - මජ්ඣං.
 2. ඛහුකාරං - සා.
 3. ආරාධනා වූපකට්ඨා - මජ්ඣං.
 4. තථා - මජ්ඣං, සා.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පිතිමනස්ස කායොපි පසසමහති, වීණාච්චි පසසමහති, පසසද්ධිසමොච්ඡාඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. පසසද්ධිසමොච්ඡාඤ්ඤායො යසම්¹ සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, පසසද්ධිසමොච්ඡාඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡති. පසසද්ධිකායස්ස සුඛං හොති සුඛිනො වීණං සමාධියති.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පසසද්ධිකායස්ස සුඛිනො වීණං සමාධියති, සමාධිසමොච්ඡාඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. සමාධිසමොච්ඡාඤ්ඤායො යසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, සමාධිසමොච්ඡාඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡති. යො තථා සමාහිතං වීණං සාධුකං අජ්ඣුපෙකඤ්ඤා හොති.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සමාහිතං වීණං සාධුකං අජ්ඣුපෙකඤ්ඤා හොති, උපෙඛාසමොච්ඡාඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඤ්ඤා හොති. උපෙඛාසමොච්ඡාඤ්ඤායො යසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, උපෙඛාසමොච්ඡාඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගච්ඡති.

ඵච භාවිතෙසු ඛො භික්ඛවෙ සත්තසු ඛොඤ්ඤායොසු ඵච ඛුද්ධිකතෙසු සත්ත ඵලා සත්තානිසංසා පාවිකඛ්ඛා. කතමෙ සත්ත ඵලා සත්තානිසංසා: දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්චි² අඤ්ඤං ආරාධෙති. නො වෙ දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්චි අඤ්ඤං ආරාධෙති, අථ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති. නො වෙ දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්චි අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරිකඛයා අනාරාපරිනිඛ්ඛායි හොති. නො වෙ දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්චි අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරිකඛයා අනාරාපරිනිඛ්ඛායි හොති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරිකඛයා උපහච්ච පරිනිඛ්ඛායි හොති. නො වෙ දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්චි අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරිකඛයා අනාරාපරිනිඛ්ඛායි හොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරිකඛයා උපහච්ච පරිනිඛ්ඛායි හොති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරිකඛයා අසංඛාරපරිනිඛ්ඛායි හොති.

1. තසම් - මජ්ඣ, සා. 2. පටිගච්චි - මජ්ඣ, සා.

නො වෙ දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්ච අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අනතරා පරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහච්ච පරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා සසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ දිට්ඨව ධර්මෙ පටිගච්ච අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අනතරාපරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහච්ච පරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා සසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති. අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගීයානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උද්ධංසොතො භොති අකන්ඨිඨාමී. එවං භාවිතෙසු ඛො භික්ඛවෙ, සත්තසු ඛොජ්ඣංඛෙයසු එවං බහුජීකතෙසු ඉමෙ සත්ත ඵලා භත්තානිසංසා පාවිකඛාති.

2. 1. 4

වස්සුක්කං

550. එකං සමයං ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො යාවස්සං විහරති ජෙතවනෙ අනාරාමිකස්ස ආරාමෙ. තත්ථ ඛො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො භික්ඛු ආමනෙත්ති “ආච්ඡො භික්ඛවො”ති. “ආච්ඡො”ති ඛො තෙ භික්ඛු ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තස්ස පළිච්ඡෙසාසු. ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො එතදවොච:

සත්තමෙ ආච්ඡො, ඛොජ්ඣංඛො කතමෙ සත්තං: සතිසංඛොජ්ඣංඛො ධර්මවිචයසංඛොජ්ඣංඛො විරියසංඛොජ්ඣංඛො පිතිසංඛොජ්ඣංඛො පසංඤ්ඤාසංඛොජ්ඣංඛො සමාධිසංඛොජ්ඣංඛො උපෙච්ඡාසංඛොජ්ඣංඛොති, ඉමෙ ඛො ආච්ඡො සත්තංඛොජ්ඣංඛො. ඉමෙසං¹ ආච්ඡො, සත්තංඛො ඛොජ්ඣංඛොනං යෙන යෙන ඛොජ්ඣංඛොන ආකඛිමී පුබ්බන්තසමයං විහරිතුං. තෙන තෙන ඛොජ්ඣංඛොන පුබ්බන්තසමයං විහරාමී. යෙන යෙන ඛොජ්ඣංඛොන ආකඛිමී මජ්ඣිමනිකං² සමයං විහරිතුං, තෙන තෙන ඛොජ්ඣංඛොන මජ්ඣිමනිකං සමයං විහරාමී. යෙන යෙන ඛොජ්ඣංඛොන ආකඛිමී සායන්තසමයං විහරිතුං, තෙන තෙන ඛොජ්ඣංඛොන සායන්තසමයං විහරාමී.

1. ඉමෙසංඛොභං - මජ්ඣ., සා.
 2. මජ්ඣිමනිකං - මජ්ඣ.

සතිසමොඡ්ඤානිකො ඉති වෙ මෙ ආවුසො, හොති අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරදොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං¹ තිට්ඨතීති පජානාමී. සවෙපි මෙ වචනි, ඉදපච්චයා මෙ වචනීති පජානාමී, -පෙ- උපෙධාසමොඡ්ඤානිකො ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති. අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරදොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං තිට්ඨතීති පජානාමී. සවෙපි මෙ වචනි, ඉදපච්චයා මෙ වචනීති පජානාමී. සෙය්‍යරාපි ආවුසො. රඤ්ඤෙ වා රාජමහාමනාසෙ වා නානාරක්ඛානං දුස්සානං දුස්සකරණිකො පුරො අසස සො යඤ්ඤෙදෙව² දුස්සයුගං ආකමෙඛයා පුබ්බන්තසමයං පාරුපියං. තන්තදෙව දුස්සයුගං පුබ්බන්තසමයං පාරුපෙය්‍ය. යඤ්ඤෙදෙව දුස්සයුගං ආකමෙඛයා මඡ්ඤානීකං සමයං පාරුපියං. තන්තදෙව දුස්සයුගං මඡ්ඤානීකං සමයං පාරුපෙය්‍ය. යඤ්ඤෙදෙව දුස්සයුගං ආකමෙඛයා සායන්තසමයං පාරුපියං. තන්තදෙව දුස්සයුගං සායන්තසමයං පාරුපෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො'හං ආවුසො, ඉමෙසං සත්තනං ඛොඡ්ඤානිකො යෙන යෙන ඛොඡ්ඤානිකො ආකමිනම් පුබ්බන්තසමයං චිහරිතුං. තෙන තෙන ඛොඡ්ඤානිකො පුබ්බන්තසමයං චිහරාමී. යෙන යෙන ඛොඡ්ඤානිකො ආකමිනම් මඡ්ඤානීකං සමයං චිහරිතුං. තෙන තෙන ඛොඡ්ඤානිකො මඡ්ඤානීකං සමයං චිහරාමී. යෙන යෙන ඛොඡ්ඤානිකො ආකමිනම් සායන්තසමයං චිහරිතුං. තෙන තෙන ඛොඡ්ඤානිකො සායන්තසමයං චිහරාමී. සතිසමොඡ්ඤානිකො ඉති වෙ මෙ ආවුසො, හොති අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරදොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං තිට්ඨතීති පජානාමී. සවෙපි මෙ වචනි ඉදවච්චයා මෙ වචනීති පජානාමී -පෙ- උපෙධාසමොඡ්ඤානිකො ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති, අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරදොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං තිට්ඨතීති පජානාමී. සවෙපි මෙ වචනි, ඉදපච්චයා මෙ වචනීති පජානාමීති.

2. 1. 5

භික්ඛුසුඤානං

551. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමී -පෙ- එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදචොච: ඛොඡ්ඤානිකො ඛොඡ්ඤානිකො හතොත, වුළිනතී කිත්තාවතා නුඛො හතොත, ඛොඡ්ඤානිකො වුළිනතී?ති ඛොධාය සංවත්තනතීති ඛො භික්ඛු තසමා ඛොඡ්ඤානිකො වුළිනතී. ඉධ භික්ඛු, භික්ඛු³ සති-සමොඡ්ඤානිකං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං චොසානනපරිඤාමී. -පෙ- උපෙධාසමොඡ්ඤානිකං භාවෙති විචෙක-නිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං චොසානනපරිඤාමී..

1. තිට්ඨන්තං ව නං - මජ්ඣ. 2. පුරො යඤ්ඤෙදෙව - සී 1, 2. සීඉ. 3. ඉධ භික්ඛු සතිසමොඡ්ඤානිකං - මජ්ඣ.

තසසිමෙ සත්තබොජ්ඣංඛෙහ භාවයනො කාමාසවාපි විතං විමුච්චති. භවාසවාපි විතං විමුච්චති. අවිජ්ජාසවාපි විතං විමුච්චති. විමුක්ඛස්මිං විමුක්ඛමිති ඤාණං හොති. ඛිණං ජාති වුසිතං ට්‍රිභවවර්යං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාති. බොධාය සංවත්තතයීති බො භික්ඛු, තස්මා බොජ්ඣංඛයාති වුච්චතයීති.

2. 1. 6

කුණ්ඩලියසුත්තං

552. එකං සමයං හගවා සාකෙතෙ විහරති අඤ්ඤනවනෙ මග්ගදයෙ, අථ බො කුණ්ඩලියො පරිබ්බාජකො යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධමි. උපසඩ්ධමිතා හගවතා සඤ්ඤං සමොදදි. සමොදදනියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙතා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසිකො බො කුණ්ඩලියො පරිබ්බාජකො හගවනතං එතදවොච: අභමසමි හො ගොතම, ආරාමනිසාදී පරිසාවචරො. තස්ස මඤ්ඤං හො ගොතම, පච්ජාභක්ඛං භුක්ඛපාතරාසස්ස අයමාවාරො¹ හොති: ආරාමෙන ආරාමං උය්‍යානෙන උය්‍යානං අනුච්චිකමාමි, අනුච්චිරාමි. සො තස්ස පසසාමි: “එකෙ සමණඛාණමණෙ ඉතිවාදපපමොසකානිසංසඤ්ඤව කථං කපෙතො උපාරමිතානිසංසඤ්ඤා.” හවං පන ගොතමො කිමානිසංසො විහරතීති. විජ්ජාවිමුක්ඛඵලානිසංසො බො කුණ්ඩලිය, තරාගතො විහරතීති. කතමෙ පන හො ගොතම, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා විජ්ජාවිමුක්ඛං පරිපුරෙහති? ති සත්ත බො කුණ්ඩලිය, බොජ්ඣංඛයා භාවිතා බහුලීකතා විජ්ජාවිමුක්ඛං පරිපුරෙහති.

කතමෙ පන හො ගොතම, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා සත්ත-බොජ්ඣංඛෙහ පරිපුරෙහති? ති චත්තාරො බො කුණ්ඩලිය, සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලීකතා සත්තබොජ්ඣංඛෙහ පරිපුරෙහති.

කතමෙ හො ගොතම, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙහති? ති තීණි බො කුණ්ඩලිය, සුවරිතානි භාවිතානි බහුලීකතානි චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙහති.

කතමෙ පන හො ගොතම, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙහති? ති, ඉන්ද්‍රියසංවරො බො කුණ්ඩලිය, භාවිතො බහුලීකතො තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙහති.

කථං භාවිතො ච කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරො කථං බහුලීකතො තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙහති? ඉධ කුණ්ඩලිය, භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා මනාපං නාභිජ්ඣති², නාභිභංසනී³, න රාගං ජනෙති, තස්ස ධීතො ච කායො හොති, ධීතං විතං, අජ්ඣක්ඛං සුසංඝීතං⁴, සුවිමුක්ඛං චක්ඛුනා බො පනෙව රූපං දිස්වා අමනාපං න මඛඛු හොති, අපතිස්ථිතාවිත්තො⁵ අදීනමනසො⁶ අධ්‍යාපක්ඛවෙතසො. තස්ස ධීතො ච කායො හොති, ධීතං විතං, අජ්ඣක්ඛං සුසංඝීතං, සුවිමුක්ඛං.

1. ආරාම නිසසයි - මජ්ඣං, ආරාමනියාදී - සා.
2. අයමාවාරො - සා.
3. න: භිජ්ඣායනී - සා.
4. නාභිභසනී - සිච්ච.
5. සුසං විභිතං - සි 1, 2.
6. අපතිට්ඨිතාවිත්තො - මජ්ඣං, සා, අපතිට්ඨිතාවිත්තො - සි 1, 2.
7. අදීනමනසො - මජ්ඣං, අදීනමනසො - සා.

සුතවපරං කුණ්ඩලිය, හිතඛු සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ-
 සාතෙන ගඤ්ඤං සාධිතා -පෙ- ජීවහාය රසං සාධිතා -පෙ-
 කායෙන ඵොට්ඨස්සං ඵුසිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මනාපං
 නාභිජ්ඣති, නාභිභංසති, න රාගං ජනෙති. තස්ස ධීතො ච
 කායො භොති, ධීතං චිත්තං, අජ්ඣාතං සුසංඤ්ඤිතං, සුච්චුත්තං.
 මනසා ඛො පනෙව ධම්මං විඤ්ඤාය අමනාපං න මඛකු භොති.
 අපතිජීනවීතො අදීනමනසො අඛාපනතචෙතසො. තස්ස ධීතො ච
 කායො භොති, ධීතං චිත්තං, අජ්ඣාතං සුසංඤ්ඤිතං, සුච්චුත්තං
 යතො ඛො කුණ්ඩලිය, හිතඛුතො චතඛුතා රූපං දීඤ්ඤා මනාපා-
 මනාපෙසු රූපෙසු ධීතො ච කායො භොති, ධීතං චිත්තං, අජ්ඣාතං
 සුසංඤ්ඤිතං, සුච්චුත්තං. සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතෙන
 ගඤ්ඤං සාධිතා -පෙ- ජීවහාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන
 ඵොට්ඨස්සං ඵුසිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මනාපාමනාපෙසු
 ධම්මෙසු ධීතො ච කායො භොති, ධීතං චිත්තං, අජ්ඣාතං සුසංඤ්ඤිතං,
 සුච්චුත්තං. එවං භාවිතො ඛො කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරො එවං
 බහුලීකතො තීණි සුවරිතානි පරිපුරෙතීති.

කථං භාවිතානි ච කුණ්ඩලිය, තීණි සුවරිතානි කථං බහුලී-
 කතානි චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙතීති? ඉධ කුණ්ඩලිය, හිතඛු
 කායද්‍රවරිතං පභාය කායසුවරිතං භාවෙති. වච්චුචරිතං පභාය
 වච්චුචරිතං භාවෙති. මනෝද්‍රවරිතං පභාය මනෝසුවරිතං භාවෙති.
 එවං භාවිතානි ඛො කුණ්ඩලිය, තීණි සුවරිතානි එවං බහුලීකතානි
 චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙතීති.

කථං භාවිතා ච කුණ්ඩලිය, චත්තාරො සතිපට්ඨානා කථං
 බහුලීකතා සත්ත ඛොජ්ඣාඛෙහ පරිපුරෙතීති? ඉධ කුණ්ඩලිය, හිතඛු
 කායෙ කායානුපසස්සි විහරති, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
 ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- වීතෙත. -පෙ- ධම්මෙසු
 ධම්මානුපසස්සි විහරති. ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං භාවිතා ඛො කුණ්ඩලිය, චත්තාරො සති-
 පට්ඨානා එවං බහුලීකතා සත්ත ඛොජ්ඣාඛෙහ පරිපුරෙතීති.

කථං භාවිතා ච ඛො කුණ්ඩලිය, සත්ත ඛොජ්ඣාඛෙහ කථං
 බහුලීකතා විජාච්චුත්තං පරිපුරෙතීති? ඉධ කුණ්ඩලිය, හිතඛු
 සතිසඛොජ්ඣාඛෙහ භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධ-
 නිසස්සිතං වොසස්සපරිඤ්ඤාමි. -පෙ- උපෙධාසමෙධාජ්ඣාඛෙහ භාවෙති
 විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසස්සපරිඤ්ඤාමි.
 එවං භාවිතා ඛො කුණ්ඩලිය, සත්ත ඛොජ්ඣාඛෙහ එවං බහුලීකතා
 විජාච්චුත්තං පරිපුරෙතීති. එවං වුත්තෙ කුණ්ඩලියො පරිබොජකො
 හගවනතං එතදවොච: “අභිසංඝනතං භො ගොතම -පෙ- පාණුපෙතං
 සරණං ගත”තීති.

2. 1. 7

කුටාගාරසුත්තං

553. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, කුටාගාරසුත්තං යා කාවි ගොපානසියො සබ්බා නා කුටනිත්තා කුටපොණා කුටපබ්භාරා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙණො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය්‍ය ඛෙසුලීකරොණො නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්භාරො. කරුණි භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙණො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය්‍ය ඛෙසුලීකරොණො නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්භාරො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසමෙධොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසසිතං වීරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමිං -පෙ- උපෙඛාසමෙධොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසසිතං වීරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙණො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය්‍ය ඛෙසුලීකරොණො නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්භාරොති.

2. 1. 8

උපවානසුත්තං

554. එකං සමයං ආයස්මා ච උපවානො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො කොසමබ්බියං විහරන්ති සොසිකාරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්තසමයං පටිසඤ්ඤානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා උපවානො තනනුපසඛන්ති. උපසංකමිත්වා ආයස්මා උපවානෙන සද්ධිං සමෙචාදී. සමෙචාදනීයං කරං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිනොතා ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං උපවානං එතදවොච: "ජානෙය්‍ය නු ඛො ආවුසො උපවාන භික්ඛු පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා" එවං සුසමාරඤ්ඤා මෙ සත්ත ඛොජ්ඣංඛො ඵාසුච්චාරාය සංචත්තහති"ති.

ජානෙය්‍ය ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත භික්ඛු පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා එවං සුසමාරඤ්ඤා මෙ සත්ත ඛොජ්ඣංඛො ඵාසුච්චාරාය සංචත්තහති. සතිසමෙධොජ්ඣංඛං ඛො ආවුසො භික්ඛු ආරභමානො පජානාති "විකං ච මෙ සුච්චුත්තංථිතමිඤ්ඤං ච මෙ සුසමුභතං. උඤ්චව කුකුචුච්ඤ්ඤා මෙ සුපච්චිතීතං. ආරඤ්ඤං ච මෙ වීරියං අට්ඨිකත්වා මනසිකරොමි. නො ච ලීනහති" -පෙ- උපෙඛා සමෙධොජ්ඣංඛං ආවුසො භික්ඛු ආරභමානො පජානාති විකඤ්ඤා මෙ සුච්චුත්තං. ථිතමිඤ්ඤා මෙ සුසමුභතං. උඤ්චවකුකුචුච්ඤ්ඤා මෙ සුපච්චිතීතං. ආරඤ්ඤං ච මෙ වීරියං අට්ඨිකත්වා මනසිකරොමි නො ච ලීනහති. එවං ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත භික්ඛු ජානෙය්‍ය පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා සුසමාරඤ්ඤා මෙ සත්ත ඛොජ්ඣංඛො ඵාසු චිභාරාය සංචත්තහති.

1. එවං ඛො භික්ඛු - සිච්චු, භො.
 2. මනසිකාරො - සි 1, 2.
 3. අට්ඨි කත්වා - මජ්ඣං.

2. 1. 9

උපාදසුතතං

555. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගිඛයා භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ඣති නාඤ්ඤත්ත තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සමොසම්බුද්ධස්ස. කතමෙ සත්ත සතිසම්මොජ්ඣංගියො -පෙ- උප්පොසම්මොජ්ඣංගියො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගිඛයා භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ඣති නාඤ්ඤත්ත තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සමොසම්බුද්ධස්සාති.

2. 1. 10

දුතිය උපාදසුතතං

556. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගිඛයා භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ඣති නාඤ්ඤත්ත සුගතචිතයා. කතමෙ සත්ත සතිසම්මොජ්ඣංගියො -පෙ- උප්පොසම්මොජ්ඣංගියො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගිඛයා භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ඣති නාඤ්ඤත්ත සුගතචිතයාති.

පබ්බතවග්ගො පටමො.

තත්තුඤ්ඤානං:

භිමවනතං කායො සීලං වසං භික්ඛු ව කුණ්ඤලී කුටාගාරමුපවානං උපාදෙ අපරෙ දුටෙති.

2. ගිලානවගෙහා

2. 2. 1

පාණසුත්තං

557. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් පාණා වන්තාරො ඉරියාපථෙ කප්පෙත්ති කාලෙන ගමනං කාලෙන ධානං කාලෙන නිසජ්ජං කාලෙන සෙය්‍යා, සබ්බෙ තෙ පඨවී. නිසසාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵවමෙතෙ වන්තාරො ඉරියාපථෙ කප්පෙත්ති. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්ත බොජ්ඣංදියෙ භාවෙති. සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්ත බොජ්ඣංදියෙ භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංදියං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංදියං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්ත බොජ්ඣංදියෙ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති.

2. 2. 2

සුරියසුත්තං

558. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිච්ඡිතං යද්දිං අරුණංගං. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සත්තන්තං බොජ්ඣංදියානං උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිච්ඡිතං යද්දිං කල්‍යාණමිත්තනා. කල්‍යාණමිත්තසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං සත්තබොජ්ඣංදියෙ භාවෙස්සති සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරිස්සති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්තබොජ්ඣංදියෙ භාවෙති සත්තබොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංදියං භාවෙති -පෙ- උපෙඛා සංඛොජ්ඣංදියං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංදියෙ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති.

2. 2. 3

දුතියසුරියසුත්තං

559. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිච්ඡිතං යද්දිං අරුණංගං. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සත්තන්තං බොජ්ඣංදියානං උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බනිච්ඡිතං යද්දිං යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං සත්තබොජ්ඣංදියෙ භාවෙස්සති සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරිස්සති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො සත්ත බොජ්ඣංදියෙ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංදියං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංදියං භාවෙති විචෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො සත්ත බොජ්ඣංදියෙ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංදියෙ බහුලීකරොති.

2. 2. 4

ගිලානසුත්තං.

560. එවං මෙ සුත්තං. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඵවනෙ කලඤ්ඤනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා මහාකසසපො පිපඵලිඤ්ඤායං විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගීලානො. අඵඛො භගවා සායනාසමයං පටිසලලනා වුට්ඨිතො යෙනායඤ්ඤා මහාකසසපො තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඤා ඛගවා ආයඤ්ඤානං මහාකසසපං එතදවොච: “කඵචී තෙ කසසප, ඛමනීයං? කඵචී යාපනීයං? කඵචී දුක්ඛා වෙදනා? පටිසකමහති නො අභිසකමහති? පටිසකමොසානං පඤ්ඤායති නො අභිසකමො? තී න මෙ භනෙත, ඛමනීයං. න යාපනීයං බාලහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභිසකමහති, නො පටිසකමහති. අභිසකමොසානං පඤ්ඤායති, නො පටිසකමො”ති.

“සත්තමෙ කසසප බොජ්ඣංඛො මයා සමමදකඛානා භාවිතා ඛහුලීකතා අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණය සංවත්තහති. කතමෙ සත්ත: සතිසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො. අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. ධම්මච්චයසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. ඊරියසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. පිතිසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. පසසදධිසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. සමාධිසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. උපෙඛාසමමොජ්ඣංඛො ඛො කසසප, මයා සමමදකඛානො භාවිතො ඛහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. ඉමෙ ඛො කසසප, සත්ත බොජ්ඣංඛො මයා සමමදකඛානා භාවිතා ඛහුලීකතා අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බාණාය සංවත්තහති. තඤ්ඤ භගව,¹ බොජ්ඣංඛො, තඤ්ඤ සුගත, බොජ්ඣංඛොති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනො ආයඤ්ඤා මහාකසසපො භගවනො භාසිතං අභිනඤ්ඤි. වුට්ඨාභි² වායසො මහාකසසපො තමො ආබාධා. තථා පභීනො ච ආයඤ්ඤො මහාකසසපසො සො ආබාධො අභොසිති.

1. පිපඵලි - මජ්ඣං,
 2. භගවා - මජ්ඣං, සා,
 3. වුට්ඨාභි - මජ්ඣං, සා.

2. 2. 5

දුතිය ගිලානසුත්තං

561. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළචනෙ කලඤ්ඤ-
 නිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා මහාමොග්ගලොනො
 ගීජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාළභගීලානො.
 අථ ඛො භගවා සායන්හසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතො යෙනායඤ්ඤා
 මහාමොග්ගලොනො තෙත්ථපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා පඤ්ඤානෙත
 ආසනෙ නිසීදී. නිසජ්ජ ඛො භගවා ආයඤ්ඤානං මහාමොග්ගලොනං
 එතදවොච: කච්චි තෙ මොග්ගලොන, ඛමනීයං? කච්චි යාපනීයං?
 කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්කමහති නො අභික්කමහති? පටික්ක-
 මොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්කමොති? න මෙ භනෙත ඛමනීයං
 න යාපනීයං. බාළභා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්කමහති, නො
 පටික්කමහති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති, නො පටික්කමොති.

සත්තීමෙ මොග්ගලොන, ඛොජ්ඣකුටො මයා සම්මද්දකුටො භාවිතා
 බහුලීකතා අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තහති. කතමෙ
 සත්ත: සතිසමමොජ්ඣකුටො ඛො මොග්ගලොන, මයා සම්මද්දකුටො
 භාවිතො බහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති -පෙ-
 උපෙඛාසමමොජ්ඣකුටො ඛො මොග්ගලොන, මයා සම්මද්දකුටො
 භාවිතො බහුලීකතො අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති.
 ඉමෙ ඛො මොග්ගලොන, සත්ත ඛොජ්ඣකුටො මයා සම්මද්දකුටො
 භාවිතා බහුලීකතා අභිඤ්ඤාය සමමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තහති.

තඤ්ඤ භගව, ඛොජ්ඣකුටො තඤ්ඤ සුගත, ඛොජ්ඣකුටොති.

“ඉදමවොච භගවා. අත්තමනො ආයඤ්ඤා මහාමොග්ගලොනො
 භගවිතො භාසිතං අභිනන්දී. වුට්ඨාහි වායඤ්ඤා මහාමොග්ගලොනො තමිකා
 ආබාධා. තථා පභීතො වායඤ්ඤා මහාමොග්ගලොනස්ස පො ආබාධො
 අභොසිති.

2. 2. 6

තතිය ගිලානසුත්තං

562. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළචනෙ කලඤ්ඤ-
 නිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා ආබාධිකො හොති
 දුක්ඛිතො බාළභගීලානො. අථ ඛො ආයඤ්ඤා මහාවුඤ්ඤා යෙන භගවා
 තෙත්ථපසඛකම්, උපසඛකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදී.
 එකමන්තං නිසිත්තං ඛො ආයඤ්ඤානං මහාවුඤ්ඤා භගවා එතදවොච:

පමිහන්තු තං වුඤ්ඤා, බොජ්ඣන්දියාති. සත්තීමෙ හතොත බොජ්ඣන්දියා හගචතා සම්මදකුඛාතා භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤා සමෙධාධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති. කතමෙ සත්ත: සතිසමෙධාජ්ඣන්දියො ටො හතොත, හගචතා සම්මදකුඛාතො භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සමෙධාධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති -පෙ- උපෙධාසමෙධාජ්ඣන්දියො ටො හතොත, හගචතා සම්මදකුඛාතො භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සමෙධාධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති. ඉමෙ ටො හතොත, සත්ත බොජ්ඣන්දියා හගචතා සම්මදකුඛාතා භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤා සමෙධාධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති.

තඤ්ඤා වුඤ්ඤා, බොජ්ඣන්දියා තඤ්ඤා වුඤ්ඤා, බොජ්ඣන්දියාති.

ඉදමචොචායඤ්ඤා මහාවුඤ්ඤා, සමනුඤ්ඤා සඤ්ඤා අභොසි. වුට්ඨාති ච හගචා තච්ඤා ආබාධා. තථා පභිනො ච හගචතො සො ආබාධො අභොසිති.

2. 2. 7

අපාරසුතතං

563. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣන්දියා භාවිතා බහුලිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තනාති. කතමෙ සත්ත: සතිසමෙධාජ්ඣන්දියො -පෙ- උපෙධාසමෙධාජ්ඣන්දියො. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, සත්තබොජ්ඣන්දියා භාවිතා බහුලිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තනාති. ඉදමචොච -පෙ- සඤ්ඤා.¹

1. අප්පකා තෙ මනුසසසු යෙ ජනා පාරගාමිනො, අරායං ඉතරා පජා තීරමෙචානුධාවතී.
2. යෙ ච ටො සම්මදකුඛාතෙ ධමමෙ ධම්මානුචක්ඛන්තො, තෙ ජනා පාරමෙඤ්ඤා මච්චුධෙය්‍යං සුදුක්ඛරං.
3. කණ්ණං ධම්මං විජ්ඣාය සුක්ඛං භාවෙථ පණ්ඩිතො, ඔකා අනොකං ආගම්ඤ්ඤා¹ විවෙකෙ යඤ්ඤා දුරමං.
4. තත්ථාභිරතිමිච්චෙය්‍ය භික්ඛා කාමෙ අකිඤ්ඤානො, පරියෙඤ්ඤා අත්තානං විතතකෙලසෙභි පණ්ඩිතො.
5. යෙසං සමෙධාධිඅධෙය්‍යසු² සම්මො විත්තං සුභාවිතං, ආදනපට්ඨිතිසසග්ගෙ අනුපාදය යෙ රතා, ඛිණ්ණසචා පුත්තිමනොතා තෙ ලොකෙ පට්ඨිබ්බුතාති.

1. අනොකාමාගම - මජ්ඣ, ස්‍යා,
 2. සමෙධාධියධොසු - මජ්ඣ, ස්‍යා.

2. 2. 8

ආරද්ධසුත්තං

564. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා වීරද්ධා වීරද්ධො තෙසං අරියො මග්ගො සමමා දුක්ඛකම්මයොථී. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා ආරද්ධා ආරද්ධො තෙසං අරියො මග්ගො සමමා දුක්ඛකම්මයොථී. කතමෙ සත්ත: සතිසමොඤ්ඤාචරියො -පෙ- උපෙඛාසමොඤ්ඤාචරියො යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, ඉමෙ සත්ත- ඛොජ්ඣංඛයා වීරද්ධා. වීරද්ධො තෙසං අරියො මග්ගො සමමා දුක්ඛකම්මයොථී. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, ඉමෙ සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා ආරද්ධා, ආරද්ධො තෙසං අරියො මග්ගො සමමාදුක්ඛකම්මයොථීති.

2. 2. 9

අරියසුත්තං

565. සත්තිමෙ භික්ඛවෙ, ඛොජ්ඣංඛයා භාවිතා ඛහුලීකතා අරියා නියයානිකා නියන්ති තකකරස්ස සමමා දුක්ඛකම්මයාය. කතමෙ සත්ත: සතිසමොඤ්ඤාචරියො -පෙ- උපෙඛාසමොඤ්ඤාචරියො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා භාවිතා ඛහුලීකතා අරියා නියයානිකා නියන්ති තකකරස්ස සමමා දුක්ඛකම්මයායාති.

2. 2. 10

නිබ්බද්ධසුත්තං

566. සත්තිමෙ භික්ඛවෙ, ඛොජ්ඣංඛයා භාවිතා ඛහුලීකතා එකන්තනිබ්බද්ධ වීරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බාණය සංවත්තන්ති. කතමෙ සත්ත: සතිසමොඤ්ඤාචරියො -පෙ- උපෙඛාසමොඤ්ඤාචරියො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා භාවිතා ඛහුලීකතා එකන්තනිබ්බද්ධ වීරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බාණය සංවත්තන්ති.

ගීලානවග්ගො දුතියො.

තමුද්දනං:

පාඨො දො භුරියුපමෙ ගීලානා අපරෙ තයො,
අපාරමාරද්ධානී ච අරියො නිබ්බද්ධ වාති.

3. උද්ඝ්ටිවග්ගො

2. 3. 1

බොධායසුත්තං

567. අපි බො අක්ඛන්තරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛන්ති. උපසඛන්ති භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “බොඡ්ඤ්ඤා බොඡ්ඤ්ඤාති” භන්තො, වුච්චන්ති කිත්තාවතා නු බො භන්තො, බොඡ්ඤ්ඤාති වුච්චන්ති. බොධාය¹ සංවත්තන්ති බො භික්ඛු තස්මා බොඡ්ඤ්ඤාති වුච්චන්ති. ඉධ භික්ඛු² භික්ඛු සතිසමෙඛ ඡ්ඤ්ඤා භාවෙති -පෙ- උපෙබ්බසමෙඛාඡ්ඤ්ඤා භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසස්ස ග්ගපරිණාමිං. බොධාය සංවත්තන්ති බො භික්ඛු තස්මා බොඡ්ඤ්ඤාති වුච්චන්ති.

2. 3. 2

දෙසනාසුත්තං

568. සත්ථමො භික්ඛවෙ, බොඡ්ඤ්ඤා දෙසිසස්සාමි, තං සුඤ්ඤං. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, සත්තබොඡ්ඤ්ඤා: සතිසමෙඛාඡ්ඤ්ඤා -පෙ- උපෙබ්බසමෙඛාඡ්ඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොඡ්ඤ්ඤාති.

2. 3. 3

යානසුත්තං

569. කාමරාගධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලීකාරා අනුප්පන්නො වෙච කාමච්ඡන්දෙ උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ව කාමච්ඡන්දෙ භියොසාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තති. බ්‍යාපාදධානියානං භික්ඛවෙ, මනසිකාරබහුලීකාරා අනුප්පන්නො වෙච බ්‍යාපාදෙ උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ව බ්‍යාපාදෙ භියොසාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තති. ටීන- ටීඤ්ඤාධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලීකාරා අනුප්පන්නො ඤ්ඤව ටීනටීඤ්ඤං උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ටීනටීඤ්ඤං භියොසාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තති. උඤ්ඤාධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලීකාරා අනුප්පන්නො ඤ්ඤව උඤ්ඤාධානියානං උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො උඤ්ඤාධානියානං භියොසාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තති. විචිකිච්ඡාධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලීකාරා අනුප්පන්නො වෙච විචිකිච්ඡා උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ව විචිකිච්ඡා භියොසාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තති.

1. සමෙඛාධාය - සා,
 2. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු - ඊ, 1, 2, සා,
 3. සත්ත වො භික්ඛවෙ - මජ්ඣං, සා.

සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාර-
බහුලිකාරා අනුප්පනො වෙව සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා උප්පජ්ඣති,
උප්පනො ච සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති -පෙ-
උප්පවාසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාර-
බහුලිකාරා අනුප්පනො වෙව උප්පවාසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා උප්පජ්ඣති,
උප්පනො ච උප්පවාසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

2. 3. 4

යොනියොසුක්තං

570. අයොනියො භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙව
කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ඣති, උප්පනො ච කාමච්ඡන්දො භියොගාභාවාය
වෙපුලලාය සංවත්ඤ්ඤා අනුප්පනො වෙව ව්‍යාපාදො උප්පජ්ඣති,
උප්පනො ච ව්‍යාපාදො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්ඤ්ඤා.
අනුප්පනොඤ්ඤෙව ටීනමිඤ්ඤං උප්පජ්ඣති උප්පනොඤ්ඤෙව ටීනමිඤ්ඤං භියොගා-
භාවාය වෙපුලලාය සංවත්ඤ්ඤා. අනුප්පනොඤ්ඤෙව උඤ්ඤවච්ඡන්දො උප්පජ්ඣ-
ති, උප්පනොඤ්ඤෙව උඤ්ඤවච්ඡන්දො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්ඤ්ඤා.
අනුප්පනො වෙව විචිකිච්ඡා උප්පජ්ඣති උප්පනො ච විචිකිච්ඡා භියොගා-
භාවාය වෙපුලලාය සංවත්ඤ්ඤා. අනුප්පනො ච සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා
නුප්පජ්ඣති, උප්පනො ච සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා නිරුඡ්ඤ්ඤාති -පෙ- අනුප්ප-
නො ච උප්පවාසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා නුප්පජ්ඣති, උප්පනො ච උප්පවා-
සමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා නිරුඡ්ඤ්ඤාති.

යොනියො භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙව
කාමච්ඡන්දො නුප්පජ්ඣති උප්පනො ච කාමච්ඡන්දො පභීයති. අනුප්පනො
වෙව ව්‍යාපාදො නුප්පජ්ඣති, උප්පනො ච ව්‍යාපාදො පභීයති. අනුප්පනො-
ඤ්ඤෙව ටීනමිඤ්ඤං නුප්පජ්ඣති, උප්පනොඤ්ඤෙව ටීනමිඤ්ඤං පභීයති.
අනුප්පනොඤ්ඤෙව උඤ්ඤවච්ඡන්දො නුප්පජ්ඣති, උප්පනොඤ්ඤෙව උඤ්ඤවච-
ඡන්දො පභීයති. අනුප්පනො වෙව විචිකිච්ඡා නුප්පජ්ඣති, උප්පනො ච
විචිකිච්ඡා පභීයති. අනුප්පනො ච සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා උප්පජ්ඣති,
උප්පනො ච සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති -පෙ-
අනුප්පනො ච උප්පවාසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා උප්පජ්ඣති, උප්පනො ච
උප්පවාසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

2. 3. 5

අපරිභානියසුක්තං

571. සත්ත වො භික්ඛවෙ, අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසිසසාමී, තං
සුඡාරං. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සත්ත අපරිභානියා ධම්මා: යද්දිදං
සත්ත ඤොඡ්ඤ්ඤානිධානියා. කතමෙ සත්ත: සතිසමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා -පෙ- උප්පවා-
සමොඡ්ඤ්ඤානිධානියා ඉමෙ වො භික්ඛවෙ, සත්ත අපරිභානියා ධම්මාති.

2. 3. 6

බයසුතතං

572. යො භික්ඛවෙ, මග්ගො යා පටිපදු තණ්හකඛයාය සංවත්තනී¹, තං මග්ගං තං පටිපදං භාවෙථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා ච පටිපදු තණ්හකඛයාය සංවත්තනී: යද්දිං සත්තං බොජ්ඣංඛියා. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංඛියො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛියොති. එවං වුත්තෙ ආයසමා උද්ධි භගවන්තා එතදවොච: කරං භාවිතා නු ඛො භන්තො, සත්තං බොජ්ඣංඛියා කරං බහුලීකතා තණ්හකඛයාය සංවත්තනනීති.

ඉධුද්ධි, භික්ඛු සතිසම්මොජ්ඣංඛියං භාවෙති විවෙකනීසුසිතං විරාගනීසුසිතං නිරොධනීසුසිතං වොසසග්ගපරිණාමී වීජුලං² මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තසස සතිසම්මොජ්ඣංඛියං භාවයතො විවෙකනීසුසිතං විරාගනීසුසිතං නිරොධනීසුසිතං වොසසග්ගපරිණාමී වීජුලං මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තණ්හා පභීයති -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛියං භාවෙති විවෙකනීසුසිතං විරාගනීසුසිතං නිරොධනීසුසිතං වොසසග්ගපරිණාමී වීජුලං මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තසස උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛියං භාවයතො විවෙකනීසුසිතං විරාගනීසුසිතං නිරොධනීසුසිතං වොසසග්ගපරිණාමී වීජුලං මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තණ්හා පභීයති. තණ්හාය පහානා කම්මං පභීයති. කම්මස්ස පහානා දුක්ඛං පභීයති. ඉති ඛො උද්ධි, තණ්හකඛයා කම්මකඛයො. කම්මකඛයා දුක්ඛකඛයොති.

2. 3. 7

නිරොධසුතතං

573. යො භික්ඛවෙ, මග්ගො යා පටිපදු තණ්හානිරොධාය සංවත්තනී, තං මග්ගං තං පටිපදං භාවෙථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පටිපදු තණ්හානිරොධාය සංවත්තනී: යද්දිං සත්තං බොජ්ඣංඛියා. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංඛියො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛියො. කරං භාවිතා ච භික්ඛවෙ සත්තං බොජ්ඣංඛියා කරං බහුලීකතා තණ්හානිරොධාය සංවත්තනනී: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසම්මොජ්ඣංඛියං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛියං භාවෙති විවෙකනීසුසිතං විරාගනීසුසිතං නිරොධනීසුසිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, සත්තං බොජ්ඣංඛියා එවං බහුලීකතා තණ්හානිරොධාය සංවත්තනනීති.

1. සංවත්තනනී - සී, 1, 2.
2. වෙසුලං - සී 1, 2.
3. පහානාය - සී 1, 2.

2. 3. 8

නිබ්බධසුත්තං

574. නිබ්බධභාගීයං වො භික්ඛවෙ, මඤ්ඤං දෙසිංසාමී. තං සුඤ්ඤං. කතමො ච භික්ඛවෙ, නිබ්බධභාගීයො මඤ්ඤො යදිදං සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංඛයො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛයොති. එවං වුත්තෙ ආයසමා උද්ධි භගවනිං. එතදවොච: කරං භාවිතා නු ඛො භවෙත, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා කරං බහුලීකතා නිබ්බධාය සංවත්තහති.

ඉද්ධි, භික්ඛු සතිසම්මොජ්ඣංඛයං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමී. විපුලං මහග්ගතං අපමාණං අධ්‍යාපජ්ඣං. සො සතිසම්මොජ්ඣංඛයං භාවිතො¹ විත්තො අනිබ්බධිඤ්ඤං අපදලිතපුබ්බං ලොභකඛන්ධං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති. අනිබ්බධිඤ්ඤං අපදලිතපුබ්බං දෙසකඛන්ධං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති. අනිබ්බධිඤ්ඤං අපදලිතපුබ්බං මොහකඛන්ධං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති. -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛයං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමී. විපුලං මහග්ගතං අපමාණං අධ්‍යාපජ්ඣං. සො උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛයං භාවිතො විත්තො අනිබ්බධිඤ්ඤං අපදලිතපුබ්බං ලොභකඛන්ධං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති. අනිබ්බධිඤ්ඤං අපදලිතපුබ්බං දෙසකඛන්ධං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති, අනිබ්බධිඤ්ඤං අපදලිතපුබ්බං මොහකඛන්ධං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති. එවං භාවිතා ඛො උද්ධි, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා එවං බහුලීකතා නිබ්බධාය² සංවත්තහති.

2. 3. 9

එකධම්මසුත්තං

575. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙ පි සමනුපසාමී යෙ³ එවං භාවිතා බහුලීකතා⁴ සංයොජනියානං ධම්මානං පහානාය සංවත්තහති⁵. යථයිදං භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංඛයො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛයො. කරං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා කරං බහුලීකතා සංයොජනියානං ධම්මානං පහානාය සංවත්තහති. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසම්මොජ්ඣංඛයං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංඛයං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, සත්ත ඛොජ්ඣංඛයා එවං බහුලීකතා සංයොජනියානං ධම්මානං පහානාය සංවත්තහති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සංයොජනියා ධම්මා: චක්ඛු භික්ඛවෙ, සංයොජනියො ධම්මො. එසෙතෙ උපපජ්ජති සංයොජනවිනිබ්බො අජෙක්ඛාසානා. -පෙ- ජිව්හා සංයොජනියො ධම්මො. එසෙතෙ උපපජ්ජති සංයොජනවිනිබ්බො අජෙක්ඛාසානා -පෙ- මනොසංයොජනියො ධම්මො. එසෙතෙ උපපජ්ජති සංයොජනවිනිබ්බො අජෙක්ඛාසානා. ඉමෙ වුවුච්ඤති භික්ඛවෙ, සංයොජනියා ධම්මාති.

1. සතිසම්මොජ්ඣංඛභාවිතො - සා.
 2. නිබ්බානාය සී 1. 2.
 3. යො - මජ්ඣ., සා.
 4. භාවිතො බහුලීකතො - මජ්ඣ., සා.
 5. සංවත්තාති - මජ්ඣ., සා.

2. 3. 10

උදයීසුක්තං

576. එකං සමයං හගවා සුමෙහසු විහරති සෙක්කං¹ නාම සුභ්‍රහානං නිගමො. අපටො ආයස්මා උදයී යෙන හගවා තෙනුපසංකම්. -පෙ- එකමනනං නිසිනෙකා ඛො ආයස්මා උදයී හගවන්තං එතදවොච: අච්චරියං හනෙත, අඤ්ඤං හනෙත, යාව ඛහුකතං ව² මෙ හනෙත, හගවති පෙමං ච ගාරවො ච භිරි ච ඔත්තප්පඤ්ඤා. අහං හි හනෙත, පුඛෙඛ අගාරිකභුතො සමානො අඛහුකතො අහොසිං ධලෙචන. අඛහුකතො සඛෙක්කත. යො ඛවාහං හනෙත, හගවති පෙමං ච ගාරවං ච භිරිං³ ච ඔත්තප්පඤ්ඤා සමපසස්මානො අගාරස්මා අනගාරියං පඛඛරීං⁴. තස්ස මෙ හගවා ධම්මං දෙසෙසි: “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්තමො, ඉති වෙදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සඛ්ඛාරා -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්තමො”ති.

යො ඛවාහං හනෙත, සුඤ්ඤාගාරගතො ඉමෙසු පඤ්ඤාසු උපාදනකඛඤ්ඤාසු⁵ උක්ඤ්ඤාචක්ඤාසු සමපරිච්චෙතෙතො ඉදං දුක්ඛානි යථාභුතං අඛහඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභුතං අඛහඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභුතං අඛහඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛනිරෝධං ගාමීනීපට්ඨද්ධි යථාභුතං අඛහඤ්ඤාසිං. ධලෙචා ච මෙ හනෙත, අභිසම්මො⁶, මග්ගො ච පට්ටඤ්ඤා⁷, යො මෙ භාවිතො ඛහුලීකතො තථා තථා විහරන්තං තථස්සාය උපනෙක්කති. යථාහං “විණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායා”ති පජානිස්සාමි. සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤා ඛො මෙ හනෙත, පට්ටඤ්ඤා, යො මෙ භාවිතො ඛහුලීකතො තථා තථා විහරන්තං තථස්සාය උපනෙක්කති; යථාහං “විණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායා”ති පජානිස්සාමි. -පෙ- උපෙඛාසම්මොඡ්ඤ්ඤා ඛො මෙ හනෙත, පට්ටඤ්ඤා යො මෙ භාවිතො ඛහුලීකතො තථා තථා විහරන්තං තථස්සාය උපනෙක්කති, යථාහං “විණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායා”ති පජානිස්සාමි. අයං ඛො මෙ හනෙත, මග්ගො පට්ටඤ්ඤා, යො මෙ භාවිතො ඛහුලීකතො තථා තථා විහරන්තං තථස්සාය උපනෙක්කති; යථාහං “විණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායා”ති පජානිස්සාමිති.

1. සෙක්කං - සි 1, 2.
 2. ඛහුකාරාභි - ස්‍යා.
 3. ගාරවො ච භිරි ච - සි 1, 2.
 4. පඛඛරීතො - මජ්ඣං, සිඵු.
 5. ඉමෙසං පඤ්ඤාපාදනකඛඤ්ඤානං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 6. අභිසම්මො - සි 1, 2, ස්‍යා.
 7. මග්ගො ච මෙ පට්ටඤ්ඤා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

සාධු සාධු උද්ධි, එසො හි තෙ උද්ධි, මග්ගො පට්ටඤ්ඤා,
 යො තෙ භාවිතො ඛහුලීකතො තථා තථා විහරන්තං තථකතාය
 උපනෙක්ඝති යථා තං “බිණං ජාති, වුසිතං බුභව්චරියං කතං
 කරණියං නාපරං ඉඤ්ඤායා”ති පජානිඝ්ඝසීති.

උද්ධිවග්ගො තතිසො.

තප්පඤ්ඤා :

බොධාය දෙසනා ධානා යොනිසො'පරිභානියා,
 බයො නිරොධො නිබ්බේධො එකධම්මො උද්ධි චාති.

4. නීතිරේඛවගෙනා

2. 4. 1

කුසලසුතනං

577. යෙ කෙවී භික්ඛවෙ, ධර්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසල-
 පකඛියා, සබ්බෙ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා අපමාදෙ
 තෙසං ධර්මානං අග්ගමකඛායති. අපමන්තසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො
 පාටිකඛිං සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙසසති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලී-
 කරිසසති. කථංඤච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ
 භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
 සතිසමොඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසමොඤ්ඤං භාවෙති
 වීචෙකනිසසිතං වීරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමී.
 එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති,
 සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලීකරොති.

2. 4. 2

දුතියකුසලසුතනං

578. යෙ කෙවී භික්ඛවෙ, ධර්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසල-
 පකඛියා, සබ්බෙ තෙ යොනියොමනසිකාරමුලකා යොනියොමනසිකාර-
 සමොසරණා යොනියොමනසිකාරො තෙසං ධර්මානං අග්ගමකඛායති.
 යොනියොමනසිකාරසමපන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං
 සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙසසති; සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලීකරිසසති.
 කථංඤච භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො සත්ත
 ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලීකරොති: ඉධ
 භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- උපෙධා
 සමොඤ්ඤං භාවෙති වීචෙකනිසසිතං වීරාගනිසසිතං නිරොධ-
 නිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියො-
 මනසිකාරසමපන්නො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ
 ඛහුලීකරොති.

2. 4. 3

කිලෙසසුතතං

579. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසා යෙහි උපකති-
 ලෙසෙහි උපකතිලිට්ඨං ජාතරූපං න වෙව චුද්ද හොති, න ච
 කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩගු ව, න ච සමමා උපෙති
 කම්මාය. කතමෙ පඤ්ච: අයො භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකති-
 ලෙසො, යෙන උපකතිලෙසෙන උපකතිලිට්ඨං ජාතරූපං න වෙව
 චුද්ද හොති න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩගු ව, න ච
 සමමා උපෙති කම්මාය. ලොභා භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසො
 -පෙ- කීදු භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- සීසං භික්ඛවෙ,
 ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- සජ්ඣු භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස
 උපකතිලෙසො යෙන උපකතිලෙසෙන උපකතිලිට්ඨං ජාතරූපං න
 වෙව චුද්ද හොති, න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩගු ව-
 න ච සමමා උපෙති කම්මාය. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ච ජාත
 රූපස්ස උපකතිලෙසා, යෙහි උපකතිලෙසෙහි උපකතිලිට්ඨං ජාතරූපං
 න වෙව චුද්ද හොති න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩගු ව,
 න ච සමමා උපෙති කම්මාය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චමෙ චිත්තස්ස උපකතිලෙසා යෙහි
 උපකතිලෙසෙහි උපකතිලිට්ඨං චිත්තං න වෙව චුද්ද හොති න ච
 කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩගු ව, න ච සමමාසමාධියති ආසවානං
 ඛයාය. කතමෙ පඤ්ච: කාමච්ඡන්දෙ භික්ඛවෙ, චිත්තස්ස උපකතිලෙසො
 යෙන උපකතිලෙසෙන උපකතිලිට්ඨං චිත්තං න වෙව චුද්ද හොති
 න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩගු ව, න ච සමමාසමාධියති
 ආසවානං ඛයාය. ව්‍යාපාදෙ භික්ඛවෙ, චිත්තස්ස උපකතිලෙසො
 -පෙ- ටීනමිඳං භික්ඛවෙ, චිත්තස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- උද්ධම-
 කුකුළිචං භික්ඛවෙ, චිත්තස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- විචිකිට්ඨා
 භික්ඛවෙ. චිත්තස්ස උපකතිලෙසො යෙන උපකතිලෙසෙන උපකති-
 ලිට්ඨං චිත්තං න වෙව චුද්ද හොති න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං
 පහඩගු ව, න ච සමමාසමාධියති ආසවානං ඛයාය. ඉමෙ ඛො
 භික්ඛවෙ, පඤ්ච චිත්තස්ස උපකතිලෙසා, යෙහි උපකතිලෙසෙහි
 උපකතිලිට්ඨං චිත්තං න වෙව චුද්ද හොති, න ච කම්මනීයං, න ච
 පහස්සරං, පහඩගු ව, න ච සමමාසමාධියති ආසවානං ඛයායාති.

2. 4. 4

අනාවරණසුත්තං

580. සත්තමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගො අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුප්පකනිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිලුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනතී. කතමෙ සත්ත: සතිසමෙධොජ්ඣංගො බො භික්ඛවෙ, අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුප්පකනිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිලුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනී -පෙ- උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගො බො භික්ඛවෙ, අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුප්පකනිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිලුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනී. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගො අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුප්පකනිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිලුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනතීති.

2. 4. 5

යොනියොසුත්තං

581. අයොනියො භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙව කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති, උප්පනො ච කාමච්ඡන්දො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුප්පනො වෙව ව්‍යාපාදො උප්පජ්ජති, උප්පනො ච ව්‍යාපාදො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුප්පනංඝෙඤ්ච ඵිනමිඳ්ධං උප්පජ්ජති, උප්පනංඝෙඤ්ච ඵිනමිඳ්ධං භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුප්පනංඝෙඤ්ච උඳ්ධවචකුකඤ්චං උප්පජ්ජති, උප්පනංඝෙඤ්ච උඳ්ධවචකුකඤ්චං භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුප්පනො වෙව විවිකිච්ඡා උප්පජ්ජති, උප්පනො ච විවිකිච්ඡා භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී.

යොනියො ච භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පනො වෙව සතිසමෙධොජ්ඣංගො උප්පජ්ජති; උප්පනො ච සතිසමෙධොජ්ඣංගො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති -පෙ- අනුප්පනො වෙව උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගො උප්පජ්ජති, උප්පනො ච උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡතීති.

2. 4. 6

බුද්ධියුත්තං

582. සත්තමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා බුද්ධියා අපරිභානාය සංවත්තනතී. කතමෙ සත්ත: සතිසමෙධොජ්ඣංගො -පෙ- උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා බුද්ධියා අපරිභානාය සංවත්තනතීති.

2. 4. 7

ආවරණසුත්තං

583. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, ආවරණා නිවරණා වෙතසො උපනති-
 ලෙසා පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණා. කතමෙ පඤ්ඤා: කාලච්ඡද්ද භික්ඛවෙ,
 ආවරණො නිවරණො වෙතසො උපනතිලෙසො පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණො.
 ව්‍යාපාදෙ භික්ඛවෙ, ආවරණො නිවරණො වෙතසො උපනතිලෙසො
 පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණො. ඵිනමිඳං භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං
 වෙතසො උපනතිලෙසං පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං. උඤ්චවකුක්ඛචං
 භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං වෙතසො උපනතිලෙසං පඤ්ඤය දුබ්බලී-
 කරණං. විවිකිච්ඡා භික්ඛවෙ ආවරණා නිවරණා වෙතසො උපනතිලෙසා
 පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණා, ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ආවරණා නිවරණා
 වෙතසො උපනතිලෙසා පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණාති.

2. 4. 8

අනිවරණසුත්තං

584. යස්මිං භික්ඛවෙ, සමයෙ අරියසාවකො අට්ඨකච්ඡා මනසි-
 කච්ඡා සබ්බවෙතසො සමන්තාහරිච්ඡා ඔභිතසොතො ධම්මං සුඤ්ඤාති.
 පඤ්ඤාසහ නිවරණා තස්මිං සමයෙ න භොගතී. සත්ත බොජ්ඣංදියා
 තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡතී. කතමස්ස පඤ්ඤානිවරණා
 තස්මිං සමයෙ න භොගතී: කාමච්ඡද්දනිවරණං තස්මිං සමයෙ න
 භොගතී. ව්‍යාපාදනිවරණං -පෙ- ඵිනමිඳනිවරණං -පෙ- උඤ්චව-
 කුක්ඛවනිවරණං -පෙ- විවිකිච්ඡානිවරණං තස්මිං සමයෙ න භොගතී.
 ඉමස්ස පඤ්ඤානිවරණා තස්මිං සමයෙ න භොගතී.

කතමෙ සත්ත බොජ්ඣංදියා තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපුරිං
 ගච්ඡතී: සතිසංඛොජ්ඣංදියො තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡතී
 -පෙ- උපෙබ්බසංඛොජ්ඣංදියො තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡතී.
 යස්මිං භික්ඛවෙ, සමයෙ අරියසාවකො අට්ඨකච්ඡා මනසිකච්ඡා සබ්බ-
 වෙතසො සමන්තාහරිච්ඡා ඔභිතසොතො ධම්මං සුඤ්ඤාති. ඉමස්ස
 පඤ්ඤානිවරණා තස්මිං සමයෙ න භොගතී. ඉමෙ සත්ත බොජ්ඣංදියා
 තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡතීති.

2. 4. 9

මහාරුක්ඛසුත්තං

585. සත්ථි¹ භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛා අනුඛිජා මහාකායා රුක්ඛානං අජ්ඣාරුහා, යෙහි රුක්ඛා අජ්ඣාරුලහා ඔභග්ගච්ඡග්ගා විපතිතා සෙත්ථි. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛා අනුඛිජා මහාකායා රුක්ඛානං අජ්ඣාරුහා යෙහි රුක්ඛා අජ්ඣාරුලහා ඔභග්ගච්ඡග්ගා විපතිතා සෙත්ථි, සෙය්‍යථිද: අසසකෙථා නිග්‍රොධො පිලකො උදුඛරො කඨ්ඨකො කපිත්ථනො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛා අනුඛිජා මහාකායා රුක්ඛානං අජ්ඣාරුහා, යෙහි රුක්ඛා අජ්ඣාරුලහා ඔභග්ගච්ඡග්ගා විපතිතා සෙත්ථි².

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙදා කුලපුත්තො යාදිසකෙ කාමෙ ඔභාය අගාරස්ථා අනගාරියං පබ්බජිතො හොති, සො තාදිසකෙහි වා කාමෙහි තතො වා පාපිට්ඨතරෙහි ඔභග්ගච්ඡග්ගො විපතිතො සෙති.

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහා පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං කතමෙ පඤ්ඤා: කාමච්ඡන්‍යෙ භික්ඛවෙ, ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහො පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං ව්‍යාපාදෙ භික්ඛවෙ, ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහො පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං, ටීනමිඳං භික්ඛවෙ, ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහං පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං. උධ්ඛට්ඨකුක්ඛට්ඨං භික්ඛවෙ, ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහං පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං විචිකිච්ඡා භික්ඛවෙ, ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහා පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ආචරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහා පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණං.

සත්ථිමෙ භික්ඛවෙ; ඛොජ්ඣංඛ්ඛා අනාචරණං අනිවරණං චෙතසො අනාජ්ඣාරුහා භාවිතා බහුලීකතා විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තන්ති. කතමෙ සත්ථි: සතිසංඛොජ්ඣංඛ්ඛො භික්ඛවෙ, අනාචරණං අනිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහො භාවිතො බහුලීකතො විජ්ජාවිමුක්ඛ ඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තති -පෙ- උපෙඛා සංඛොජ්ඣංඛ්ඛො භික්ඛවෙ, අනාචරණං අනිවරණං චෙතසො අනාජ්ඣාරුහො භාවිතො බහුලීකතො විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සත්ථි ඛොජ්ඣංඛ්ඛා අනාචරණං අනිවරණං චෙතසො අනාජ්ඣාරුහා භාවිතා බහුලීකතා විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තන්ති.

1. සත්ථිමෙ - පි 2.
2. හොත්ථි - පි 2.

2. 4. 10

නීවරණසුත්තං

586. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, නීවරණං අත්ඨකරණං අවකච්චකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියා වීඝාතපක්ඛියා අනිබ්බානසංවහනනිකා. කතමෙ පඤ්ඤා: කාලිච්ඡන්දනීවරණං භික්ඛවෙ, අත්ඨකරණං අවකච්චකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියං වීඝාතපක්ඛියං අනිබ්බානසංවහනනිකං. ව්‍යාපාදනීවරණං භික්ඛවෙ -පෙ- ඊනච්ඡිද්ධිනීවරණං භික්ඛවෙ -පෙ- උඤ්ච්චකුසලච්චනීවරණං භික්ඛවෙ -පෙ- විචිච්චනීවරණං භික්ඛවෙ, අත්ඨකරණං අවකච්චකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියං වීඝාතපක්ඛියං අනිබ්බානසංවහනනිකං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානීවරණං අත්ඨකරණං අවකච්චකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියා වීඝාතපක්ඛියා අනිබ්බානසංවහනනිකා.

සත්ථිමෙ භික්ඛවෙ, ඛොජ්ඣංඝයා වකච්චකරණං ඤාණකරණං පඤ්ඤාච්ඡිද්ධියා අවීඝාතපක්ඛියා නිබ්බානසංවහනනිකා. කතමෙ සත්ථා: සතිසමොජ්ඣංඝයො භික්ඛවෙ, වකච්චකරණො ඤාණකරණො පඤ්ඤාච්ඡිද්ධියො අවීඝාතපක්ඛියො නිබ්බානසංවහනනිකො -පෙ- උපෙඛාසමොජ්ඣංඝයො භික්ඛවෙ, වකච්චකරණො ඤාණකරණො පඤ්ඤාච්ඡිද්ධියො අවීඝාතපක්ඛියො නිබ්බානසංවහනනිකො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ සත්ථා ඛොජ්ඣංඝයා වකච්චකරණො ඤාණකරණො පඤ්ඤාච්ඡිද්ධියා අවීඝාතපක්ඛියා නිබ්බානසංවහනනිකාති.

නීවරණවග්ගො වතුකෙටා.

තප්පාද්දනා:

දෙඛ කුසලා කිලෙසො ච අනාවරණඤ්ඤියොනිසො,
 බුධ්‍යාවරණානීවරණං මහාරුක්ඛනීවරණාති.

5. ව්‍යවස්ථාපිත වගන්ති

2. 5. 1

විධායකයා

587. යෙහි කෙටි භික්ෂුවෙ, අතීතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පරභිංසු. සධෙඤ්ඤානෙ සත්තනනං බොජ්ඣංගියානං භාවිතනනං බ්‍රහ්මච්ඡිකතනනං. යෙහි කෙටි භික්ෂුවෙ, අනාගතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පරභිංසුසනති සධෙඤ්ඤානෙ සත්තනනං බොජ්ඣංගියානං භාවිතනනං බ්‍රහ්මච්ඡිකතනනං. යෙහි කෙටි භික්ෂුවෙ, එතරභි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පරභතති, සධෙඤ්ඤානෙ සත්තනනං බොජ්ඣංගියානං භාවිතනනං බ්‍රහ්මච්ඡිකතනනං. කතමෙසං සත්තනනං¹: සතිසමෙධොජ්ඣංගියංසං -පෙ- උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගියංසං. යෙහි කෙටි භික්ෂුවෙ, අතීතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පරභිංසු -පෙ- පරභිංසුසනති -පෙ- පරභතති, සධෙඤ්ඤානෙ ඉමෙසං ව සත්තනනං බොජ්ඣංගියානං භාවිතනනං බ්‍රහ්මච්ඡිකතනනං.

2. 5. 2

ව්‍යවස්ථාපිත වගන්ති

588. රඤ්ඤෙ භික්ෂුවෙ, ව්‍යවස්ථාපිතස්ස පාතුභාවා සත්තනනං රතනානං පාතුභාවො භොති. කතමෙසං සත්තනනං: ව්‍යවස්ථාපිතස්ස පාතුභාවො භොති, භජ්ජරතනස්ස පාතුභාවො භොති, අසසරතනස්ස පාතුභාවො භොති, මඤ්ඤරතනස්ස පාතුභාවො භොති ඉඤ්ජරතනස්ස පාතුභාවො භොති, ගහපතිරතනස්ස පාතුභාවො භොති පරිනායකරතනස්ස පාතුභාවො භොති. රඤ්ඤෙ භික්ෂුවෙ, ව්‍යවස්ථාපිතස්ස පාතුභාවා ඉමෙසං සත්තනනං රතනානං පාතුභාවො භොති. තථාගතස්ස භික්ෂුවෙ, පාතුභාවා අරභතො සමමාසමුද්දාස්ස සත්තනනං බොජ්ඣංගියං රතනානං පාතුභාවො භොති. කතමෙසං සත්තනනං²: සතිසමෙධොජ්ඣංගියං රතනස්ස³ පාතුභාවො භොති -පෙ- උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගියං රතනස්ස⁴ පාතුභාවො භොති. තථාගතස්ස භික්ෂුවෙ, පාතුභාවා අරභතො සමමාසමුද්දාස්ස ඉමෙසං සත්තනනං බොජ්ඣංගියං රතනානං පාතුභාවො භොති.

2. 5. 3

මාරයකයා

589. මාරසෙනපමඤ්ඤානං වො භික්ෂුවෙ, මග්ගං දෙසිංසාථි. තං සුඤ්ඤාථ. කතමො ව භික්ෂුවෙ, මාරසෙනපමඤ්ඤානො මග්ගො යද්දං සත්තනනං බොජ්ඣංගියං. කතමෙ සත්තනං: සතිසමෙධොජ්ඣංගියං -පෙ- උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගියං. අයං වො භික්ෂුවෙ, මාරසෙනපමඤ්ඤානො මග්ගො.

1. සත්තනනං බොජ්ඣංගියානං - මජ්ඣිමනිකායං, සූ. 1.
 2. සත්තනනං බොජ්ඣංගියං රතනානං - සූ. 1.
 3. සතිසමෙධොජ්ඣංගියං රතනස්ස - මජ්ඣිමනිකායං, සූ. 1.
 4. උපෙධාසමෙධොජ්ඣංගියං රතනස්ස - මජ්ඣිමනිකායං, සූ. 1.

2. 5. 4

දුපසඤ්ඤාසුඤ්ඤා

590. අඵ ථො අඤ්ඤාතරො භීතඛු යෙන හගවා තෙනුපසධංකම් -පෙ- ඵකමනතං නිසිනෙනා ථො සො භිකඛු හගවනතං ඵතදවොච: “දුපසඤ්ඤා ඵලමුගො දුපසඤ්ඤා ඵලමුගො”ති හනෙන, වුච්චති. කිත්තාවතා නු ථො හනෙන, “දුපසඤ්ඤා ඵලමුගොති වුච්චති”ති? සත්තනතං ථො භිකඛු, බොජ්ඣංඛයානං අභාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා “දුපසඤ්ඤා ඵලමුගො”ති වුච්චති. කතමෙසං සත්තනතං: සති-සමොච්ඡංකංකංසං -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡංකංකංසං. ඉමෙසං ථො භිකඛු, සත්තනතං බොජ්ඣංඛයානං අභාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා “දුපසඤ්ඤා ඵලමුගො”ති වුච්චති.

2. 5. 5

පඤ්ඤාවසුඤ්ඤා

591. “පඤ්ඤාවා අනෙළමුගො පඤ්ඤාවා අනෙළමුගො”ති හනෙන, වුච්චති. කිත්තාවතා නු ථො හනෙන, “පඤ්ඤාවා අනෙළමුගො”ති වුච්චති? සත්තනතං ථො භිකඛු, බොජ්ඣංඛයානං භාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා “පඤ්ඤාවා අනෙළමුගො”ති වුච්චති. කතමෙසං සත්තනතං: සතිසමොච්ඡංකංකංසං -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡංකංකංසං. ඉමෙසං ථො භිකඛු සත්තනතං බොජ්ඣංඛයානං භාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා “පඤ්ඤාවා අනෙළමුගො”ති වුච්චති.

2. 5. 6

දළිඳ්ඳසුඤ්ඤා

592. “දළිඳ්ඳො දළිඳ්ඳොති හනෙන, වුච්චති, කිත්තාවතා නු ථො හනෙන, දළිඳ්ඳො”ති වුච්චති? සත්තනතං ථො භිකඛු, බොජ්ඣංඛයානං අභාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා දළිඳ්ඳොති වුච්චති. කතමෙසං සත්තනතං: සතිසමොච්ඡංකංකංසං -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡංකංකංසං. ඉමෙසං ථො භිකඛු, සත්තනතං බොජ්ඣංඛයානං අභාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා දළිඳ්ඳොති වුච්චති.

2. 5. 7

අදළිඳ්ඳසුඤ්ඤා

593. “අදළිඳ්ඳො අදළිඳ්ඳො”ති හනෙන, වුච්චති කිත්තාවතා නු ථො හනෙන, “අදළිඳ්ඳොති වුච්චති”ති? සත්තනතං ථො භිකඛු බොජ්ඣංඛයානං භාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා “අදළිඳ්ඳො”ති වුච්චති කතමෙසං සත්තනතං? සතිසමොච්ඡංකංකංසං -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡංකංකංසං. ඉමෙසං ථො භිකඛු සත්තනතං බොජ්ඣංඛයානං භාවිතනතා අබ්භුච්චිකතනතා “අදළිඳ්ඳො”ති වුච්චති.

2. 5. 8

ආදිවට්ඨසානං.

594. ආදිවට්ඨසානං භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බධගමං එතං පුබ්බතිලිඤ්ඤාං යදිදං අරුණංගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සත්තනතං බොජ්ඣංඛගානං උප්පාදය එතුං පුබ්බධගමං එතං පුබ්බතිලිඤ්ඤාං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛං සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙසසති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරිසසති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ. භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤාං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසමොඤ්ඤාං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසඤ්ඤාපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරොතිති.

2. 5. 9

අධගසුත්තං.

595. අජ්ඣත්තං භික්ඛවෙ, අධගගති කරිඤ්ඤා නාඤ්ඤා එකඛග්ඤ්ඤා සමනුපසුඤ්ඤාමි සත්තනතං බොජ්ඣංඛගානං උප්පාදය යථයිදං භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසොමනසිකාරසමපනතසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛං සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙසසති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරිසසති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසමපනතො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරොති. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤාං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසමොඤ්ඤාං භාවෙති, විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසඤ්ඤාපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසමපනතො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරොතිති.

2. 5. 10

දුතිය අධගසුත්තං.

596. බාහිරං භික්ඛවෙ, අධගගති කරිඤ්ඤා නාඤ්ඤා එකධමමෙඤ්ඤා සමනුපසුඤ්ඤාමි සත්තනතං බොජ්ඣංඛගානං උප්පාදය. යථයිදං භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණමිත්තසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛං. සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙසසති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරිසසති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ. භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤාං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසමොඤ්ඤාං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසඤ්ඤාපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය බහුලීකරොතිති.

වකකවත්තිවග්ගො පඤ්චමො.

තත්‍රඥානා:

විධා වකකවත්තිමානො දුපපඤ්ඤා පඤ්ඤාවෙන ච දළිඥො අදළිඥො ච ආදිවට්ඨෙයගි තෙදසා ති.

6. බෞද්ධධර්මය

2. 6. 1

ආහාරසුඤ්ඤා

597. පඤ්ඤානං ව චො භික්ඛවෙ' නීවරණානං සත්තනං ව බෞද්ධධර්මානං ආහාරං ව අනාහාරං ව දෙසිස්සාමි. තං සුඤ්ඤාථ, කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය: අස්ථි භික්ඛවෙ, සුභනිමිත්තං. තස්ස අයොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය: අස්ථි භික්ඛවෙ, පටිසනිමිත්තං. තස්ස අයොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය,

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා ඊනමිඤ්ඤාස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා ඊනමිඤ්ඤාස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය: අස්ථි භික්ඛවෙ, අරති තස්සි ව්‍යමහිතා භතසලලෙදෙ වෙනසො ව ලීනානං. තස්ස අයොනිසොමනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා ඊනමිඤ්ඤාස්ස උප්පාද්දය, උප්පනනස්ස වා ඊනමිඤ්ඤාස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා උද්ධච්ච කුකකුච්චස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා උද්ධච්චකුකකුච්චස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය: අස්ථි භික්ඛවෙ, වෙනසො අවුපසමො. තස්ස අයොනිසොමනසිකාර බ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා උද්ධච්චකුකකුච්චස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා උද්ධච්චකුකකුච්චස්ස භියොසාභාවාය වෙපුලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පනනාය වා විචිකිච්ඡාය උප්පාද්දය උප්පනනාය වා විචිකිච්ඡාය භියොසාභාවාය වෙපුලොය: අස්ථි භික්ඛවෙ, විචිකිච්ඡාච්චානියා ධමමො. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනාය වා විචිකිච්ඡාය උප්පාද්දය උප්පනනාය වා විචිකිච්ඡාය භියොසාභාවාය වෙපුලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාස්ස භාවනාපාරිපුරියා අස්ථි භික්ඛවෙ සතිසමොඤ්ඤාස්ස චානියා ධමමො. තස්ස යොනිසොමනසිකාර බ්භුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාස්ස උප්පාද්දය උප්පනනස්ස වා සතිසමොඤ්ඤාස්ස භාවනාපාරිපුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවය-
 සමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං උප්පාද්දා උප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවයසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 භාවනාපාරිච්ඡරියා. අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, කුසලාකුසලා ධම්මා, සාවජ්ජාන-
 වජ්ජා ධම්මා, භීතප්පඤ්ඤා ධම්මා, කණ්ණභස්සකසප්පච්ඡාගා ධම්මා, තඤ්ඤා
 යොනිසො මනසිකාරඛණ්ණප්පිකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා
 ධම්මවිවයසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවය
 සමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා විරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා.
 අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරක්ඛමධාතු. තඤ්ඤා යොනිසො
 මනසිකාරඛණ්ණප්පිකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විරියසමොඡ්ඤ්ඤා-
 සංඝායං උප්පාද්දා උප්පන්නස්ස වා විරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 උප්පාද්දා උප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනා පාරිච්ඡරියා. අඤ්ඤි
 භික්ඛවෙ, පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං ධම්මා. තඤ්ඤා යොනිසො මනසිකාර-
 ඛණ්ණප්පිකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 උප්පාද්දා උප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤා-
 සංඝායං උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනා
 පාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, කායපස්සද්ධි,¹ චිත්තපස්සද්ධි, තඤ්ඤා යොනිසො
 මනසිකාරඛණ්ණප්පිකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධි-
 සමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා
 අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, සමථනිච්ඡිත්තං² අබ්බංගනිච්ඡිත්තං, තඤ්ඤා යොනිසො
 මනසිකාරඛණ්ණප්පිකාරො අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤා-
 සංඝායං උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා,

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං
 උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං භාවනා
 පාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං ධම්මා, තඤ්ඤා
 යොනිසො මනසිකාරඛණ්ණප්පිකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා
 උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායං උප්පාද්දා, උප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤා-
 සංඝායං භාවනාපාරිච්ඡරියා.

1. කායපස්සද්ධි - මජ්ඣ., ඡා. 1.
 2. චිත්තපස්සද්ධි - මජ්ඣ., ඡා. 1.
 3. සමාධිනිච්ඡිත්තං - සී 1, 2, ඡා. 1.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියොභාවාය වෙට්ඨලොය : අඤ්ඤි භික්ඛවෙ අසුභනිච්චිතො, තඤ්ඤි යොනිසො මනසිකාරබ්භුට්ඨිකාරො. අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියොභාවාය වෙට්ඨලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියොභාවාය වෙට්ඨලොය : අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, මෙඤ්ඤාවෙතොවිච්චිතො. තඤ්ඤි යොනිසො මනසිකාරබ්භුට්ඨිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියොභාවාය වෙට්ඨලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ථිතථිඤ්ඤි උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ථිතථිඤ්ඤි භියොභාවාය වෙට්ඨලොය : අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, ආරම්බධාතු නිකමධාතු පරිකමධාතු, තඤ්ඤි යොනිසො මනසිකාරබ්භුට්ඨිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ථිතථිඤ්ඤි උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ථිතථිඤ්ඤි භියොභාවාය වෙට්ඨලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡකඤ්ඤවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡකඤ්ඤවස්ස භියොභාවාය වෙට්ඨලොය : අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, වෙතසො චූප්පමො. තඤ්ඤි යොනිසො මනසිකාරබ්භුට්ඨිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡකඤ්ඤවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡකඤ්ඤවස්ස භියොභාවාය වෙට්ඨලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය භියොභාවාය වෙට්ඨලොය : අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, කුසලාකුසලා ධම්මො, සාවජ්ජානවජ්ජා ධම්මො, භීතප්පණ්ණා ධම්මො, කණ්ණපුකකසප්පච්චාගා ධම්මො, තඤ්ඤි යොනිසො මනසිකාරබ්භුට්ඨිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය භියොභාවාය වෙට්ඨලොය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සතිසමොඤ්ඤිඤ්ඤි උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සතිසමොඤ්ඤිඤ්ඤි භාවනාපාරිට්ඨරියා : අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, සතිසමොඤ්ඤිඤ්ඤිඤ්ඤිඤ්ඤි ධම්මො, තඤ්ඤි මනසිකාරබ්භුට්ඨිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සතිසමොඤ්ඤිඤ්ඤිඤ්ඤි උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සතිසමොඤ්ඤිඤ්ඤිඤ්ඤි භාවනාපාරිට්ඨරියා.

කො ච භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මච්චිය-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ධම්මච්චියසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤිභවෙ, කුසලාකුසලා ධම්මා, සාවජ්ජානවජ්ජා
ධම්මා, භීතප්පඤ්ඤා ධම්මා කණ්ණස්සකසප්පච්චාභා ධම්මා, තඤ්ඤ
අමනසිකාරබ්භුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මච්චිය-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ධම්මච්චියසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ච භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විරියසමොච්ඡන්ධි-
යස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විරියසමොච්ඡන්ධියස්ස භාවනා-
පාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤිභවෙ, ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරස්කමධාතු.
තඤ්ඤ අමනසිකාරබ්භුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විරිය-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විරියසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ච භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පීතියමොච්ඡන්ධියස්ස
උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා පීතියමොච්ඡන්ධියස්ස භාවනාපාරිච්ඡරියා:
අඤ්ඤිභවෙ, පීතියමොච්ඡන්ධියධ්වානියා ධම්මා, තඤ්ඤ අමනසිකාර-
බ්භුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පීතියමොච්ඡන්ධියස්ස
උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා පීතියමොච්ඡන්ධියස්ස භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ච භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධි-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤිභවෙ, කායපස්සද්ධි, චිත්තපස්සද්ධි.
තඤ්ඤ අමනසිකාරබ්භුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධි
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා,

කො ච භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධි-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤිභවෙ, සමථනිච්චිතං, අබ්‍යන්තනිච්චිතං. තඤ්ඤ
අමනසිකාරබ්භුලිකාරො. අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධි-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ච භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උපෙඛා-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤිභවෙ, උපෙඛාසමොච්ඡන්ධියධ්වානියා ධම්මා.
තඤ්ඤ අමනසිකාරබ්භුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උපෙඛා-
සමොච්ඡන්ධියස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොච්ඡන්ධියස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියානි.

2. 6. 2

පරියායසුත්තං

298. අප්ඵ ඛො සබ්බසුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සාවස්ථීං පිණ්ඩාය පච්ඡිංසු. අප්ඵ ඛො තෙසං භික්ඛුනං එතදභොසි: “අනිප්පගො ඛො නාව සාවස්ථීයං පිණ්ඩාය චරිතුං, යන්තූන මයං යෙන අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍යාමා”ති. අප්ඵ ඛො තෙ භික්ඛු යෙන අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමීංසු. උපසඩ්ධාමීත්වා තෙහි අඤ්ඤතිත්ථීයෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං සමුද්ධාදිංසු. සමුද්ධාදතීයං කථං සාරාණීයං චිත්තසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො තෙ භික්ඛු තෙ අඤ්ඤතිත්ථීයා පරිබ්බාජකා එතදවොචු: “සමඡො ආචුසො ගොතමො සාවකානං එවං ධමුච්චං දෙසෙති. “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤතිචරණෙ පහාය වෙතසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණෙ සත්තබ්බාජකිංඛෙය යථාභූතං භාවෙථා”ති. මයමපි ඛො ආචුසො, සාවකානං එවං ධමුච්චං දෙසෙම. “එථ තුමෙහ ආචුසො, පඤ්ඤතිචරණෙ පහාය වෙතසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණෙ සත්තබ්බාජකිංඛෙය යථාභූතං භාවෙථා”ති. ඉධ නො ආචුසො කො වීසෙසො, කො අධිප්පායො¹, කිං නානාකරණං, සමඡස්ස වා ගොතමස්ස අමකාකං වා යද්දිං ධමුච්චෙසනාය වා ධමුච්චෙසනං අනුසාසනීයා වා අනුසාසනීකම්”

අප්ඵ ඛො තෙ භික්ඛු තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිතං නෙව අභිනාදිංසු, නප්පච්චෙකකාසිංසු. අනභිනාදිත්වා අප්පච්චෙකකාසිත්වා උච්චායාසනා පකකමීංසු, “හගවතො සතනිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිත්ථොමා”ති. අප්ඵ ඛො තෙ භික්ඛු සාවස්ථීයං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ජාහන්තං පිණ්ඩපානපච්ඡසකන්තා යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධාමීංසු. උපසඩ්ධාමීත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදවොචු: “ඉධ මයං හන්තෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සාවස්ථීං පිණ්ඩාය පච්ඡිමෙහ, තෙසං නො හන්තෙ, අමකාකං එතදභොසි: “අනිප්පගො ඛො නාව සාවස්ථීයං පිණ්ඩාය චරිතුං. යන්තූන මයං යෙන අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො කෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍යාමා”ති.

අප්ඵ ඛො මයං හන්තෙ, යෙන අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමීමෙහ. උපසඩ්ධාමීත්වා තෙහි අඤ්ඤතිත්ථීයෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං සමුද්ධාදිමුහ. සමුද්ධාදතීයං කථං සාරාණීයං චිත්තසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිමෙහ. එකමන්තං නිසින්නො ඛො අමෙහ හන්තෙ, තෙ අඤ්ඤතිත්ථීයා පරිබ්බාජකා එතදවොචු: “සමඡො ආචුසො ගොතමො සාවකානං එවං ධමුච්චං දෙසෙති. “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤතිචරණෙ පහාය වෙතසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤය දුබ්බලීකරණෙ සත්තබ්බාජකිංඛෙය යථාභූතං භාවෙථා”ති.

1. අධිප්පායසො - මජ්ඣං, සා.

මියමි බො ආවුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙම: “එථ කුමෙහ ආවුසො, පඤ්චීවරණෙ පභාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, සත්තබොජ්ඣංඛෙය යථාභූතං භාවෙථා”ති. ඉධ නො ආවුසො, කො වීරෙසො කො අධිපායො කිං නානාකරණං සමඤ්ඤා වා ගොතමඤ්ඤා අමකාකං වා යදිදං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිකී. අථ බො මයං භනෙත, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිතං නෙව අභිනාදිමං; නපට්ඨෙකකාසිමහ. අනභිනාදිත්වා අපට්ඨෙකකාසිත්වා උට්ඨායාසනා පකකමීමහ. “භගවතො සකභිකෙ එතඤ්ඤා භාසිතඤ්ඤා අත්ථං ආජානිඤ්ඤාමා”ති.

එවං වාදිතො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමසු වචනීයා. අත්ථ පනාවුසො පරියායො යං පරියායං ආගමම පඤ්චීවරණා දස භොතකී. සත්තබොජ්ඣංඛො වතුදාසාති? එවං පුට්ඨා භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා න වෙව සමුපාධිඤ්ඤානති¹. උත්තරිඤ්ඤා විසාතං ආපජ්ඣිඤ්ඤානති. තං කිඤ්ඤා භෙතු: යථා තං භික්ඛවෙ, අභිසයෙමි. නාහං තං භික්ඛවෙ, පසසාමී² සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සඤ්ඤාමණවුභමණියා පජාය සදෙවමනුඤ්ඤාය. යො ඉලෙසං පඤ්ඤානං වෙය්‍යාකරණෙන වීක්ඛං ආරාධෙය්‍ය අඤ්ඤානු තථාගතෙන වා තථාගතසාවකෙන වා ඉතො වා පන සුත්වා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම පඤ්චීවරණා දස භොතකී: යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣංකතං කාමච්ඡන්දෙ තදපි නීවරණං. යදපි බහිද්ධා කාමච්ඡන්දෙ තදපි නීවරණං. කාමච්ඡන්දු නීවරණනී ඉතිහිදං උදෙසං ගච්ඡති.³ තදමීනාපෙනං පරියායෙන ද්වයං භොති.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣංකතං බ්‍යාපාදෙ තදපි නීවරණං. යදපි බහිද්ධා බ්‍යාපාදෙ තදපි නීවරණං. බ්‍යාපාදනීවරණනී ඉතිහිදං උදෙසං ගච්ඡති. තදමීනාපෙනං පරියායෙන ද්වයං භොති.

යදපි භික්ඛවෙ, ථීනං තදපි නීවරණං, යදපි මිද්ධං තදපි නීවරණං. ථීනමිද්ධනීවරණනී ඉතිහිදං උදෙසං ගච්ඡති. තදමීනාපෙනං පරියායෙන ද්වයං භොති.

යදපි භික්ඛවෙ, උද්ධවං තදපි නීවරණං. යදපි කුකඤ්ඤං තදපි නීවරණං. උද්ධවකුකඤ්ඤනීවරණනී ඉතිහිදං උදෙසං ගච්ඡති. තදමීනාපෙනං පරියායෙන ද්වයං භොති.

1. සමුපාධිඤ්ඤානති - පි 2
 2. පසසාමී - පි 1.
 3. ආගච්ඡති. - සා.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු විචිකිච්ඡා තදපි නිවරණං. යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු විචිකිච්ඡා තදපි නිවරණං. චිචිකිච්ඡා නිවරණං ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති. අයං ටො භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමම පක්ඛනීවරණා දස හොනති.

කතමො ව භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම සත්ත ඛොජ්ඣායා වතුද්දස හොනති: යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු සති තදපි සතිසම්මොජ්ඣායො. යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු සති තදපි සති සම්මොජ්ඣායො. සතිසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු පඤ්ඤා පච්චිනති පච්චරති පරිච්චංසමාපජ්ජති තදපි ධම්මවිචයසම්මොජ්ඣායො. යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු පඤ්ඤා පච්චිනති පච්චරති පරිච්චංසමාපජ්ජති තදපි ධම්මවිචය සම්මොජ්ඣායො. ධම්මවිචයසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, කායිකං චිරියං තදපි චිරියසම්මොජ්ඣායො. යදපි චේතසිකං චිරියං තදපි චිරියසම්මොජ්ඣායො. චිරියසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, සචිතකාසච්චාරා පීඨි තදපි පීඨිසම්මොජ්ඣායො. යදපි අචිතකාසච්චාරා පීඨි තදපි පීඨිසම්මොජ්ඣායො. පීඨිසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, කායප්පසද්ධි තදපි ප්පසද්ධිසම්මොජ්ඣායො, යදපි චිත්තප්පසද්ධි, තදපි ප්පසද්ධිසම්මොජ්ඣායො, ප්පසද්ධිසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, සචිතකෙසා සච්චාරො සමාධි තදපි සමාධිසම්මොජ්ඣායො, යදපි අචිතකෙසා අච්චාරො සමාධි තදපි සමාධිසම්මොජ්ඣායො, සමාධිසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු උපෙධා තදපි උපෙධාසම්මොජ්ඣායො; යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු උපෙධා තදපි උපෙධාසම්මොජ්ඣායො, උපෙධාසම්මොජ්ඣායො ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති. අයං ටො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම සත්තඛොජ්ඣායා වතුද්දසාති.

1- අජ්ඣන්තධම්මෙසු - 23.
 2- චේතසිකචිරියං - 21, 2.

2. 6. 3

අග්ගියුක්තං

599. අථ ඛො සමබ්භුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පන්තච්චරමාදය සාවස්ථිං පිණ්ඩාය පච්ඡිංසු -පෙ- (පරියාය යුක්තනොන්වණණිකකාමොඵව) ඵවංචාදිනො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්ඛාජකා ඵවමසසු වචනීයා: “යස්මිං ආවුසො, සමයෙ ලීනං වීතං හොති, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං අකාලො භාවනාය, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං කාලො භාවනාය: යස්මිං පන්තවුසො සමයෙ උද්ධතං වීතං හොති, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං අකාලො භාවනාය, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං කාලො භාවනායා”ති. ඵවං පුට්ඨා භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්ඛාජකා න වෙච සමාධිසංඝාතී, උත්තරිණි විසාතං ආපජජිත්ථිනී. තං කිත්ථි හෙතු: යථා තං භික්ඛවෙ අවිසයස්මිං. නාහං තං භික්ඛවෙ, පස්සාමී සදේවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභමකෙ සස්සමණ්ඩ්‍රාභමණියා පජය සදේවමනුස්සාය යො ඉමෙසං පඤ්ඤානං වෙය්‍යාකරණෙන වීතං ආරාධෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර තථාගතෙන වා තථාගතසාවකෙන වා ඉතො වා පන සුත්වා.

යස්මිං භික්ඛවෙ, සමයෙ ලීනං වීතං හොති අකාලො තස්මිං සමයෙ පස්සද්ධිසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො සමාධිසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො උපෙබ්‍යසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කිත්ථි හෙතු: ලීනං භික්ඛවෙ වීතං. තං එතෙහි ධමමෙහි දුස්සමුට්ඨාපයං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුකාමො අස්ස, සො තත්ථ අලොකී වෙච තිණානී පකඛ්පෙය්‍ය, අලොකී ච ගොමයානී පකඛ්පෙය්‍ය, අලොකී ච කට්ඨානී පකඛ්පෙය්‍ය, උද්ධවානණි දදෙය්‍ය, පංසුකෙන ච ඔකිරෙය්‍ය, හඤ්ඤා නු ඛො සො පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුනී? නො හෙතං හනෙතං. ඵවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, යස්මිං සමයෙ ලීනං වීතං හොති, අකාලො තස්මිං සමයෙ පස්සද්ධිසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො සමාධිසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො උපෙබ්‍යසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කිත්ථි හෙතු: ලීනං භික්ඛවෙ වීතං. තං එතෙහි ධමමෙහි දුස්සමුට්ඨාපයං හොති.

යස්මිං ච ඛො භික්ඛවෙ, සමයෙ ලීනං වීතං හොති. කාලො තස්මිං සමයෙ ධමමෙච්චියසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො විරියසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො පීතිසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කිත්ථි හෙතු: ලීනං භික්ඛවෙ වීතං. තං එතෙහි ධමමෙහි සුසමුට්ඨාපයං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුකාමො අස්ස. සො තත්ථ සුසකානී වෙච තිණානී පකඛ්පෙය්‍ය. සුසකානී ගොමයානී පකඛ්පෙය්‍ය. සුසකානී කට්ඨානී පකඛ්පෙය්‍ය. මුඛවාතං ච දදෙය්‍ය. න ච පංසුකෙන ඔකිරෙය්‍ය හඤ්ඤා නු ඛො සො පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුනී. ඵවං හනෙතං. ඵවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, යස්මිං සමයෙ ලීනං වීතං හොති, කාලො තස්මිං සමයෙ ධමමෙච්චියසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො විරියසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො පීතිසමෙධාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කිත්ථි හෙතු: ලීනං භික්ඛවෙ වීතං, තං එතෙහි ධමමෙහි සුසමුට්ඨාපයං හොති.

යසම් භික්ඛවෙ, සමයෙ උද්ධනං වීතනං හොති, අකාලො තසම් සමයෙ ධම්මච්චයසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. අකාලො වීරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. අකාලො පීතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. තං කියස් හෙතු? උද්ධනං භික්ඛවෙ වීතනං, තං එතෙහි ධම්මෙහි දුට්ඨපසමං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරියො මහන්තං අභිකඛන්ධං නිබ්බාපෙතුකාමො අස්ස, සො තස්ස සුඝනාති වෙව තිණාති පකඛිපෙය්‍ය. සුඝනාති ගොමයාති පකඛිපෙය්‍ය, සුඝනාති කට්ඨාති පකඛිපෙය්‍ය මුඛවාතඤ්ඤි දදෙය්‍ය, න ච පංසුකෙන ඔකිරෙය්‍ය. හමෙඛා නු ඛො සො පුරියො මහන්තං අභිකඛන්ධං නිබ්බාපෙතුන්ති? නො හෙතං හන්තෙ, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යසම් සමයෙ උද්ධනං වීතනං හොති, අකාලො තසම් සමයෙ ධම්මච්චයසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. අකාලො වීරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය, අකාලො පීතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. තං කියස් හෙතු උද්ධනං භික්ඛවෙ වීතනං. තං එතෙහි ධම්මෙහි දුට්ඨපසමං හොති.

යසම් භික්ඛවෙ, සමයෙ උද්ධනං වීතනං හොති කාලො තසම් සමයෙ පසස්සද්ධියමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. කාලො සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. කාලො උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. තං කියස් හෙතු, උද්ධනං භික්ඛවෙ වීතනං. තං එතෙහි ධම්මෙහි සුට්ඨපසමං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරියො මහන්තං අභිකඛන්ධං නිබ්බාපෙතුකාමො අස්ස, සො තස්ස අලලාති වෙව තිණාති පකඛිපෙය්‍ය, අලලාති වෙව ගොමයාති පකඛිපෙය්‍ය, අලලාති ච කට්ඨාති පකඛිපෙය්‍ය, උද්ධවාතඤ්ඤි දදෙය්‍ය, පංසුකෙන ච ඔකිරෙය්‍ය, හමෙඛා නු ඛො සො පුරියො මහන්තං අභිකඛන්ධං නිබ්බාපෙතුන්ති? එවමෙව හෙතෙ. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යසම් සමයෙ උද්ධනං වීතනං හොති, කාලො තසම් සමයෙ පසස්සද්ධියමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. කාලො සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය, කාලො උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංඝායා භාවනාය. තං කියස් හෙතු, උද්ධනං භික්ඛවෙ වීතනං. තං එතෙහි ධම්මෙහි සුට්ඨපසමං හොති. යනිං ඛවාහං භික්ඛවෙ සබ්බස්සිකං වද්ධිති.

2. 6. 4

මෙතනසුත්තං

600. එකං සමයං හගවා කොලියෙසු විහරති හලිද්දවසනං. නාම කොලියානා නිගමො. අථ ඛො සමෙහුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පනත්චීවරමාදය හලිද්දවසනං පිණ්ඩාය පච්ඡිංසු. අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනා එතදහොසි: “අනියුගො ඛො තාව හලිද්දවසනෙ පිණ්ඩාය චරිතුං, යනනුත මයං යෙන අඤ්ඤිතිත්ථියානං පරිබ්බාපකානං ආරාමො තෙනුපසඬකමෙය්‍යාමා”ති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙන අඤ්ඤිතිත්ථියානං පරිබ්බාපකානං ආරාමො තෙනුපසඬකමිංසු. උපසඬකමිත්වා තෙහි අඤ්ඤිතිත්ථියෙහි පරිබ්බාපකෙහි සද්ධිං සමෙවාදිංසු, සමෙවාදනියං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිබ්බිදිංසු, එකමන්තං නිබ්බන්තො ඛො තෙ භික්ඛු තෙ අඤ්ඤිතිත්ථියා පරිබ්බාපකා එතදමොට්ඨ:.

1. සතිං ව ඛවාහං මජ්ඣං, ස්‍යා. සති ඛවාහං-ඔ 1, 2

මමණො ආවුසො, ගොතමො සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති: “එඵ කුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකතිලලසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං ඵරික්ඛා විහරඵ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සී, ඉති උඤ්ඤමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරඵ. කරුණාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං ඵරික්ඛා විහරඵ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සී, ඉති උඤ්ඤමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං කරුණාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරඵ. මුද්දිතාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං ඵරික්ඛා විහරඵ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සී, ඉති උඤ්ඤමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මුද්දිතාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරඵ. උපෙබ්බාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං ඵරික්ඛා විහරඵ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සී, ඉති උඤ්ඤමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙබ්බාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරඵ”ති.

මයංචි ඛො ආවුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙමි: “එඵ කුමෙහ ආවුසො, පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකතිලලසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං ඵරික්ඛා විහරඵ -පෙ- කරුණාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- මුද්දිතාසහගතෙන වෙතසා -පෙ- උපෙබ්බාසහගතෙන වෙතසා එකං දීසං ඵරික්ඛා විහරඵ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුස්සී, ඉති උඤ්ඤමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙබ්බාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරඵ”ති. ඉධ නො ආවුසො, කො විසෙසො කො අධිප්පායො කිං නානාකරණං සමණස්ස වා ගොතමස්ස අමොකං වා යද්දං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිනී,

අඵ ඛො තෙ භික්ඛු තෙසං අඤ්ඤානික්ඛියානං පරිබ්බාජකානං භාසිං තෙව අභිනාදිංසු, නාප්පටිකොඤ්ඤාසිංසු, අනභිනාදිනා අප්පටිකොඤ්ඤානා උට්ඨායාසනා පකකමිංසු, හගවතො සන්තිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිස්සාමාති. අඵ ඛො තෙ භික්ඛු හලිඤ්ඤවසනෙ පිණ්ඩාය වරික්ඛා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපාතපටිකානන්තා යෙන හගවා තෙනුප-සඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමික්ඛා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදචොචු: ඉධ මයං හතොත, පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය හලිඤ්ඤවසනං පිණ්ඩාය පටිසිමිහ. තෙසං නො හතොත, අමොකං එතදභොසි: “අනිප්පගො ඛො තාව හලිඤ්ඤවසනෙ පිණ්ඩාය වරික්ඛං, යනත්ත මයං යෙන අඤ්ඤානික්ඛියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඤ්ඤාමෙය්‍යාමා”ති.

1. අධ්‍යාපණෙන ම 1, 2 යා.

අප ධො මයං භනෙත, යෙනඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඤ්ඤිතො. උපසඤ්ඤිතො තෙහි අඤ්ඤතිත්ථියෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං සමමාදිමි. සමමාදනියං කථං සාරාණියං චිතිසාරෙතො එකමනානං නිසිදිමි. එකමනානං නිසිතො ධො අමෙහ භනෙත, තෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එතදවොද්ධිං:

සමමෙහො ආවුසො, ගොතමො සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති: “එප තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානීවරණෙ පහාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසභගතෙන වෙනසා එකං දිසං එරිත්වා විහරථ -පෙ- කරුණාසභගතෙන වෙනසා -පෙ- මුදිතාසභගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙධාසභගතෙන වෙනසා එකං දිසං එරිත්වා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙධාසභගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහණතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන එරිත්වා විහරථා”ති.

මයමි ධො ආවුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙම: “එප තුමෙහ ආවුසො, පඤ්ඤානීවරණෙ පහාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසභගතෙන වෙනසා එකං දිසං එරිත්වා විහරථ -පෙ- කරුණාසභගතෙන වෙනසා -පෙ- මුදිතාසභගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙධාසභගතෙන වෙනසා එකං දිසං එරිත්වා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙධාසභගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහණතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන එරිත්වා විහරථා”ති. ඉධ නො ආවුසො, කො විසෙසො කො අධිපායො කිං නානාකරණං, සමණස්ස වා ගොතමස්ස අමොකං වා යදිදං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිනී.

අප ධො මයං භනෙත, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිතං නෙව අභිනාදිමි. නාපථිකෙසාසිමි. අනභිනාදිත්වා අපථිකෙසාසිතො උට්ඨායාසනා පකමිමි, “භගවතො සන්ඨිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අපං ආජානිස්සාමා”ති. එවංවාදිතො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමසු වචනීයා: “කථං භාවිතා පනාවුසො මෙත්තා වෙතොවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිමපරියොසානා? කථං භාවිතා පනාවුසො, කරුණාවෙතොවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිංපරියොසානා? කථං භාවිතා පනාවුසො, මුදිතා වෙතොවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිංපරියොසානා? කථං භාවිතා පනාවුසො උපෙධාවෙතොවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිංපරියොසානා”ති. එවං පුට්ඨා භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා න වෙව සමාධිස්සන්ති, උත්තරිඤ්ඤා විසානං ආපථිකෙසාසිතා. තං කිස්ස හෙතු: යථා තං භික්ඛවෙ අවිසයස්මි. නාහං තං භික්ඛවෙ, පහසාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බමිකෙ සස්සමණං බ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය යො ඉමෙසං පඤ්ඤානං වෙය්‍යාකරණෙන විතං ආරාධෙය්‍ය අඤ්ඤානු තථාගතෙන වා තථාගතසාවකෙන වා ඉතො වා පන සුත්වා.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, මෙඤ්ඤාචෙතොවිමුක්ඛි කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිංපරියොසානා : ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු මෙඤ්ඤා-සහගතං සතිසලොඤ්ඤාචංඛානං භාවෙති -පෙ- මෙඤ්ඤා සහගතං උපෙධා සලොඤ්ඤාචංඛානං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසඤ්ඤාපරිණාමිං. සො සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුල¹ සඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ² පට්ඨකුලෙ² තද්දුග්ගං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙධකො විහරෙය්‍යං සනො සමපජානොති උපෙධකො තස් විහරති සනො සමපජානො. සුභං වා ඛො පන විමොඛං උපසමපජ්ජ විහරති, සුභපරමාහං භික්ඛවෙ, මෙඤ්ඤා චෙතොවිමුක්ඛං වදුමි ඉධ පඤ්ඤාසස් භික්ඛුනො උතෙරිං විමුක්ඛං අප්පට්ඨිජ්ජිතො.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, කරුණාවෙතොවිමුක්ඛි කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිං පරියොසානා : ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කරුණා-සහගතං සතිසලොඤ්ඤාචංඛානං භාවෙති -පෙ- කරුණාසහගතං උපෙධා සලොඤ්ඤාචංඛානං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසඤ්ඤාපරිණාමිං. සො සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති. පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති, සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති. අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති, පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති, අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස් විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලෙ ව තද්දුග්ගං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙධකො විහරෙය්‍යං සනො සමපජානොති, උපෙධකො තස් විහරති සනො සමපජානො. සධ්ධෙසො වා රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පට්ඨසඤ්ඤානං අසුභමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤාසහගතං උපසමපජ්ජ විහරති. ආකාසානඤ්ඤාසහගතපරමාහං භික්ඛවෙ, කරුණාවෙතොවිමුක්ඛං වදුමි; ඉධ පඤ්ඤාසස් භික්ඛුනො උතෙරිං විමුක්ඛං අප්පට්ඨිජ්ජිතො.

1. අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුල - මජ්ඣ., ඡායා.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, මුදිතා වෙතොවිමුත්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිංපරියොසානා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු මුදිතාසහගතං සතිසමොඡ්ඤායං භාවෙති -පෙ- මුදිතාසහගතං උපෙධාසමොඡ්ඤායං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගාපරිඤාමී. සො සවෙ ආකඛ්ඛිති අපච්ඡෙදාදි පච්ඡෙදාදි විභරොයානති, පච්ඡෙදාදි තස්ව විභරති -පෙ- සවෙ ආකඛ්ඛිති අපච්ඡෙදාදි පච්ඡෙදාදි තදුභයං අභිනිවජ්ජෙදා උපෙධෙතො විභරොයාං සතො සමපජානොති, උපෙධෙතො තස්ව විභරති සතො සමපජානො. සබ්බසො වා පන ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම අනන්තං විඤ්ඤාණනී විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විභරති. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනපරමාහං භික්ඛවෙ, මුදිතාවෙතොවිමුත්තං වදුමී, ඉධ පඤ්ඤාසස භික්ඛුනො උත්තරිං විමුත්තං අපච්චිජ්ඣිතො.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, උපෙධාවෙතොවිමුත්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිංපරියොසානා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපෙධාසහගතං සතිසමොඡ්ඤායං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසහගතං උපෙධාසමොඡ්ඤායං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගාපරිඤාමී. සො සවෙ ආකඛ්ඛිති අපච්ඡෙදාදි පච්ඡෙදාදි විභරොයානති, පච්ඡෙදාදි තස්ව විභරති. සවෙ ආකඛ්ඛිති පච්ඡෙදාදි අපච්ඡෙදාදි විභරොයානති, අපච්ඡෙදාදි තස්ව විභරති. සවෙ ආකඛ්ඛිති අපච්ඡෙදාදි ව පච්ඡෙදාදි ව පච්ඡෙදාදි විභරොයානති, පච්ඡෙදාදි තස්ව විභරති. සවෙ ආකඛ්ඛිති පච්ඡෙදාදි ව අපච්ඡෙදාදි ව අපච්ඡෙදාදි විභරොයානති, අපච්ඡෙදාදි තස්ව විභරති. සවෙ ආකඛ්ඛිති, අපච්ඡෙදාදි පච්ඡෙදාදි තදුභයං අභිනිවජ්ජෙදා උපෙධෙතො විභරොයාං සතො සමපජානොති, උපෙධෙතො තස්ව විභරති සතො සමපජානො. සබ්බසො වා පන විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නස්වී කිඤ්චිති ආකිඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විභරති. ආකිඤ්ඤායතනපරමාහං භික්ඛවෙ, උපෙධාවෙතොවිමුත්තං වදුමී, ඉධ පඤ්ඤාසස භික්ඛුනො උත්තරිං විමුත්තං අපච්චිජ්ඣිතොති.

2. 6. 5

සධගාරවසුක්කං

601. අථ ඛො සධගාරවො බ්‍රාහ්මණො යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධම්චි. උපසඩ්ධම්මිකා හගවතා සද්ධිං සමමොද්දි. සමමොදන්තියං කථං සාරාණියං චිත්තියා රෙඤා එකමන්තං නිසීද්දි. එකමන්තං නිසීදන්තො ඛො සධගාරවො බ්‍රාහ්මණො හගවන්තං එතදවොච: කො ණු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දීසරන්තං සජ්ඣායකතා පි මන්තා නාපට්ඨන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා? කො පන හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දීසරන්තං අසජ්ඣායකතාපි මන්තා පට්ඨන්ති. පගෙව සජ්ඣායකතාති.

යසම්ච ඛො බ්‍රාහ්මණ, සමයෙ කාමරාගපරිදුට්ඨිතෙන වෙනසා චිහරති කාමරාගපරෙතෙන. උප්පන්නාස ව කාමරාගාස නිසසරණං යථාභුතං නාපථානාති¹. අත්තස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති² න ප්‍රසන්නි. පරස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. උභයස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. දීසරන්තං සජ්ඣායකතාපි මන්තා නාපට්ඨන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යරාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දප්පෙතො සංසට්ඨො ලාබ්‍ය වා හලීද්දියා වා නීලාය³ වා මඤ්ඤට්ඨාය වා, තස්මි වක්ඛමා පුරිසො සකං මුඛනිමිතං පච්චවෙකමාමානො යථාභුතං න ජානෙය්‍ය න ප්‍රසෙය්‍ය. එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, යසම්ච සමයෙ කාමරාගපරිදුට්ඨිතෙන වෙනසා චිහරති කාමරාගපරෙතෙන උප්පන්නාස ව කාමරාගාස නිසසරණං යථාභුතං නාපථානාති. අත්තස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. දීසරන්තං සජ්ඣායකතාපි මන්තා නාපට්ඨන්ති පගෙව අසජ්ඣායකතා.

පුන ව පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම්ච සමයෙ බ්‍යාපාදපරිදුට්ඨිතෙන වෙනසා චිහරති බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උප්පන්නාස ව බ්‍යාපාදාස නිසසරණං යථාභුතං න ජානාති. අත්තස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. දීසරන්තං සජ්ඣායකතාපි මන්තා නාපට්ඨන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යරාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දප්පෙතො අඤ්ඤා සන්තතො උසුට්ඨිතො⁴ උසුද්ධකථානො⁵, තස්මි වක්ඛමා පුරිසො සකං මුඛනිමිතං පච්චවෙකමාමානො යථාභුතං න ජානෙය්‍ය න ප්‍රසෙය්‍ය. එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, යසම්ච සමයෙ බ්‍යාපාදපරිදුට්ඨිතෙන වෙනසා චිහරති බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උප්පන්නාස ව බ්‍යාපාදාස නිසසරණං යථාභුතං නාපථානාති. අත්තස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසම්ච සමයෙ යථාභුතං න ජානාති න ප්‍රසන්නි. දීසරන්තං සජ්ඣායකතාපි මන්තා නාපට්ඨන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා.

1. නාපට්ඨානාති - සි 1, 2.
 2. නාපථානාති - මජ්ඣ, ස්‍යා.
 3. හලීද්දියා වා මඤ්ඤට්ඨාය වා - සි 1, 2. නීලායා ස්‍යා
 4. පක්ඛමිතො - මජ්ඣ, උක්ඛමිතො - ස්‍යා,
 5. උසුද්ධකථාන - මජ්ඣ, උසුද්ධකථාන - ස්‍යා.

පුනච්ච පරං බ්‍රාහ්මණං, යසමීං සමයෙ ඊනම්භු පරිඤ්චිතෙන චෙතසා විහරති ඊනම්භු පරෙතෙන, උප්පත්තාසු ච ඊනම්භුසු නිසසරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසසති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති. පගෙච අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණං, උද්දප්පෙතො සෙවාලපණකපරියොනද්දො, තස්මි වකඛුමා පුරියො සකං මුඛනිමිත්තං පට්ටවෙකඛමානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය, න පසෙසෙය්‍ය, එවමෙච බො බ්‍රාහ්මණං, යසමීං සමයෙ ඊනම්භු පරිඤ්චිතෙන චෙතසා විහරති ඊනම්භු පරෙතෙන, උප්පත්තාසු ච ඊනම්භුසු නිසසරණං යථාභූතං නප්පජානාති, අත්තස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති, පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසසති, දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති, පගෙච අසජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණං, යසමීං සමයෙ උභවච්චකුක්ඛවච්ච පරිඤ්චිතෙන චෙතසා විහරති උභවච්චකුක්ඛවච්ච පරෙතෙන. උප්පත්තාසු ච උභවච්චකුක්ඛවච්චසු නිසසරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති. න පසසති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති. න පසසති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති, පගෙච අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණං උද්දප්පෙතො වානෙරිතො චලිතො භනෙතො උමිජානො, තස්මි වකඛුමා පුරියො සකං මුඛනිමිත්තං පට්ටවෙකඛමානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය, න පසෙසෙය්‍ය. එවමෙච බො බ්‍රාහ්මණං, යසමීං සමයෙ උභවච්චකුක්ඛවච්ච පරිඤ්චිතෙන චෙතසා විහරති උභවච්චකුක්ඛවච්ච පරෙතෙන. උප්පත්තාසු ච උභවච්චකුක්ඛවච්චසු නිසසරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති, දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති, පගෙච අසජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණං, යසමීං සමයෙ විචිකිච්ඡාපරිඤ්චිතෙන චෙතසා විහරති විචිකිච්ඡාපරෙතෙන. උප්පත්තාසු ච විචිකිච්ඡා නිසසරණං යථාභූතං නප්පජානාති අත්තස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. පරස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. උභයස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති, පගෙච අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණං, උද්දප්පෙතො ආචිද්දො උලිතො කලලිභුතො අත්තකාරෙ නිකම්භෙතො. තස්මි වකඛුමා පුරියො සකං මුඛනිමිත්තං පට්ටවෙකඛමානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය, න පසෙසෙය්‍ය. එවමෙච බො බ්‍රාහ්මණං, යසමීං සමයෙ විචිකිච්ඡාපරිඤ්චිතෙන චෙතසා විහරති විචිකිච්ඡාපරෙතෙන. උප්පත්තාසු ච විචිකිච්ඡා නිසසරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. පරස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. උභයස්මි තසමීං සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසසති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති, පගෙච අසජ්ඣායකතා. අයං බො බ්‍රාහ්මණං, අනෙකු අයං පට්ටියො යෙනෙකදු දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨන්ති, පගෙච අසජ්ඣායකතා.

යසම් ච බො බ්‍රාහ්මණ සමයෙ න කාමරාගපරිශුද්ධිනෙන වෙතසා විහරති න කාමරාගපරෙතෙන. උඤ්ඤාසංඝ ච කාමරාගසංඝ නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීසරණං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිභතති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො අසංඝවෙයා ලාබාය වා භලීඤ්ඤා වා නීලාය වා මඤ්ඤවයාය වා, තකු වකුමුචා පුරිසො සකං මුඛනිමිතං පච්චවෙකඛමානො යථාභූතං ජානෙය්‍ය, පසෙසෙය්‍ය. එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණ යසම් සමයෙ න කාමරාගපරි-
 ශුද්ධිනෙන වෙතසා විහරති, න කාමරාගපරෙතෙන. උඤ්ඤාසංඝ ච කාමරාගසංඝ නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීසරණං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිභතති, පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න බ්‍යාපාදපරිශුද්ධිනෙන වෙතසා විහරති, න බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උඤ්ඤාසංඝ ච බ්‍යාපාදසංඝ නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති. පසසති. දීසරණං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිභතති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො න අභේනා සනතනො න උභකුමුචො න උසසදකරානො -පෙ- පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න ටීනමිඤ්ඤපරිශුද්ධිනෙන වෙතසා විහරති න ටීනමිඤ්ඤපරෙතෙන. උඤ්ඤාසංඝ ච ටීනමිඤ්ඤ සංඝ නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීසරණං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිභතති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො න සෙවාලපණකපරියොනඤ්ඤා -පෙ- පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න උඤ්චවකුකුඤ්චපරිශුද්ධිනෙන වෙතසා විහරති, න උඤ්චවකුකුඤ්චපරෙතෙන. උඤ්ඤාසංඝ ච උඤ්චවකුකුඤ්චසංඝ නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීසරණං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිභතති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො න වාතෙරිතො, න වලිතො, න භතො, න උමුචානො -පෙ- පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුත ව පරං බ්‍රාහ්මණං, යසම් සමයෙ න විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිනෙන වෙතසා විහරති, න විචිකිච්ඡාපරෙතෙන. උපපන්නාය ව විචිකිච්ඡාය නිසසරණං යථාභූතං පඡානාති. අත්තඤ්චිපි තසම් සමයෙ යථාභූතං පඡානාති, පසසති. පරඤ්චිපි තසම් සමයෙ යථාභූතං පඡානාති. පසසති. උභයඤ්චිපි තසම් සමයෙ යථාභූතං පඡානාති, පසසති. දීඝරන්තං අසජ්ඣායකතාපි මනා පටිභනති. පඟෙව සජ්ඣායකතා. සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණං, උද්පන්නො අවෙඡා විෂ්ඨසන්නො අනාවලො ආලොකෙ නිකඛින්නො. තඤ්ච වක්ඛුමා පුරිසො සකං මුඛනිමිත්තං පච්චෙවෙකඛමානො යථාභූතං ඡානෙය්‍ය, පසෙසෙය්‍ය. එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණං, යසම් සමයෙ න විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිනෙන වෙතසා විහරති. න විචිකිච්ඡාපරෙතෙන. උපපන්නාය ව විචිකිච්ඡාය නිසසරණං යථාභූතං පඡානාති. අත්තඤ්චිපි තසම් සමයෙ යථාභූතං පඡානාති, පසසති. පරඤ්චිපි තසම් සමයෙ යථාභූතං පඡානාති, පසසති, උභයඤ්චිපි තසම් සමයෙ යථාභූතං පඡානාති පසසති. දීඝරන්තං අසජ්ඣායකතාපි මනා පටිභනති. පඟෙව සජ්ඣායකතා. අයං බො බ්‍රාහ්මණ හෙතු. අයං පට්ටයො. යෙනොකද දීඝරන්තං අසජ්ඣායකතාපි මනා පටිභනති. පඟෙව සජ්ඣායකතා.

සත්තමෙ බ්‍රාහ්මණ, බොජ්ඣංගිං අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුපකකිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති. කතමෙ සත්ත? සතිසමොච්ඡංගිං බො බ්‍රාහ්මණ, අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුපකකිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති. -ප- උපෙබාසමොච්ඡංගිං බො බ්‍රාහ්මණ, අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුපකකිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති. ඉමෙ බො බ්‍රාහ්මණ, සත්ත බොජ්ඣංගිං අනාවරණං අනීවරණං වෙතසො අනුපකකිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්ඛිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති ති. එව. වුත්තෙ සංගාරවො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච: අභිකකන්තං හො ගොතම -ප- අජ්ජතග්ගෙ පාණ්දපෙන සරණං ගතනති.

2. 6. 6

අභයසුක්තං

602. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අථ බො අභයො රාජකුමාරො යෙන භගවා තෙතූපසංඛාමි. උපසංඛාමිඤ්චා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්චා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො බො අභයො රාජකුමාරො භගවන්තං එතදවොච: පුරණො භවන්ත, කසසපො එවමාහ: "නඤ්ච හෙතු නඤ්ච පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදසසනාය. අහෙතුඅපපට්ටයා' අඤ්ඤාණං අදසසනං හොති. නඤ්ච හෙතු නඤ්ච පට්ටයො ඤ්ඤාණදසසනාය' අහෙතු අපපට්ටයා ඤ්ඤාණදසසනං' හොතිති. ඉධ භගවා කිමාහා'ති. අඤ්ච රාජකුමාර, හෙතු අඤ්ච පට්ටයො

1. අහෙතුඅපපට්ටයො - සා, මජ්ඣ.
 2. ඤාණාය දසසනාය - මජ්ඣ, සා.
 3. ඤාණං දසසනං - මජ්ඣ, සා.

අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. සහෙතු සප්පව්වයා¹ අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. අසී රාජකුමාර හෙතු අසී පට්ටයො ඤාණදස්සනාය. සහෙතු සප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොතීති. කතමො පන හතොත, හෙතු කතමො පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. කරං සහෙතු සප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොතීති.

යස්මිං බො රාජකුමාර, සමයෙ කාමරාගපරියුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති කාමරාගපරෙතෙන, උප්පත්තාස්ස ච කාමරාගස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවං සහෙතු සප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුනාවපරං රාජකුමාර, යස්මිං සමයෙ බ්‍යාපාදපරි-
 යුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උප්පත්තාස්ස ච බ්‍යාපාදස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුනාවපරං රාජකුමාර, යස්මිං සමයෙ ටීනමීඛ්‍යපරියුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති ටීනමීඛ්‍යපරෙ-
 තෙන. උප්පත්තාස්ස ච ටීනමීඛ්‍ය නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුනාවපරං රාජකුමාර, යස්මිං සමයෙ උඤ්චවකුක්ඛවචපරියුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති උඤ්චවකුක්ඛවචපරෙතෙන, උප්පත්තාස්ස ච උඤ්චව-
 කුක්ඛවචස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුන ව පරං රාජකුමාර, යස්මිං සමයෙ විචිකිච්ඡාපරියුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති විචිකිච්ඡා-
 පරෙතෙන, උප්පත්තාස්ස ච විචිකිච්ඡා නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති, න පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය එවං සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොතීති.

කො නාමොයං හතොත ධම්මපට්ටයායොති. නීවරණා නාමෙතෙ රාජකුමාරාති. තඤ්ඤා හගච නීවරණා, තඤ්ඤා සුගත නීවරණා. එකමෙකෙනපි බො හතොත නීවරණෙන අභිභූතො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය න පසෙය්‍ය, කො පන වාදෙ පඤ්ඤිති නීවරණෙහි. කතමො පන හතොත, හෙතු කතමො පට්ටයො ඤාණදස්සනාය කරං සහෙතුසප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොතීති.

ඉධ රාජකුමාර, භික්ඛු ජාතිසම්මොජ්ඣංගං භාවෙති, විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සඤ්ඤාපට්ටිකාමිං. සො සති-
 සම්මොජ්ඣංගං භාවිතෙන විතෙතන යථාභූතං ජානාති පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො ඤාණදස්සනාය. එවං සහෙතු සප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොති -පෙ- පුන ව පරං රාජකුමාර, භික්ඛු උප්පබ්‍යාසම්මොජ්ඣංගං භාවෙති, විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සඤ්ඤාපට්ටිකාමිං. සො උප්පබ්‍යාසම්මොජ්ඣංගං භාවිතෙන විතෙතන යථාභූතං ජානාති පස්සති. අයමපි බො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො ඤාණදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොතීති.

1. සහෙතුසප්පව්වයො... මජ්ඣං, සා..

කොනාමොයං භනෙත, ධම්මපරියායො'ති. බොජ්ඣංඛියා නාමෙන
 රාජකුමාරාති. තඤ්ඤ භගව බොජ්ඣංඛියා, තඤ්ඤ සුගත බොජ්ඣංඛියා.
 එකමෙකෙනපි බො භනෙත, බොජ්ඣංඛියෙන සමනාගතො යථාභුතං
 ජානෙය්‍ය පසෙසය්‍ය, කො පන වාදෙ සත්ථි බොජ්ඣංඛියෙහි. යො'පි
 මෙ භනෙත, ගීජ්ඣකුට්ඨකං ආරොහනිකස්ස කායකිලමථො වික්ඛ-
 කිලමථො යො'පි මෙ පටිපට්ඨසද්ධො, ධම්මො ච මෙ අභිසම්භොති.

බොජ්ඣංඛිගවග්ගො පඨමො.

තත්‍රාද්දනා:-

ආහාරපරියායංගි මෙත්තං සඛාරවෙන ච
 අභයො පුඤ්ඤො පඤ්ඤං ගීජ්ඣකුට්ඨි පබ්බතෙති.

7. ආනාපානවග්ගො

2. 7. 1

අට්ඨකසුත්තං

603. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහපථලා හොති මහානිසංසා. කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහපථලා හොති, මහානිසංසා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමීං. -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබාසමොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමීං. එවං භාවිතා බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහපථලා හොති මහානිසංසානි.

2. 7. 2

දුතිය අට්ඨකසුත්තං

604. අට්ඨකසඤ්ඤාස භික්ඛවෙ, භාවිතාය බහුලිකතාය ආනාපානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා. කථං භාවිතාය ව බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤාස කථං බහුලිකතාය දුතියං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබාසමොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමීං. එවං භාවිතාය බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤාස එවං බහුලිකතාය ආනාපානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතානි.

2. 7. 3

තතිය අට්ඨකසුත්තං

605. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො අසාය සංවතනති. කථං භාවිතා භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො අසාය සංවතනති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබාසමොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සඤ්ඤපරිඤාමීං. එවං භාවිතා බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො අසාය සංවතනති.

2. 7. 4

චතුස් අට්ඨකසුත්තං

606. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහතො යොගකෙඛමාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලීකතා මහතො යොගකෙඛමාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසම්මොජ්ඣධං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙඛාසම්මොජ්ඣධං භාවෙති, වීචෙකනීසස්සිතං වීරාගනීසස්සිතං නිරොධනීසස්සිතං වොෂ්ඨග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලීකතා මහතො යොගකෙඛමාය සංවත්තති.

2. 7. 5

පඤ්චම අට්ඨකසුත්තං

607. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ච ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලීකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසම්මොජ්ඣධං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙඛාසම්මොජ්ඣධං භාවෙති, වීචෙකනීසස්සිතං වීරාගනීසස්සිතං නිරොධනීසස්සිතං වොෂ්ඨග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලීකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති.

2. 7. 6

ෂට්ඨ අට්ඨකසුත්තං

608. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහතො ඵාසු විහාරාය සංචිත්තති. කථං භාවිතා ච ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලීකතා මහතො ඵාසු විහාරාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසම්මොජ්ඣධං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙඛාසම්මොජ්ඣධං භාවෙති, වීචෙකනීසස්සිතං වීරාගනීසස්සිතං නිරොධනීසස්සිතං වොෂ්ඨග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලීකතා මහතො ඵාසු විහාරාය සංවත්තති.

2. 7. 7-12

පුළුවකසුත්තානි

609-614. පුළුවකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තති.

2. 7. 13-18

වීනීලකසුත්තානි

615-620. වීනීලකසුත්තෙ භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 19-24

විච්ඡිද්දකසුත්තානි

621-626. විච්ඡිද්දකසුත්තෙ භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 25-30

උද්ධුමාතකසුත්තානි

627-632. උද්ධුමාතකසුත්තෙ භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 31-36

මෙත්තාසුත්තානි

633-638. මෙත්තා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 37-42

කරුණාසුත්තානි

639-644. කරුණා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 43-48

මුදිතාසුත්තානි

645-650. මුදිතා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 49-54

උපෙධාසුත්තානි

651-656. උපෙධා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 55-60

ආනාපානසතිසුත්තානි

657-662. ආනාපානසති භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

ආනාපානවග්ගො සත්තමො.

තසසුද්දනං:

අට්ඨි පුළුව වීනීල විච්ඡිද්දකොද්ධුමාතකා
මෙත්තා කරුණා මුදිතොපෙධානාපානො වානි.

8. නිරෝධවලංගතා

2. 8. 1-6

අසුභසුභතානි

663-668. අසුභසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 7-12

මරණසුභතානි

669-674. මරණසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 13-18

ආභාරෙ පටිකකුලසුභතානි

675-680. ආභාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 19-24

සබ්බලොකෙ අනභිරතසුභතානි

681-686. සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 25-30

අනිච්චසුභතානි

687-692. අනිච්චසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 31-36

අනිච්ච දුක්ඛසුභතානි

693-698. අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 37-42

දුෂ්කම් අනාත්තසුභතානි

699-704. දුෂ්කම් අනාත්තසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 43-48

පභානසුභතානි

705-710. පභානසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 49-54

වීරාගසුත්තානි

711-716. වීරාගසද්දස්ස භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 55

නිරොධසුත්තං

717. නිරොධසද්දස්ස භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහපථලා හොති මහානිසංසා. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස කරං බහුලීකතා මහපථලා හොති මහානිසංසා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසද්දස්සසහගතං සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- නිරොධසද්දස්සසහගතං උපෙබාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස එවං බහුලීකතා මහපථලා හොති මහානිසංසානි.

2. 8. 56

දුතිය නිරොධසුත්තං

718. නිරොධසද්දස්ස භික්ඛවෙ, භාවිතාය බහුලීකතාය ද්විතාං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨව ධම්මෙ අද්දස්ස, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා. කරං භාවිතාය භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස කරං බහුලීකතාය ද්විතාං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨව ධම්මෙ අද්දස්ස, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසද්දස්සසහගතං සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- නිරොධසද්දස්සසහගතං උපෙබාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතාය ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස එවං බහුලීකතාය ද්විතාං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨව ධම්මෙ අද්දස්ස, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතානි.

2. 8. 57

තතිය නිරොධසුත්තං

719. නිරොධසද්දස්ස භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තනි. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස කරං බහුලීකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තනි: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසද්දස්සසහගතං සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- නිරොධසද්දස්සසහගතං උපෙබාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ නිරොධසද්දස්ස එවං බහුලීකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තනීති.

2. 8. 58

වතුක් නිරොධසුඤ්ඤා

720. නිරොධසුඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො යොගකෙබ්බාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසුඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො යොගකෙබ්බාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසුඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡ්ඤාධං භාවෙති -පෙ- නිරොධසුඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බාසමොඡ්ඤාධං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසුඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො යොගකෙබ්බාය සංවත්තති.

2. 8. 59

පඤ්චම නිරොධසුඤ්ඤා

721. නිරොධසුඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසුඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසුඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡ්ඤාධං භාවෙති -පෙ- නිරොධසුඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බාසමොඡ්ඤාධං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසුඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති.

2. 8. 60

ඡට්ඨ නිරොධසුඤ්ඤා

722. නිරොධසුඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො ඵාසුච්චාරාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසුඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො ඵාසුච්චාරාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසුඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡ්ඤාධං භාවෙති -පෙ- නිරොධසුඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බාසමොඡ්ඤාධං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසුඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො ඵාසුච්චාරාය සංවත්තති.

නිරොධවග්ගො අට්ඨමො.

තමුද්දන:-

අසුභමරණාභාර පච්ඤාලානභිරතා
අනිච්ච්ඤාඛානනපභාන වීරාගනිරොධනාති.

9. ගඩගාපෙය්‍යාලො

2. 9. 1-12

ගඩගාදිසුත්තනානි

723-734. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගඩගානදී පාවිනනිත්තං පාවින-පොණං පාවිනපඛ්‍යාරා. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙතොසං සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලීකරොතොසං නිබ්බානනිත්තො හොති, නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛ්‍යාරො. කථංඤච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙතොසං සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලීකරොතොසං නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බාන-පොණං නිබ්බානපඛ්‍යාරො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විචෙකනිස්සුතං විරාගනිස්සුතං නිරොධනිස්සුතං වොසංඤ්ඤපරිණාමිං. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙතොසං සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛහුලී-කරොතොසං නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බාන-පඛ්‍යාරොති -පෙ- නිබ්බානපඛ්‍යාරොති. (ආදාසසුත්තනානි විඤ්ඤාපෙ-තබ්බානි.)

ගඩගාපෙය්‍යාලො නවමො.

කත්‍රද්දනං:

ජ පාවිනතො නිත්තං ජ ච නිත්තං සමුද්දතො
 එතෙ දෙව ධාදස භොහති වග්ගො තෙන පවුච්චති.

10. අපපමාදවග්ගො

2. 10. 1-10

තථාගතාදී සුත්තනානි

735-744. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දච්චද වා චතුසද වා ඛහුසද වා -පෙ- ඛහුලීකරොතිති.

(ඛොජ්ඣංඛෙහවසෙන දස සුත්තනානි විඤ්ඤාපෙ-තබ්බානි)

අපපමාදවග්ගො දසමො.

කත්‍රද්දනං :

තථාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වස්සිතං
 රාජා චන්ද්‍රිමසුරියා ච වසෙන්න දසමං පදනති.

11. බලකරණීයවගෙහා

2. 11. 1-12

බලාදීසුතනානි

745-756. සෙය්‍යාපාසි භික්ඛවෙ, සෙ කෙච්චි බලකරණීයා කලෙච්චා කාරියනනි -පෙ- බහුලීකරොතීති.

(බොජ්ඣංගවගෙහා ද්වාදසසුතනානා විඤ්චාරෙතබ්බා)

බලකරණීයවගෙහා එකාදසමො.

තමුද්දනං:-

බලං ඛිජ්ඣෙ නාගො ච රුක්ඛං කුමෙහන සුකෙන ආකාසෙන ච දෙව මෙසා නාවා ආගඤ්ඤා නදීති.

12. එසනාවගෙහා

2. 12. 1-40

එසනාදීසුතනානි

757-796. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බුභුච්චිරියෙසනා -පෙ- භාවෙතබ්බෙතී.

(මහගසංයුතනසස් එසනාවගෙහා වීය විඤ්චාරෙතබ්බො)

එසනාවගෙහා ද්වාදසමො.

තමුද්දනං:-

එසනා වීධා ආසවො භවො ච දුක්ඛතා තිසෙසා බලං මලඤ්ඤා නිසො ච වෙදනා නඤ්ඤානි තෙදසානි.

13. ඔසවගෙහා

2. 13. 1 -40

ඔසාදීසුතනානි

797-836. චන්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ චන්තාරො: කාමොසො භවොසො දිට්ඨොසො අච්චෙජ්ජාසො -පෙ- භාවෙතබ්බෙතී.

(මහගසංයුතනසස් ඔසවගෙහා වීය විඤ්චාරෙතබ්බො)

ඔසවගෙහා තෙළසමො.

තමුද්දනං:

ඔසො යොගො උපාදනං ගඤ්ඤා අනුසයෙන ච කාමඉඤ්ඤා නිවරණා බඤ්ඤා ඔරුද්ධමභාගීයානි.

14. පුන ගඛගාපෙය්‍යාලො

2. 14. 1-36

ගඛගාදිසුතතානි

837-872. (රාගචිතය අමතොගධ නිබ්බානනිකකාදිවසෙන විඤ්ඤාපරතඛානි)

පුනගඛගාපෙය්‍යාලො වුද්දසමො.

තමුද්දනං:

ජ පාචිතනො නිකා ජ ව නිකා සමුද්දනො,
එතෙ ඤේ ආදස භොකභි වග්ගො තෙන පවුච්චති.

15. පුන අපමාදවගෙහො

2. 15. 1-30

තථාගතාදිසුතතානි

873-902. (රාගචිතයාදිවසෙන විඤ්ඤාපරතඛානි)

පුන අපමාදවගෙහො පඤ්ඤරසමො.

තමුද්දනං:

තථාගතං පදං කුටං මුලං සාරෙන වසස්සිතං,
රාජා වඤ්ඤිමසුචියා ව වසෙන දසමං පදනති.

16. පුනබලකරණීයවගෙහො

2. 16. 1-36

බලාදිසුතතානි

903-938. (රාගචිතයාදිවසෙන විඤ්ඤාපරතඛානි)

පුනබලකරණීයවගෙහො සොළසමො.

තමුද්දනං:

බලං බිජ්ඣනි නාගො ව රුකං කුමෙහන සුකෙන
ආකාසෙන ඤේ මෙසා නාවා ආගන්තුකා නදීති.

17. පුන ඵසනා වග්ගො

2. 17. 1-120

ඵසනාදිසුත්තානි

939-1058. (රාගචිතයාදිවසෙන විසාරතබ්බානි)

පුනඵසනාවග්ගො සත්තරසමො.

තමුද්දනා:-

ඵසනා විධා ආසවො හවො ව දුක්ඛතා තිසෙසා,
බිලං මලඤ්ච නිසො ව වෙදනා තණ්හාති තෙ දසාති.

18. පුන ඔසවග්ගො

2. 18. 1-120

ඔසාදිසුත්තානි

1059-1178. (රාගචිතයාදිවසෙන විසාරතබ්බානි)

පුනඔසවග්ගො අටධාරසමො.

තමුද්දනා:-

ඔසො යොගො උපාදනං ගජේථ අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා බන්ධා ඔරුඤ්චොසාගියාති.

බොජ්ඣංදියසංයුත්තං සමත්තං.

තමු වග්ගද්දනා:-

පබ්බතො ගිලානුද්ධි නිවරණො වක්ඛවත්ති
බොජ්ඣංඛියො වාතාපානො ව නිරොධගඛියාපෙය්‍යාලා
අසමාදෙ ඛලකරණියො ඵසනොසා පුනාදිහි
ගඛියාපෙය්‍යාල ආදිහි පඤ්චට්ඨාරසෙව තෙති.

3. සතිපට්ඨානසංයුතං

1. අමබ්පාලිවග්ගො

3. 1. 1

අමබ්පාලිසුතං

1179. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති අබ්බ-පාලිවනෙ. තත්‍ර ධො හගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: ‘භික්ඛවො’ති. ‘හදනෙත්’ති තෙ භික්ඛු හගවනො පච්චසෙසාසු. හගවා එතදවොච: එකායනො අයං¹ භික්ඛවෙ, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං² සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය. යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. විනෙ වත්තානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනො අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා, සොකපරිඤ්චානං සමතික්කමාය, දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය, ඤායස්ස අධිගමාය, නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය. යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානාති. ඉදමවොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවනො භාසිතං අභිනාසුන්ති.

3. 1. 2

සනොසුතං

1180. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති අමබ්පාලිවනෙ. තත්‍ර ධො හගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති -පෙ- සනො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමභාකං අනුසාසතී. කප්ඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සනො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානු-පස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා-දෙමස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙම-නස්සං. එවං ධො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සනො හොති.

1. එකායනවායං - මජ්ඣං, සූ. 2.
2. සොකපරිඤ්චානං මජ්ඣං, ඡූ. 2.

කරුණා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්කනෙන පටික්කනෙන සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ ටිලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමෂිඤ්ජනෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති. සඛ්ඛාවිපක්ඛවීචරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපක්ඛාවකමම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිනෙහ සුතෙහ ජාගරිතෙ භාසිතෙ කුණ්ඨිභාවෙ සමපජානකාරී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො හොති. සනො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමිභාකං අනුඤ්ජාසනීති.

3. 1. 3

භික්ඛුසුතතං

1181. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසඛිකථී. -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙහො ඛො යො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: “සාධු මෙ හනෙහ, හගවා සඬඛිනෙහන ධම්මං දෙසෙතු යමහං හගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨො අපමනො ආනාපි පභිතකො විහරෙය්‍යන්ති”. එවමෙව පනිධෙකචො මොසපුරිසා මමෙව අජ්ඣන්දසකභි ධම්මෙව භාසිතෙ මමෙව අනුබන්ධිතධ්මං මඤ්ඤන්ති: “දෙසෙතු මෙ හනෙහ, හගවා සඬඛිනෙහන ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො සඬඛිනෙහන ධම්මං, අපෙචනාමාහං හගවතො භාසිතස්ස අඤ්ඤා ආජානෙය්‍යං, අපෙචනාමාහං හගවතො භාසිතස්ස දයාදෙ අසස්සකති.”

තසමාතිහ නං භික්ඛු ආදිමෙව විසොධෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු. කො ච ආදි කුසලානං ධම්මානං: සීලඤ්ඤා සුචිසුඤ්ඤා, දිට්ඨි ච උජුකා. යනො ඛො තෙ භික්ඛු, සීලං සුචිසුඤ්ඤා හවිසස්සති, දිට්ඨි ච උජුකා, තනො නං භික්ඛු, සීලං නිස්සාය සීලෙ පනිඨාය වක්ඛාරො සති. පට්ඨානෙ නිවිධෙන භාවෙය්‍යාසී. කතමෙ වක්ඛාරො: ඉධ නං භික්ඛු අජ්ඣන්දසකං කායෙ කායානුපස්සී විහරාහි ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. බහිඤ්ඤා කායෙ කායානුපස්සී විහරාහි ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අජ්ඣන්දසකං බහිඤ්ඤා කායෙ කායානුපස්සී විහරාහි ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං.

1. මඤ්ඤව - මජ්ඣං.
 2. අජ්ඣන්දසකං වා - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 3. බහිඤ්ඤා වා - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 4. අජ්ඣන්දසකං බහිඤ්ඤා - සී. චූ.

අජ්ඣන්තං වෙදනාසු -පෙ- බහිඤ්ඤා වෙදනාසු -පෙ- අජ්ඣන්ත
 බහිඤ්ඤා වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරාහි -පෙ- අජ්ඣන්තං විනේ
 -පෙ- බහිඤ්ඤා විනේ -පෙ- අජ්ඣන්තබහිඤ්ඤා විනේ විනානුපසයි
 විහරාහි -පෙ- අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු -පෙ- බහිඤ්ඤා ධම්මෙසු -පෙ-
 අජ්ඣන්තබහිඤ්ඤා ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරාහි ආතාපි සමඤ්ජානා
 සතිමා විනෝයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යනො ඛො තං භික්ඛු
 සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ චිත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං
 තිව්ඛෙන භාවෙස්ස සි, තනො තුඤ්ඤං භික්ඛු, යා රත්ත වා දිවසො වා
 ආගමීඤ්ඤති දුඤ්ඤොව පාවිකඛිඛා කුසලෙසු ධම්මෙසු නො පරිභානීති.

අර ඛො සො භික්ඛු භගවනො භාසිතං අභිනාදිඤ්ඤා අනුමොදිඤ්ඤා
 උට්ඨායාසනා භගවනං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඤ්ඤා කඤ්ඤා පකඤ්ඤා. අර
 ඛො සො භික්ඛු එකො චූපකට්ඨො අපමනො ආතාපි පතිතනො
 විහරනො න විරතෙඤ්ඤා යස්ස ඤායා කුලපුත්තා සමුද්දෙව අගාරස්මා
 අනගාරියං පබ්බජනී, තදනුඤ්ඤං බුඤ්ඤාචරියපරියොසානං සයං අභිඤ්ඤ
 සජ්ජිකඤ්ඤා උපසමඤ්ඤා විහාසි. ඛිණා ජාති, චුසිතං බුඤ්ඤාචරියං,
 කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තොයාති අබ්බාඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරො ච පන
 සො භික්ඛු අරභතං අභොසිති.

3. 1. 4

සාලාසුක්ඛං

1182. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු විහරති
 සාලායං¹ බ්‍රාහ්මණගාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි². යෙ
 තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නවා අචිරපබ්බජිතා අධුනාගතා ඉමං ධම්මචිතයං,
 තෙ වො³ භික්ඛවෙ, භික්ඛු චතුක්ඛං සතිපට්ඨානානං භාවනාය සමාද-
 පෙනඛො, නිවෙසෙතඛො පතිට්ඨාපෙනඛො. කතමෙසං චතුක්ඛං: එර
 තුමෙඤ ආදුට්ඨො, කායෙ කායානුපසස්සිනො විහරට්, ආතාපිනො සමඤ්ජානා
 එකොදිභුතා විපසඤ්ඤාචිත්තා සමාහිතා එකඤ්ඤාචිත්තා කායසස යථාභුතං
 ඤාණාය. වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සිනො විහරට්, ආතාපිනො සමඤ්ජානා
 එකොදිභුතා විපසඤ්ඤාචිත්තා සමාහිතා එකඤ්ඤාචිත්තා, වෙදනානං සරා-
 භුතං ඤාණාය. විනේ විනානුපසස්සිනො විහරට් ආතාපිනො සමඤ්ජානා
 එකොදිභුතා විපසඤ්ඤාචිත්තා සමාහිතා එකඤ්ඤාචිත්තා විනේ සස යථාභුතං
 ඤාණාය. ධම්මෙසු ධම්මානුපසස්සිනො විහරට්, ආතාපිනො සමඤ්ජානා
 එකොදිභුතා විපසඤ්ඤාචිත්තා සමාහිතා එකඤ්ඤාචිත්තා ධම්මානං
 යථාභුතං ඤාණාය.

1. සාලාය - මජ්ඣ, කොසලායං - සා.
 2. ආමනෙතසි පෙ- එතදවොච - මජ්ඣ, සා.
 3. තෙ වෙ - සී 1, 2

යෙ'පි නෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙධා අපඤ්චානාසා අනුඤ්ඤා
 යොග්ගෙකම්මං පස්සයමානා විහරන්ති. තෙ'පි කායෙ කායානුපසස්සිතො
 විහරන්ති, ආතාපිතො සමපජානා ඵකොදිභුතා විපසඤ්චානා සමාහිතා
 ඵකඤ්චිතො කායස්ස පරිඤ්ඤාය. වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සිතො විහරන්ති
 -පෙ- වෙදනානං¹ පරිඤ්ඤාය. වීතෙත විතනානුපසස්සිතො විහරන්ති
 -පෙ- විතනස්ස පරිඤ්ඤාය. ධම්මෙසු ධම්මානුපසස්සිතො විහරන්ති
 ආතාපිතො සමපජානා ඵකොදිභුතා විපසඤ්චානා සමාහිතා
 ඵකඤ්චිතො ධම්මානං පරිඤ්ඤාය.

යෙ'පි නෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහතො ධර්මාසවා වුසිතවනො
 කතකරණියා ඕභිතභාරා අනුපඤ්ඤාසා පරිකම්මෙහවසංයොජනා
 සමච්ඡෙදඤ්ඤාවිමුත්තා. තෙ'පි කායෙ කායානුපසස්සිතො විහරන්ති, ආතා
 පිතො සමපජානා ඵකොදිභුතා විපසඤ්චානා සමාහිතා ඵකඤ්චිතො
 කායෙන විසංග්‍රහණා. වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සිතො විහරන්ති -පෙ-
 වෙදනාහි විසංග්‍රහණා. වීතෙත විතනානුපසස්සිතො විහරන්ති -පෙ-
 වීතෙන විසංග්‍රහණා. ධම්මෙසු ධම්මානුපසස්සිතො විහරන්ති ආතාපිතො
 සමපජානා ඵකොදිභුතා විපසඤ්චානා සමාහිතා ඵකඤ්චිතො ධම්මෙහි
 විසංග්‍රහණා. යෙ'පි නෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නවා අවිරපඤ්චිතා අධුනාගතා
 ඉමං ධම්මවිනයං, නෙ වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං චතුක්ඛං
 සතිපට්ඨානානං. භාවනාය සමාදපෙතඛො නිවෙසෙතඛො පතිට්ඨාපෙ-
 තඛොති.

3. 1. 5

කුසලරාසිසුත්තං

1183. අකුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො² පඤ්චීවරණෙ සමමා
 වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලොභ'යං භික්ඛවෙ, අකුසලරාසි යද්දං
 පඤ්චී නීවරණං. කතමෙ පඤ්ච: කාමච්ඡද්දනීවරණං ධ්‍යාපාදනීවරණං
 ඊතම්ඛනීවරණං උඤ්චවකුක්ඛනීවරණං විචිකිච්ඡානීවරණං. අකුසල-
 රාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො ඉමෙ පඤ්චීවරණෙ සමමා වදමානො
 වදෙය්‍ය. කෙවලොභ'යං භික්ඛවෙ, අකුසලරාසි යද්දං පඤ්චී නීවරණං.

කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො චක්ඛාරො සතිපට්ඨානෙ සමමා
 වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලොභ'යං භික්ඛවෙ, කුසලරාසි යද්දං
 චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
 කායෙ කායානුපසස්සි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
 ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- වීතෙත -පෙ- ධම්මෙසු
 ධම්මානුපසස්සි විහරති, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො ඉමෙ චක්ඛාරො
 සතිපට්ඨානෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලොභ'යං භික්ඛවෙ,
 කුසලරාසි යද්දං චක්ඛාරො සතිපට්ඨානාති.

1. වෙදනා - සී 1, 2.
 2. සමමාවදමානො - සී 1, 2.

3. 1. 6

සකුණුභිසුත්තං

1184. භූතපුබ්බං භීක්ඛවෙ, සකුණුභි ලාපං සකුණං සහසා අජ්ඣප්පත්තා අග්ගහෙසි. අථ ඛො භීක්ඛවෙ, ලාපො සකුණො සකුණුභියා හරියමානො එවං හි පරිදෙවෙසී: “මයමෙවමහා¹ අලකඛිකා. මයං අපපුඤ්ඤා, යෙ මයං අගොචරෙ වරීමහා² පරච්චසයෙ. සවජ්ජ මයං ගොචරෙ වරෙය්‍යාම සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ, නවායං³ සකුණුභි අලං අභව්ඤ්ඤා යද්දං යුඤ්ඤායා”ති. කො පන තෙ ලාප ගොචරො සකො පෙත්තකො වීසයොති. යද්දං නඛගලකට්ඨකරණං ලෙඤ්ඤිට්ඨානණ්ඨි. අථ ඛො භීක්ඛවෙ, සකුණුභි සකෙ බලෙ අපසුඤ්ඤා සකෙ බලෙ අවචමානා⁴ අමුඤ්ඤි, ගච්ඡ ඛො ත්වා ලාප, තස්සාපි මෙ ගහතී න මොක්ඛසීති.

අථ ඛො භීක්ඛවෙ, ලාපො සකුණො නඛගලකට්ඨකරණං ලෙඤ්ඤිට්ඨානං ගහතී මහනාං ලෙඤ්ඤිං අභිරුහිත්වා සකුණුභිං අවචමානො⁵ අට්ඨාසී, එහි ඛොදනී⁶ සකුණුභි, එහි ඛොදනී සකුණුභිති. අථ ඛො සා භීක්ඛවෙ, සකුණුභි සකෙ බලෙ අපසුඤ්ඤා සකෙ බලෙ අවචමානා උභො පකෙඛ සත්ථාය⁷ ලාපං සකුණං සහසා අජ්ඣප්පත්තා. යද ඛො භීක්ඛවෙ, අඤ්ඤාසී ලාපො සකුණො බහු ආගතා⁸ ඛො මහායං සකුණුභිති. අථ තස්සෙව ලෙඤ්ඤිසස අනාරං පච්චුපාදී. අථ ඛො භීක්ඛවෙ, සකුණුභි තස්සෙව උරං පච්චතාලෙසී. එවං හෙතං⁹ භීක්ඛවෙ, හොති යො අගොචරෙ වරති පරච්චසයෙ.

තඤ්ඤාතිභ භීක්ඛවෙ, මා අගොචරෙ වරීඤ්ඤි පරච්චසයෙ. අගොචරෙ භීක්ඛවෙ, වරතං පරච්චසයෙ ලච්ඡති මාරො ඔතාරං. ලච්ඡති මාරො ආරම්භණං. කො ච භීක්ඛවෙ, භීක්ඛුනො අගොචරො පරච්චසයො: යද්දං පඤ්ඤා කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ඤා: වත්ඤ්ඤිවීර්ණෙඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජතීයා. සොතවීර්ණෙඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සානවීර්ණෙඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීවහාවීර්ණෙඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවීර්ණෙඤ්ඤායා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජතීයා. අයං භීක්ඛවෙ, භීක්ඛුනො අගොචරො පරච්චසයො.

1. මයමෙවමහ - මජ්ඣ, සා.
 2. වරීමහ - මජ්ඣ, සා.
 3. නවායං - මජ්ඣ, සා.
 4. අප-වදමානා - මජ්ඣ, අවාදමානා - සා.
 5. වදමානො - මජ්ඣ, සා.
 6. දනීමෙ - මජ්ඣ, සා.
 7. සත්ථායහ - මජ්ඣ.
 8. බහු ආගතා - සී 1, 2.
 9. හිතං - මජ්ඣ.

ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරථ සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ. ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරතං සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ න ලච්ඡති මාරො ඔතාරං, න ලච්ඡති මාරො ආරම්මෙණං. කො ව භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො වීසයො, යද්දිං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී චිහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධමමෙසු ධම්මානුපස්සී චිහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො වීසයොති.

3: 1. 7

මකකටසුතතං.

1185. අපී භික්ඛවෙ, භිමවතො පබ්බතරාජස්ස දුග්ගා වීසමා දෙසා, යඤ්ඤෙව මකකටානං වාරී න මනුස්සානං. අපී භික්ඛවෙ, භිමවතො පබ්බතරාජස්ස දුග්ගා වීසමා දෙසා යඤ්ඤෙව මකකටානං භිමවතො පබ්බතරාජස්ස දුග්ගා වීසමා දෙසා යඤ්ඤෙව මකකටානං භිමවතො පබ්බතරාජස්ස සම භුමිභාගා රමණියා; යඤ්ඤෙව මකකටානං වෙව වාරී මනුස්සානං. තනු භික්ඛවෙ, උද්දං මකකටවීරීප්පු ලෙපං ඔධෙධිනති මකකටානං බාධනාය තනු භික්ඛවෙ, යෙ තෙ මකකටා අබාලජාතිකා¹ අලොලජාතිකා² තෙ තං ලෙපං දිස්වා ආරකා පරිවජෙජන්ති³. යො පන යො හොති මකකටො බාලජාතිකො ලොලජාතිකො යො තං ලෙපං උපසච්ඡන්ති හතෙත ගණන්ති. යො තඤ්ඤං ඛණ්ඩං හතං මොවෙස්සාමීති දුතියෙන හතෙත ගණන්ති, යො තඤ්ඤං ඛණ්ඩං උභො හතෙත මොවෙස්සාමීති පාදෙන ගණන්ති, යො තඤ්ඤං ඛණ්ඩං උභො හතෙත මොවෙස්සාමීති පාදං වාති⁴ දුතියෙන පාදෙන ගණන්ති, යො තඤ්ඤං ඛණ්ඩං උභො හතෙත මොවෙස්සාමී පාදෙ වාති තුණ්ණෙන ගණන්ති, යො තඤ්ඤං ඛණ්ඩං ඵලං භි යො භික්ඛවෙ, මකකටො පඤ්චධිතො ඵනං⁵ සෙති අනගං ආපනො වාසනං ආපනො යථාකාමකරණියො උද්දංසු. තමෙනං භික්ඛවෙ, උද්දං විජ්ඣන්ති⁶ තස්මිං යෙව මකකටං උද්ධරිතො අවිසුසජෙජන්ති⁷ යෙන කාමං පකකමති. ඵලං භි⁷ තං භික්ඛවෙ, හොති යො අගොවරෙ වරති පරවීසයෙ.

1. ජාතියං - සී 1, 2.
 2. පරිවජෙජති - මජ්ඣ.
 3. පාදං වාති - සීචු, සී 1, 2.
 4. පඤ්චධිතො උභො - මජ්ඣ, සා.
 5. ඤාතො - සී 1, 2.
 6. තස්මිං යෙව කට්ඨකකඛගාථෙ අවිසුසජෙජන්ති - මජ්ඣ, තස්මිං යෙව මකකටං උද්ධරිතො ආවජෙජන්ති - සී 1, 2.
 7. ඵලං හෙතං - මජ්ඣ, ඵලං හෙතං - සා.

තසමානිභ භික්ඛවෙ, මා අගොවරෙ වරිඤ්ඤ පරච්ඡයෙ. අගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරතං පරච්ඡයෙ ලච්ඡති මාරො ඔතාරං, ලච්ඡති මාරො ආරම්භං. කො ච භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගොවරො පරච්ඡයො: යදිදං පඤ්ඤාමග්ගං. කතමෙ පඤ්ඤා: චක්ඛුච්ඤෙඤ්ඤා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා -පෙ-කායච්ඤෙඤ්ඤා ඓදධ්ඛා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගොවරො පරච්ඡයො.

ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරථ සකෙ පෙත්තකෙ ච්ඡයෙ. ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරතං සකෙ පෙත්තකෙ ච්ඡයෙ න ලච්ඡති මාරො ඔතාරං, න ලච්ඡති මාරො ආරම්භං. කො ච භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො ච්ඡයො: යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වානාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනාසං. චෙදනාසු -පෙ- විනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනාසං. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො ච්ඡයොති.

3. 1. 8

සුදසුක්තං

1186. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, බාලො අච්චානො අකුසලො සුදෙ රාජානං වා රාජමහාමනං¹ වා නානවට්ඨෙහි සුපෙහි පවුච්ඡට්ඨිතො අස්ස: අමබ්ලග්ගෙහිපි තිත්තකග්ගෙහිපි කටුකග්ගෙහිපි මධුරග්ගෙහිපි ධාරිකෙහිපි අධාරිකෙහිපි ලොභිකෙහිපි අලොභිකෙහිපි. සධො සො භික්ඛවෙ, බාලො අච්චානො අකුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු² නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති: ඉදං වා මෙ අජ්ජ හතතු² සුපෙයාං රූච්චති, ඉමස්ස වා අභිහරති, ඉමස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, ඉමස්ස වා වණ්ණං භාසති, අමබ්ලග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙයාං රූච්චති, අමබ්ලග්ගස්ස වා අභිහරති, අමබ්ලග්ගස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, අමබ්ලග්ගස්ස වා වණ්ණං භාසති, තිත්තකග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- කටුකග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- මධුරග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- ධාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අධාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- ලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙයාං රූච්චති, අලොභිකාසු වා අභිහරති, අලොභිකස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, අලොභිකස්ස වා වණ්ණං භාසති. සධො සො භික්ඛවෙ, බාලො අච්චානො අකුසලො සුදෙ නවෙව ලාභී හොති: අච්චාදනස්ස, න ලාභී වෙතනස්ස, න ලාභී අභිභාරානං. තංකිස්ස හෙතු: තරා හි සො භික්ඛවෙ, බාලො අච්චානො අකුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති.

1. රාජමහාමනානං - සීඉ.
 2. හතත - මජ්ඣ, සා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකච්චො ඛාලො අච්චානො අකුසලො භික්ඛු කායෙ න කායානුපසයි¹ චිහරති ආතාපී සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ න කායානු-පසයිනො² චිහරතො විතං න සමාධියති, උපකතිලෙසා න පභීයනති. සො තං නිමිතං න උග්ගණ්ණාති. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ-ධමෙමසු න ධම්මානුපසයි³ චිහරති ආතාපී සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධමෙමසු න ධම්මානුපසයිනො⁴ චිහරතො විතං න සමාධියති, උපකතිලෙසා න පභීයනති, සො තං නිමිතං න උග්ගණ්ණාති, සධො සො භික්ඛවෙ, ඛාලො අච්චානො අකුසලො භික්ඛු නෙවෙව ලාභී හොති දිට්ඨධම්මසුඛච්චාරානං,⁵ න ලාභී සතිසමපච්ඡද්දස්ස. තංකිය්‍ය හෙතු? තථා හි සො භික්ඛවෙ, ඛාලො අච්චානො අකුසලො භික්ඛු සකස්ස විතප්පනි නිමිතං න උග්ගණ්ණාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනො කුසලො සුදෙ රාජානං වා රාජමහාමනං වා නානච්චයෙහි සුපෙහි පච්චුපට්ඨිතො අස්ස: අභි-ලග්ගෙහිපි තිත්තකග්ගෙහිපි කට්ඨකග්ගෙහිපි මධුරග්ගෙහිපි ධාරිකෙහිපි අධාරිකෙහිපි ලොභිකෙහිපි අලොභිකෙහිපි. සධො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනො කුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු නිමිතං උග්ගණ්ණාති: “ඉදං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රුච්චති, ඉමස්ස වා අභිහරති, ඉමස්ස වා ඛහුං ගණ්ණාති, ඉමස්ස වා වණ්ණං භාසති, අභිච්චග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රුච්චති, අභිච්චග්ගස්ස වා අභිහරති, අභිච්චග්ගස්ස වා ඛහුං ගණ්ණාති, අභිච්චග්ගස්ස වා වණ්ණං භාසති. තිත්තකග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- කට්ඨකග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- මධුරග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- ධාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අධාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- ලොභිකං වං මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රුච්චති, අලොභිකස්ස වා අභිහරති, අලොභිකස්ස වා ඛහුං ගණ්ණාති. අලොභිකස්ස වා වණ්ණං භාසති. සධො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනො කුසලො සුදෙ ලාභී වෙව හොති අච්චාදනස්ස, ලාභී වෙතනස්ස, ලාභී අභිචාරානං. තං කිය්‍ය හෙතු: තථා හි සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනො කුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු නිමිතං උග්ගණ්ණාති.

1. කායෙ කායානුපසයි - මජ්ඣ., සා.
2. කායෙ කායානුපසයිනො - මජ්ඣ., සා.
3. ධමෙමසු ධම්මානුපසයි - මජ්ඣ., සා.
4. ධමෙමසු ධම්මානුපසයිනො - මජ්ඣ., සා.
5. දිට්ඨධම්මසුඛච්චාරානං - මජ්ඣ., සා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙවා පඤ්ඤා වියතො කුසලො භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති දාතාපි සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ දභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපස්සිනො විහරතො විහං සමාධියති, උපකකිලෙසා පභීයන්ති, සො තං නිචිත්තං උග්ගණ්හාති. වෙදනාසු -පෙ- විනො -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ දභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. තස්ස ධර්මෙසු ධර්මානුපස්සිනො විහරතො විහං සමාධියති, උපකකිලෙසා පභීයන්ති, සො තං නිචිත්තං උග්ගණ්හාති. සඛො සො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා වියතො කුසලො භික්ඛු ලාභී වෙව හොති දිට්ඨධර්මෙසුඛවිහාරානං, ලාභී හොති සතිසමපඤ්ඤස්ස. තං කිසස් හෙතු: තථා හි සො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ව්‍යතො කුසලො භික්ඛු සකස්ස විතක්ඛනි නිචිත්තං උග්ගණ්හාතිති.

3. 1. 9

ගිලානසුතං

1187. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති බෙලුවගාමකෝ. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනොසි: “එථ තුමො භික්ඛවෙ, සාමනො¹ වෙසාලියා යථාමිත්තං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වස්සං උපෙථ. ඉධෙවාහං බෙලුවගාමකෙ වස්සං උපගච්ඡාමී²”ති. “එවං හතො³”ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පටිසසුඤ්ඤා සාමනො වෙසාලියා යථාමිත්තං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වස්සං උපගක්ඡන්තං. හගවා පන තස්ථෙව බෙලුවගාමකෝ වස්සං උපගක්ඡන්තී. අථ ඛො හගවතො වස්සුපගහස්ස ඛරො ආබාධො උපප්පජී. බාලො වෙදනා වත්තන්ති මාරණනතිකා. තා⁴ සුදං හගවා සතො සමපජානො අධිධාසෙසි අවිභක්ඤ්ඤාමානො. අථ ඛො හගවතො එතදහොසි: න ඛො පන මෙතං පතිරුපං යො’හං අනාමනොඤ්ඤා උපධාමකෙ, අනපලොකෙඤ්ඤා භික්ඛුසඛකං පරිනිබ්බායෙය්‍යං⁵. යනනුනාහං ඉමං ආබාධං විරියෙන පටිපඤ්ඤාමෙඤ්ඤා⁶ ජීවිතසඤ්ඤාරං අධිධාය විහරෙය්‍යන්ති. අථ ඛො හගවා තං ආබාධං විරියෙන පටිපඤ්ඤාමෙඤ්ඤා ජීවිතසඤ්ඤාරං අධිධාය විහාසි. අථ ඛො හගවා ගිලානා වුට්ඨිතො⁷ අචිරවුට්ඨිතො ගෙලක්ඤ්ඤා විහාරපච්ඡායායං⁸ පඤ්ඤානෙ ආසනෙ නිසීදී.

1. වෙච්චගාමකෙ - මඡසං.
 2. සමනො - මඡසං, සා.
 3. හගවා පන බෙලුවගාමකෙ - සී 1, 2.
 4. තත්‍ර සුදං - මඡසං, සා.
 5. පරිනිබ්බායෙය්‍යං - සී 1.
 6. පටිපඤ්ඤාමෙඤ්ඤා - මඡසං.
 7. ගිලානවුට්ඨිතො - මඡසං.
 8. විහාරපච්ඡායායං - සී 1, 2, සා.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඛක්ඛී. උපසඛක්ඛීඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදචොච:* “දිට්ඨං හනෙන, හගවතො ඛමනීයං, දිට්ඨං හනෙන, හගවතො යාපනීයං, අපි මෙ හනෙන, මධුරකජාතො වීය කායො. දිසාපි මෙ න පක්ඛායකනී. ධර්මාපි මං නසංචිහන්ති, හගවතො ගෙලලඤ්ඤන්. අපි ච මෙ හනෙන, අහොසි: කාවිදෙව අසසාසමන්තා¹ න තාව හගවා පරිනිබ්බායිසසනී. න තාව හගවා භික්ඛුසඛං ආරඛ්භ කිඤ්චිදෙව උද්ගරනී”නී.

කීම්පනදුනි ආනන්ද භික්ඛුසඛෙසා මධි පච්චාසිංසනී: දෙසිතො ආනන්ද, මයා ධම්මො අනන්තරං අඛුභිරං කඤ්ඤා, නඤ්ඤානන්ද, තථාගතස්ස ධම්මෙසු ආචරියමුච්චි. යස්ස² නුත ආනන්ද, එවමස්ස අහං භික්ඛුසඛං පරිහරිස්සාමීති වා, මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසඛෙසානි වා යො නුත ආනන්ද, භික්ඛුසඛං ආරඛ්භ කිඤ්චිදෙව උද්ගරෙය්‍ය. තථාගතස්ස ඛො ආනන්ද, න එවං හොති අහං භික්ඛුසඛං පරිහරිස්සාමීති වා මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසඛෙසානි වා, සනිං ආනන්ද, තථාගතො භික්ඛුසඛං ආරඛ්භ කිඤ්චිදෙව උද්ගරිස්සනී: එතරහි ඛො පනානන්ද, ජිණ්ණො වුඤ්ඤා මහලලකො අදධගතො වයො අනුපපන්නො ආසිතියො මෙ වයො වත්තනී. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, ජජ්ජරසකටං³ වෙඵම්ඵසසකෙන⁴ යාපෙතී; එවමෙව ඛො ආනන්ද, වෙඵම්ඵසසකෙන මඤ්ඤා තථාගතස්ස කායො යාපෙතී.

යස්මී. ආනන්ද, සමයෙ තථාගතො සංඛනිමිත්තානං අමනසිකාරා එකච්චානං වෙදනානං නිරොධා අනිමිත්තං වෙනොසමාධිං උපසමපජ්ජ විහරති. ඵාසුතරං ආනන්ද, තස්මී. සමයෙ තථාගතස්ස හොති. තස්මා තිහානන්ද, අත්තදීපා විහරථ අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. කථඤ්ඤානන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො: ඉධානන්ද, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජාතො සතීමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජාතො සතීමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. යෙ හි කෙච්චි ආනන්ද, එතරහි වා මමච්චයෙ වා අත්තදීපා විහරිස්සානී අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො නමත්තග්ගෙ මෙ තෙ ආනන්ද, භික්ඛු හවිස්සානනී යෙ කෙච්චි සික්ඛාකාමානී.

1. අසාදමන්තා - සී 1, 2.
 2. යනනුත - යනා.
 3. ජරසකටං - .
 4. වෙඵම්ඵසසකෙන - සී 1, 2. වෙඵම්ඵසසකෙන - මජ්ඣං, වෙඵම්ඵසසකෙන - PTS.
 * “දිට්ඨං මෙ හනෙන හගවතො ඵාසු” ඉති පාඨො මජ්ඣං පොඤ්ඤෙ එතදිසසතෙ.

3. 1. 10

භික්ඛුනුපසායස්සතං

1188. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛුනුපසායො¹ තෙනුපසධංචී. උපසධංචීත්වා පඤ්ඤකෙන ආසනෙ නිසීදී. අථ ඛො සම්මහුලා භික්ඛුනියො යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසධංචීංසු. උපසධංචීත්වා ආයස්මිනං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදීංසු. එකමන්තං නිසිත්තා ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මිනං ආනන්දං එතදවොචුං: “ඉධ භනෙන, ආනන්ද, සම්මහුලා භික්ඛුනියො චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතචිත්තා² විහරන්තියො උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානන්ති”ති. “එවමෙතං භගීනියො, එවමෙතං භගීනියො, යො හි කොචි භගීනියො, භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතචිත්තො³ විහරති, තසෙසතං පාචිකඛිං” “උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානිස්සති”ති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ තා භික්ඛුනියො ධම්මො කථාය සන්දසෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුත්තෙජේත්වා සමපහංසෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්ඛංචී.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සාවච්චියං පිණ්ඩය වරිත්වා පච්ජා-
හතං පිණ්ඩපාතපචිකකන්තො යෙන භගවා තෙනුපසධංචී. උපසධංචී-
ත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිත්තො
ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: ඉධාහං භනෙන,
පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛුනු-
පසායො තෙනුපසධංචී. උපසධංචීත්වා පඤ්ඤකෙන ආසනෙ නිසීදීං.
අථ ඛො භනෙන, සම්මහුලා භික්ඛුනියො යෙනාහං තෙනුපසධංචීංසු.
උපසධංචීත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදීංසු. එකමන්තං නිසිත්තා
ඛො භනෙන, තා භික්ඛුනියො මං එතදවොචුං: “ඉධ භනෙන
ආනන්ද, සම්මහුලා භික්ඛුනියො චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතචිත්තා
විහරන්තියො උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානන්ති”ති.
එවං චුන්තාහං භනෙන, තා භික්ඛුනියො එතදවොච: “එවමෙතං
භගීනියො, එවමෙතං භගීනියො, යො හි කොචි භගීනියො, භික්ඛු වා
භික්ඛුනී වා චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතචිත්තො විහරති, තසෙසතං
පාචිකඛිං: “උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානිස්සති”ති.

1. භික්ඛුනිපසාය - සී 1.
2. පුපභවිතචිත්තා - මජ්ඣ.
3. සුපට්ඨිතචිත්තා - සී 1.

එවමෙතං ආනන්ද, එවමෙතං ආනන්ද, යො හි කොච්චි ආනන්ද, හිතඤ්ච වා හිතඤ්චී වා චතුසු සතිපට්ඨානොසු සුපට්ඨිතච්චිනො විහරති, තසසසතං පාටිකඛිං: “උළාරං පුඛෙඛනාපරං විසෙසං සඤ්ජානිසසති”ති. කතමෙසු චතුසු: ඉධානන්ද, හිතඤ්ච කායෙ කායානුපසයි විහරති, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපසස්සිනො විහරතො කායාරම්බණො වා උපපජ්ජති, කායසමීං පරිළාභො, වෙනසො වා ලීනඝ්ණං, ඛණ්ඩා වා විඝ්ණං විකඛිපති. තෙන භානන්ද, හිතඤ්චා කිසමීවිදෙව පසාදනීයෙ නිමිතො විඝ්ණං පණ්දහිතඛං. තස්ස කිසමීවිදෙව පසාදනීයෙ නිමිතො විඝ්ණං පණ්දහතො පාමුජ්ජං ජායති. පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසස්මහති. පසස්ඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදියති. සුඛිනො විඝ්ණං සමාධියති. යො ඉති පටිසඤ්චිකඛති: යස්ස ඛො‘භං අජාය විඝ්ණං පණ්දහිං, යො මෙ අජො අභිනිසුතො, හන්දනී පටිසංහරාමීති. යො පටිසංහරති වෙව න ච විතකෙකති. න ච විචාරෙති. “අචිතකෙකාමි අච්චාරො අජකිංතං සතිමා සුඛිතමී”ති පජානාති.

පුනචපරං ආනන්ද, හිතඤ්ච වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සිනො විහරතො වෙදනාරම්බණො වා උපපජ්ජති කායසමීං පරිළාභො -පෙ- පජානාති.

පුනචපරං ආනන්ද, හිතඤ්ච විනො විඝ්ණානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස විනො විඝ්ණානුපසස්සිනො විහරතො විඝ්ණාරම්බණො වා උපපජ්ජති කායසමීං පරිළාභො -පෙ- පජානාති.

පුනචපරං ආනන්ද, හිතඤ්ච ධමමෙසු ධමමානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධමමෙසු ධමමානුපසස්සිනො විහරතො ධමමාරම්බණො වා උපපජ්ජති කායසමීං පරිළාභො, වෙනසො වා ලීනඝ්ණං. ඛණ්ඩා වා විඝ්ණං විකඛිපති. තෙන භානන්ද, හිතඤ්චා කිසමීවිදෙව පසාදනීයෙ නිමිතො විඝ්ණං පණ්දහිතඛං. තස්ස කිසමීවිදෙව පසාදනීයෙ නිමිතො විඝ්ණං පණ්දහතො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පසස්මහති, පසස්ඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විඝ්ණං සමාධියති. යො ඉති පටිසඤ්චිකඛති: “යස්ස ඛො‘භං අජාය විඝ්ණං පණ්දහිං, යො මෙ අජො අභිනිසුතො, “හන්දනී පටිසංහරාමී”ති. යො පටිසංහරති වෙව න ච විතකෙකති, න ච විචාරෙති; අචිතකෙකාමි අච්චාරො අජකිංතං සතිමා සුඛිතමී”ති පජානාති. එව: ඛො ආනන්ද, පණ්දාය ගාචනා භොති.

කරණානන්ද, අපඤ්චාය භාවනා හොති: බහිද්ධා ආනන්ද, භික්ඛු විතං අපඤ්චාය “අපඤ්චිතං මෙ බහිද්ධා විතතති” පජානාති. අථ පච්ඡා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්ඛං අපඤ්චිතනති පජානාති. අථ ච පන කායෙ කායානුපසී විහරාමී ආකාපී සමපජානො සත්මා සුඛිතසමීති පජානාති.

බහිද්ධානන්ද, භික්ඛු විතං අපඤ්චාය “අපඤ්චිතං මෙ බහිද්ධා විතතනති” පජානාති. අථ පච්ඡා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්ඛං අපඤ්චිතනති පජානාති. අථ ච පන වේදනාසු වේදනානුපසී විහරාමී, ආකාපී සමපජානො සත්මා සුඛිතසමීති පජානාති.

බහිද්ධානන්ද, භික්ඛු විතං අපඤ්චාය “අපඤ්චිතං මෙ බහිද්ධා විතතනති” පජානාති. අථ පච්ඡා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්ඛං අපඤ්චිතනති පජානාති. අථ ච පන විතො විතනානුපසී විහරාමී ආකාපී සමපජානො සත්මා සුඛිතසමීති පජානාති.

බහිද්ධානන්ද, භික්ඛු විතං අපඤ්චාය “අපඤ්චිතං මෙ බහිද්ධා විතතනති” පජානාති. අථ පච්ඡා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්ඛං අපඤ්චිතනති පජානාති. අථ ච පන ධම්මෙසු ධම්මානුපසී විහරාමී ආකාපී සමපජානො සත්මා සුඛිතසමීති පජානාති. එවං ඛො ආනන්ද, අපඤ්චාය භාවනා හොති.

ඉති ඛො ආනන්ද, දෙසිතා මයා පඤ්චාය භාවනා, දෙසිතා අපඤ්චාය භාවනා. යං ආනන්ද, සඤ්චාරා කරණියං සාවකානං භිතෙසිතා අනුකමපකෙත අනුකමපං උපාදය, කතං වො තං මයා: එතාති ආනන්ද, රුකඛුලානි, එතාති සුඤ්ඤභාරානි, ක්කායරානන්ද, මා පමාදස්, මා පච්ඡා විපප්පියාරිතො අහුවස්, අයං වො අමකාකං අනුසාසනීති.

අමබ්පාලිවග්ගො පඨමො.

තත්ථුද්දන්තං:

අමබ්පාලි සතො භික්ඛු සාලා කුසලරාසි ච සකුණස්සි මකකටො සුදෙ ගිලාතො භික්ඛුනුපසසයොති.

1. සුඛිතසමීති - මජ්ඣ., සඤ්ච.

2. නාලන්දාවගේ

3. 2. 1

මහාපුරිසසුතතං.

1189. සාවකපියං -

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬිකම්. -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා සාරිපුඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: “මහාපුරිසො මහාපුරිසොති භනෙත, වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො: භනෙත, මහාපුරිසො හොති”ති: විමුක්ඛවිත්තන්තා ඛො‘භං සාරිපුක්ඛ මහාපුරිසොති වදම්. අවිමුක්ඛවිත්තන්තා නො මහාපුරිසොති වදම්, කථංඤ්ඤා සාරිපුක්ඛ, විමුක්ඛවිත්තො හොති: ඉධ සාරිපුක්ඛ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසඬි වීභරති. ආනාපි සමපජානො සතිමා වීනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, තස්ස කායෙ කායානුපසඬිනො වීභරතො වීක්ඛං වීරජ්ජති; විමුච්චති, අනුපාදය ආසවෙහි. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසඬි වීභරති, ආනාපි සමපජානො සතිමා වීනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපසඬිනො වීභරතො වීක්ඛං වීරජ්ජති, විමුච්චති, අනුපාදය ආසවෙහි. එවං ඛො සාරිපුක්ඛ, විමුක්ඛවිත්තො හොති, විමුක්ඛ-විත්තන්තා ඛො‘භං සාරිපුක්ඛ, මහාපුරිසොති වදම්. අවිමුක්ඛවිත්තන්තා නො මහාපුරිසොති වදම්ති.

3. 2. 2

නාලන්දාසුතතං.

1190. එකං සමයං භගවා නාලන්දයං වීභරති පාවාරිකම්බවනෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬිකම්. -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා සාරිපුඤ්ඤා භගවන්තං එතදවොච: “එවං පසංකො‘භං භනෙත, භගවති ‘න වාහු න ව භවිස්සති, න චෙතරහි විජ්ජති, අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියොතා‘භික්ඤා-තරො යදිදං සංඛොධිය’තති.

උළාරාත්‍යත්‍රායං¹ සාරිපුත්ත, ආසනි වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සීහනාදෙ නදිතො, එවං පසනොභං භනොත, හගවති: “න වාහු න ව හවිසසනි න චෙතරභි විජජනි අදෙඤ්ඤ සමඤො වා බ්‍රාහ්මඤො වා හගවතා භියොයාභිඤ්ඤතරො යදිදං සඤ්ඤොධිය”නති. කිනත්‍රු තෙ සාරිපුත්ත, යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමඤානං අරභනොතා සඤ්ඤොසමබ්‍රුඤා සඤ්ඤො තෙ හගවනොතා චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා. එවංසීලො තෙ හගවනොතා අහෙසුං ඉති වා, එවංධම්මො තෙ හගවනොතා අහෙසුං ඉති වා, එවංපඤ්ඤො තෙ හගවනොතා අහෙසුං ඉති වා, එවංචිභාරිතො තෙ හගවනොතා අහෙසුං ඉති වා එවංචිචුක්කො තෙ හගවනොතා අහෙසුං ඉති වාති? නොහෙතං භනොත,

කිම්පන තෙ සාරිපුත්ත, යෙ තෙ හවිසසනති අනාගතමඤානං අරභනොතා සම්මොසම්බ්‍රුඤා, සඤ්ඤො තෙ හගවනොතා චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා: “එවංසීලො තෙ හගවනොතා හවිසසනති ඉති වා, එවංධම්මො තෙ හගවනොතා හවිසසනති ඉති වා, එවංපඤ්ඤො තෙ හගවනොතා හවිසසනති ඉති වා, එවංචිභාරිතො තෙ හගවනොතා, හවිසසනති ඉති වා, එවංචිචුක්කො තෙ හගවනොතා හවිසසනති ඉති වාති? නොහෙතං භනොත,

කිං පන තෙ² සාරිපුත්ත, එතරභි අරභං සම්මොසම්බ්‍රුඤො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතො: “එවංසීලො හගවා ඉති වා, එවංධම්මො හගවා ඉති වා, එවංපඤ්ඤො හගවා ඉති වා, එවංචිභාරි හගවා ඉති වා, එවංචිචුක්කො හගවා ඉතිපචවා”ති? නොහෙතං භනොත. එසු ව තෙ සාරිපුත්ත, අතීතානාගතපච්චුපනෙත්‍රස්‍ර අරභනොත්‍රස්‍ර සඤ්ඤොසමබ්‍රුඤොසු චෙතොපරියඤ්ඤාණං³ නත්ථී. අථ කිඤ්ඤරභි තයා⁴ සාරිපුත්ත, උළාරා ආසනි වාචා භාසිතා. එකංසො ගභිතො, සීහනාදෙ නදිතො: “එවං පසනොභං භනොත, හගවති නවාහු නව හවිසසනි න චෙතරභි විජජනි අදෙඤ්ඤ සමඤො වා බ්‍රාහ්මඤො වා හගවතා භියොයාභිඤ්ඤතරො යදිදං සඤ්ඤොධිය”නති.

1. උළාරා මො ත්‍රායං - මජ්ඣං, සා.
 2. ත්‍රාහං - මජ්ඣං, සා.
 3. චෙතොපරියඤ්ඤාණං - සී 1, 2. සා.
 4. ත්‍රායං - මජ්ඣං, සා.

න ඛො මෙ¹ හනෙත, අතීතානාගතච්චුපභෙතසු අරහනෙතසු සමමාසමුද්දොසු වෙතොපරියඤ්ඤං අස්සී. අපි ච ධම්මනවයො විදිතො. සෙය්‍යථාපි හනෙත, රඤ්ඤෙ පච්චනතිමං නගරං දළහුදුපං² දළහපාකාරතොරණං එකඛාරං, තත්‍රස්ස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො ව්‍යතෙතො මෙධාවී අඤ්ඤානානං නිවාරෙතා ඤානානං පච්චෙසෙතා, සො තස්ස නගරස්ස සමන්තා අනුපරියායපථං අනුක්කමමානො න පසෙසය්‍ය පාකාරසන්ධිං වා පාකාරවිචරං වා අන්තමසො බිළාලනික්කමනමහ්මපි, තස්ස එවමස්ස, යෙ කෙවී ඔලාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසන්ති වා නික්කමන්ති වා සබ්බෙ තෙ ඉමීනාව ආරොන පවිසන්ති වා නික්කමන්ති වාති.

එවමෙව ඛො මෙ³ හනෙත, ධම්මනවයො විදිතො: “යෙපි තෙ හනෙත අහෙසුං අතීතමිද්ධානං අරහනෙතා සමමාසමුද්දො. සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්චනීවරණෙ පභාය චෙතසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤෙය දුබ්බලීකරණෙ වතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවීනො⁴ සත්තබොජ්ඣංඛෙය යථාභුතං භාවෙඤා අනුතරං සමමාසමොධිං අභිසමුද්දොසු. යෙපි තෙ හනෙත. හවිසස්සති අනාගතමිද්ධානං අරහනෙතා සමමාසමුද්දො සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්චනීවරණෙ පභාය චෙතසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤෙය දුබ්බලීකරණෙ වතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවීනො⁵ සත්තබොජ්ඣංඛෙය යථාභුතං භාවෙඤා අනුතරං සමමාසමොධිං අභිසමුද්දොසුස්සන්ති. හගවාපි හනෙත, එතරභි අරහං සමමා සමුද්දො පඤ්චනීවරණෙ පභාය චෙතසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤෙය දුබ්බලීකරණෙ වතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවීනො සත්තබොජ්ඣංඛෙය යථාභුතං භාවෙඤා අනුතරං සමමාසමොධිං අභිසමුද්දො”ති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, තස්මානිහ ඤාං සාරිපුත්ත, ඉමං ධම්මපරියායං අභික්කණං භාසෙය්‍යාසි⁶, භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. යෙසමුපි භි සාරිපුත්ත, මොසපුරිසානං හවිසස්සති තථාගතෙ කඛබ්බා වා වීමති වා තෙසමපිමං ධම්මපරියායං සුඤ්ඤා යා තථාගතෙ⁷ කඛබ්බා වා වීමති වා සා පභිසිස්සති ති.

1. න ඛො මෙ තං - ස්‍යා.
 2. දළහුදුපං - මජ්ඣං, දළහඤාලං - ස්‍යා.
 3. ඛො හනෙත - සී 1, 2.
 4. සුපට්ඨිතවීනො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 5. භාවෙය්‍යාපි - සී 1.
 6. සුඤ්ඤා තථාගතෙ - සී 1, 2.

3. 2. 3

වුඤ්ඤානං

1191. එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාරාම-
 පිණ්ඩකසය ආරාමෙ තෙන ටො පන සමයෙන ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො
 මගධෙසු විහරති නාළකගාමකේ¹, ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාළහගිලානො.
 වුඤ්ඤා ච සමඤ්ඤාසො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තස්ස උපට්ඨාකො හොති.
 අථ ටො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො තෙනෙව ආබාධෙන පරිනිබ්බාසී.
 අථ ටො වුඤ්ඤා සමඤ්ඤාසො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තස්ස පත්තච්චරං
 ආදය යෙන සාවඤ්ඤා ජෙතවනං අනාරාමපිණ්ඩකසය ආරාමො, යෙනායසමා
 ආනන්දෙ තෙනුපසඛනම්. උපසඛනමිඤ්ඤා ආයඤ්ඤා ආනන්දං අභිවා-
 දෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතො ටො වුඤ්ඤා සමඤ්ඤාසො
 ආයඤ්ඤා ආනන්දං එතදවොච:

“ආයඤ්ඤා හනෙත, සාරිපුත්තො පරිනිබ්බුතො. ඉදමස්ස පත්ත-
 ච්චර”ඤ්ඤා. අඤ්ඤා ටො ඉදං ආවුසො කථාපාහනං හගවන්තං දස්සනාය.
 ආයාමාවුසො වුඤ්ඤා, යෙන හගවා තෙනුපසඛනමිඤ්ඤාම. උපසඛනමිඤ්ඤා
 හගවතො එතමඤ්ඤා ආරොචෙසසාමාති. එවං හනෙත”ති ටො වුඤ්ඤා
 සමඤ්ඤාසො ආයඤ්ඤා ආනන්දස්ස පච්චසෙසාසී. අථ ටො ආයඤ්ඤා
 ච ආනන්දෙ වුඤ්ඤා ච සමඤ්ඤාසො යෙන හගවා තෙනුපසඛනමිඤ්ඤා.
 උපසඛනමිඤ්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං
 නිසීතො ටො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “අයං
 හනෙත, වුඤ්ඤා සමඤ්ඤාසො එවමාහ. ආයඤ්ඤා හනෙත, සාරිපුත්තො
 පරිනිබ්බුතො, ඉදමස්ස පත්තච්චර”ඤ්ඤා. අපි ච මෙ හනෙත, මධුරක-
 ජානො විය කායො. දිසාපි මෙ න පකඛායන්. ධම්මොපි මං
 නස්සට්ඨන්ති. ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො පරිනිබ්බුතො”ති සුඤ්ඤාති.

කිනතු ටො තෙ ආනන්ද, සාරිපුත්තො සීලකඤ්ඤා වා ආදය පරි-
 නිබ්බුතො, සමාධිකඤ්ඤා වා ආදය පරිනිබ්බුතො, පඤ්ඤාකඤ්ඤා වා
 ආදය පරිනිබ්බුතො, විමුක්ඛකඤ්ඤා වා ආදය පරිනිබ්බුතො, විමුක්ඛඤ්ඤා-
 දස්සනකඤ්ඤා වා ආදය පරිනිබ්බුතොති? න ටො මෙ හනෙත.² ආයඤ්ඤා
 සාරිපුත්තො සීලකඤ්ඤා වා ආදය පරිනිබ්බුතො -පෙ- විමුක්ඛඤ්ඤාදස්ස-
 නකඤ්ඤා වා ආදය පරිනිබ්බුතො. අපි ච හනෙත, ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො
 ඔවාදකො අහොසි, විඤ්ඤාපකො සන්දස්සකො සමාදපකො සමුත්තපකො
 සමපහංසකො අකිලාසු ධම්මදෙසනාය, අනුග්ගාහකො සමුඤ්ඤාචාරිතං. තං
 මයං ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තස්ස ධම්මොඤ්ඤා ධම්මොගොඤ්ඤා ධම්මානුග්ගහං
 අනුස්සරාමාති.

1. නාලගාමකෙ - සී 1, 2.
 2. න ටො මෙ තං හනෙත - සී 1, 2.
 න ච ටො මෙ හනෙත - මඤ්ඤා.

නනු තං ආනන්ද, මයා පටිගච්චෙව අනුමානං; “සඤ්ඤාති පියෙහි
 චොපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤාථාභාවො, තං කුතෙස්ස ආනන්ද,
 ලොකා යං තං ජාතං භූතං සඛිතං පලොකධම්මං තං වත මා පලුජජීති,
 නෙතං යානං චිජ්ජති, සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, මහතො රුක්ඛස්ස නිට්ඨතො
 සාරවතො සො මහනාතතරො ඛන්ධො සො පලුජෙජ්ජය්‍ය, එවම්ච ඛො
 ආනන්ද, මහතො භික්ඛුසඤ්ඤස්ස නිට්ඨතො සාරවතො සාරිපුත්තො පරි-
 නිබ්බුතො, තං කුතෙස්ස ආනන්ද, ලොකා, යං තං ජාතං භූතං සඛිතං
 පලොකධම්මං තං වත මා පලුජජීති, නෙතං යානං චිජ්ජති. තඤ්ඤාතිභානන්ද,
 අත්තදීපා විහරථ, අත්තසරණා අනඤ්ඤසරණා ධම්මදීපා ධම්මසරණා
 අනඤ්ඤසරණා.

කථඤ්ඤානන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො.
 ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො: ඉධානන්ද, භික්ඛු කායෙ
 කායානුපස්සී විහරති ආනාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී
 විහරති ආනාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.
 එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො
 ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. යෙහි කෙච්චි ආනන්ද, එතරහි
 වා මමච්චෙයෙ වා අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො
 ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො. තමතඤ්ඤ මෙ ඛෙ ආනන්ද,
 භික්ඛු භවිස්සන්ති යෙ කෙච්චි පිකාකාමා'ති.

3. 2. 4

උක්කචෙලසුත්තං

1192. එකං සමයං භගවා වජජීසු විහරති උක්කචෙලායං
 නදියා තීරෙ මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධිං අචිරපරිනිබ්බුතෙසු
 සාරිපුත්තමොගගලොනෙසු. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා
 භික්ඛුසඤ්ඤපරිච්චුතො අලොකාකායෙ නිසිංහො හොති අථ ඛො
 භගවා තුණ්හිභූතං භික්ඛුසඤ්ඤං අනුචිලොකෙස්වා භික්ඛු ආමනෙත්ඤ්ඤ:

න ඛො මෙතං භනෙත - සී . 1, 2, න ව ඛො මෙ භනෙත මජ්ඣං.

“අපි ච ඛවායං¹ භික්ඛවෙ, පරිසා සුඤ්ඤා විය ඛායති පරිනිබ්බුතෙසු සාරිපුක්ඛමොඤ්ඤාලොනෙසු අසුඤ්ඤා මෙ² සා භික්ඛවෙ, පරිසා³ හොති අනපෙධා තස්සං දීසායං හොති, යස්සා දීසායං සාරිපුක්ඛමොඤ්ඤාලොනා විහරන්ති. යෙ⁴ පි තෙ භික්ඛවෙ, අහෙසුං අතීතමඤ්ඤානං අරහතොනා සමමාසමුද්ධා, තෙසමපී හගවන්තානං එතපරමං යෙව සාවකයුගං අහොසී, සෙයාරාපි මඤ්ඤං සාරිපුක්ඛමොඤ්ඤාලොනා. යෙ⁵ පි තෙ භික්ඛවෙ, හවීස්සන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අරහතොනා සමමාසමුද්ධා, තෙසමපී හගවන්තානං එතපරමං යෙව සාවකයුගං හවීස්සති, සෙයාරාපි මඤ්ඤං සාරිපුක්ඛමොඤ්ඤාලොනා. අච්ඡරියං භික්ඛවෙ, සාවකානං අබ්භුතං භික්ඛවෙ, සාවකානං සන්ධිසමානා ව⁴ යාසනකරා හවීස්සන්ති ඔවාදපතිකරා චතුන්තඤ්ඤා පරිසානං පියා හවීස්සන්ති මනාපා ගරුභාවනීයා ව. අච්ඡරියං භික්ඛවෙ, තථාගතස්ස, අබ්භුතං භික්ඛවෙ, තථාගතස්ස එවරුපෙපි නාම සාවකයුගෙ⁵ පරිනිබ්බුතෙ නන්ති තථාගතස්ස සොකො වා පරිදෙවො වා. තං කුතෙත්ථ භික්ඛවෙ, යං තං ජාතං භූතං සම්බතං පලොකධම්මං, තං වත මා පලුජ්ජීති නෙතං යානං විජ්ජති.

සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨන්තො සාරවතො යෙ මහන්තකරා ඛන්ධා තෙ පලුජ්ජයස්සා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, මහතො භික්ඛුසම්බන්ධස්ස තිට්ඨන්තො සාරවතො සාරිපුක්ඛමොඤ්ඤාලොනා පරිනිබ්බුතා. තං ඤාතෙත්ථ භික්ඛවෙ ලබ්භා, යං තං ජාතං භූතං සම්බතං පලොකධම්මං, තං වත මා පලුජ්ජීති නෙතං යානං විජ්ජති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, අත්තදීපා විහරථ අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනඤ්ඤ සරණං ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං ඉධ භික්ඛවෙ-භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ජාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ජාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං. යෙ හී කෙවී භික්ඛවෙ, එතරහි වා මමච්චයෙ වා අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං, ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං. තමතඤ්ඤා මෙ තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු හවීස්සන්ති යෙ හී කෙවී සීසබ්බාකාමාති.

1. අපි මහායං - මජ්ඣං, අපි ඛො මහායං - ස්‍යා.
 2. අසුඤ්ඤා සා - සී 1, 2, අසුඤ්ඤා මෙ භික්ඛවෙ - මජ්ඣං.
 3. දීසා - සී 1, 2, ස්‍යා.
 4. සන්ධි ව නාම - මජ්ඣං, ස්‍යා,
 5. සාවකයුගෙපි - සී 1, 2.

3. 2. 5

බාහියසුත්තං

1193. අථ ඛො ආයඤ්ඤා බාහියො¹ යෙන හගවා තෙනුපසඛකම්. -පෙ- එකමනතං නිසිනෙතො ඛො ආයඤ්ඤා බාහියො හගවනතං. එතදවොච: “සාධු මෙ හනෙත හගවා සඬ්ඛිනෙතා ධම්මං දෙසෙතු යමහං හගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨො අපමනො ආනාපී පභිතනො විහරෙය්‍යහති”.

තඤ්ඤානිහ නං බාහිය, ආදිමෙව විසොධෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු. කොවාදී කුසලානං ධම්මානං: සීලඤ්ඤා සුවිසුඤ්ඤා, දිට්ඨි ව උජුකා. යතො ඛො තෙ බාහිය, සීලඤ්ඤා සුවිසුඤ්ඤා හවිසසති, දිට්ඨි ව උජුකා. තතො නං බාහිය, සීලං නිසංඝාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්තාරො සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යාසී. කතමෙ වන්තාරො: ඉධ නං බාහිය කායෙ කායානුපසයි විහරසි ආනාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරසි ආනාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යතො ඛො නං බාහිය, සීලං නිසංඝාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ වන්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍යාසී තතො කුසුඤ්ඤා බාහිය, යා රතති වා දිවසො වා ආගම්ඤ්ඤා වුද්ධියෙව පාවිකඛිඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, නො පරිභානී”ති.

අථ ඛො ආයඤ්ඤා බාහියො හගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා හගවනතං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පකකාමී. අථ ඛො ආයඤ්ඤා බාහියො එකො වූපකට්ඨො අපමනො ආනාපී පභිතනො විහරනෙතා න විරසෙසව යසකඤ්ඤා කුලසුත්තා සමුද්දෙව ආභාරඤ්ඤා අනාගාරියං පබ්බජහති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිය-පරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමුත්තත්වා උපසමපජ්ජ විහාසී, ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති අභිඤ්ඤාසී. අඤ්ඤතරො ව පනායඤ්ඤා බාහියො අරහතං අභොසීති.

3. 2. 6

උත්තියසුත්තං

1194. අථ ඛො ආයඤ්ඤා උත්තියො² යෙන හගවා තෙනුපසඛකම් -පෙ- තතො නං උත්තිය, ගම්ඤ්ඤා මච්චුධෙය්‍යාස්ස පාරහති -පෙ- අඤ්ඤතරො ව පනායඤ්ඤා උත්තියො අරහතං අභොසීති.

1. බාහිකො - සී 1, 2.
2. උත්තියකො - සී 1, 2.

3. 2. 7

අරියසුත්තං

1195. චන්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලීකතා අරියා නිය්‍යානීකා නිය්‍යානිකා තකකරස්ස සමමා දුක්ඛසංඛයාය. කතමෙ චන්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චන්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලීකතා අරියා නිය්‍යානීකා නිය්‍යානිකා තකකරස්ස සමමා දුක්ඛසංඛයායාති.

3. 2. 8

බ්‍රහ්මසුත්තං

1196. එකං සමයං භගවා උරුච්චලායං විහරති නජ්ජා තෙරස්සජරාය තීරෙ අජපාලනීග්‍රොධෙ පට්ඨමාභිසම්බුද්ධො. අථ ඛො භගවතො රහොගගස්ස පතිසලලීනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදී: "එකායනො'යං මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං සමතිකමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ස්‍රොයස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං චන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ චන්තාරො: කායෙ වා භික්ඛු කායානුපස්සී විහරෙය්‍ය, ආතාපී සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකො අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වා භික්ඛු -පෙ- විනෙත වා භික්ඛු -පෙ- ධම්මෙසු වා භික්ඛු ධම්මානුපස්සී විහරෙය්‍ය ආතාපී සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනො'යං මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං සමතිකමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ස්‍රොයස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං චන්තාරො සතිපට්ඨානා"ති.

අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහමපති භගවතො වෙනසා වෙනො පරිචිතකක- මඤ්ඤය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සලීඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙවං බ්‍රහ්මලොකෙ අනන්තරභිනො භගවතො පුරතො පාතුරහොසි. අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහමපති එකං උත්තරාසංඛං කරිඨා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤි- පණාමෙඨා භගවතං එතදවොච:

“එවිමෙතං හගවා, එවිමෙතං සුගත, එකායනෝ’යං හනෙත, මග්ගො සත්තානං විසුඤ්ඤියා සොකපරිද්දුවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අක්ඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යද්දිං වත්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වත්තාරො : කායෙ වා හනෙත, භික්ඛු කායානුපසයි විහරෙය්‍ය, ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වා හනෙත, භික්ඛු -පෙ-විකෙත වා හනෙත, භික්ඛු -පෙ-ධම්මෙසු වා හනෙත, භික්ඛු ධම්මානුපසයි විහරෙය්‍ය, ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනෝ’යං හනෙත, මග්ගො සත්තානං විසුඤ්ඤියා සොකපරිද්දුවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අක්ඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යද්දිං¹ වත්තාරො සතිපට්ඨානා’ති. ඉදමවොව බ්‍රහ්මා සහපෙති, ඉදං වඤ්ඤා අපාපරං එතදවොව :

එකායනං ජාතිබ්‍යන්තදසයි මග්ගං පජානාති භික්ඛානුකමපි
 එතෙන මග්ගෙන අතරිංසු පුබ්බෙ තරිස්සකති යෙ ව තරනති ඔසකති.

3. 2. 9

සෙදකසුත්තං

1197. එකං සමයං හගවා සුඛෙහසු² විහරති සෙදකං නාම සුඛොනං නිගමො. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, වණ්ඩාලවංසිකො වණ්ඩාලවංසං උසසාපෙඤා මෙදකථාලිකං අනෙතවාසිං ආමනෙතයි: “එභි ඤං සමම මෙදකථාලිකෙ, වණ්ඩාලවංසං අභිරුභිඤා මම උපරික්ඛනෙති නිට්ඨාහීති. එවං ආචරියාති ඛො භික්ඛවෙ, මෙදකථාලිකා අනෙතවාසී වණ්ඩාලවංසිකස්ස පටිසුඤ්ඤා වණ්ඩාලවංසං අභිරුභිඤා ආචරියස්ස උපරික්ඛනෙති අට්ඨාසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, වණ්ඩාලවංසිකො මෙදකථාලිකං අනෙතවාසී. එතදවොව: “ඤං සමම මෙදකථාලිකෙ, මමං රක්ඛ. අහං තචං රක්ඛිස්සාමි. එවං මයං අඤ්ඤමඤ්ඤගුණො අඤ්ඤමඤ්ඤරක්ඛිතො සීපොති වෙව දසෙස්සස්සාම, ලාභෙ ව ලච්ඡාම, සොඤ්ඤිතා ව වණ්ඩාලවංසා ඔරොභිස්සාමාති. එවං වුක්ඛෙ භික්ඛවෙ, මෙදකථාලිකා අනෙතවාසී වණ්ඩාලවංසිකං එතදවොව: “න ඛො නාමෙතං ආචරිය, එවං භවිස්සති, ඤං ආචරිය, අත්තානං රක්ඛ, අහං අත්තානං රක්ඛිස්සාමි. එවං මයං අත්තගුණො අත්තරක්ඛිතො සීපොති වෙව දසෙස්සස්සාම, ලාභඤ්ඤි ලච්ඡාම, සොඤ්ඤිතා ව වණ්ඩාලවංසා ඔරොභෙස්සාමා’ති.

1. යද්දිමෙ - සි 1, 2.
 2. සුඛෙහසු - සි 1, 2. සුඛෙහසු - සායා.

“සො නත්ඤ්ඤායොති හගවා අවොච: යථා මෙදකථාලිකා අනෙතවාසී ආචරියං අවොච. අත්තානං භීතඛවෙ, රක්ඛස්සාමීති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං. පරං රක්ඛස්සාමීති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං. අත්තානං භීතඛවෙ, රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති. පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති. කථංඤ්ඤා භීතඛවෙ, අත්තානං රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති, ආසෙවනාය භාවනාය බහුලිකලෙමන. එවං ඛො භීතඛවෙ, අත්තානං රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති. කථංඤ්ඤා භීතඛවෙ, පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති, ඛන්තියා අච්චිංසාය මෙත්තචිත්තතාය අනුද්දයතාය. එවං ඛො භීතඛවෙ, පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති. “අත්තානං භීතඛවෙ, රක්ඛස්සාමී”ති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං, පරං රක්ඛස්සාමීති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං, අත්තානං භීතඛවෙ රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති, පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛතිති.

3. 2. 10

ජනපදකලායාණීසුත්තං

1198 එකං සමයං හගවා සුමොසු විහරති සෙදකං නාම සුමානං නිගමො. තත්ථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙත්ඤ්ඤා: “සෙය්‍යථාපි භීතඛවෙ, ජනපදකලායාණී, “ජනපදකලායාණී”ති ඛො භීතඛවෙ, මහාජනකායො සන්තීපතෙය්‍ය. සා ඛො පනස්ස ජනපදකලායාණී පරමපාසාවතී¹ නචෙව, පරමපාසාවතී භීතෙ, ජනපදකලායාණී නචචති ගායතීති ඛො භීතඛවෙ, භීතෙය්‍යාසොමත්තාය මහාජනකායො සන්තීපතෙය්‍ය, අථ පුරිසො ආගචෙජය්‍ය ජීවීතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛපටිකකුලො. තමෙනෙවං² වදෙය්‍යු: අයං තෙ අමොන-පුරිස, සමතිත්තකො තෙලපත්තො අන්තරෙන්³ ඓහාසමයං⁴ අන්තරෙන් ජනපදකලායාණීයා පරිභාරෙතඛො⁵, පුරිසො වෙකො⁶ උක්ඛන්තොසිකො පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබන්ධෙත්ති යත්ථෙව නං ථොකමපි ජධෙධස්සති තත්ථෙව තෙ සිරො පාතෙස්සතිති. තං කිං මඤ්ඤෙථ භීතඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං තෙලපත්තං අමනසිකරිත්වා බභිඤ්ඤා පමාදං ආහරෙය්‍යාති?” නො භෙතං හන්තෙ.

උපමා ඛො ම්‍යායං භීතඛවෙ, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනාය. අයං චෙත්ථ අත්ථො: “සමතිත්තකො තෙලපත්තොති ඛො භීතඛවෙ, කායගතාය එතං සතියා අධිචචනං. තස්මාතිහ භීතඛවෙ, එවං සික්ඛිතඛං කායගතා නො සති භාවිතා හවිස්සති බහුලිකතා යාතීකතා වඤ්ඤාකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤාති.” එවං භී වො භීතඛවෙ, සික්ඛිතඛංභෙති.

නාලඤ්ඤා වග්ගො දුතියො.

තත්ථඤ්ඤා:

මහාපුරිසො ච නාලඤ්ඤා වුඤ්ඤා චෙලො ච බාහියො උත්තරො අරියො බුභ්භා සෙදකං ජනපදෙන වාති.

1. පරපාසාවතී - සී, 1, 2.
 2. තමෙනං එවං - මජ්ඣ, ස්‍යා.
 3. අන්තරෙන් ව - මජ්ඣ, ස්‍යා.
 4. මහාසමයං - මජ්ඣ, ස්‍යා.
 5. පරිභරිතඛො - මජ්ඣ, ස්‍යා.
 6. ව තෙ - මජ්ඣ, ස්‍යා.
 7. ආහරෙය්‍යාසි - සී 1, 2.

3. සිරටිතිවගො

3. 3. 1

සිරසුතනං

1199. එකං සමයං ආයසමා ව ආනන්දෙ ආයසමා ව හඳු සාටලිපුතෙන විහරති කුක්කුචාරාමෙ. අථ මො ආයසමා හඳු සායනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායසමා ආනන්දෙ තෙනුපසවතම්. උපසධාමිච්චා ආයසමතා ආනන්දෙන සද්ධිං සමමොදි-පෙ-ආයසමනතං ආනන්දං එතදවොච: “යානිමානි ආවුසො ආනන්ද, කුසලානි සිලානි වුක්ඛානි හගවතා, ඉමානි කුසලානි සිලානි කිමසීයානි වුක්ඛානි හගවතා”ති. සාධු සාධු ආවුසො හද්ද, හද්දකො-මො තෙ ආවුසො හද්ද, උමිඤ්ඤො,¹ හද්දකං පටිභානං, කල්යාණී පරිපුච්ඡා, “එවං හි ඤං ආවුසො හද්ද, පුච්ඡසි: යානිමානි ආවුසො ආනන්ද කුසලානි සිලානි වුක්ඛානි හගවතා ඉමානි කුසලානි සිලානි කිමසීයානි වුක්ඛානි හගවතා”ති. එවමාවුසොති.

යානිමානි, ආවුසො හද්ද, කුසලානි සිලානි වුක්ඛානි හගවතා, ඉමානි කුසලානි සිලානි යාවදෙව චතුක්ඛං සතිපට්ඨානානං භාවනාය වුක්ඛානි හගවතා. කතමෙසං චතුක්ඛං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා-දෙමනස්සං. යානිමානි ආවුසො හද්ද, කුසලානි සිලානි වුක්ඛානි හගවතා, ඉමානි කුසලානි සිලානි යාවදෙව ඉමෙසං චතුක්ඛං සතිපට්ඨානානං භාවනාය වුක්ඛානි හගවතාති.

3. 3. 2

ධීතිසුතනං

1200. කුක්කුචාරාමෙ:

කො නු මො ආවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පච්චයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධමමො න විරට්ඨිතිකො භොති. කොපනා-වුසො ආනන්ද, හෙතු කො පච්චයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධමමො විරට්ඨිතිකො භොතිති? සාධු සාධු ආවුසො හද්ද, හද්දකො

1. උමඤ්ඤො - මජ්ඣං.

බො තෙ ආවුසො හද්ද, උමමග්ගො, හද්දකං පච්ඡානං, කල්‍යාණි-
 පරිපුච්ඡා, එවං හි කං ආවුසො හද්ද, පුච්ඡයි: “කො නු බො
 ආවුසො ආනන්ද හෙතු, කො පච්චයො යෙන තථාගතෙ පරි-
 නිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති, කො පනාවුසො
 ආනන්ද, හෙතු කො පච්චයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො
 විරට්ඨිතිකො හොති”ති. එවමාවුසොති.

චතුත්තං බො ආවුසො, සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්හුලි-
 කතන්තා තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති.
 චතුත්තං ආවුසො සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්හුලිකතන්තා
 තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො විරට්ඨිතිකො හොති. කතමෙසං
 චතුත්තං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපසංඝී විහරති ආතාපි
 සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. වෙදනාසු
 -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසංඝී විහරති ආතාපි සමපජානො
 සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. ඉමෙසං බො ආවුසො
 චතුත්තං සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්හුලිකතන්තා තථාගතෙ
 පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති. ඉමෙසං බො
 ආවුසො චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්හුලිකතන්තා තථාගතෙ
 පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො විරට්ඨිතිකො හොතිති.

3. 3. 3

පරිභානසුත්තං

1201. කුකකුචාරාමෙ :

කො නු බො ආවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පච්චයො යෙන
 සද්ධම්මපරිභානං හොති, කො පනාවුසො¹ ආනන්ද, හෙතු කො
 පච්චයො යෙන සද්ධම්මපරිභානං හොතිති? සාධු සාධු ආවුසො
 හද්ද, හද්දකො බො තෙ ආවුසො හද්ද, උමමග්ගො, හද්දකං පච්ඡානං,
 කල්‍යාණි පරිපුච්ඡා එවං හි කං ආවුසො හද්ද, පුච්ඡයි: “කො නු බො
 ආවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පච්චයො යෙන සද්ධම්මපරිභානං
 හොති, කො පනාවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පච්චයො යෙන
 සද්ධම්මපරිභානං හොතිති. එවමාවුසොති.

චතුත්තං බො ආවුසො, සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්හුලි-
 කතන්තා සද්ධම්මපරිභානං හොති, චතුත්තං බො ආවුසො
 සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්හුලිකතන්තා සද්ධම්මපරිභානං හොති.
 කතමෙසං චතුත්තං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපසංඝී විහරති
 ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං.
 වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසංඝී විහරති ආතාපි
 සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. ඉමෙසං
 බො ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්හුලිකතන්තා
 සද්ධම්මපරිභානං හොති. ඉමෙසං බො ආවුසො, චතුත්තං
 සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්හුලිකතන්තා සද්ධම්මපරිභානං හොතිති.

1. කො නු බො ආවුසො - මජ්ඣ, ස්‍යා.

3. 3. 4

සුඤ්ඤාසුත්තං

1202. සාවඤ්ඤා :

විඤ්ඤා මෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා. කතමෙ වර්ණාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසී චිහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසී චිහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාරො සතිපට්ඨානාති.

3. 3. 5

බ්‍රාහ්මණසුත්තං

1203. සාවඤ්ඤා :

අථ ටො අඤ්ඤාරො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවතා සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණියං වීඨිසාරෙභා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීකො ටො සො බ්‍රාහ්මණො භගවනතං එතදවොච: “කො නු ටො හො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යෙන තරාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො න වීරඤ්ඤිකො හොති, කො පන හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙන තරාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො වීරඤ්ඤිකො හොති”ති.

වතුක්ඛං ටො බ්‍රාහ්මණ සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්හුලී-කතන්තා තරාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො න වීරඤ්ඤිකො හොති. වතුක්ඛණ්ණො ටො බ්‍රාහ්මණ, සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්‍රහ්මලීකතන්තා තරාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො වීරඤ්ඤිකො හොති. කතමෙසං වතුන්තං: “ඉධ බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසී චිහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසී චිහරති ආතාපි සමප-ජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ටො බ්‍රාහ්මණ, වතුන්තං සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්හුලීකතන්තා තරාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො න වීරඤ්ඤිකො හොති. ඉමෙසණ්ණො ටො බ්‍රාහ්මණ වතුක්ඛං සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්‍රහ්මලීකතන්තා තරාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො වීරඤ්ඤිකො හොති”ති. එවං චුතො සො බ්‍රාහ්මණො භගවනතං එතදවොච: “අභිසකන්තං හො ගොතම, අභිසකන්තං හො ගොතම, -පෙ- අජ්ජතග්ගො පාණ්ණපෙතං සරණං ගත”නතී.

3. 3. 6

පදෙසසුත්තං

1204. එකං සමයං ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව මහා මොග්ගලානො ආයස්මා ව අනුරුද්ධො සාකෙතෙ භිචරන්තී, කණ්ඩකී-වනෝ¹. අථ ඛො ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව මහාමොග්ගලානො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතා යෙනායස්මා අනුරුද්ධො තෙනුපසඩකම්භු. උපසිඩකම්භා ආයස්මතා අනුරුද්ධෙන සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොදනීයං කරං සාරාණීයං චිතිසාරෙඤ්ච එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතදවොච: “සෙධො සෙධොති² ආවුසො අනුරුද්ධ, වුවච්ඡි, කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො සෙධො හොතී”ති.

වතුන්තො ඛො ආවුසො සතිපට්ඨානානං පදෙසං භාවිතන්තා සෙධො හොතී. කතමෙසං වතුන්තො: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපසිච්චරන්ති ආතාපි සමපජානො සතිමා චිත්තය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිත්තෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානු-පසිච්චරන්ති ආතාපි සමපජානො සතිමා චිත්තය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. ඉමෙසං ඛො ආවුසො වතුන්තං සතිපට්ඨානානං පදෙසං භාවිතන්තා සෙධො හොතීති.

3. 3. 7

සමත්තසුත්තං

1205. කණ්ඩකීවනෙ :

අසෙධො අසෙධොති ආවුසො අනුරුද්ධ වුවච්ඡි, කිත්තාවතා නු ඛො ආවුසො, අසෙධො හොතීති: වතුන්තං ඛො ආවුසො, සති-පට්ඨානානං සමන්තං භාවිතන්තා අසෙධො හොතී. කතමෙසං වතුන්තො: ඉධාවුසො, භික්ඛු කායෙ කායානුපසිච්චරන්ති ආතාපි සමපජානො සතිමා චිත්තය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිත්තෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසිච්චරන්ති ආතාපි සමපජානො සතිමා චිත්තය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්තස්සං. ඉමෙසං ඛො ආවුසො, වතුන්තං සතිපට්ඨානානං සමන්තං භාවිතන්තා අසෙධො හොතීති.

1. කණ්ඩකීවනෙ - මජ්ඣං.
 2. සෙධො සෙධොති - සා.

3. 3. 8

ලොකසුත්තං

1206. කණටකීවනෙ :

කතමෙසං ආයඤ්ඤා අනුරුද්ධා¹ ධම්මානං භාවිතතො ඛහුලී-
කතතො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතාති? “චතුතො ඛො ආච්චසො, සතිපට්ඨා-
නානං භාවිතතො ඛහුලීකතතො මහාභිඤ්ඤානං පනෙතො. කතමෙසං
චතුතො: ඉධාහං ආච්චසො, කායෙ කායානුපස්සී වීහරාමී ආතාපී
සමපජානො සතිමා වීනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු
-පෙ- වීනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී වීහරාමී ආතාපී සමප-
ජානො සතිමා වීනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ඛො
ආච්චසො චතුතො සතිපට්ඨානානං භාවිතතො ඛහුලීකතතො
මහාභිඤ්ඤානං පනෙතො. ඉමෙසං ඛො පනාහං ආච්චසො චතුතො
සතිපට්ඨානානං භාවිතතො ඛහුලීකතතො සහස්සං ලොකං
අභිජානාමී”ති.

3. 3. 9

සිරිවඩ්ඪසුත්තං

1207. එකං සමයං ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ රාජගහෙ වීහරති වෙඵවනෙ
කලඤ්ඤානිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සිරිවඩ්ඪො ගහපති
ආබාධිතො හොති දුක්ඛිතො බාලාග්ගිලානො. අඵ ඛො සිරිවඩ්ඪො
ගහපති අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි: “එභි ත්වං අමෙහා පුරිසං,
යෙනායඤ්ඤා ආනන්දෙ තෙනුපසඛිකම, උපසඛිකමීත්ථා මම වචනෙන
ආයසමතො ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දා, සිරිවඩ්ඪො භනෙන
ගහපති ආබාධිතො හොති දුක්ඛිතො බාලාග්ගිලානො, යො ආයඤ්ඤා
ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දාමී”ති. එවඤ්ඤා වදෙහි: ² සාධු කිර භනෙත, ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ යෙන ව සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිනො නිවෙසනං
තෙනුපසඛිකමතු අනුකමපං උපාදයා”ති.

1. ආච්චසො අනුරුද්ධා - මජ්ඣ. 2. වදෙහි - සීග්, සී 2, වදෙහි - සී 1.

“එවං හනෙත”ති ඛො සො පුරියො සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිස්ස පටිසක්ඛනා යෙනාසමා ආනන්දෙ තෙනුපසඩ්ඪතී. උපසඩ්ඪතීනා ආයසමනං ආනන්දං අභිවාදෙතා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසිනො ඛො සො පුරියො ආයසමනං ආනන්දං එතදවොච: “සිරිවඩ්ඪො හනො, ගහපති ආබාධිතො දුක්ඛිතො බාලභගීලානො, සො ආයසමනො ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්ති, එවස්ඵ වදෙති: “සාධු කීර හනො, ආයසමා ආනන්දෙ යෙන සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිස්ස නිවෙසනං, තෙනුපසඩ්ඪතා, අනුකමං උපාදයා”ති. අධිවාසෙසි ඛො ආයසමා ආනන්දෙ තුණ්භිභාවෙන.

අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ පුබ්බතභසමයං නිවාසෙතා පත්තච්චරාදය යෙන සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිස්ස නිවෙසනං තෙනුපසඩ්ඪතී. උපසඩ්ඪතීනා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ සිරිවඩ්ඪං ගහපතිං එතදවොච: කච්චි තෙ ගහපති ඛමනියං, කච්චි යාපනියං, කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටිකකමනති නො අභිකකමනති, පටිකකමොසානං පඤ්ඤයති නො අභිකකමොති? න මෙ හනො ඛමනියං, න යාපනියං බාලො මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභිකකමනති නො පටිකකමනති, අභිකකමොසානං පඤ්ඤයති නො පටිකකමොති. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකඛිතඛිං: “කායෙ කායානුපසි විහරිස්සාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුසං විහරිස්සාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සනති” එවං හි තෙ ගහපති, සිකඛිතඛිනති.

යෙ’මෙ හනො, හගවතා වත්තාරො සතිපට්ඨානා දෙසිතා, සංචිජ්ජනති තෙ ධම්මො මයි. අහස්ඵ තෙසු ධම්මෙසු සන්දිස්සාමි. අහං හනො, කායෙ කායානුපසි විහරාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසි විහරාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යාති වීමාති හනො, හගවතා පඤ්ඤා-රමභාගියාති සංයොජනාති දෙසිතාති, නාහං තෙසං කිඤ්චි අත්තති අපඤ්ඤං සමනුපසාමිති. ලාභා තෙ ගහපති, සුලඤං තෙ ගහපති, අනාගාමිඵලං තයා ගහපති, බ්‍යාකතනති.

1. සංචිජ්ජනෙත රහතධම්මො ටී. ඩී. ඩී. 1, 2.

3. 3. 10

මානදින්නසුත්තං

1208. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ රාජගහෙ විහරති වෙඵ්වනෙ කලඤ්ඤතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන මානදින්නො ගහපති ආබාධිකො හොති, දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. අථ ඛො මානදින්නො ගහපති අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙතසි: -පෙ- ඵ්වරුපාය වාහං භනෙත, දුක්ඛාය වෙදනාය ඵුට්ඨො සමානො කායෙ කායානු-පසසි විහරාමී ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධනෙසු ධම්මානු-පසසි විහරාමී ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං යාති වී'මානි භනෙත ගගවතා පඤ්චාරම්භාගියානි සංයොජනානි දෙසිතානි, නාහං භනෙත තෙසං කිඤ්චි අත්තති අපභීනං සමනුපසසාමී''ති. ලාභා නෙ ගහපති සුලඤ්ඤං නෙ ගහපති "අනාගාමීඵලං තයා ගහපති, බ්‍යාකන්තති."

සිලට්ඨිතිවග්ගො තතිසො.

තප්‍රාද්දනං:

සිලං ධීති පරිභානං සුද්ධකං ප්‍රාහම්ඤෙන ව
 පදෙසං සමන්තං ලොකො සිරිවට්ඨො මානදින්නොති.

4. අනුක්‍රමයන් වශයෙන්

3. 4. 1

අනුක්‍රමයන් සහිතව

1209. සාධකය :

අයං කායෙ කායානුපස්සනාති මෙ භික්ඛවෙ, පුට්ඨෙ අනුක්‍රම-
 නෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි,
 විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි. සා ඛො ජනායං කායෙ
 කායානුපස්සනා භාවෙන ඛිංඛාති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ- භාවිතාති මෙ
 භික්ඛවෙ, පුට්ඨෙ අනුක්‍රමනෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං
 උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි. අයං
 වෙදනාසු වෙදනානුපස්සනාති -පෙ- අයං චිත්තෙ වික්ඛානුපස්සනාති
 -පෙ- අයං ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනාති මෙ භික්ඛවෙ, පුට්ඨෙ
 අනුක්‍රමනෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා
 උදපාදි; විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි, සා ඛො ජනායං
 ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා භාවෙන ඛිංඛාති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ-
 භාවිතාති මෙ භික්ඛවෙ, පුට්ඨෙ අනුක්‍රමනෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං
 උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො
 උදපාදිති.

3. 4. 2

විරාගසුභතං

1210. වක්ඛාරො මෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා ඛුට්ඨිකතා
 එකනන්ති ඛිංඛිදය විරාගය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤය සමොධාය
 නිබ්බානාය සංවත්තනති. කතමෙ වක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
 කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා
 ලොකෙ අභිජ්ජාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- වික්ඛෙ -පෙ- ධම්මෙසු
 ධම්මානුපස්සි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ
 අභිජ්ජාදෙමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වක්ඛාරො සතිපට්ඨානා,
 භාවිතා ඛුට්ඨිකතා එකනන්ති ඛිංඛිදය විරාගය නිරොධාය උපසමාය
 අභිඤ්ඤය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනතිති.

3. 4. 3

වීරඤ්ඤා

1211. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, වන්හාරො සතිපට්ඨානා වීරඤ්ඤා වීරඤ්ඤා තෙසං අරියො¹ මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමී. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, වන්හාරො සතිපට්ඨානා ආරඤ්ඤා, ආරඤ්ඤා තෙසං අරියො මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමී. කතමෙ වන්හාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආනාපී සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- වීනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආනාපී සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, ඉමෙ වන්හාරො සතිපට්ඨානා වීරඤ්ඤා, වීරඤ්ඤා තෙසං අරියො මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමී. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, ඉමෙ වන්හාරො සතිපට්ඨානා ආරඤ්ඤා, ආරඤ්ඤා තෙසං අරියො මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමීති.

3. 4. 4

භාවිතසුඤ්ඤා

1212. වන්හාරොමෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා ඛුද්ධිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තහති. කතමෙ වන්හාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- වීනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආනාපී සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වන්හාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා ඛුද්ධිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තහතිති.

3. 4. 5

සන්තොසුඤ්ඤා

1213. සන්තො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙයා සම්පජානො, අයං වො අමොකං අනුසාසති. කථංඤ්ඤි භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- වීනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආනාපී සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තො හොති. කථංඤ්ඤි භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්පජානො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛුන්තො විදිතා වෙදනා උපපජ්ජති, විදිතා උපට්ඨහති, විදිතා අඛණ්ඨං ගච්ඡති. විදිතා විතක්ඛා උපපජ්ජති, විදිතා උපට්ඨහති, විදිතා අඛණ්ඨං ගච්ඡති. විදිතා සඤ්ඤා උපපජ්ජති, විදිතා උපට්ඨහති, විදිතා අඛණ්ඨං ගච්ඡති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්පජානො හොති සන්තො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙයා සම්පජානො, අයං වො අමොකං අනුසාසතිති.

1. අරියො අට්ඨකො මග්ගො - ස...

3. 4. 6

අඤ්ඤාසුත්තං

1214. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සත්පට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- වීනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ධො භික්ඛවෙ, වතුතං සත්පට්ඨානානං භාවිතතො බහුලීකතතො ද්විතං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාවිකඛං: “දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා”ති.

3. 4. 7

ඡන්දසුත්තං

1215. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, සත්පට්ඨානා කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපසයිතො විහරතො යො කායඤ්ඤ ඡන්දෙසො පභීයති. ඡන්දස්ස පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොති. වෙදනාසු -පෙ- යො වෙදනාසු ඡන්දෙසො පභීයති. ඡන්දස්ස පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොති. වීනෙත -පෙ- යො වීනෙතෙ ඡන්දෙසො පභීයති. ඡන්දස්ස පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොති. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපසයිතො විහරතො යො ධම්මෙසු ඡන්දෙසො පභීයති, ඡන්දස්ස පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොතීති.

3. 4. 8

පරිඤ්ඤාතසුත්තං

1216. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, සත්පට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපසයිතො විහරතො කායො පරිඤ්ඤතො හොති. කායස්ස පරිඤ්ඤතතො අමතං සච්ඡිකතං හොති. වෙදනාසු -පෙ- වෙදනා පරිඤ්ඤතො හොතති. වෙදනානං පරිඤ්ඤතතො අමතං සච්ඡිකතං හොති. වීනෙත -පෙ- වීනෙතං පරිඤ්ඤතං හොති. වීනෙතස්ස පරිඤ්ඤතතො අමතං සච්ඡිකතං හොති. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපසයිතො විහරතො ධම්මො පරිඤ්ඤතො හොතති, ධම්මානං පරිඤ්ඤතතො අමතං සච්ඡිකතං හොතීති.

1. වෙදනාය - පිච්ච.
2. වෙදනාය - පිච්ච.

3. 4. 9

භාවනාසුත්තං.

1217. චතුත්තං භික්ඛවො, සතිපට්ඨානානං භාවනං දෙසිසසාමී. නං සුඤ්ඤං. කතමා ච භික්ඛවො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනා: ඉධ භික්ඛවො, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. අයං ඛො භික්ඛවො,¹ චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනානී.

3. 4. 10

විභවගුසුත්තං.

1218. සතිපට්ඨානඤ්ඤා වො භික්ඛවො, දෙසිසසාමී සතිපට්ඨාන-භාවනඤ්ඤා සතිපට්ඨානභාවනාගාමීනීඤ්ඤා පට්ඨදං. නං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවො, සතිපට්ඨානං: ඉධ භික්ඛවො, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. ඉදං වුච්ඡති භික්ඛවො සතිපට්ඨානං.

කතමා ච භික්ඛවො, සතිපට්ඨානභාවනා: ඉධ භික්ඛවො, භික්ඛු සමුදයධම්මානුපසයි කායසේ. විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. වයධම්මානුපසයි කායසමී. විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. සමුදයවයධම්මානුපසයි කායසමී. විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. සමුදයධම්මානුපසයි වෙදනාසු විහරති -පෙ- වයධම්මානුපසයි වෙදනාසු විහරති -පෙ- සමුදයවය-ධම්මානුපසයි වෙදනාසු විහරති -පෙ- සමුදයධම්මානුපසයි විඤ්ඤාමී.

1. අයං භික්ඛවො - සී 1, 2.

විහරති -පෙ- වයධානානුපසයි විතනසමිං විහරති -පෙ- සමුදයවය-
 ධම්මානුපසයි විතනසමිං විහරති -පෙ- සමුදයධම්මානුපසයි ධම්මෙසු
 විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනොය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙ-
 මනස්සං. වයධානානුපසයි ධම්මෙසු විහරති ආනාපි සමපජානො
 සතිමා විනොය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. සමුදයවයධම්මානු-
 පසයි ධම්මෙසු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනොය්‍ය
 ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං චූචචති භික්ඛවෙ සතිපට්ඨානභාවනා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානභාවනාගාමීනී පටිපදා අයමෙව
 අරියො අට්ඨධම්මො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං සමුදාදිට්ඨිං -පෙ- සමුදා-
 යමාධි. අයං චූචචති භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානභාවනාගාමීනීපටිපදානි.

අනනුසුතවග්ගො චතුසො.

තමුද්දනං :

අනනුසුතං වීරාගො ච වීරදධං භාවිතො සමො
 අඤ්ඤා ච ඡරෙද පරිඤ්ඤානො භාවනා විගමෙග්ගන චාති.

5. අමතව යොා

3. 5. 1

අමතසුතනං

1219. වතුසු හිකබ්වෙ, සතිපට්ඨානොසු සුපට්ඨිතච්ඡනා විහරථ. මා වො අමතං පනස්ස. කතමෙසු වතුසු: ඉධ හිකබ්වෙ, හිකබු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සතිමා විනොය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විකෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සතිමා විනොය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසු හිකබ්වෙ, වතුසු සතිපට්ඨානොසු සුපට්ඨිතච්ඡනා විහරථ, මා වො අමතං පනස්සාති.

3. 5. 2

සමුදයසුතනං

1220. සාවඤ්ඤා :

වතුතනං හිකබ්වෙ, සතිපට්ඨානානං සමුදයඤ්ඤා අසුගමඤ්ඤා දෙසිසාමී. තං සුඤ්ඤාථ. කො ව හිකබ්වෙ, කායස්ස සමුදයො. ආභාරසමුදයා කායස්ස සමුදයො¹, ආභාරනිරොධා කායස්ස අසුගමො. එක්කසමුදයා වෙදනානං සමුදයො² එක්කනිරොධා වෙදනානං අසුගමො. නාමරූපසමුදයා විකතස්ස සමුදයො. නාමරූපනිරොධා විකතස්ස අසුගමො. මනසිකාරසමුදයා ධම්මානං සමුදයො. මනසිකාරනිරොධා ධම්මානං අසුගමොති.

3. 5. 3

මගගසුතනං

1221. එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤා විහරති ජෙතවනෙ අනාථ- පිණ්ඩිකසස ආරාමෙ, තත්‍ර ඛො හගවා හිකබු ආමනොතයි. එකමීදහං හිකබ්වෙ, සමයං උරුවෙලායං විහරාමී, නජ්ජා තොරඤ්ජරාය තීරෙ අජසාලනිශ්‍රොධෙ පඨමාභිසමබ්බෙඤ්ඤා. තස්ස මඤ්ඤා හිකබ්වෙ, රහො- ගතස්ස පතිසලීනස්ස එවං වෙතසො පරිච්ඡිකකො උදපාදී:

1. කායසමුදයො - පිඉ.
2. වෙදනාසමුදයො - පිඉ, පි 1.

එකායනොයං¹ මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං² සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය, යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්තාරො: කායෙ චා භික්ඛු කායානුපසයි විහරෙය්‍ය, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු චා භික්ඛු වෙදනානුපසයි විහරෙය්‍ය -පෙ- විහෙත චා භික්ඛු වින්නානුපසයි විහරෙය්‍ය -පෙ- ධම්මෙසු චා භික්ඛු ධම්මානුපසයි විහරෙය්‍ය ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනොයං මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා''නි.³

අප්ඵ ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහමපති මම වෙනසා වෙනො පරිචිතක්කමඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පූරිසො සමමිඤ්ඤිතං චා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං චා බාහං සමමිඤ්ඤාය. එවමෙවං බ්‍රහ්මලොකෙ අනාරභිතො මම පුරතො පාතුරහොසි. අප්ඵඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහමපති එකංසං උත්තරාසඛං කරිත්වා යෙනාහං තොඤ්ඤිං පනාමෙත්වා මං එතදවොච:

එවමෙතං හගවා, එවමෙතං සුගහ, එකායනොයං හතොත, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්තාරො: කායෙ චා හතෙන, භික්ඛු කායානුපසයි විහරෙය්‍ය ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු චා හතෙන භික්ඛු වෙදනානුපසයි විහරෙය්‍ය -පෙ- විහෙත චා හතෙන භික්ඛු වින්නානුපසයි විහරෙය්‍ය -පෙ- ධම්මෙසු චා හතෙන, භික්ඛු ධම්මානුපසයි විහරෙය්‍ය ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනොයං හතොත මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අසුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානානි. ඉදමවොච. භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා සහමපති ඉදං වත්වා අථාපරං එතදවොච:

එකායනං ජාතිබ්බන්තදසසි⁴
 මග්ගං පජානාති භිතානුකමු
 එතෙන මග්ගෙන අතංසු⁵ පුබ්බි
 නරිස්සන්ති යෙ ච තරන්ති ඔසන්ති.

1. එකායනොයං - සා, මජ්ඣ.
 2. සොකපරිද්දවානං - මජ්ඣ, සා.
 3. සතිපට්ඨානා - සා.
 4. බ්‍රහ්මා දසසි - සි 2.
 5. අතරිංසු - සා, තරිංසු, මජ්ඣ.

3. 5. 4

සනොසුත්තං

1222. සනො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය අයං වො අමොකං අනුසාසනී. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සනො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සනො හොති. සනො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය, අයං වො අමොකං අනුසාසනී.

3. 5. 5

කුසලරාසිසුත්තං

1223. කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො වන්හාරො සතිපට්ඨානො සම්මාවදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලො වායං¹ භික්ඛවෙ, කුසලරාසි යදීදං වන්හාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්හාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො ඉමෙ වන්හාරො සතිපට්ඨානෙ සම්මාවදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලො භයං භික්ඛවෙ, කුසලරාසි. යදීදං වන්හාරො සතිපට්ඨානාති.

3. 5. 6

පාතිමොකබ්බසුත්තං

1224. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසධකම්. උපසඬකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං තිසීදී. එකමන්තං නිසිනෙකා ඛො යො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: "සාධු මෙ භනො, භගවා සඬබ්බෙතන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො චූපකට්ඨො අපමන්තො ආතාපි පභිතන්තො විහරෙය්‍යතී."

1. කෙවලොභායං - මජ්ඣං, සා.

තසමානිභ ත්වං භික්ඛු, ආදිමෙව විසොධෙහි කුසලෙසු ධර්මෙසු. කො ව ආදි කුසලානං ධර්මානං: ඉධ ත්වං භික්ඛු පාතිමොක්ඛසංවර- සංවුතො විහරාහි ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමනෙසු වජෙසු භයදස්සාචී සමාදය සිකඛසී¹ සිකඛාපදෙසු. යතො ඛො ත්වං භික්ඛු පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරිස්සසී ආචාරගොචරසම්පන්නො අනු- මනෙසු වජෙසු භයදස්සාචී සමාදය සිකඛසී සිකඛාපදෙසු, තතො ත්වං භික්ඛු සීලං නිසස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යාසී. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ ත්වං භික්ඛු කායෙ කායානු- පසසී විහරාහි ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානු- පසසී විහරාහි ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යතො ඛො ත්වං භික්ඛු, සීලං නිසස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵච භාවෙස්සසී, තතො තුඤ්ඤා භික්ඛු, යා රක්ඛි වා දිවසො වා ආගමීස්සති වුද්ධියෙව පාවිකඛිඛා කුසලෙසු ධර්මෙසු. නො පරිභානීති. අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං -පෙ- අඤ්ඤතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසීති.

3. 5. 7

දුට්ඨවිකල්පනං

1225. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛන්ථී -පෙ- ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදචොච: “යාධු මෙ භතෙන, භගවා සධිනින්නෙන ධර්මං දෙසෙතු, යමභං භගවතො ධර්මං සුඤ්ඤා ඵතො වූපකට්ඨං අසමන්නො ආතාපී පහිතන්නො විහරෙය්‍යන්ති.”

තසමානිභ ත්වං භික්ඛු ආදිමෙව විසොධෙහි කුසලෙසු ධර්මෙසු. කො ව ආදි කුසලානං ධර්මානං. ඉධ ත්වං භික්ඛු, කායදුට්ඨවිකල්පනං පහාය කායසුචරිතං භාවෙස්සසී. වච්ඡුචරිතං පහාය වච්ඡුචරිතං භාවෙස්සසී. මනෝදුට්ඨවිකල්පනං පහාය මනෝසුචරිතං භාවෙස්සසී. යතො ඛො ත්වං භික්ඛු, කායදුට්ඨවිකල්පනං පහාය කායසුචරිතං භාවෙස්සසී, වච්ඡුචරිතං පහාය වච්ඡුචරිතං භාවෙස්සසී, මනෝදුචරිතං පහාය මනෝසුචරිතං භාවෙස්සසී, තතො ත්වං භික්ඛු, සීලං නිසස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යාසී. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ ත්වං භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරාහි ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානුපසසී විහරාහි ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යතො ඛො ත්වං භික්ඛු, සීලං නිසස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵච භාවෙස්සසී, තතො තුඤ්ඤා භික්ඛු, යා රක්ඛි වා දිවසො වා ආග- මීස්සති වුද්ධි යෙව පාවිකඛිඛා කුසලෙසු ධර්මෙසු නො පරිභානීති. -පෙ- අඤ්ඤතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසීති.

1. සිකඛසු - මජ්ඣ, සා.

3. 5. 8

මිත්තසුත්තං

1226. යෙ භික්ඛවෙ, අනුකමෙපයාරාථ, යෙ ච සොතබ්බං මඤ්ඤයානුං, මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොභිතා වා, තෙ වො භික්ඛවෙ, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනාය සමාදපෙතබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා, පතිට්ඨාපෙතබ්බා. කතමෙසං චතුත්තං: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යෙ භික්ඛවෙ, අනුකමෙපයාරාථ, යෙ ච සොතබ්බං මඤ්ඤයානුං, මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොභිතා වා තෙ වො භික්ඛවෙ, ඉමෙසං චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනාය සමාදපෙතබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා, පතිට්ඨාපෙතබ්බාති.

3. 5. 9

වෙදනාසුත්තං

1227. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා, කතමා තිසෙසා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමිසුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිසෙසා වෙදනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසසන්නං වෙදනානං පරිඤ්ඤය වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසසන්නං වෙදනානං පරිඤ්ඤය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බාති.

3. 5. 10

ආසවසුත්තං

1228. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ආසවා. කතමෙ තයො: කාමාසවො භවාසවො අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො ආසවා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණන්නං ආසවානං පභානාය වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණන්නං ආසවානං පභානාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බාති.

අමතවග්ගො පඤ්චමො.

තත්තුඤ්ඤානං:

අමතං සමුදයො මග්ගො සතො කුසලරාසී ච,
පාතිමොඤ්ඤා දුට්ඨිතං මිත්තො වෙදනා'සවෙනාති.

6. ගඩගාපෙය්‍යාලවගෙණා

3. 6. 1 - 48

ගඩගාදිසුක්කානි

1229-1276. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඩගා නදී පාවිනනිකො පාවිනපොණො පාවිනපඤ්ඤාරා -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති. (ගඩගා-පෙය්‍යාලං සතිපට්ඨානවසෙන විජාරෙතබ්බං)

ගඩගාපෙය්‍යාලවගෙණා ඡට්ටේයා.

කත්‍රඥානා:-

ඡ පාවිනතො නිකං ඡ ච නිකං සමුද්දනො,
එතෙ ඥෙ ද්වාදස භොග්ඤී වගෙණා තෙන පට්ඨවතීති.

(විවෙකනිසුක්කාදිවසෙන රාගචිනයපරියොසානාදිවසෙන අමනො-ගධාදිවසෙන නිබ්බානනිකංදිවසෙන ච එකෙකසමීං චත්තාරො චත්තාරො කචා අට්ඨවත්තාලීසසුක්කානා විජාරෙතබ්බං.)

7. අපපමාදවගෙණා

3. 7. 1 - 40

තථාගතාදි සුක්කානි

1277-1316. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා ද්විපද වා චතුසද වා ඛහුසද වා -පෙ- ඛහුලීකරොතිති. (අපපමාදවගෙණා සතිපට්ඨානවසෙන විජාරෙතබ්බං.)

අපපමාදවගෙණා සත්තමො.

කත්‍රඥානා:

තථාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වස්සිකං,
රාජා වජ්ඣමසුරියා ච වජෙත දසමං පදංගි.

(අත්‍රාපි එකෙකසමීං චත්තාරො චත්තාරො කචා චත්තාලීසසුක්කානා විජාරෙතබ්බං.)

8. බලකරණීයවග්ගො

3. 8. 1 - 48

බලාදීසුතතානි

1317-1364. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කම්මනා කසිරනානී -පෙ- බහුලීකරොති.

(බලකරණීයවග්ගො සතිපට්ඨානවසෙන විඤ්ඤාපට්ඨානවග්ගො.)

බලකරණීයවග්ගො අධ්‍යමො.

කත්‍රුඤ්ඤානා:

බලං බීරඤ්ඤා නාගො ව රුක්ඛං කුමේභන සුකිනං,
ආකාසෙන දො මෙසා නාවා ආගනතුකා නදීති.

(අත්‍ර ව එකසමී වානාරො වානාරො කතා අධ්‍යමනාලීස-සුතතානා විඤ්ඤාපට්ඨානවග්ගො.)

9. එසනාවග්ගො

3. 9. 1 - 160

එසනාදීසුතතානි

1365-1524. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: නාමෙසනා හවෙසනා බුහුවරියෙසනා. -පෙ- භාවෙනබ්බොති.

(එසනාවග්ගො සතිපට්ඨානවසෙන විඤ්ඤාපට්ඨානවග්ගො.)

එසනාවග්ගො නවමො.

කත්‍රුඤ්ඤානා:

එසනා වීධා ආසවො හවො දුක්ඛතා ව තිසෙසා,
බලං මලඤ්ඤා නීසො ව වෙදනාතණ්හානී වානී.

(වුත්තනසෙන ව තානී අභිඤ්ඤාය පරිඤ්ඤාය පරික්ඛයාය පභා-නායානී වතුධා විහරනොන ව එකෙකසමී සොළස සොළස කතා එකසනසට්ඨි සුතතානා විඤ්ඤාපට්ඨානවග්ගො.)

10. ඔසවගොගා

3. 10. 1-159

ඔසාදිසුතතානි

1625-1683. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ ඔසා. කතමෙ වත්තාරො: කාමොසො භවොසො දිට්ඨොසො අච්ඡෙජාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො ඔසා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, වතුනතං ඔසානං අභිඤ්ඤය වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙනබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: -පෙ- භාවෙනබ්බාති.

3. 10. 160

උඤ්චිභාගියසුතකං

1684. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උඤ්චිභාගියානි සංයොජනානි කතමානි පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උඤ්චිමං අච්ඡා. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුඤ්චිභාගියානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චනං උඤ්චිභාගියානං සංයොජනානං පභානාය වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙනබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමග්ගං . වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චනං උඤ්චිභාගියානං සංයොජනානං පභානාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙනබ්බාති.

(ඔසවගොගා සතිපට්ඨානවසේනා විජාරෙතබ්බො.)

ඔසවගොගා දසමො.

තත්‍රාද්දනං:

ඔසො යොගො උපාද්දනං ගඤ්ඤං අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණං ධජ්ඣා ඔරුඤ්චිභාගියාති.

(අත්‍රාපි යථා ඵසතාවගොගො ඵකසතසඤ්චි සුත්තනතා විජාරෙතබ්බො.)

සතිපට්ඨානසංයුතකං සමතතං.

තත්‍ර වගගුද්දනං:

අඛම්පාප්‍රි ව නාලඤ්ඤා සීලධර්මිතානනුසුතා
අමතො ගඤ්ඤාසමාද්දා බලකරණියෙසනොසාති.

4. ඉන්ද්‍රියසංයුතනං

1. සුඛකවගෙහා

4. 1. 1

සුඛකසුත්තං

1685. සාවඤ්ඤාං —

පඤ්ඤාමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං විරිධිත්‍රියං සතිත්‍රියං සමාධිත්‍රියං පඤ්ඤිත්‍රියං, ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියානීති.

4. 1. 2

සොතසුත්තං

1686. පඤ්ඤාමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං විරිධිත්‍රියං සතිත්‍රියං සමාධිත්‍රියං පඤ්ඤිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං¹ අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධි-පරායණොති.

4. 1. 3

දුතිය සොතසුත්තං

1687. පඤ්ඤාමානී භික්ඛවෙ. ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසභමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධි-පරායණොති.

4. 1. 4

අරහන්තසුත්තං

1688. පඤ්ඤාමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු² ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදීඤ්ඤා අනුපාද වීම්බනො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණසඵො වුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපත්තසද්ධො පටිකඛිණ්ණවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤවීම්බනොති.

1. සුඛක - මඡසං, සා.
2. ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසභමඤ්ඤා - සා.
3. යතො ඛො භික්ඛවෙ අරියසාවකො - මඡසං.

4. 1. 5

දුතිය අරභනසුත්තං.

1689. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච : සඤ්චන්ද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤින්ද්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්චනනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං විදිතවා අනුපාද විමුක්ඛො භොති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරභං ඛිණ්ණසථො වුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපතනසද්දෙඤ්ඤි පරිකම්භෙවසංයොජනො සමදදඤ්ඤිවුක්ඛොති.

4. 1. 6

සමණසුත්තං.

1690. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච : සඤ්චන්ද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤින්ද්‍රියං. යෙ භි කෙච්ඡි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්චනනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං නාපජානනං, න මෙනෙ භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වා සමණසමමනා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසමමනා. න ච පන තෙ¹ ආයසමනෙතො සාමඤ්ඤිත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤිත්ථං වා දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤියච්ඡිකතවා උපසමපජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙච්ඡි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්චනනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤි අත්ථගමඤ්ඤි අසසාදඤ්ඤි ආදීනවඤ්ඤි නිසසරණඤ්ඤි යථාභූතං පජානනං, තෙ ඛො, මෙ භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වා² සමණසමමනා බ්‍රාහ්මණෙසු වා³ බ්‍රාහ්මණසමමනා. තෙ ච පනායසමනෙතො සාමඤ්ඤිත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤිත්ථං වා දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤියච්ඡිකතවා උපසමපජ්ජ විහරන්ති.

4. 1. 7

දුතිය සමණසුත්තං.

1691. යෙ භි කෙච්ඡි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සඤ්චන්ද්‍රියං නාපජානනං. සඤ්චන්ද්‍රියසමුදයං නාපජානනං, සඤ්චන්ද්‍රියනිරොධං නාපජානනං, සඤ්චන්ද්‍රියනිරොධගාමීනීපච්චදං නාපජානනං. විරිසින්ද්‍රියං නාපජානනං -පෙ- ඤ්චන්ද්‍රියං නාපජානනං -පෙ- සමාධින්ද්‍රියං නාපජානනං -පෙ- පඤ්ඤින්ද්‍රියං නාපජානනං, පඤ්ඤින්ද්‍රියසමුදයං නාපජානනං, පඤ්ඤින්ද්‍රියනිරොධං නාපජානනං, පඤ්ඤින්ද්‍රියනිරොධගාමීනීපච්චදං නාපජානනං. නමෙනෙ භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වා සමණසමමනා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසමමනා. න ච පන තෙ ආයසමනෙතො සාමඤ්ඤිත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤිත්ථං වා දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤියච්ඡිකතවා උපසමපජ්ජ විහරන්ති.

1. පභෙතෙ - මජ්ඣං, යතා
2. තෙ යතා
3. සමණෙසු වෙව - සිමු, පි 1, 2
4. බ්‍රාහ්මණෙසු ව - සිමු, පි 1, 2

යෙ ව ටො කෙවි භික්ඛවෙ; සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සඤ්ඤිතස්ස පජානන්ති, සඤ්ඤිතස්සමුදයං පජානන්ති, සඤ්ඤිතස්සතිරොධං පජානන්ති සඤ්ඤිතස්සතිරොධගාමිනීපට්ඨපදං පජානන්ති, විරිසිතස්සං පජානන්ති -පෙ- සතිතස්සං පජානන්ති -පෙ- සමාධිතස්සං පජානන්ති -පෙ- පඤ්ඤිතස්සං පජානන්ති, පඤ්ඤිතස්සමුදයං පජානන්ති, පඤ්ඤිතස්සතිරොධං පජානන්ති, පඤ්ඤිතස්සතිරොධගාමිනීපට්ඨපදං පජානන්ති; තෙ භො'මෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වෙව¹ සමණසංඝො නා බ්‍රාහ්මණෙසු ව² බ්‍රාහ්මණසමිතා. තෙ ව පනායසමනොනා සාමඤ්ඤිතස්සං බ්‍රහ්මඤ්ඤිතස්සං දිට්ඨවධමෙම සයං අභිඤ්ඤසංඝිකතො උපසමපස්ස විහරන්තිති.

4. 1. 8

දට්ඨබ්බසුත්තං

1692. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ; ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච: සද්ධිතස්සං -පෙ- පඤ්ඤිතස්සං. කතං ව භික්ඛවෙ, සඤ්ඤිතස්සං දට්ඨබ්බං: වතුසු සොතාපත්තියංගසු.³ එතං සඤ්ඤිතස්සං දට්ඨබ්බං. කතං ව භික්ඛවෙ, විරිසිතස්සං දට්ඨබ්බං: වතුසු සංඝොපට්ඨානෙසු. එතං විරිසිතස්සං දට්ඨබ්බං. කතං ව භික්ඛවෙ, සතිතස්සං දට්ඨබ්බං: වතුසු සතිපට්ඨානෙසු. එතං සතිතස්සං දට්ඨබ්බං. කතං ව භික්ඛවෙ, සමාධිතස්සං දට්ඨබ්බං: වතුසු ක්කානෙසු. එතං සමාධිතස්සං දට්ඨබ්බං. කතං ව භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිතස්සං දට්ඨබ්බං: වතුසු අරියසංඝෙවසු. එතං පඤ්ඤිතස්සං දට්ඨබ්බං. ඉමානි ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චිතස්සංයානිති.

4. 1. 9

විභංගසුත්තං

1693. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච: සඤ්ඤිතස්සං -පෙ- පඤ්ඤිතස්සං. කතමඤ්ඤිතස්සං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤිතස්සං, ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සද්ධො භොති, සද්දහති තථාගතඤ්ඤිතො බොධිං: "ඉතිපි සො භගවා අරහං සමාසමුද්ධො විජජාවරණසමපනොනා සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී⁴ සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා"⁵ති. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, සඤ්ඤිතස්සං.

කතමඤ්ඤිතස්සං භික්ඛවෙ විරිසිතස්සං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ආරඤ්චිරියො විහරති, අකුසලානං ධම්මානං පහානාය, කුසලානං ධම්මානං උපසමපදයං⁵ ථාමවා දළහපරකකමො අනිකම්හන්ධුරො කුසලෙසු ධම්මෙවසු. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, විරිසිතස්සං.

1. සමණෙසු වා - සීඉ, සී 1, 2
 2. බ්‍රාහ්මණෙසු වා - සීඉ, සී 1, 2
 3. සොතාපත්තියංගසු - මජ්ඣං, සතා
 4. සාරථී - මජ්ඣං, සතා
 5. උපසාදය - සී 1, 2

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සත්තද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සතිමා භොති පරමෙන සතිනෙපකෙකන සමනාගතො වීරකතමි වීරභාසිකමිපි සරිතා අනුස්සරිතා. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ, සත්තද්දියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සමාධිතද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො චොසසඤ්ඤාරමචණං¹ කරිතො ලහති සමාධිං, ලහති විතඤ්ඤ ඵකග්ගතං. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ සමාධිද්දියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පඤ්ඤිතද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පඤ්ඤවා භොති උද්දසුඤ්ඤාමිනියා පඤ්ඤාය සමනාගතො, අරියාය නිකෙඛධිකාය සමචොදුකඛකඛයගාමිනියා. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ පඤ්ඤිතද්දියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිතද්දියානිති.

4. 1. 10

දුතිය විභවගසුක්තං

1694. පඤ්චමාභි භික්ඛවෙ, ඉත්තද්දියානි: කතමානි පඤ්ච : සද්ධිතද්දියං -පෙ- පඤ්ඤිද්දියං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සද්ධිතද්දියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සද්ධො භොති සද්දහති තථාගතඤ්ඤ ඛොධිං. “ඉතිපි සො භගවා -පෙ- සතා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා”ති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ සද්ධිතද්දියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, විරිසිතද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො ආරද්ධවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසමපදය රාමවා දළාපරකාමො අනිකඤ්ඤාධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. සො අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡදං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨානි පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡදං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨානි පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡදං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨානි පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා² අසමමොසාය භීයොනාභාවාය වෙසුලොය භාවනාය පාරිච්ඡරියා ඡදං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ඨානි පදහති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ, විරිසිතද්දියං.

1. චවසඤ්ඤාරමචණං වා - සී 1, 2
2. සමාපක්ඛියා - සා

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සතින්ද්‍රියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපකෙකන සමන්තාගතො වීරකතමපි වීරහාසිතමපි සරිතා අනුසසරිතා. සො කායෙ කායානුපසයි විහරති -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානුපසයි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සතින්ද්‍රියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සමාධින්ද්‍රියං : ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො වොසසඤ්ඤාරමඤ්ඤං කරිඤ්ඤා ලභති සමාධිං, ලභති විනතසෙසකඤ්ඤානං. සො විවිදෙචච කාමෙහි විවිචච අකුසලෙහි ධර්මෙහි සචිතකකං සචිචාරං විකෙකජං පිතිසුඛං පයමජ්ඣානං උපසමපජජ විහරති. විතකකචිචාරානං චූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තතියජ්ඣානං උපසමපජජ විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා සුඛෙච සොමනස්සදෙමනස්සානං අසුභමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුසුජ්ඣානං උපසමපජජ විහරති. ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සමාධින්ද්‍රියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, පඤ්ඤන්ද්‍රියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පඤ්ඤවා හොති උදයසුභගාමිනියා පඤ්ඤා සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බන්ධිකාය සම්මාදුක්ඛකම්මයගාමිනියා. සො 'ඉදං දුක්ඛනි' යථාභූතං පජානාති. 'අයං දුක්ඛසමුදයො'ති යථාභූතං පජානාති. 'අයං දුක්ඛනිරොධො'ති යථාභූතං පජානාති. 'අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපච්චද'ති යථාභූතං පජානාති. ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, පඤ්ඤන්ද්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානීති.

සුද්ධකවග්ගො පයමො.

තමුද්දනං :

සුද්ධකඤ්ච දො සොතා අරහතො පරෙ දුවෙ,
 දො සමඤා ච දට්ඨබ්බං විහබ්බා අපරෙ දුවෙති.

2. මුද්‍රකර්මයෝග

4. 2. 1

පටිලාභසුත්තං

1695. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිනද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤානද්‍රියං. කතලඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සද්ධිනද්‍රියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සද්දො හොති, සද්දභතී තපාගතඤ්ඤා බොධිං: "ඉතිපි සො හගවා අරහං සමුච්චාසමුච්චො -පෙ- සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භාවා"ති. ඉදං චුළචනී භික්ඛවෙ, සද්ධිනද්‍රියං. කතලඤ්ඤා භික්ඛවෙ, චිරිසිනද්‍රියං: යං බො භික්ඛවෙ, චන්තාරො සමච්චසධානො ආරඤ්ඤා චිරියං පටිලභතී, ඉදං චුළචනී භික්ඛවෙ, චිරිසිනද්‍රියං. කතලඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සතීනද්‍රියං: යං බො භික්ඛවෙ, චන්තාරො සතිපට්ඨානො ආරඤ්ඤා සතීං පටිලභතී, ඉදං චුළචනී භික්ඛවෙ, සතීනද්‍රියං. කතලඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සමාධිනද්‍රියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො වොස්සග්ගාරමම ඤං කරිතා ලභති සමාධිං, ලභති විනාසෙ ඵකාගතං, ඉදං චුළචනී භික්ඛවෙ, සමාධිනද්‍රියං. කතලඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානද්‍රියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථොච්චිනියා පඤ්ඤා සමච්චාගතො අරියාය නිබ්බට්ඨිකාය සමමා දුක්ඛාකඛයගාච්චිනියා. ඉදං චුළචනී භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානද්‍රියං. ඉමානී බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානද්‍රියානීති.

4. 2. 2

සධ්ධිනතසුත්තං

1696. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිනද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤානද්‍රියං. ඉමානී බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානද්‍රියානී. ඉමොසං බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමඤ්ඤා පරිපුර්ණා අරහං හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි අනාගාමී හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි සොනාපඤ්ඤා හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි සද්ධානුසාරී හොතිති.

4. 2. 3

දුතිය සධ්ධිනතසුත්තං

1697. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිනද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤානද්‍රියං. ඉමානී බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානද්‍රියානී. ඉමොසං බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමානං පරිපුර්ණා අරහං හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි අනාගාමී හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි සොනාපඤ්ඤා හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්‍රකරෙහි සද්ධානුසාරී හොති. ඉති බො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියාවෙමානා ඵලවෙමනතා [හොති, ඵලවෙමනතා සුඤ්ඤාවෙමනතා*]ති.

* අයං පාඨො පි 1, 2 පොත්වනසු නදිසානෙ

4. 2. 4

තනිය සධ්විතසුත්තං

1698. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච: සධ්විත්‍රියං -පෙ- පඤ්චත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චත්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චත්තං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපුරත්තා අරහං භොති. තතො මුදුතරෙහි අනාගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි සොතාපනෙතා භොති. තතො මුදුතරෙහි ධම්මානුසාරී භොති. තතො මුදුතරෙහි සඤ්ඤානුසාරී භොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, පරිපුරං පරිපුරකාරී ආරාධෙති. පදෙසං පදෙසකාරී ආරාධෙති. අවස්ඤ්ඤානිත්තවාහං භික්ඛවෙ, පඤ්චත්‍රියානි වදුමිති.

4. 2. 5

විජාරසුත්තං

1699. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච: සධ්විත්‍රියං -පෙ- පඤ්චත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චත්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චත්තං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපුරත්තා අරහං භොති. තතො මුදුතරෙහි අනතරා පරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි උපහවව පරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි අසඬධාර පරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි සසඬධාරපරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි උඤ්ඤාසොතො භොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුදුතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි සොතාපනෙතා භොති. තතො මුදුතරෙහි ධම්මානුසාරී භොති. තතො මුදුතරෙහි සඤ්ඤානුසාරී භොතිති.

4. 2. 6

දුතිය විජාරසුත්තං

1700. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච: සධ්විත්‍රියං -පෙ- පඤ්චත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චත්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චත්තං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපුරත්තා අරහං භොති. තතො මුදුතරෙහි අනතරා පරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි උපහවව පරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි අසඬධාර පරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි සසඬධාරපරිනිබ්බායී භොති. තතො මුදුතරෙහි උඤ්ඤාසොතො භොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුදුතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි සොතාපනෙතා භොති. තතො මුදුතරෙහි ධම්මානුසාරී භොති. තතො මුදුතරෙහි සඤ්ඤානුසාරී භොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියවෙමත්තතා ඵලවෙමත්තතා භොති ඵලවෙමත්තතා පුග්ගලවෙමත්තතාති.

4. 2. 7

තතිය විකාරසුත්තං

1701. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමන්තා පරිපුරන්තා අරභං භොති. තතො මුදුතරෙහි අනතරාපරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුදුතරෙහි උපභවංපරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුදුතරෙහි අසඛිංඤා-පරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුදුතරෙහි සසඛිංඤාපරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුදුතරෙහි උභංසොතො භොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුදුතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි සොතාපනො භොති. තතො මුදුතරෙහි ධම්මානුසාරී භොති. තතො මුදුතරෙහි සද්ධිානුසාරී භොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, පරිපුරං පරිපුරකාරී ආරාධෙති. පදෙසං පදෙසකාරී ආරාධෙති. අවඤ්ඤානි.තෙවාහං භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි වදමිති.

4. 2. 8

පටිපත්‍යාසුත්තං

1702. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමන්තා පරිපුරන්තා අරභං භොති. තතො මුදුතරෙහි අරභන්තඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනො භොති. තතො මුදුතරෙහි අනාගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි අනාගාමීඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනො භොති. තතො මුදුතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුදුතරෙහි සකදගාමීඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනො භොති. තතො මුදුතරෙහි සොතාපනො භොති. තතො මුදුතරෙහි සොතාපනඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනො භොති. යස්ස ඛො භික්ඛවෙ, ඉමානි පඤ්චන්ද්‍රියානි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං නත්ථී, තමභං බාහිරො පුපුජ්ජනපභො ධීගොති වදමිති.

4. 2. 9

සම්පන්නසුත්තං

1703. අථ ඛො අඤ්ඤනරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසඬකම්
 -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච:
 “ඉන්ද්‍රියසම්පකෙතා ඉන්ද්‍රියසම්පකෙතා”ති හන්තො චූචති, කිත්තාවතා නු
 ඛො හන්තො, ඉන්ද්‍රියසම්පකෙතා භොතීති? ඉධ භික්ඛු, භික්ඛු සද්ධින්ද්‍රියං
 භාවෙති උපසමගාමී. සමොධගාමී. -පෙ- පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති
 උපසමගාමී. සමොධගාමී. එත්තාවතා ඛො භික්ඛු, ඉන්ද්‍රියසම්පකෙතා
 භොතීති.

4. 2. 10

ආසවකියසුත්තං

1704. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤ: සද්ධින්ද්‍රියං
 -පෙ- පඤ්චින්ද්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චින්ද්‍රියානි. ඉමෙසං
 ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤතං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො ඛහුලිකතතො භික්ඛු
 ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්ඛං. පඤ්ඤචිමුක්ඛං දිට්ඨව ධම්මෙ
 සයං අභිඤ්ඤසම්මකතො උපසමපජ්ජ ව්හරතීති.

මුද්දතරවග්ගො දුතියො.

තත්‍රාද්දනං:

පට්ට්‍රාභො කිසඬවිත්තා වීජාරා අපරෙ තයො
 පට්ටකෙතා ච සම්පනෙතො දසමො ආසවකියොති.

3. ජලිනද්‍රියවග්‍යො

4. 3. 1

පුනඛහවසුතං

1705. පඤ්චමානී භික්ඛවෙව. ඉන්ද්‍රියානී කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං.
 -පෙ- පඤ්ඤාදිත්‍රියං. යාවකිවාහං¹ භික්ඛවෙව, ඉමෙසං පඤ්ඤාතං ඉන්ද්‍රියානං
 සමුදයඤ්ඤා අසුභමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං
 නාඛනාඤ්ඤාසිං, නෙවි තාවාහං භික්ඛවෙව, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ
 සබ්බභවකෙ සසසමණව්‍යාභමණියා පජාය සදෙවමනුසසාය අනුත්තරං
 සමමාසමොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං. යතො ච ඛො'හං භික්ඛවෙව,
 ඉමෙසං පඤ්ඤාතං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසුභමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා
 නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං අබහඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙව, සදෙවකෙ
 ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභවකෙ සසසමණව්‍යාභමණියා පජාය සදෙව-
 මනුසසාය අනුත්තරං සමමාසමොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං.
 ඤාණඤ්ඤා පන මෙ දසසනං උදපාදී, අකුප්‍යා මෙ වෙතොවිම්බාණ්,
 අයමනතීමා ජාතී, නත්තීදනී පුනඛහවොති.

4. 3. 2

ජීවිතීන්ද්‍රියසුතං

1706. තීනිමානී භික්ඛවෙව, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී තීනී: ඉසීන්ද්‍රියං
 පුරිසිත්‍රියං ජීවිතීන්ද්‍රියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙව, තීනී ඉන්ද්‍රියානීනී.

4. 3. 3

අඤ්ඤාදිත්‍රියසුතං

1707. තීනිමානී භික්ඛවෙව, ඉන්ද්‍රියානී කතමානී තීනී: අනඤ්ඤා-
 තඤ්ඤාසාමීතීන්ද්‍රියං, අඤ්ඤාදිත්‍රියං, අඤ්ඤාතාදීන්ද්‍රියං. ඉමානී ඛො
 භික්ඛවෙව, තීනී ඉන්ද්‍රියානීනී.

1. යාවකිවාහං - මජ්ඣං, සතා

4. 3. 4

එකබ්ඵිසුත්තං

1708. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤාත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාත්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමන්තා පරිපුරන්තා අරහං හොති. තනො මුද්දතරෙහි අනතරා පරිනිබ්බායි හොති. තනො මුද්දතරෙහි උපහච්චපරිනිබ්බායි හොති. තනො මුද්දතරෙහි අසංඛාර පරිනිබ්බායි හොති. තනො මුද්දතරෙහි සසංඛාරපරිනිබ්බායි හොති. තනො මුද්දතරෙහි උද්ධංසොතො හොති අකනිට්ඨගාමී. තනො මුද්දතරෙහි සකදගාමී හොති. තනො මුද්දතරෙහි එකබ්ඵි හොති. තනො මුද්දතරෙහි කොලංකොලො හොති. තනො මුද්දතරෙහි සත්තකඛතඛපරමෝ¹ හොති. තනො මුද්දතරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තනො මුද්දතරෙහි සද්ධානුසාරී හොතීති.

4. 3. 5

සුඛකසුත්තං

1709. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුත්‍රියං සොතිත්‍රියං ඝානිත්‍රියං ජිව්හිත්‍රියං කායිත්‍රියං මනිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, ඡ ඉන්ද්‍රියානීති.

4. 3. 6

සොතාපනනසුත්තං

1710. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුත්‍රියං -පෙ- මනිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසුඛමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධිපරායඤ්ඤොති.

4. 3. 7

අරහනසුත්තං

1711. ජයිමානි භික්ඛවෙ; ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුත්‍රියං -පෙ- මනිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසුඛමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිතා අනුපාදු විමුක්ඛො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං බිණ්ණසවො වුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපපන්න: සදද්දො පරිකම්භෙහවසඤ්ඤාඡතො සම්මදඤ්ඤාවිමුක්ඛොති.

1. සත්තකඛතඛං පරමො - සතා

4. 3. 8

බුද්ධසුත්තං

1712. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි කතමානි ඡ; වකඛුන්ද්‍රියං -පෙ- මනින්ද්‍රියං. යාවකිවාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං ඡතනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරඤ්ඤා යථාභූතං නාබ්භාඤ්ඤාසිං -පෙ- ඤ්ඤාඤ්ඤා පන මෙ දසසනං උදපාදී. අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුක්ඛි. අයමන්තිමා ජාති. නන්දන්ති පුනබ්භවොති.

4. 3. 9

සමණානුභවණසුත්තං

1713. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ; වකඛුන්ද්‍රියං -පෙ- මනින්ද්‍රියං. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙසං ඡතනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරඤ්ඤා යථාභූතං නපඡානනති -පෙ- පඡානනති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤාසඤ්ඤා උපසමපඡ වීභරන්තිති.

4. 3. 10

දුතිය සමණානුභවණසුත්තං

1714. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා වකඛුන්ද්‍රියං නපඡානනති, වකඛුන්ද්‍රියසමුදයං නපඡානනති, වකඛුන්ද්‍රියනිරොධං නපඡානනති, වකඛුන්ද්‍රියනිරොධගාමීනිපටිපදං නපඡානනති. සොකිත්‍රියං නපඡානනති -පෙ- සානින්ද්‍රියං නපඡානනති -පෙ- ජිඤ්ඤින්ද්‍රියං නපඡානනති -පෙ- කායින්ද්‍රියං නපඡානනති -පෙ- මනින්ද්‍රියං නපඡානනති, මනින්ද්‍රියසමුදයං නපඡානනති, මනින්ද්‍රියනිරොධං නපඡානනති, මනින්ද්‍රියනිරොධගාමීනිපටිපදං නපඡානනති -පෙ- පඡානනති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සඤ්ඤා උපසමපඡ වීභරන්තිති.

ඡළිත්‍රියවග්ගො තතියො.

කත්‍රැඤ්ඤා:

පුනබ්භවො ජීවිතඤ්ඤා ඵකඛිජී ව සුඤ්ඤං,
සොතාපනොසාර්ථං බුද්ධො දෙච ව සමණානුභවණාති.

4. සුඛිනිද්‍රියවග්ගො

4. 4. 1

සුඛධකසුත්තං

1715. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනසස්සින්ද්‍රියං දෙමනසස්සින්ද්‍රියං උපෙකඛින්ද්‍රියං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාන්ද්‍රියානීති.

4. 4. 2

සොතාපන්නසුත්තං

1716. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනසස්සින්ද්‍රියං දෙමනසස්සින්ද්‍රියං උපෙකඛින්ද්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අක්ඛමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපන්නො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධිපරායණොති.

4. 4. 3

අරහන්නසුත්තං

1717. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙකඛින්ද්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අක්ඛමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාද වීම්මනො හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණසච්චො වුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුප්පන්න- සදෙසො පරිකඛිණ්ණවසංයොජනො සච්චෙදඤ්ඤාවීම්මනොති.

4. 4. 4

සමණධ්‍රැවණසුත්තං

1718. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙක්ඛින්ද්‍රියං. යෙ භී කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසාසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං නපපජානන්ති -පෙ- පජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකකා උපසම්පජ්ඣ වීභරන්ති.

4. 4. 5

දුක්ඛය සමණධ්‍රැවණසුත්තං

1719. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙක්ඛින්ද්‍රියං. යෙ භී කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සුඛින්ද්‍රියං නපපජානන්ති, සුඛින්ද්‍රියසමුදයං නපපජානන්ති, සුඛින්ද්‍රියනිරෝධං නපපජානන්ති, සුඛින්ද්‍රියනිරෝධගාමිනීපටිපදං නපපජානන්ති. දුක්ඛින්ද්‍රියං නපපජානන්ති -පෙ- සොමනසස්සින්ද්‍රියං නපපජානන්ති -පෙ- දෙමනසස්සින්ද්‍රියං නපපජානන්ති-පෙ-උපෙක්ඛින්ද්‍රියං නපපජානන්ති. උපෙක්ඛින්ද්‍රියං සමුදයං නපපජානන්ති උපෙක්ඛින්ද්‍රියනිරෝධං නපපජානන්ති, උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිරෝධගාමිනීපටිපදං නපපජානන්ති -පෙ- පජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකකා උපසම්පජ්ඣ වීභරන්ති.

4. 4. 6

විභවසුත්තං

1720. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙක්ඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුඛින්ද්‍රියං : යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං සුඛං, කායිකං සාතං කායසම්පසප්පං සුඛං සාතං වෙදධිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සුඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දුක්ඛින්ද්‍රියං : යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කායසම්පසප්පං දුක්ඛං අසාතං වෙදධිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, දුක්ඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සොමනසස්සින්ද්‍රියං : යං ඛො භික්ඛවෙ, චේතසිකං සුඛං චේතසිකං සාතං මනෝසම්පසප්පං සුඛං සාතං වෙදධිතං. ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සොමනසස්සින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දෙමනසස්සින්ද්‍රියං : යං ඛො භික්ඛවෙ, චේතසිකං දුක්ඛං චේතසිකං අසාතං මනෝසම්පසප්පං දුක්ඛං අසාතං වෙදධිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, දෙමනසස්සින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං : යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං වා චේතසිකං වා නෙව සාතං නාසාතං වෙදධිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චින්ද්‍රියානීති.

4. 4. 7

දුතිය විභසිගසුත්තං

1721. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී කතමානී පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙකඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුඛින්ද්‍රියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං සුඛං කායිකං සාතං කායසම්මසස්සජං සුඛං සාතං වෙදයිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සුඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දුකඛින්ද්‍රියං: -පෙ- කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපෙකඛින්ද්‍රියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං වා චෙතසිකං වා නෙව සාතං නාසාතං වෙදයිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, උපෙකඛින්ද්‍රියං. තත්‍ර භික්ඛවෙ යඤ්ඤා සුඛින්ද්‍රියං යඤ්ඤා සොමනස්සින්ද්‍රියං සුඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. යඤ්ඤා දුකඛින්ද්‍රියං යඤ්ඤා දෙමනස්සින්ද්‍රියං තත්‍ර භික්ඛවෙ, දුකඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. තත්‍ර භික්ඛවෙ, යම්දං¹ උපෙකඛින්ද්‍රියං අදුකඛමසුඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානීනී.

4. 4. 8

තතිය විභසිගසුත්තං

1722. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙකඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුඛින්ද්‍රියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං සුඛං, කායිකං සාතං, කායසම්මසස්සජං සුඛං සාතං වෙදයිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සුඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුකඛින්ද්‍රියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං දුකඛං කායිකං අසාතං, කායසම්මසස්සජං දුකඛං අසාතං වෙදයිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ දුකඛින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සොමනස්සින්ද්‍රියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, චෙතසිකං සුඛං චෙතසිකං සාතං මනෝසම්මසස්සජං සුඛං සාතං වෙදයිතං. ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, සොමනස්සින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දෙමනස්සින්ද්‍රියං: යඤ්ඤා භික්ඛවෙ, චෙතසිකං දුකඛං චෙතසිකං අසාතං මනෝසම්මසස්සජං දුකඛං අසාතං වෙදයිතං. ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, දෙමනස්සින්ද්‍රියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපෙකඛින්ද්‍රියං. යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං වා චෙතසිකං වා නෙවසාතං නාසාතං වෙදයිතං, ඉදං චූචන්ති භික්ඛවෙ, උපෙකඛින්ද්‍රියං.

1. යදිදං - මජ්ඣං, සතා

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යඤ්චි සුඛිත්‍යං යඤ්චි සොමනසස්ත්‍යං සුඛා යා වෙදනා දට්ඨබ්බා. නත්‍ර භික්ඛවෙ, යඤ්චි දුක්ඛිත්‍යං යඤ්චි දෙමනසස්ත්‍යං දුක්ඛා යා වෙදනා දට්ඨබ්බා. නත්‍ර භික්ඛවෙ, යඤ්චි උපෙකනිත්‍යං අදුක්ඛමසුඛා යා වෙදනා දට්ඨබ්බා. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, ඉමානි පඤ්චත්‍යානි පඤ්ච හුදා තීනි භොතන්. තීනි හුදා පඤ්ච භොතනි පරියායෙතානි.

4. 4. 9

කපටියාපමසුත්තං

1723. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉත්‍යොති. කතමානි පඤ්ච: සුඛිත්‍යං සොමනසස්ත්‍යං දුක්ඛිත්‍යං දෙමනසස්ත්‍යං උපෙකනිත්‍යං. සුඛවෙදනීයං භික්ඛවෙ; එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති සුඛිත්‍යං. සො සුඛිතො ව සමානො සුඛිතොසමීති පජානාති. තසෙසව සුඛවෙදනීයස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං, සුඛවෙදනීයං එසසං පටිච්ච උපතතං සුඛිත්‍යං තං නිරුජ්ඣති. නං චූපසමමනීති¹ පජානාති. දුක්ඛවෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති දුක්ඛිත්‍යං. සො දුක්ඛිතො ව සමානො දුක්ඛිතොසමීති පජානාති. තසෙසව දුක්ඛවෙදනීයස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං දුක්ඛවෙදනීයං එසසං පටිච්ච උපතතං දුක්ඛිත්‍යං තං නිරුජ්ඣති. නං චූපසමමනීති පජානාති.

සොමනසස්වෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති සොමනසස්ත්‍යං. සො සුමනො ව සමානො සුමනොසමීති පජානාති. තසෙසව සොමනසස්වෙදනීයස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං සොමනසස්වෙදනීයං එසසං පටිච්ච උපතතං සොමනසස්ත්‍යං, නං නිරුජ්ඣති. නං චූපසමමනීති පජානාති. දෙමනසස්වෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති දෙමනසස්ත්‍යං. සො දුමමනො ව සමානො දුමමනොසමීති පජානාති. තසෙසව දෙමනසස්වෙදනීයස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං දෙමනසස්වෙදනීයං එසසං පටිච්ච උපතතං දෙමනසස්ත්‍යං, නං නිරුජ්ඣති. නං චූපසමමනීති පජානාති. උපෙකනිත්‍යං භික්ඛවෙ, එසසං පටිච්ච උපපජ්ඣති උපෙකනිත්‍යං. සො උපෙකනො ව සමානො උපෙකනොසමීති පජානාති. තසෙසව උපෙකනවෙදනීයස්ස එසසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං උපෙකනවෙදනීයං එසසං පටිච්ච උපතතං උපෙකනිත්‍යං, නං නිරුජ්ඣති. නං චූපසමමනීති පජානාති.

1. චූපසමනි - පා.

සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ, දීඤ්ඤා කට්ඨානං සංඛ්‍යාධර්මසමොධානා උපමා ජායති. තෙජො අභිනීඛිතනති. තෙසං යෙව කට්ඨානං නානාභාවා විනිකෙඛපා¹ යා තජ්ජා උපමා සා නිරුජ්ඣති. සා චූපසමෙති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සුඛවෙදනියං එසස්ස පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛිඤ්ඤියං. සො සුඛිතොව සමානො සුඛිතොසමීති පජානාති. තසෙව සුඛවෙදනියස්ස එසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං, සුඛවෙදනියං එසස්ස පටිච්ච උපපන්නං සුඛිඤ්ඤියං තං නිරුජ්ඣති, තං චූපසමෙතිති පජානාති. දුක්ඛවෙදනියං -පෙ- සොමනස්සවෙදනියං -පෙ- දෙමනස්සවෙදනියං -පෙ- උපෙඛාවෙදනියං භික්ඛවෙ, එසස්ස පටිච්ච උපපජ්ජති උපෙඛිඤ්ඤියං, සො උපෙඛකොව සමානො උපෙඛකොසමීති පජානාති. තසෙව උපෙඛාවෙදනියස්ස එසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං, උපෙඛාවෙදනියං එසස්ස පටිච්ච උපපන්නං උපෙඛිඤ්ඤියං. තං නිරුජ්ඣති, තං චූපසමෙතිති පජානාතිති.

4. 4. 10

උපපටිපාටිකසුක්තං

1724. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤියානි. කතමානි පඤ්ඤා: දුක්ඛිඤ්ඤියං දෙමනස්සිඤ්ඤියං සුඛිඤ්ඤියං සොමනස්සිඤ්ඤියං උපෙකඛිඤ්ඤියං. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අපමනෙස්ස ආතාපිනො පභිතනාස්ස විහරතො උපපජ්ජති දුක්ඛිඤ්ඤියං. සො එවං පජානාති: “උපපනං ඛො මෙ ඉදං දුක්ඛිඤ්ඤියං, තඤ්ඤො ඛො සනිමිත්තං සනිදනං සසඛිඛාරං සපච්චියං. තං වත? අනිමිත්තං අනිදනං අසඛිඛාරං අපච්චියං දුක්ඛිඤ්ඤියං උපපජ්ජස්සති”ති නෙතං යානං විජ්ජති සො දුක්ඛිඤ්ඤියඤ්ඤො පජානාති. දුක්ඛිඤ්ඤියනිරොධඤ්ඤො පජානාති. යඤ්ඤ චූපපනං දුක්ඛිඤ්ඤියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. තඤ්ඤො පජානාති. කඤ්ඤ චූපපනං දුක්ඛිඤ්ඤියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විචිච්චෙව කාමෙහි විචිච්ච අකුසලෙහි ධමෙහෙහි සවිතකකං සට්ඨාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසමපජ්ජ විහරති. එඤ්ඤ චූපපනං දුක්ඛිඤ්ඤියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං චූචනි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤස්සි දුක්ඛිඤ්ඤියස්ස නිරොධං තථනාය² විත්තං උපසංහරති.⁴

1. නානාභාවනිකෙඛපා - සා.
 2. තඤ්ඤො - මජ්ඣං, සා.
 3. තඤ්ඤාය - මජ්ඣං, සා.
 4. උපසංහාපි සී 1, 2.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අපමනාසස ආනාපිනො පභිතනනසස විහරනො උපපජ්ඨි දෙමනසස්සිද්ධියං. සො එවං පජානාති: “උපපනනං ඛො මෙ ඉදං දෙමනසස්සිද්ධියං. නඤ්ඤං ඛො සනිච්ඡිනං, සනිදනං සසඛ්ඛාරං සපපව්චියං. තං වත අනිච්ඡිනං අනිදනං අසඛ්ඛාරං අපපව්චියං දෙමනසස්සිද්ධියං උපපජ්ඨිසනි”ති නෙතං ධානං විජ්ජති. සො දෙමනසස්සිද්ධියඤ්ඤා පජානාති. දෙමනසස්සිද්ධියසමුදයඤ්ඤා පජානාති. දෙමනසස්සිද්ධියනිරෝධඤ්ඤා පජානාති. යත්ථ චූපපනනං දෙමනසස්සිද්ධියං අපරිපෙසසං නිරුජ්ඣති නඤ්ඤා පජානාති. කත්ථ චූපපනනං දෙමනසස්සිද්ධියං අපරිපෙසසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතකකච්චාරානං චූපපමා අජ්ඣානං සමපයාදනං වෙතසො එකොදිහාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිපං පිතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසමපජ්ඨ විහරති. එත්ථ චූපපනනං දෙමනසස්සිද්ධියං අපරිපෙසසං නිරුජ්ඣති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤාසි දෙමනසස්සිද්ධියසස නිරෝධං තථනාය විතනං උපසංහරති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අපමනාසස ආනාපිනො පභිතනනසස විහරනො උපපජ්ඨි සුච්ඡිද්ධියං. සො එවං පජානාති: “උපපනනං ඛො මෙ ඉදං සුච්ඡිද්ධියං. නඤ්ඤං ඛො සනිච්ඡිනං සනිදනං සසඛ්ඛාරං සපපව්චියං, තං වත අනිච්ඡිනං අනිදනං අසඛ්ඛාරං අපපව්චියං සුච්ඡිද්ධියං උපපජ්ඨිසනි”ති නෙතං ධානං විජ්ජති. සො සුච්ඡිද්ධියඤ්ඤා පජානාති, සුච්ඡිද්ධියසමුදයඤ්ඤා පජානාති, සුච්ඡිද්ධියනිරෝධඤ්ඤා පජානාති, යත්ථ චූපපනනං සුච්ඡිද්ධියං අපරිපෙසසං නිරුජ්ඣති නඤ්ඤා පජානාති. කත්ථ චූපපනනං සුච්ඡිද්ධියං අපරිපෙසසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිතියා ව විරාගා උපෙබ්බකො ව විහරති. සතො ව සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පට්ඨංවෙදෙති යං තං අරියා ආචිකඛනති උපෙබ්බකො සනිමා සුඛං විහාරිති නතියජ්ඣානං උපසමපජ්ඨ විහරති. එත්ථ චූපපනනං සුච්ඡිද්ධියං අපරිපෙසසං නිරුජ්ඣති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤාසි සුච්ඡිද්ධියසස නිරෝධං තථනාය විතනං උපසංහරති.

ඉධ පන භීකඛවෙ, භීකඛුනො අපමනස්ස ආතාපිනො පභිතත්තස්ස විහරතො උපපජ්ඣති සොමනස්සිත්ථියං. සො එවං පජානාති ‘උපතනං ඛො මෙ ඉදං සොමනස්සිත්ථියං. තඤ්ඤා සනිමිත්තං සනිදනං සසඤ්ඤාරං සපච්චයං. තං වත අනිමිත්තං අනිදනං අසඤ්ඤාරං අපච්චයං සොමනස්සිත්ථියං උපපජ්ඣස්සීති නෙතං යානං විජජති. ‘සො සොමනස්සිත්ථියඤ්ඤා පජානාති. සොමනස්සිත්ථියසමුදයඤ්ඤා පජානාති. සොමනස්සිත්ථියනිරොධඤ්ඤා පජානාති. යත්ථ වුප්පත්තො සොමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති, තඤ්ඤා පජානාති. කත්ථ වුප්පත්තො සොමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භීකඛවෙ, භීකඛු සුඛස්ස ච පභානා දුක්ඛස්ස ච පභානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්ථානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ වුප්පත්තො සොමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං වුවච්ඡි භීකඛවෙ, භීකඛු අඤ්ඤාසි සොමනස්සිත්ථියස්ස නිරොධං, තචන්තාය විත්තං උපසංහරති.

ඉධ පන භීකඛවෙ, භීකඛුනො අපමනස්ස ආතාපිනො පභිතත්තස්ස විහරතො උපපජ්ඣති උපෙකඛිත්ථියං. සො එවං පජානාති. ‘උපතනං ඛො මෙ ඉදං උපෙකඛිත්ථියං. තඤ්ඤා ඛො සනිමිත්තං සනිදනං සසඤ්ඤාරං සපච්චයං’ තං වත අනිමිත්තං අනිදනං අසඤ්ඤාරං අපච්චයං උපෙකඛිත්ථියං උපපජ්ඣස්සීති නෙතං යානං විජජති, සො උපෙකඛිත්ථියඤ්ඤා පජානාති, උපෙකඛිත්ථියසමුදයඤ්ඤා පජානාති, උපෙකඛිත්ථියනිරොධඤ්ඤා පජානාති. යත්ථ වුප්පත්තො උපෙකඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති තඤ්ඤා පජානාති. කත්ථ වුප්පත්තො උපෙකඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භීකඛවෙ, භීකඛු සඛ්ඛෙසා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමභිකකමෙ සඤ්ඤාවෙද්ධිතනිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ වුප්පත්තො උපෙකඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං වුවච්ඡි භීකඛවෙ, භීකඛු අඤ්ඤාසි උපෙකඛිත්ථියස්ස නිරොධං, තචන්තාය විත්තං උපසංහරති.

සුඛිත්ථියවග්ගො චතුසො.

තත්තුඤ්ඤා:

සුඤ්ඤාකං සොනො අරහං දුට්ඨෙ සමණ්ණාහමණා,
විහරෙඤ්ඤා තයො වුත්තා කට්ඨො උපච්චාපිකඤ්ඤා.

5. ජරාධර්මෝ

4. 5. 1

ජරාසුඤ්ඤා

1725. එකං සමයං හගවා සාවකපීයං විහරති පුබ්බාරාමේ මිඨාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා සායනකසමයං පටිසලානා වුට්ඨිතො පච්ඡාතපෙ¹ නිසිතො හොති පිට්ඨිං ඛතාපයමානො. අථ ඛො ආයඤ්ඤා ආනාදෙ යෙන හගවා තෙනුපසඛන්ති. උපසඛන්තිවා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා හගවන්තො ගඤ්ඤානි පාඤ්ඤා අනොමඤ්ඤානා හගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං හණ්ණං, අඛණ්ණං හණ්ණං, න වෙට්ඨන්ති² හණ්ණං, හගවන්තො නාව පරිසුද්ධො හොති ජරීවණ්ණො පරියොදනො. සිථිලානි ච ගඤ්ඤානි සඛන්තා³ වලීජාතානි.⁴ පුරතො පඤ්ඤායො ච කායො. දිඤ්ඤානි ච ඉන්ද්‍රියානං අඤ්ඤාථකං: වකුඤ්ඤාසං සොකිඤ්ඤාසං සාතිඤ්ඤාසං ජිනිඤ්ඤාසං කායිඤ්ඤාසංසානි.

එවං හෙතං ආනාදෙ, හොති ජරාධර්මො යොඛනඤ්ඤා. බ්‍රාහ්මිණිකා ආරොගො. මරණධර්මො ජීවිතෙ. න වෙච්චි තාව පරිසුද්ධො හොති ජරීවණ්ණො පරියොදනො. සිථිලානි ච හොතානි ගඤ්ඤානි සඛන්තා වලීජාතානි. පුරතො පඤ්ඤායො ච කායො. දිඤ්ඤානි ච ඉන්ද්‍රියානං අඤ්ඤාථකං: වකුඤ්ඤාසං සොකිඤ්ඤාසං සාතිඤ්ඤාසං ජිනිඤ්ඤාසං කායිඤ්ඤාසංසානි. ඉදමවොච හගවා. ඉදං වඤ්ඤා පුග්ගතො අථාපරං එතදවොච සඤ්ඤා:

ධිතං⁵ ජමේ ජරෙ අපඤ්ඤා පුබ්බණ්ණකරණී ජරෙ,
නාව මනොරමං බිඛො ජරාය අභිමඤ්ඤා.

යො⁶ ච වසසතං ජීවෙ සොපි මච්ඡපරායණො⁷
න කිඤ්ඤා පරිවණ්ණෙ සඛන්තොභිමඤ්ඤානි.

4. 5. 2

උණ්ණාහව්‍යාහමණසුඤ්ඤා

1726. අථ ඛො උණ්ණාහො ව්‍යාහමණො යෙන හගවා තෙනුපසඛන්ති. උපසඛන්තිවා හගවන්තා සඤ්ඤා සමමොදී. සමමොදනියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසිදී, එකමන්තං නිසිතො ඛො උණ්ණාහො ව්‍යාහමණො හගවන්තං එතදවොච: “පඤ්ඤාමානි හො ගොතම, ඉන්ද්‍රියානි නානාවිසයානි නානාගොචරානි න අඤ්ඤාමඤ්ඤාසං ගොචරවීසයං පච්චන්තොහන්ති. කතමානි පඤ්ඤා: වකුඤ්ඤාසං-පෙ- කායිඤ්ඤාසං. ඉමෙසං නු ඛො හො ගොතම, පඤ්ඤාහං ඉන්ද්‍රියානං නානාවිසයානං නානාගොචරානං න අඤ්ඤාමඤ්ඤාසං ගොචරවීසයං පච්චන්තොහන්තානං කිං පටිසරණං නො ච නෙසං ගොචරවීසයං පච්චන්තොහන්ති.

1. පච්ඡාතපෙ - සා.
 2. වෙට්ඨන්ති - මජ්. 2.
 3. සඛන්තා - සා. 1 සි 1, 2.
 4. වලීජාතානි - මජ්.
 5. ධිතං - මුඛ, ධිතං - සා.
 6. යොපි - සා.
 7. සංඤ්ඤා මච්ඡපරායණො - සා.

පඤ්චමානී බ්‍රාහ්මණ, ඉන්ද්‍රියානී නානාවිසයානී නානාගොවරානී න අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ගොවරවිසයං පව්චනුභොනාති. කතමානී පඤ්ඤා; වකඤ්ඤියං -පෙ- කායිඤ්ඤියං. ඉමෙසං ඛො බ්‍රාහ්මණ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං නානාවිසයානං නානාගොවරානං න අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ගොවරවිසයං පව්චනුභොනානානං මනො පට්ඨරණං. මනොව¹ තෙසං ගොවරවිසයං පව්චනුභොතීති. මනස්ස පන භො ගොතම කී පට්ඨරණතී? මනස්ස ඛො බ්‍රාහ්මණ, සති පට්ඨරණතී. සතියා පන භො ගොතම, කී පට්ඨරණතී? සතියා ඛො බ්‍රාහ්මණ, විමුක්ඛී පට්ඨරණතී. විමුක්ඛියා පන භො ගොතම කී පට්ඨරණතී? විමුක්ඛියා ඛො බ්‍රාහ්මණ, නිබ්බානං පට්ඨරණතී. නිබ්බානාස්ස පන භො ගොතම, කී පට්ඨරණතී? අව්චසරා බ්‍රාහ්මණ, පඤ්ඤා. නාසකඛී පඤ්ඤාස්ස පරියන්තං ගහෙකුං. නිබ්බානොගධං හි බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මවරියං චූක්ඛතී නිබ්බානපරායණං නිබ්බානපරියොසානතතී. අථ ඛො උණණොහො බ්‍රාහ්මණො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උච්චායාසනා භගවතං අභිවාදෙතො පදකණ්ණං කතො පකකමි.

අථ ඛො භගවා අචීරපකකන්තො උණණොහෙ බ්‍රාහ්මණෙ හිසඤ්ඤා ආමන්තෙයි; “සෙය්‍යාථාපි හිකඛවෙ, කුටාගාරෙ වා කුටාගාරසාලායං වා² පාචිතවාතපානා සුරියෙ උග්ගච්ඡන්තො වාතපානෙන රජමී පවිසිතො කථාස්ස පතිට්ඨිතාති. පච්ඡමාය භන්තෙ හිකඛයතඛී. එවමෙව ඛො හිකඛවෙ, උණණොහස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස තථාගතෙ සඤ්ඤා නිවිට්ඨා, මූලජාතා පතිට්ඨිතා දළහා අසංභාරියා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිණො වා කෙනචී වා ලොකස්මිං. ඉමමිහි වෙ හිකඛවෙ, සමයෙ උණණොහො බ්‍රාහ්මණො කාලං කරෙය්‍ය, නත්ථි තං සංයොජනං යෙන සංයොජනෙන සංයුක්තො උණණොහො බ්‍රාහ්මණො පුන ඉමං ලොකං ආගචෙජ්ජයාතී.

4. 5. 3

සාකෙතසුත්තං

1727. එකං සමයං භගවා සාකෙතෙ වීහරනී අක්ඛන්තවනෙ මීගදයෙ. තත්‍ර ඛො භගවා හිකඤ්ඤා ආමන්තෙයි. අපී නු ඛො හිකඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමම යානී පඤ්ඤාන්ද්‍රියානී තානී පඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණී භොනතී, යානී පඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණී තානී පඤ්ඤාන්ද්‍රියානී භොනතීති? භගවච්චුලකා නො භන්තො, ධම්මො -පෙ-

1. මනො ව - යා, සි 1.
 2. කුටාගාරං වා කුටාගාරසාලා වා උක්කරාය - සිඞු.

අඤ්චි භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමම යාති පඤ්චන්ද්‍රියානි තානි පඤ්ච බලානි භොතහි, යානි පඤ්ච බලානි තානි පඤ්චන්ද්‍රියානි භොතනි. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම යාති පඤ්චන්ද්‍රියානි තානි පඤ්ච බලානි භොතනි, යානි පඤ්ච බලානි තානි පඤ්චන්ද්‍රියානි භොතනි: යං භික්ඛවෙ, සඤ්චන්ද්‍රියං තං සඤ්චාබලං, යං සඤ්චාබලං තං සඤ්චන්ද්‍රියං. යං චිරිධින්ද්‍රියං තං චිරියබලං, යං චිරියබලං තං චිරිධින්ද්‍රියං, යං සතින්ද්‍රියං තං සතිබලං, යං සතිබලං තං සතින්ද්‍රියං. යං සමාධින්ද්‍රියං තං සමාධිබලං, යං සමාධිබලං තං සමාධින්ද්‍රියං. යං පඤ්ඤන්ද්‍රියං තං පඤ්ඤාබලං, යං පඤ්ඤාබලං තං පඤ්ඤන්ද්‍රියං.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ නදී පාචිනනිකා පාචිනපොඡා පාචින-පබ්භාරා, තස්සා අස්ස මජ්ඣෙ ඤීපො, අඤ්චි භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා එකො සොනොජෙව සඤ්චං ගවජනි. අඤ්චි පන භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා දෙව සොතානිකෙව. සඤ්චං ගවජනි. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා එකො සොනොජෙව සඤ්චං ගවජනි? යං භික්ඛවෙ, තස්ස ඤීපස්ස පුරස්මනො උදකං යඤ්ච පච්ඡමනො උදකං, අයං ඛො භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්ස නදියා එකො සොනොජෙව සඤ්චං ගවජනි. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා දෙව සොතානිකෙව සඤ්චං ගවජනි, යං භික්ඛවෙ, තස්ස ඤීපස්ස උත්තරනො උදකං යඤ්ච ඤ්ඤිණනො උදකං, අයං ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා දෙව සොතානිකෙව සඤ්චං ගවජනි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යං සඤ්චන්ද්‍රියං තං සඤ්චාබලං යං සඤ්චාබලං තං සඤ්චන්ද්‍රියං -පෙ- යං පඤ්ඤන්ද්‍රියං තං පඤ්ඤාබලං, යං පඤ්ඤාබලං තං පඤ්ඤන්ද්‍රියං. පඤ්ඤානං භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතා බහුලීකතතා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිච්ඡන්තං පඤ්ඤවිච්ඡන්තං දිට්ඨව ධිමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ඡ විහරතිනි.

4. 5. 4

පුබ්බකොට්ඨකසුත්තං

1728. එකං සමයං හගවා යාවජජීයං විහරති පුබ්බකොට්ඨකෙ. තත්‍ර ඛො හගවා ආයසමනං සාරිපුත්තං ආමනොගයි. සද්දහාසී¹ කං සාරිපුත්තං, සද්ධින්ද්‍රියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති, අමතපරායනං අමතපරියොසානං, චිරිධින්ද්‍රියං -පෙ- සතින්ද්‍රියං -පෙ- සමාධින්ද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤන්ද්‍රියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානනනි?

1. තස්සා මජ්ඣෙ - මජ්ඣං, භා.
 2. යඤ්ච - මජ්ඣං, සා.
 3. පුරිමනො - මජ්ඣං.
 4. සද්දහසි - මජ්ඣං, සා.

තධාහං එසු භනෙත, භගවතො සද්ධාය ගච්ඡාමි ‘‘සඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. යෙසං හි භනෙත, අඤ්ඤාතං අසස අදිට්ඨං¹ අවිදිතං අසච්ඡිකතං අඵසසිතං² පඤ්ඤාය, තෙ තසු පරෙසං සද්ධාය ගච්ඡෙය්‍යුං: සඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. යෙසං ඤා ඵතං භනෙත, ඤාතං දිට්ඨං විදිතං සච්ඡිකතං ඵසසිතං පඤ්ඤාය, නිකංඛිතා තෙ තසු නිබ්බිවිකිච්ඡා, සඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. මග්ගමි ඤා ඵතං භනෙත, ඤාතං දිට්ඨං විදිතං සච්ඡිකතං ඵසසිතං පඤ්ඤාය. නිකංඛිතාහං තසු නිබ්බිවිකිච්ඡො සඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං.’’

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, යෙසං භෙතං³ සාරිපුත්ත, අඤ්ඤාතං අසස අදිට්ඨං අවිදිතං අසච්ඡිකතං අඵසසිතං පඤ්ඤාය ඤෙ තසු පරෙසං සද්ධාය ගච්ඡෙය්‍යුං, සඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. යෙසං ඤා ඵතං සාරිපුත්ත, ඤාතං දිට්ඨං විදිතං සච්ඡිකතං ඵසසිතං පඤ්ඤාය නිකංඛිතා තෙ තසු නිබ්බිවිකිච්ඡා, සඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤියං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං.’’

1. අඤ්ඤාතං අදිට්ඨං - සනා.
 2. අඵසසිතං - පි 1, සනා.
 3. යෙසං ඤා ඵතං - සනා.

4. 5. 5

පුබ්බාරාමසුත්තං

1729. එකං සමයං භගවා සාවස්ථියං චිහරන්ති පුබ්බාරාමෙ මීගාරමාතුපාසාදෙ. නත්‍ර ඛො භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. භගවලුලුඋකා නො භනෙත්‍ය, ධම්මො -පෙ- එකස්ස ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියස්ස භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. කතමස්ස එකස්ස? පඤ්ඤින්ද්‍රියස්ස. පඤ්ඤවතො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස නදනවයා සද්ධා සණ්ඨාති. නදනවයං චරියං සණ්ඨාති. නදනවයා සති සණ්ඨාති. නදනවයො සමාධි සණ්ඨාති. ඉමස්ස ඛො භික්ඛවෙ, එකස්ස ඉන්ද්‍රියස්ස භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති.

4. 5. 6

දුතිය පුබ්බාරාමසුත්තං

1730. කතින්තං නු ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති? භගවලුලුඋකා නො භනෙත්‍ය, ධම්මො -පෙ- දවින්තං ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති. “ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං, බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමීති. කතමෙසං දවින්තං: අරියාය ව පඤ්ඤාය, අරියාය ව විමුක්ඛායා. යා භිස්ස භික්ඛවෙ, අරියා පඤ්ඤා නදස්ස පඤ්ඤින්ද්‍රියං, යා භිස්ස භික්ඛවෙ, අරියා විමුක්ඛි නදස්ස සමාධින්ද්‍රියං, ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, දවින්තං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති.

1. කතින්තං - සා,.

4. 5. 7

කතිය පුබ්බාරාමසුත්තං

1731. කතියානං නු ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලී-
 කතතො ඛිණ්ණසථො භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණ ජාති,
 වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති?
 හගවච්චුලකා නො හනො, ධම්මා -පෙ- වතුන්තං ඛො භික්ඛවෙ,
 ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණසථො භික්ඛු අඤ්ඤං
 බ්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං,
 නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. කතමෙසං වතුන්තං: වීරිධිත්‍රියස්ස
 සතිත්‍රියස්ස සමාධිත්‍රියස්ස පඤ්ඤිත්‍රියස්ස. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ,
 වතුන්තං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණසථො භික්ඛු
 අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං
 කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමීති”ති.

4. 5. 8

වතුසු පුබ්බාරාමසුත්තං

1732. කතියානං නු ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලී-
 කතතො ඛිණ්ණසථො භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණ ජාති,
 වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති?
 හගවච්චුලකා නො හනො, ධම්මා -පෙ- පඤ්ඤානං ඛො භික්ඛවෙ,
 ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණසථො භික්ඛු අඤ්ඤං
 බ්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං,
 නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. කතමෙසං පඤ්ඤානං: සධ්ධිත්‍රියස්ස
 වීරිධිත්‍රියස්ස සතිත්‍රියස්ස සමාධිත්‍රියස්ස පඤ්ඤිත්‍රියස්ස. ඉමෙසං
 ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඛිණ්ණ-
 සථො භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ඛිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං,
 කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමීති”ති.

4. 5. 9

පිණ්ණොලසුත්තං

1733. එකං සමයං හගවා කොසඬියං විහරති සොසිතාරාමෙ,
 තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමනා පිණ්ණොලභාරආලේන අඤ්ඤ
 බ්‍යාකතා හොති: “ඛිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං,
 නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. අථ ඛො සම්චහුලා භික්ඛු
 යෙන හගවා තෙනුපසංකමිංසු. උපසංකමිත්ථා හගවන්තං අභිවාදෙත්ථා
 එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තො ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං
 එතදවොචු: “ආයසමනා හනො පිණ්ණොලභාරආලේන අඤ්ඤ
 බ්‍යාකතා: “ඛිණ්ණ ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං
 ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. කීනනුඛො හනො, අස්ථසං සමපස්ස-
 මානෙන ආයසමනා පිණ්ණොලභාරආලේන අඤ්ඤ බ්‍යාකතා: “ඛිණ්ණ
 ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං. කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති
 පජානාමීති,

තිණණං ටො පන භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො පිණෙඤාලභාරදායෙත භික්ඛුනා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “විණා ජාතී, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛතොයාති පජානාමීති. කතමෙසං තිණණතො: සතින්ද්‍රියසස සමාධින්ද්‍රියසස පඤ්ඤින්ද්‍රියසස. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිණණතො ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලී-කතතො පිණෙඤාලභාරදායෙත භික්ඛුනා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “විණා ජාතී වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛතොයාති පජානාමී”ති. ඉමානි ච භික්ඛවෙ, තිණි ඉන්ද්‍රියානි කිමනොති: බයනොති. කිසස බයනොති: ජාතිජරාමරණසස. ජාතිජරාමරණං බයනං¹ ටො භික්ඛවෙ, සමපසමානෙන පිණෙඤාලභාරදායෙත භික්ඛුනා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “විණා ජාතී, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛතොයාති පජානාමී”ති.

4. 5. 10

ආපණසුතතං

1734. එතං සමයං හගවා අබෙගසු විහරති ආපණං නාම අභිගානං නිගමො. තත්‍ර ටො හගවා ආයඤ්ඤානං සාරිපුත්තං ආමනොතසී: “යො සො සාරිපුත්ත, අරියසාවකො තථාගතෙ එකන්තගතො,² අභියපසනොසු අපි නු සො³ තථාගතෙ වා තථාගත-සාසනෙ වා කච්චියාය වා විචිකිචෙජයාය වා”ති?

යො සො හනෙන, අරියසාවකො තථාගතෙ එකන්තගතො⁴ අභියපසනොසු න සො තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා කච්චියාය වා විචිකිචෙජයාය වා. සද්ධසස භී හනෙන, අරියසාවකසස එතං පාටිකඛිං: “යං ආරද්ධවිරියො විහරිසසති අකුසලානං ධමමානං පහානාය කුසලානං ධමමානං උපසම්පදය ථාමවා දඤ්ඤාපරසකමො අනිකචිත්තධුරො කුසලෙසු ධමමෙසු. යං භීසස හනෙන, විරියං තදසස විරිධින්ද්‍රියං. සද්ධසස භී හනෙන, අරියසාවකසස ආරද්ධවිරියසස එතං පාටිකඛිං: “යං සතිමා හවිසසති පරමෙන සතිනෙපසෙසන සමන්තාගතො විරකතමපී විරභාසිතමපී සරිතා අනුසසරිතා. යා භීසස හනෙන, සති, තදසස සතින්ද්‍රියං. සද්ධසස භී හනෙන, අරියසාවකසස ආරද්ධවිරියසස උපධිතසතිනො එතං පාටිකඛිං: “යං වොසසග්ගාරමමණං කරිතවා ලභිසසති සමාධිං ලභිසසති විතතෙසසකග්ගතං. යො භීසස හනෙන, සමාධි තදසස සමාධින්ද්‍රියං.

1. තිණණං - සා, සිඉ.
 2. බයනති - මජ්ඣං, සා, සිඉ.
 3. එකන්තගතො - සිඉ.
 4. න සො - මජ්ඣං, සා.

සද්ධස්ස හි භනොන, අරියසාවකස්ස ආරද්ධවිරියස්ස උපටධින-
 සනිතො සමාහිතවික්ඛාස්ස එනං පාවිකඛිං: “යං එවං ජානිස්සති
 අනමතග්ගො ඛො සංසාරො පුබ්බො කොචි න පඤ්ඤායති ද්විජ්ජා-
 නීවරණානං සත්තානං නණ්ඤාසංයොජනානං සන්ධාවනං සංසරනං
 අවිජ්ජායතෙව තමොකායස්ස¹ අසෙසවිරාගනිරොධො, සන්තමෙතං
 පදං, පඤ්ඤමෙතං පදං, යදිදං සබ්බසඤ්ඤාරසමථො සබ්බපධිපටී-
 නිස්සග්ගො නණ්ඤකම්මයො විරාගො නිරොධො ජිබ්බානං, යා හිස්ස
 භනොන, පඤ්ඤා නදස්ස පඤ්ඤදීඤ්ඤියං, ස ඛො සො² භනොන,
 අරියසාවකො එවං පදහිත්වා පදහිත්වා එවං සරිත්වා සරිත්වා එවං සමාද-
 හිත්වා සමාදහිත්වා එවං පජානිත්වා පජානිත්වා එවං අභිසද්දහති: “ඉමෙ
 ඛො නෙ ධම්මො යෙ’මෙ පුබ්බෙ සුතාව³ අභෙසුං, තෙ’දනාභං
 එතරහි කායෙන ව චුඤ්ඤිත්වා⁴ විහරාමි. පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ඣා⁵
 පස්සාමි⁶ති. යා හිස්ස භනොන, සද්ධා නදස්ස සද්ධිඤ්ඤියන්ති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, යො සො සාරිපුත්ත, අරියසාවකො
 ආරාගනෙ එකන්තගතො ද්විජ්ජපසනෙතො, න සො තථාගනෙ වා
 තථාගතසාසනෙ වා කචෙඛියා වා විචිකිලෙජ්ජායා වා. සද්ධස්ස හි
 සාරිපුත්ත, අරියසාවකස්ස එනං පාවිකඛිං: “යං ආරද්ධවිරියො
 විහරිස්සති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං
 උපසමපදාය ථාමවා දළභපරකකමො අනිඤ්ඤිතා ධුරො කුසලෙසු
 ධම්මෙසු, යං හිස්ස සාරිපුත්ත, විරියං, නදස්ස විරිධිඤ්ඤියං. සද්ධස්ස හි
 සාරිපුත්ත, අරියසාවකස්ස ආරද්ධවිරියස්ස එනං පාවිකඛිං -පෙ-
 යා හිස්ස සාරිපුත්ත, පඤ්ඤා නදස්ස පඤ්ඤදීඤ්ඤියං. ස ඛො සො
 සාරිපුත්ත, අරියසාවකො එවං පදහිත්වා පදහිත්වා එවං සරිත්වා සරිත්වා
 එවං සමාදහිත්වා සමාදහිත්වා එවං පජානිත්වා පජානිත්වා එවං
 අභිසද්දහති: “ඉමෙ ඛො නෙ ධම්මො යෙ’මෙ පුබ්බෙ සුතාව අභෙසුං
 තෙ’දනාභං⁷ එතරහි කායෙන ව චුඤ්ඤිත්වා විහරාමි පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ඣා
 පස්සාමි⁸ති. යා හිස්ස සාරිපුත්ත, සද්ධා නදස්ස සද්ධිඤ්ඤියන්ති.

ජරාවග්ගො පඤ්ඤවග්ගො.

කත්තුද්දනං:

ජරා උණ්ණාභග්ගාභමිග්ගො සාකෙතො පුබ්බකොට්ඨකො,
 පුබ්බාරාමමන වක්කාරි පිණ්ණාලො ආපඤ්ඤෙන වානි.’

1. තමොකායසාව - සිඵු, සි 2.
 2. සද්ධා සො - මජ්. 3.
 3. සුතවා - මජ්. 3.
 4. චුඤ්ඤිත්වා - සි 1, 2.
 5. අතිවිජ්ඣා - මජ්. 3.
 6. තෙතාභං - සා. 3.
 7. සද්ධතං - සා. 3.

6. සුකරබන්ධනෝ

4. 6. 1

සාලාසුතනං

1735. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු විහරති සාලායං¹ බ්‍රාහ්මණගාවෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොතසී -පෙ- යෙයාථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චී තිරච්ඡානගතා පාණා, සීහො තෙසං මීගරාජා² අභ්‍රමකඛායති; යදිදං ථාමෙන ජවෙන සුරියෙන³ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චී බොධිපක්ඛියා ධම්මා, පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අභ්‍රමකඛායති; යදිදං බොධාය.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ; බොධිපක්ඛියා ධම්මා? සද්ධිඤ්ඤියං භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛියො ධම්මො තං බොධාය සංවහන්ති. චිරිඤ්ඤියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො, තං බොධාය සංවහන්ති. සතිඤ්ඤියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො, තං බොධාය සංවහන්ති. සමාධිඤ්ඤියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො තං බොධාය සංවහන්ති. පඤ්ඤිඤ්ඤියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො. තං බොධාය සංවහන්ති. සෙයාථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චී තිරච්ඡානගතා පාණා, සීහො තෙසං මීගරාජා අභ්‍රමකඛායති, යදිදං ථාමෙන ජවෙන සුරියෙන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චී බොධිපක්ඛියා ධම්මා, පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අභ්‍රමකඛායති; යදිදං බොධායාති.

4. 6. 2

මලලකසුතනං

1736. එකං සමයං භගවා මලලකෙසු⁴ විහරති උරුවෙලකසං නාම මලලකානං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොතසී: යාව කීවඤ්ච භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අරියං ඤාණං⁵ නුප්පන්නං⁶ හොති නෙව තාව චතුත්තං ඉඤ්ඤියානං සඤ්ඤිති හොති, නෙව තාව චතුත්තං ඉඤ්ඤියානං අවධිසීති හොති, යතො ව ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අරියඤාණං උප්පන්නං හොති, අථ චතුත්තං ඉඤ්ඤියානං සඤ්ඤිති හොති, අථ චතුත්තං ඉඤ්ඤියානං අවධිසීති හොති.

1- කොසලායං - සතා.
 2. සීහො මීගරාජා තෙසං මජ්ඣං, සතා.
 3. සුරෙන - මජ්ඣං.
 4. මලලකෙසු - මජ්ඣං.
 5. අරියඤාණං - මජ්ඣං, සතා.
 6. න උප්පන්නං - මජ්ඣං, සතා.

සෙය්‍යාපාපි භික්ඛවෙ, යාවකීව්ඤ්ඤා කුටාගාරස්ස කුටං න උසස්සිතං හොති, නෙව තාව¹ ගොපානසීතං සණ්ඨිති හොති, නෙව තාව ගොපානසීතං අවට්ඨිති හොති. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ, කුටාගාරස්ස කුටං උසස්සිතං හොති, අප් ඛො ගොපානසීතං සණ්ඨිති හොති, අප් ඛො ගොපානසීතං අවට්ඨිති හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යාවකීව්ඤ්ඤා අරියසාවකස්ස අරියඤ්ඤාං න උප්පන්නං හොති, නෙව තාව චතුන්නං ඉන්ද්‍රියානං සණ්ඨිති හොති, නෙව තාව චතුන්නං ඉන්ද්‍රියානං අවට්ඨිති හොති, යතො ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අරියඤ්ඤාං උප්පන්නං හොති, අප් චතුන්නං ඉන්ද්‍රියානං සණ්ඨිති හොති, අප් චතුන්නං ඉන්ද්‍රියානං අවට්ඨිති හොති. කතමෙසං චතුන්නාං: සඤ්ඤියස්ස චිරිධිඤ්ඤියස්ස සතිඤ්ඤියස්ස සමාධිඤ්ඤියස්ස. පඤ්ඤවතො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස තදන්වයා සඤ්ඤා සණ්ඨාති, තදන්වයං චිරියං සණ්ඨාති, තදන්වයා සති සණ්ඨාති, තදන්වයො සමාධි සණ්ඨාතිති.

4. 6. 3

සෙබ්බුක්කං

1737. එකං සමයං හගවා කොසඬියං විහරති සොසිතාරාමෙ. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනොසී: අත්ථි නු ඛො භික්ඛවෙ,² පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙඛො³ භික්ඛු සෙබ්බුමියං ධීතො⁴ සෙඛොසමීති පජානෙය්‍ය, අසෙඛො භික්ඛු අසෙබ්බුමියං ධීතො අසෙඛොසමීති පජානෙය්‍යා'ති. හගවල්ලුඋකා නො හනෙත්‍ය, ධම්මො -ප- අත්ථි භික්ඛවෙ, පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුමියං ධීතො සෙඛොසමීති පජානෙය්‍ය, අසෙඛො භික්ඛු අසෙබ්බුමියං ධීතො අසෙඛොසමීති පජානෙය්‍ය. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො, යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුමියං ධීතො සෙඛොසමීති පජානාති? ඉධ භික්ඛවෙ, සෙඛො භික්ඛු ඉදං දුක්ඛනති යථාභුතං පජානාති, අයං දුක්ඛනමුදයොති යථාභුතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභුතං පජානාති අයං දුක්ඛනිරොධගාමීතිපට්ඨපදති යථාභුතං පජානාති. අයමිච්ච ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො, යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුමියං ධීතො සෙඛොසමීති පජානාති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, සෙඛො භික්ඛු ඉති පට්ඨසඤ්චිකකිති: අත්ථි නු ඛො ඉතො බහිඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා යො එවං භුතං තච්ඡං තථා⁵ ධම්මං දෙසෙති, යථා හගවා'ති. සො එවං පජානාති: නත්ථි ඉතො⁶ බහිඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා යො එවං භුතං තච්ඡං තථා ධම්මං දෙසෙති, යථා හගවා'ති. අයමිච්ච ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුමියං ධීතො සෙඛොසමීති පජානාති.

1. තාවඤ්ඤා - පි 1, 2.
 2. අත්ථි නු ඛො මෙ භික්ඛවෙ - පි 1 2.
 3. සෙඛො - ස්‍යා.
 4. සමීතො - ස්‍යා.
 5. තථං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 6. නත්ථි ඛො ඉතො - මජ්ඣං.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, සෙධො භික්ඛු පඤ්චිත්ථියානි පජානාති: සඤ්චිත්ථියං විරිඨිත්ථියං සතිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤිත්ථියං, යංගතිකානි යංපරමානි යංඛලානි¹ යංපරියොසානානි, නභෙව ඛො කායෙන චුඤ්චා² විහරති, පඤ්ඤය ච අනිච්ඡකි පසසති. අයච්චි ඛො භික්ඛවෙ: පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙධො භික්ඛු සෙඛභුමියං ධීතො සෙධොසමී³ති පජානාති.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො, යං පරියායං ආගමම අසෙධො භික්ඛු අසෙඛභුමියං ධීතො අසෙධොසමීති පජානාති? ඉධ භික්ඛවෙ, අසෙධො භික්ඛු පඤ්චිත්ථියානි පජානාති සඤ්චිත්ථියං -පෙ- පඤ්ඤිත්ථියං යංගතිකානි යංපරමානි යංඛලානි යංපරියොසානානි. කායෙන ච චුඤ්චා විහරති, පඤ්ඤය ච අනිච්ඡකි පසසති. අයච්චි ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම අසෙධො භික්ඛු අසෙඛභුමියං ධීතො අසෙධොසමීති පජානාති.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, අසෙධො භික්ඛු ඡ ඉත්ථියානි පජානාති. වකඤ්චිත්ථියං සොතිත්ථියං සානිත්ථියං ජීවහිත්ථියං කාධිත්ථියං මනිත්ථියං, ඉමානි ඡ⁴ ඉත්ථියානි සධෙඛන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං අපරිසෙසං නිරුඡ්ඤිනාති.⁴ අඤ්ඤානි ඡ⁶ ඉත්ථියානි න කුභිඤ්චි කිසමිඤ්චි⁶ උපපජ්ඣසකන්ති පජානාති. අයච්චි ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම අසෙධො භික්ඛු අසෙඛභුමියං ධීතො අසෙධොසමීති පජානාතිති.

4. 6. 4

පදසුත්තං

1738. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච ජඛගමානං පාඤ්ඤානං පදජානාති; සඤ්චානි තානි භක්චීපදෙ සමොධානං ගච්ඡන්ති, භක්චීපදං තෙසං අග්ගමකඛායති යදීදං මභනනකෙතන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච පදනි බොධාය සංවත්තන්ති; පඤ්ඤිත්ථියං පදං තෙසං අග්ගමකඛායති යදීදං බොධාය. කතමානි ච භික්ඛවෙ, පදනි බොධාය සංවත්තන්ති: සඤ්චිත්ථියං භික්ඛවෙ පදං, නං බොධාය සංවත්තති. විරිඨිත්ථියං පදං, නං බොධාය සංවත්තති. සතිත්ථියං පදං, නං බොධාය සංවත්තති. සමාධිත්ථියං පදං, නං බොධාය සංවත්තති. පඤ්ඤිත්ථියං පදං, නං බොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච ජඛගමානං පාඤ්ඤානං පදජානාති සඤ්චානි තානි භක්චීපදෙ සමොධානං ගච්ඡන්ති. භක්චීපදං තෙසං අග්ගමකඛායති. යදීදං මභනනකෙතන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච පදනි බොධාය සංවත්තන්ති. පඤ්ඤිත්ථියං පදං තෙසං අග්ගමකඛායති. යදීදං බොධායානි.

1. යමඵලානි - මජ්ඣ., ස්‍යා.
 2. ඵසිඤ්ඤා - සී 1, 2.
 3. ඉමානි ඛො ඡ - මජ්ඣ., ස්‍යා.
 4. නිරුඡ්ඤිනානි - මජ්ඣ., ස්‍යා.
 5. අඤ්ඤානි ච ඡ - මජ්ඣ., ස්‍යා.
 6. කිසමී - සී 1, 2.

4. 6. 5

සාරසුතතං

1739. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී සාරගන්ධා ලොභිත-
වන්තං තෙසං අග්ගමක්ඛායනී. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී
බොධිපක්ඛිකා ධම්මො පඤ්ඤිත්‍රියං තෙසං අග්ගමක්ඛායනී, යදිදං
බොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකා ධම්මො: සඤ්ඤිත්‍රියං
භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකො ධම්මො, තං බොධාය සංවහන්තී. විරිදිත්‍රියං
-පෙ- සතිත්‍රියං -පෙ- සමාධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං බොධිපක්ඛිකො
ධම්මො තං බොධාය සංවහන්තී. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී
සාරගන්ධා ලොභිතවන්තං තෙසං අග්ගමක්ඛායනී. එවමෙව ඛො
භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී බොධිපක්ඛිකා ධම්මො පඤ්ඤිත්‍රියං තෙසං
අග්ගමක්ඛායනී යදිදං බොධායානී.

4. 6. 6

පතිට්ඨිතසුතතං

1740. සාවන්ධියං:

එකධම්මෙ පතිට්ඨිතස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පඤ්ඤිත්‍රියානී
භාවිතානී භොනන් සුභාවිතානී. කතමස්මි. එකධම්මෙ: අසමාදෙ...
කතමො ව භික්ඛවෙ, අසමාදෙ. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු වීනං රක්ඛනී
ආසවෙසු ව සාසවෙසු ව ධම්මෙසු. තස්මි¹ වීනං රක්ඛනො ආසවෙසු ව
සාසවෙසු ව ධම්මෙසු සඤ්ඤිත්‍රියමි භාවනාපාරිපුරිං ගචන්තී. විරිදිත්‍රියමි
-පෙ- සතිත්‍රියමි -පෙ- සමාධිත්‍රියමි -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියමි
භාවනාපාරිපුරිං ගචන්තී. එවං ඛො² භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ පතිට්ඨිතස්ස
භික්ඛුනො පඤ්ඤිත්‍රියානී භාවිතානී භොනන් සුභාවිතානීති.

4. 6. 7

බ්‍රහ්මසුතතං

1741. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං හගවා උරුවෙලායං
විහරති නන්දා තෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිග්‍රොධෙ පයමාභිසම්බුද්ධො.
අථ ඛො හගවතො රහොගතස්ස පටිසලලීතස්ස එවං වෙතසො-
පරිචිතකෙසා උදපාදි: පඤ්ඤිත්‍රියානී. භාවිතානී බ්‍රහ්මිකතානී
අමනොගධානී භොනන් අමතපරායනානී අමතපරියොසානානී. කතමානී
පඤ්ඤි: සඤ්ඤිත්‍රියං භාවිතං බ්‍රහ්මිකතං අමනොගධං භොනී අමතපරායනං
අමතපරියොසානං. විරිදිත්‍රියං -පෙ- සතිත්‍රියං -පෙ- සමාධිත්‍රියං
-පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං භාවිතං බ්‍රහ්මිකතං අමනොගධං භොනී අමතපරායනං
අමතපරියොසානං. ඉමානී පඤ්ඤිත්‍රියානී භාවිතානී බ්‍රහ්මිකතානී
අමනොගධානී. භොනන් අමතපරායනානී අමතපරියොසානානී¹ති.

1. තස්ස - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. එවමෙ ඛො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

අථ ඛො චුභමා සහමපති හගවනො වෙනසා වෙනොපරිචිතකක-
 මඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤිතං වා බාහං
 පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙවං චුභමලොකො¹
 අනතරභිනො හගවනො පුරතො පාතුරහොසි. අථ ඛො චුභමා
 සහමපති එකංසං උත්තරාසඛං කරිකා යෙන හගවා තෙනඤ්ඤිං
 පණාමෙඤ්ඤා හගවනං එඤ්ඤෙවොච: එවමෙනං හගවා, එවමෙනං
 සුගත, පඤ්චිඤ්ඤානි භාවිතානි බහුලීකතානි අමනොගධානි හොනති,
 අමතපරායනානි අමතපරියොසානානි. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤිතං
 භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං හොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං
 -පෙ- පඤ්ඤිතං භාවිතං බහුලීකතං අමනොගධං හොති, අමත-
 පරායනං අමතපරියොසානං. ඉමානි පඤ්චිඤ්ඤානි භාවිතානි
 බහුලීකතානි අමනොගධානි හොනති අමතපරායනානි අමත-
 පරියොසානානි.²

භුකපුබ්බා'හං හනො, කසසපෙ සමමාසමබ්බෙඤ්ඤා චුභමවරියං
 අවරිං. තත්‍ර'පි මං එවං ජානහති: "සහකො භික්ඛු, සහකො
 භික්ඛු"ති. සො ඛො'හං හනො, ඉමෙසං පඤ්ඤිතං ඉඤ්ඤානං
 භාවිතතා බහුලීකතතා කාමෙසු කාමච්ඡදං විරාජෙඤ්ඤා කායසස
 හෙද පරමමරණා සුගතිං චුභමලොකං උප්පෙතො නත්‍ර'පි මං එවං
 ජානහති "චුභමා සහමපති චුභමා සහමපති"ති. එවමෙනං හගවා,
 එවමෙනං සුගත, අහමෙනං ජානාමි, අහමෙනං පසසාමි.⁴ යථා
 ඉමානි පඤ්චිඤ්ඤානි භාවිතානි බහුලීකතානි අමනොගධානි හොනති,
 අමතපරායනානි අමතපරියොසානානිති.

4. 6. 8

සුකරබ්බසුතං

1742. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ උචරති
 භිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ සුකරබ්බායං⁵. තත්‍ර ඛො හගවා ආයසෙත්තං සාරි-
 පුතං ආමනෙති: "කිත්තු ඛො සාරිපුත, අඤ්ඤා සමෙසසමානො
 ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං⁶
 පවනමානො පවනති"ති?" අනුත්තරං හි හනො, යොගකෙඛමං⁸
 සමෙසසමානො ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා
 පරමනිපච්චකාරං පවනමානො පවනතිති.

සාධු, සාධු, සාරිපුත, අනුත්තරං හි සාරිපුත, යොගකෙඛමං
 සමෙසසමානො ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා
 පරමනිපච්චකාරං පවනමානො පවනති. කතමො ව සාරිපුත,
 අනුත්තරො යොගකෙඛමො, යං සමෙසසමානො ඛිණාසවො භික්ඛු
 තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං පවනමානො
 පවනතිති. ඉධ හනො, ඛිණාසවො භික්ඛු සඤ්ඤිතං භාවෙති උපසමගාමිං
 සමෙධොධගාමිං, විරිඤ්ඤිතං -පෙ- සතිඤ්ඤිතං -පෙ- සමාධිඤ්ඤිතං -පෙ-

1. චුභමලොකො - සි 1, 2
 2. පරියොසානානිති - 1, 2.
 3. අවරිං පෙ තත්‍රපි - සි 1, 2.
 4. එකං සි 1, 2 පොභවකෙසු උනතා දීපසෙ.
 5. සුකරබ්බායං - ස්‍යා.
 6. නිපච්චකාරං - සිචු, සි 1, 2.
 7. පවනසමානො පවනෙති - සිචු, සි 1, 2.
 8. අනුත්තරං යොගකෙඛමං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

පඤ්ඤිඤ්ඤියං භාවෙති උපසමගාමීං සමොධගාමීං. අයං ඛො භනෙත, අනුක්තරො යොගකෙඛමො යං සමප්පසමානො ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති.

සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත, එයො හි සාරිපුත්ත, අනුක්තරො යොගකෙඛමො යං සමප්පසමානො ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං පවත්තමානො පවත්තනී. කතමො ච සාරිපුත්ත, පරමනිපච්චකාරො යං ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති. ඉධ භනෙත, ඛිණාසවො භික්ඛු සඤ්ඤි සගාරවො විහරති සප්පතිඤ්ඤො,¹ ධමමෙ සගාරවො විහරති සප්පතිඤ්ඤො. සඤ්ඤ සගාරවො විහරති සප්පතිඤ්ඤො. සිකඛාය සගාරවො විහරති සප්පතිඤ්ඤො. සමාධිසමී සගාරවො විහරති සප්පතිඤ්ඤො. අයං ඛො භනෙත, පරමනිපච්චකාරො යං ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති.

සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත, එයො හි සාරිපුත්ත පරමනිපච්චකාරො යං ඛිණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති.

4. 6. 9

උප්පාදසුත්තං

1743. සාවකීයං :

පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤියානි, භාවිතානි බහුලීකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජනති නාඤ්ඤිත්‍ර තථාගතස්ස පාත්‍රභාවා අරභතො සමමාසමුද්ධාස්ස. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤියං විරිඤ්ඤියං සඤ්ඤියං සමාධිඤ්ඤියං පඤ්ඤිඤ්ඤියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චඤ්ඤියානි භාවිතානි බහුලීකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජනති නාඤ්ඤිත්‍ර තථාගතස්ස පාත්‍රභාවා අරභතො සමමාසමුද්ධාස්සානි.

4. 6. 10

දුතිය උප්පාදසුත්තං

1744. සාවකීයං :

පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉඤ්ඤියානි භාවිතානි බහුලීකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජනති නාඤ්ඤිත්‍ර සුගතචිතයා. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤියං විරිඤ්ඤියං සඤ්ඤියං සමාධිඤ්ඤියං පඤ්ඤිඤ්ඤියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ' පඤ්චඤ්ඤියානි භාවිතානි බහුලීකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජනති නාඤ්ඤිත්‍ර සුගතචිතයානි.

සුක්ඛබ්බවග්ගො ඡට්ඨො.

කත්‍රාද්දනං:

සාලා මලලකං සෙඛො ච පදං සාරං පනිඤ්ඤිතං. බ්‍රහ්මා සුක්ඛබ්බඤ්ඤි උප්පාදෙ අපරෙ දුචෙති.

1. සප්පතිඤ්ඤො - සො.

7. සම්මෝචිතයෝග

4. 7. 1

සංයෝජනසුභතං

1745. සාවස්ථියං :

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලීකතානී සංයෝජනපභානාය¹ සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථියං -පෙ-පඤ්චිත්ථියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථියානී භාවිතානී බහුලීකතානී සංයෝජනපභානාය සංවත්තෙති.

4. 7. 2

අනුසයසුභතං

1746. පඤ්චමානී, භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලීකතානී අනුසයසම්මුඤ්ඤානාය සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථියං -පෙ-පඤ්චිත්ථියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථියානී භාවිතානී බහුලීකතානී අනුසයසම්මුඤ්ඤානාය සංවත්තෙති.

4. 7. 3

අද්ධානසුභතං

1747. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලීකතානී අද්ධානපරිඤ්ඤාය සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථියං -පෙ-පඤ්චිත්ථියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථියානී භාවිතානී බහුලීකතානී අද්ධානපරිඤ්ඤාය සංවත්තෙති.

4. 7. 4

ආසවකඛයසුභතං

1748. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලීකතානී ආසවානං ඛයාය සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථියං -පෙ-පඤ්චිත්ථියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථියානී භාවිතානී බහුලීකතානී ආසවානං ඛයාය සංවත්තෙති.

1. සංයෝජනානං පභානාය - සභා.

4. 7. 5

ඵලසුතං

1749. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සඤ්ඤානි -පෙ- පඤ්ඤානි. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ද්විතො ඵලානං අඤ්ඤානං ඵලං පාටිකඛො: දිට්ඨව ධමමෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා'ති.

4. 7. 6

දුතියඵලසුතං

1750. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී පඤ්ඤා: සඤ්ඤානි -පෙ- පඤ්ඤානි. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො සත්ඵලා සත්ඤා ආනිසංසා පාටිකඛො. කතමෙ සත්ඵලා සත්ඤා ආනිසංසා: දිට්ඨව ධමමෙ පටිගච්චි අඤ්ඤා ආරාධෙති, නො වෙ දිට්ඨව ධමමෙ පටිගච්චි අඤ්ඤා ආරාධෙති, අඵ මරණකාලෙ අඤ්ඤා ආරාධෙති. නො වෙ දිට්ඨව ධමමෙ පටිගච්චි අඤ්ඤා ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤා ආරාධෙති, අඵ පඤ්ඤානං ඔරමකාගීයානං සංයොජනානං පරිකඛයා අනතරාපරිනිබ්බාසී හොති, උපහච්චපරිනිබ්බාසී හොති. අසඛිබ්බාර- පරිනිබ්බාසී හොති, සසඛිබ්බාරපරිනිබ්බාසී හොති, උද්ධංසොතො අකතිට්ඨගාමී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලීකතතො ඉමෙ සත්ඵලා සත්ඤානිසංසා පාටිකඛොති.

4. 7. 7

රුක්ඛසුතං

1751. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි ජමුද්දිපකා රුක්ඛා, ජමුද්දි තෙසං අග්ගමකඛායති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි ඛොධිපකඛායති ධමමො, පඤ්ඤානි. තෙසං අග්ගමකඛායති: යදිදං ඛොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ඛොධිපකඛායති ධමමො: සඤ්ඤානි භික්ඛවෙ, ඛොධිපකඛායති ධමමො. නං ඛොධාය සංවතනති. විරිදිනි. -පෙ- සතිනි. -පෙ- සමාධිනි. -පෙ- පඤ්ඤානි ඛොධිපකඛායති ධමමො. නං ඛොධාය සංවතනති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි ජමුද්දිපකා රුක්ඛා, ජමුද්දි තෙසං අග්ගමකඛායති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි ඛොධිපකඛායති ධමමො, පඤ්ඤානි තෙසං අග්ගමකඛායති යදිදං ඛොධායති.

1. පටිකඛ - මජ්ඣ, සා, පටිකඛ - සීඉ, සී 1, 2.
2. පරිකඛයාය - සීඉ, සී 1, 2, සා.

4. 7. 8

දුතිය රුක්ඛසුත්තං

1752. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච දෙවානං තාවතීංසානං රුක්ඛා, පාරිච්ඡත්තකො තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති: යදිදං ඛොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො: සද්ධිඤ්ඤියං භික්ඛවෙ, ඛොධිපක්ඛිකොධම්මො. තං ඛොධාය සංවත්තති -පෙ- පඤ්ඤිඤ්ඤියං ඛොධිපක්ඛිකො ධම්මො, තං ඛොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච දෙවානං තාවතීංසානං රුක්ඛා, පාරිච්ඡත්තකො තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො. පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං ඛොධායාති.

4. 7. 9

තතිය රුක්ඛසුත්තං

1753. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච අසුරානං රුක්ඛා, විත්තපාටලී තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො, පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං ඛොධාය, කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො: සද්ධිඤ්ඤියං භික්ඛවෙ, ඛොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං ඛොධාය සංවත්තති. -පෙ- පඤ්ඤිඤ්ඤියං ඛොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං ඛොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච අසුරානං රුක්ඛා, විත්තපාටලී තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති, යදිදං ඛොධායාති.

4. 7. 10

චතුස්ථ රුක්ඛසුත්තං

1754. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච සුපණ්ණානං රුක්ඛා, කොටසිඛෙලී¹ තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො, පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති; යදිදං ඛොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො: සද්ධිඤ්ඤියං භික්ඛවෙ, ඛොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං ඛොධාය සංවත්තති -පෙ- පඤ්ඤිඤ්ඤියං ඛොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං ඛොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච සුපණ්ණානං රුක්ඛා, කුටසිඛෙලී තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ච ඛොධිපක්ඛිකා ධම්මො පඤ්ඤිඤ්ඤියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං ඛොධායාති.

සමෙඛොධිවග්ගො සත්තමො.

කමුඤ්ඤානං :

සංයොජනං අනුසයං අධානං ආසවකියං,
 ලො එලා චතුරො රුක්ඛා වග්ගො තෙන පවුලිතීති.

1. කුටසිඛෙලී - සීල, මෙස.

8. ගඩගාපෙය්‍යාලො

4. 8. 1-12

පාචීනනිනාදිසුතතානි

1755-1766. සෙය්‍යරාපි හිකඛවෙ, ගඩගානදී පාචීනනිනා පාචීනපොණා පාචීනපඛාරා -පෙ- නිබ්බානපඛාරොති.

(ඉන්ද්‍රියසංයුතසංග්‍රහ ගඩගාපෙය්‍යාලො චිවෙකනිසස්සිතාදිවසෙන චිකාරෙතඛෙඛො)

ගඩගාපෙය්‍යාලි සි.

තමුඤ්ජන:

ඡ පාචීනතො නිනාය ඡ ච නිනාය සමුඤ්ජනො,
ඵතෙ දෙඛ ආදස භොතති චග්ගො තෙන පට්ඨවුතිති.

9. අපපමාදවග්ගො

4. 9. 1-10

තථාගතාදි සුතතානි

1767-1776. යාවතා හිකඛවෙ, සන්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා බහුසද වා -පෙ- බහුලීකරොතිති.

(අපමාදවග්ගො චිවෙකනිසස්සිතාදිවසෙන චිකාරෙතඛෙඛො.)

අපපමාදවග්ගො නවමො.

තමුඤ්ජන:

තථාගතං පදං කුචං මූලං සාරඤ්ච වස්සිකං,
රාජා චන්දිමසුරියා ච චිකොන දසමං පදංතති.

10. බලකරණීයවග්ගො

4. 10. 1-12

බලාදි සුතතානි

1777-1788. සෙය්‍යරාපි හිකඛවෙ, යෙ කෙචි බලකරණීයා කචෙත්තා කඛිරතති -පෙ- බහුලීකරොතිති.

(බලකරණීයවග්ගො චිවෙකනිසස්සිතාදිවසෙන චිකාරෙතඛෙඛො.)

බලකරණීයවග්ගො දසමො.

තමුඤ්ජන:

බලං බිජඤ්ච නාගො ච රුසඛං කුලෙහන සුකිනා,
ආකාසෙන ච දෙඛ මෙසා නාචා ආගන්තුකා නදීති.

11. එසනාවගො

4. 11. 1-40

එසනාදි සුතතානි

1789-1828. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: -පෙ- භාවෙඤ ඛිංකි.

(එසනාවගො ව විවෙකනිසසිතාදිවසෙන විඤ්ඤාපරෙතබ්බො.)

එසනාවගො එකාදසමො.

කත්තුද්දනා:

එසනා විධා ආසවො භවො දුක්ඛතා ව තිසෙසා, බ්‍රහ්ම චරණානි නිසො ව වෙදනා නිසොති වාති.

12. ඔසවගො

4. 12. 1-40

ඔසාදි සුතතානි

1829-1868. වන්නාරො මෙ භික්ඛවෙ, ඔසා කතමෙ වන්නාරො: -පෙ- භාවෙතබ්බාති.

(ඔසවගොපි විවෙකනිසසිතාදිවසෙන විඤ්ඤාපරෙතබ්බො.)

ඔසවගො ආදසමො.

කත්තුද්දනා:

ඔසො යොගො උපාදනං ගජො අනුසයෙන ව, කාමගුණා නිවරණා ඛිංකි ඔරුඤ්ඤානිසාති.

13. පුනගඛිගාපෙය්‍යාලො

4. 13. 1-36

පාවිනනිනාදි සුතතානි

1869-1904. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛිගානදි -පෙ- නිඛින පඛිගාරොති.

(ඉද්දියසංසුතකසස පුනගඛිගාපෙය්‍යාලවගො රාගවිනයාදිවසෙන අමනොගධාදිවසෙන නිඛිනනිනාදිවසෙන ව විඤ්ඤාපරෙතබ්බො. එකෙකසමි තයො තයො කඤ්ඤා ජන්ඤාසති සුතතනා වෙදිතබ්බො.)

පුනගඛිගාපෙය්‍යාලි.

කත්තුද්දනා:

ඡ පාවිනතො නිතත ඡ ව නිතතා සමුද්දනො, එතෙ දෙච ආදස භොතති වගො තෙන පට්ඨනිති.

14. පුනර්ජායමාදවගො

4. 14. 1-30

තරාගතාදි සුත්තානි

1905-1934. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්ථා අපද වා -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(යථා පුනර්ජායමාදවගො විජාරෙතඛෙඛා නිංසති සුත්තනා වෙදිතඛො.)

පුනර්ජායමාදවගො වුද්ධසමො.

තප්පදානං:

තරාගතං පදං කුටං මුලං සාරඤ්චි වස්සිකං,
රාජා වජ්ඣමසුරියා ව විජෙත දසමං පදනති.

15. පුනර්ඛරණියවගො

4. 15. 1-36

බලාදි සුත්තානි

1935-1970. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි බලකරණියා කම්මනා -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(පුනර්ජායමාදවගො විජාරෙතඛෙඛා ජක්ඛංසති සුත්තනා වෙදිතඛො.)

පුනර්ඛරණියවගො පණ්ණරසමො.

තප්පදානං:

බලං ඛිජඤ්චි නාගො ව රුක්ඛං කුලෙහන සුකිනං,
ආකාසෙන ව දෙච්චි මෙසා නාවා ආගන්තුකා නදිති.

16. පුනර්ඵසනාවගො

4. 16. 1-120

ඵසනාදි සුත්තානි

1971-2090. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ ඵසනා -පෙ- භාවෙ-කඛොති.

(පුනර්ජායමාදවගො ව අභිඤ්ඤාදිවසෙන ව විජාරෙතඛෙඛා විසතිසනං සුත්තනා වෙදිතඛො.)

පුනර්ඵසනාවගො සොළසමො.

තප්පදානං:

ඵසනා විධා ආසවො භවො දුක්ඛතා ව තිසෙසා,
බලං මලඤ්චි නිසො ව වෙදනා තණ්හාභි වාති

17. පුනම්සවගො

4. 17. 1-119

ඔසාදි සුත්තානි

2091-2209. වක්කාමරා'මෙ භික්ඛවෙ, ඔසා -පෙ- භාවෙතබ්බානීති.

4. 17. 120

උද්ධමහාගියසුත්තං

2210. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උද්ධමහාගියානි සංයොජනානි කතමානි පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධවං අවිජ්ජා. ඉමානි ඔවා භික්ඛවෙ, පඤ්චුද්ධමහාගියානි සංයොජනානි, ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, පඤ්චනනං උද්ධමහාගියානං සංයොජනානං පභානාය පඤ්චිජ්ජියානි භාවෙතබ්බානි. කතමානි පඤ්ච: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්චිජ්ජියං භාවෙති නිබ්බානන්තං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපබ්බාරං -පෙ- පඤ්චිජ්ජියං භාවෙති නිබ්බානන්තං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපබ්බාරං. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, පඤ්චනනං උද්ධමහාගියානං සංයොජනානං පභානාය ඉමානි පඤ්චිජ්ජියානි භාවෙතබ්බානීති.

(එක ව චුක්ඛනසෙන අභිඤ්ඤාදි වසෙන ව චිත්තාරනෙතන වීසංසනං සුක්ඛන්තං වෙදිතබ්බං.)

පුනම්සවගො සත්තරසමො.

තත්ථඥානං :

ඔසො යොගො උපාදනං ගජො අනුසයෙන ව, කාමගුණා නීවරණා බ්බංඛා ඔරුද්ධමහාගියානි.

ඉතිජ්ජියසංසුත්තං සමන්තං.

තත්ථවගුඥානං:

සුද්ධකම්මුද්ධතර ඡළිජ්ජියා සුඛිජ්ජියා ජරාවග්ගෙහි පඤ්ච සුකරබත සමෙධාධයොගධ්මාසමාදබ්බකරණියෙසනොසා පුනම්සවගොපෙයාල ආදීභිපි පඤ්චි වග්ගා සත්තරස හොඤ්ඤිති.

5. සමමපපධාන සංයුතතං

1. ගඛනාපෙසකාලො

5. 1. 1

පාවිනනිනනසුතතං

2211. සාවසීයං:

වක්කාරො'මෙ භික්ඛවෙ, සමමපපධානා. කතමෙ වක්කාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පනනානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පනනානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. අනුප්පනනානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පනනානං කුසලානං ධම්මානං ධීනියා අසමෙච්චාසාය භියොහාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිච්ඡරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වක්කාරො සමමපපධානාති.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛනා නදී පාවිනනිනනා පාවිනපොණා පාවිනපඛ්ඛාරො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු වක්කාරො සමමපපධානෙ භාවෙතොනා වක්කාරො සමමපපධානෙ බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිනෙහා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඛ්ඛාරො. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු වක්කාරො සමමපපධානෙ භාවෙතොනා වක්කාරො සමමපපධානෙ බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිනෙහා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඛ්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පනනානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පනනානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. අනුප්පනනානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පනනානං කුසලානං ධම්මානං ධීනියා අසමෙච්චාසාය භියොහාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිච්ඡරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්කං පග්ගණ්ණාති පදහති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු වක්කාරො සමමපපධානෙ භාවෙතොනා වක්කාරො සමමපපධානෙ බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිනෙහා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඛ්ඛාරොති.

5. 1. 2-48

දුතියපාවිනනීනනාදි සුත්තනනී

2212-2258. වනනාරොමෙ භික්ඛවෙ, සමමසසධානා, කතමෙ වනනාරො -පෙ- නීබ්බානපබ්බාරොනී.

(පුත්තනායෙන විජාරෙතබ්බො.)

ගබ්ගාපෙයාඤාලො පඨමො.

තමුද්දනා:

ඡ පාවිනනා නිත්තා ඡ ච නිත්තා සමුද්දනො, එතෙ දෙච ආදස භොනති වග්ගො තෙන පට්ඨව්වතීති.

2. අපමාදවග්ගො

5. 2. 1-40

තථාගතාදි සුත්තනනී

2259-2298. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා බහුසද වා -පෙ- බහුලීකරොනීති.

(යථාච්ඡාන්තනායෙන විජාරෙතබ්බො.)

අපමාදවග්ගො දුතියො.

තමුද්දනා:

තථාගතං පදං කුචං මූලං සාමරන වසස්සිකං, රාජා වජ්ඣමඤ්චියා ච වග්ගො දසමං පදංගති.

3. බලකරණීයවග්‍යො

5. 3. 1-48

බලාදි සුඤ්ඤානි

2299-2346. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කලිනනා කසිරන්ඤී, සබ්බෙ නෙ පඨවිං නිඤ්ඤාය පඨවියං පතිට්ඨාය එවමෙනෙ බලකරණීයා කලිනනා කසිරන්ඤී. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිඤ්ඤාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්හාරො සලිප්පධානෙ භාවෙති, වන්හාරො සලිප්පධානෙ බහුලීකරොති. ඤ ඵඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිඤ්ඤාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්හාරො සලිප්පධානෙ භාවෙති, වන්හාරො සලිප්පධානෙ බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පත්තානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ණානි පදහති. උප්පත්තානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය -පෙ- අනුප්පත්තානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය -පෙ- උප්පත්තානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමමාසාය භිය්‍යාභාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ණානි පදහති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිඤ්ඤාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්හාරො සලිප්පධානෙ භාවෙති, වන්හාරො සලිප්පධානෙ බහුලීකරොතිති -පෙ- බහුලීකරොතිති.

(එවං අධ්‍යායාදි සුඤ්ඤානා විඤ්ඤානවිඤ්ඤානං.)

බලකරණීයවග්‍යො තතියො.

තත්‍රාද්දනං:

බලං බිජ්ඣානානං ව රුක්ඛං කුමභන සුක්ඛං,
ආකාසෙන ව දෙව මෙසා නාවා ආගන්තුකා නදීති.

4. එසනාවග්‍යො

5. 4. 1 - 160

එසනාදි සුඤ්ඤානි

2347 - 2506. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා කනමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිඤ්ඤානං එසනානං අභිඤ්ඤාය වන්හාරො සලිප්පධානා භවෙත්ඛො. කතමෙ වතතාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පත්තානං-පෙ-උප්පත්තානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමමාසාය භිය්‍යාභාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විතං පග්ගණ්ණානි පදහති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිඤ්ඤානං එසනානං අභිඤ්ඤාය ඉමෙ වන්හාරො සලිප්පධානා භාවෙත්ඛොති -පෙ- භාවෙත්ඛොති.

(එවං අභිඤ්ඤාය පරිඤ්ඤාය පරික්ඛයාය පභානායානි ච එකෙකස්මිං
සොළස සොළස කඤ්ච එකසතසට්ඨි සුක්ඛන්තා වීඤ්චා රොතබ්බා.)

එසනාවග්ගො චතුසො.

තමුද්දන්තං:

එසනා විධා ආසවො හවො දුක්ඛතා ච නිප්පො
බ්ලං මලඤ්ච නීසො ච වෙදනා තණ්හාහි වානි.

5. ඔසවග්ගො

5. 5. 1 - 159

ඔසාදිසුක්ඛතානි

2507 - 2665. වන්තාරොමෙ භික්ඛවෙ. ඔසා-පෙ-භාවෙතබ්බානි.
(වීඤ්චා රොතබ්බා)

5. 5. 160

උඤ්චොගීයසුක්ඛතං

2666. පඤ්චමානි, භික්ඛවෙ, උඤ්චොගීයානි සංයොජනානි.
කතමානි පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උඤ්චං අවිජ්ජා.
ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුඤ්චොගීයානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො
භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උඤ්චොගීයානං සංයොජනානං පභානාය වන්තාරො
සමමප්පධානා භාවෙතබ්බා. කතමෙ වන්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
අනුප්පන්තානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ජන්දං
ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හානි පදහති. උප්පන්තානං
පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ජන්දං ජනෙති වායමති වීරියං
ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හානි පදහති. අනුප්පන්තානං කුසලානං ධම්මානං
උප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හානි පදහති.
උප්පන්තානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමමාසාය භීයොහාවාය
වෙපුලාය භාවනාය පාරිපුරියා ජන්දං ජනෙති වායමති වීරියං
ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හානි පදහති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං
උඤ්චොගීයානං සංයොජනානං පභානාය ඉමෙ වන්තාරො සමමප්පධානා
භාවෙතබ්බානි.

(වුක්ඛනගෙතෙව එකසතසට්ඨිසුක්ඛන්තා වීඤ්චා රොතබ්බා)

ඔසවග්ගො පඤ්චමො.

තමුද්දන්තං:

ඔසො යොගො උපාදනං ගජො අනුසයෙන ච
කාමගුණා නීවරණා බන්ධා ඔරුඤ්චොගීයානි.

සමමප්පධානසංස්ථානං සමන්තං.

තමු වග්ගද්දන්තං:

ගඛයාපෙය්‍යාලොප්පමාදෙ බලකරණීයෙසනා
ඔඤ්ඤානි පඤ්චවග්ගො සමමප්පධානසංස්ථානෙති.

6. බලසංයුතතං

1: ගඛගාපෙය්‍යාලවග්ගො

6. 1. 1 - 12

පාච්ඡන්තිනාදි සුත්තානි

2667 - 2678. සාවකටීයං:

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, බලානී, කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධාබලං විරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා බලානී. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගඛගා නදී පාච්ඡන්තිනා පාච්ඡනපොණා පාච්ඡනපඛ්‍යාරා එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඤ්ඤා බලානී භාවෙතො පඤ්ඤා බලානී බහුලීකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඛ්‍යාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඤ්ඤා බලානී භාවෙතො පඤ්ඤා බලානී බහුලීකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඛ්‍යාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාබලං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. විරියබලං -පෙ- සතිබලං-පෙ- සමාධිබලං -පෙ- පඤ්ඤාබලං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඤ්ඤා බලානී භාවෙතො පඤ්ඤා බලානී බහුලීකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඛ්‍යාරොති -පෙ- නිබ්බානපඛ්‍යාරොති.

ගඛගාපෙය්‍යාලවග්ගො පඨමො.

කත්‍රුද්දනං:

ඡ පාච්ඡනො නිනගා ඡ ච නිනනා සමුද්දනො
එතෙ ඡෙච දොදස හොතති වග්ගො තෙන පච්චවතීති.

2. අප්පමාදවග්ගො

6. 2. 1 - 10

කථාගතාදි සුත්තානි

2679 - 2688. යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපද වා දීපද වා -පෙ- බහුලීකරොතීති.

(විචෙකනිස්සිතාදිවසෙන විඤ්ඤාපරනබ්බානි.)

අප්පමාදවග්ගො දුතියො.

කත්‍රුද්දනං:

කථාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වසස්සිකං,
රාජා වඤ්ඤිම සුරියා ච වඤ්ඤන දසමං පදනති.

3. බලකරණීයවග්‍යෝ

6. 3. 1 - 12

බලාදීසුතතානි

2689 - 2700. සෙයාරාපි හිසබවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කච්චනා-පෙ-බඳුලීකරොතීති.

(වුතනනෙයන විජාරෙතබ්බානි.)

බලකරණීයවග්‍යෝ තතියො.

තත්‍රඥනා:

බලං බීජඤ්ච නාගො ව රුතඛං කුලෙහන සුකිනං ආකාසෙන ච දෙච මෙඝා නාවා ආගනතුකා නදීති.

4. එසනාවග්‍යෝ

6. 4. 1 - 40

එසනාදී සුතතානි

2701 - 2740. තියෙසා ඉමා හිසබවෙ, එසනා. කතමා තියෙසා: -පෙ-භාවෙතබ්බානීති.

(විජාරෙතබ්බානි.)

එසනාවග්‍යෝ වතුසො.

තත්‍රඥනා:

එසනා විධා ආසවො හවො දුසබ්බා ව තියෙසා බ්ලං මලඤ්ච නියො ව වෙදනා තණ්හාහි වාති.

5. ඔසාවග්‍යෝ

6. 5. 1 - 39

ඔසාදී සුතතානි

2741 - 2779 වනාරොමෙ හිසබවෙ, ඔසා. කතමෙ වනාරො: -පෙ-භාවෙතබ්බානීති.

6. 5. 40

උදාමහාගියසුත්තං

2780. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, උදාමහාගියානී සංයොජනානී. කතමානී පඤ්ඤා: රුපරාගො අරුපරාගො මානො උද්ධිච්චං අවිජ්ජා. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුද්ධිමහාගියානී සංයොජනානී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය පඤ්ඤා ඛලානී භාවෙනඛබානී. කතමානී පඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාඛලං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං චොසසග්ගපරිඤ්ඤාමී. විරියඛලං --පෙ-- සන්ඛලං --පෙ-- සමාධිඛලං --පෙ-- පඤ්ඤාඛලං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං චොසසග්ගපරිඤ්ඤාමී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය ඉමානී පඤ්ඤා ඛලානී භාවෙනඛබානීති.

ඔසවගෙගා පඤ්ඤවමො.

කත්‍රුද්දනං:

ඔසො යොගො උපාදනං ගජේං අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නීවරණා ඛජා ඔරුද්ධිමහාගියානී.

6. සුනගඛගාපෙය්‍යාලො

6. 6. 1 - 36

පාවිනනිනනාදි සුත්තානි

2781 - 2816. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගඛගා නදී පාවිනනිනනා --පෙ-- නිබ්බානපඛ්‍යාලොරාති.

(රාගචිතයපරියොසානාදිවසෙන අමනොගධාදිවසෙන නිබ්බාන-
නිනනාදිවසෙන වාති එකෙකසමී තයො තයො කජා ජත්තංස
සුත්තනායා විජාරෙතඛබා.)

සුනගඛගාපෙය්‍යාලි.

කත්‍රුද්දනං:

ජ පාවිනනො නිනනා ජ ව නිනනා සමුද්ගතො,
එතෙ දෙඛ ද්‍රොදස භොහානී වග්ගො තෙන පදිච්චති.

7. පුනර්ජයමාදවගො

6. 7. 1 - 30

තරාගතාදි පුනතානි

2817 - 2846. යාවතා භික්ඛවෙ, සභතා අපද වා -පෙ- බහුලී කරොතිති.

(වුත්තනගෙන තිංස පුත්තනතා විජාරෙතබ්බා)

පුනර්ජයමාදවගො සත්තමො.

තත්තුද්දනං:

තරාගතං පදං කුටං මුලං සාරෙන වසසීකං,
රාජා වජ්ජිමසුරියා ච විජෙන දසමං පදනති.

8. පුනර්ලකරණියවගො

6. 8. 1 - 36

බලාදි පුනතානි

2847 - 2882. සෙය්ගරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි බලකරණියා කළුනතා -පෙ- බහුලීකරොති ති.

(ජක්ඛිංස පුත්තනතා විජාරෙතබ්බා)

පුනර්ලකරණියවගො අධ්ධමො.

තත්තුද්දනං:

බලං බිජ්ඤච නාගො ච රුක්ඛං කුලෙහන පුකිතං,
ආකාසෙන ච දො මෙසා නාචා ආගඤ්ඤකා නදීති.

9. පුනර්ඵසනාවගො

6. 9. 1 - 120

ඵසනාදි පුනතානි

2883 - 3002. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, ඵසනා. කතමා තිසෙසා: -පෙ-භාවෙතබ්බාතිති.

(විවෙකතිසසිනාදිවසෙන අභිඤ්ඤදිවසෙන ච ඵකෙකසමං දොදස දොදස කතා විසංසන පුත්තනතා විජාරෙතබ්බා.

ඵසනාවගො නවමො.

තත්තුද්දනං:

ඵසනා විධා ආසවො භවො දුක්ඛතා ච තිසෙසා,
බිලං මලඤ්ඤී නිසො ච වෙදනා තණ්හාහි වාති.

10. සුනම්සවග්ගො

6. 10. 1 - 119

ඔසාදි සුනතානි

3003 - 3121. වනතාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ වනතාරො:
-පෙ-භාවෙතඛබානීති.

(ධුතතයෙනෙව විජාරෙතඛබානි.)

6. 10. 120

උඤ්චාගිසසුතතං

3122. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උඤ්චාගිසානි සංයොජනානි කතමානි පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උඤ්චිවං අවිජ්ජා. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුඤ්චාගිසානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චනතං උඤ්චාගිසානං සංයොජනානං පහානාය පඤ්චබ්බානි භාවෙතඛබානි. කතමානි පඤ්ච: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්චාබ්බං භාවෙති, නිබ්බානනිතතං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපබ්බාරං. වීරියබ්බං -පෙ- සතිබ්බං -පෙ- සමාධිබ්බං -පෙ- පඤ්ඤාබ්බං භාවෙති, නිබ්බානනිතතං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපබ්බාරං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චනතං උඤ්චාගිසානං සංයොජනානං පහානාය ඉමානි පඤ්ච බ්බානි භාවෙතඛබානීති.

සුනම්සවග්ගො දසමො.

කත්ථද්දන්තං:

ඔසො යොගො උපාදන්තං ගමන්තං අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා බන්ධා ඔරුඤ්චාගිසානි.

බ්බසංයුතතං සමන්තං.

කත්ථ වග්ගද්දන්තං:

ගබ්භාපෙයායාලොපමාදෙ බ්බකරණියෙසනා
ඔසො හෙති සුනාදීහි බ්බසංයුතතා දසානි.

ගාථාදීපාද අනුකකමණිකා

	පිටුවකා
අපකා තෙ මනුෂ්‍යෙසු	40, 168
අව්‍යාපාදෙ අවිහිංසා	10
එකායනං ජාතිබයනතදසී	302, 332
එතදත්තනි සලොතං	10
කණභං ධම්මං විප්‍රභාය	40, 168
නත්‍රාහිරතිමිච්චෙජය්‍ය	40, 168
ධි තං ජමමි ජරෙ අස්සු	384
යසස සද්ධා ච පඤ්ඤ ච	10
යෙව බො සමමදකඛාතෙ	40, 168
යෙසං සමෙබ්බාධි අබ්බෙසු	40, 168
යො ච වසසසනං ජීවෙ	384
රථො සීලපරිකඛාරො	10

සසුන්, නාමානුකම් හි කා

අ	පිට්ඨකා	සො	පිට්ඨකා
අඛෙගසු	396	සොසිතාරාමේ	158, 394, 402
අචිරවතී	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90	ව	
අජපාලනිග්‍රොධෙ	300, 330, 406	වණ්ඩාලවංසිකො	302
අඤ්ජනවනෙ	154	විහරපාටලී	416
අනාචපිණ්ඩිකස්ස	ආරාමේ 2, 150, 292, 330, 386	වුඤ්ජ	292
අනුරුද්ධො	312, 314	ජා	
අභයො	234	ජාණ්ඩෙස්සානීං	
අඛ්ඛපාලිවනෙ	260	ජෙනවනෙ	2, 150, 292, 330
ආනඤ්ජ	4, 8, 26, 280, 292, 306, 308, 314, 318, 384	කා	
ආපණං	396	කාවතීංසානං	416
උ		න	
උසාවෙලා (නදී)	294	නඤ්ඤියො පරිබ්බාජකො	18
උණ්ණහො (බ්‍රාහ්මණො)	384	නාගරකං (සක්‍යානං නිගමො)	4
උතතියො	36, 298	නාලඤ්ජයං	286
උද්ධි	176, 178, 180	නාළකගාමකෙ	292
උපවානො	158	නෙරඤ්ජරාය	300, 330, 406
උරුවෙලකසුං	400	පා	
උරුවෙලායං	300, 330, 406	පාටලීපුතෙන	26, 28, 306,
ක		පාරිවිජ්ජනකො	416
කණටකිවනෙ	312, 314	පාවාරිකඛ්ඛවනෙ	286
කලඤ්ජකනිවාපෙ	164, 166, 314 318	පිණ්ඩාලභාරද්ධාජෙන	394
කුකකුචාරාමේ	26, 306, 308	පිප්ඵලිගුභායං	164
කුණ්ඩලියො (පරිබ්බාජකො)	154	පුබ්බකොට්ඨකෙ	388
කොට්ඨඛෙලී	416	පුබ්බාරාමේ	384, 392
කොලියෙසු	218	පුරණො කස්සපො	234
කොසමබ්බියං	158, 394, 402	බ	
කොසලෙසු	264, 400	බ්‍රහ්මා සහමපතී	300
ග		බාභියො	298
ගඛකා (නදී)	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90, 118, 252, 340, 418, 420, 426, 438	බාළුතා	164, 166
ගීජකකුට පබ්බතං	166, 234, 238, 408	බෙලුවගාමකෙ	276
		භ	
		භජේ	26, 306, 308

	ම	පිට්ඨකයා		ස
මගධෙසු		292	සරභු	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90
මලලකෙසු		400	සහකො (භීක්ඛු)	408
මහකසපො		164	සහසෙති	332, 408
මහාචූඤ්ඤ		166	සාකෙතෙ	154, 312, 386
මහාමොග්ගලලානො	166,	312	සාරිපුත්ත මොග්ගලලානෙසු	294
මභී	76, 78, 82, 84, 88,	90	සාරිපුත්තො	6, 150, 158, 286, 292, 312, 388 396, 408
මානදිනෙකා		318	සාලායං (බ්‍රාහ්මිණයා)	264, 400
මිගදයෙ	154;	386	සාවඤ්චියං	2, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 36, 38, 44, 58, 66, 74, 98, 140, 150, 210, 216, 280, 286, 292, 320, 330, 384, 388, 392, 410, 412, 426, 434
මිහාරමාතුපාසාදෙ	384,	392	සිරිවංශියා	314
මෙදකරාලිකං		302	සුමනෙසු	180, 302, 304
	ස		සුකරබකායං	408
යමුතා	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90, 96		සෙනකං	180
	රා		සෙදකං (නීගම)	302, 304
රාජගහෙ	164, 166, 234, 314, 318, 408			හ
	ච		හලිද්දුවසනං	218
චජ්ඣිසු		294	භිමවකො	270
චෙසාලියං	260,	276	භිමව නතං	140
චෙඵවනෙ	164,	166		
	ස			
සකෙකසු		4		
සධිහාරවො (බ්‍රාහ්මිණො)		228		

විෂයසපද්‍රවුකකමණිකා

අ		අ	
අකනිට්ඨගාමී	150	අධිගමාය	260
අකිඤ්චනො	168	අධුනාගතා	264
අකිලාසු	292	අනඩගණ	24
අකුසලරාසි	266	අනඤ්ඤසරණා	278
අබාරිකෙහි	272, 274	අනඤ්ඤතංඤාසංචිතිත්‍රියං	364
අගාරිකභූතො	180	අනත්තසඤ්ඤ	246
අවනඛුකරණා	194	අනනුස්සුතෙසු	320
අචිරපඛච්ඡිකා	264	අනනතරං	278
අචිරපරිනිබ්බුතෙසු	294	අනපලොකෙකා	276
අචිරවුට්ඨිතො	276	අනමතභෙගා	398
අචුළසරා	386	අනාගාමිකා	240
අච්ඡාදනසස	272, 274	අනාධාරො	34
අචේජා	234	අනාවරණා	188, 192
අජ්ඣංකං	16	අනාවිලො	234
අජ්ඣංකංඛිඤ්චා	262	අනිකඛිකාධුරො	350, 352
අජ්ඣංකපහනා	268	අනිච්ඡසඤ්ඤ	246
අජ්ඣාරූභා	192	අනිබ්බාතසංචකනනිකා	194
අජ්ඣාරූලභා	192	අනිබ්බිඤ්චුඛං	178
අජ්ඣුපෙකඛිතා	148	අනීචරණා	188, 192
අජේකාසානා	178	අනුකකමමානො	290
අඤ්ඤං	148, 392	අනුද්දයතාය	304
අඤ්ඤතිත්‍රියා	10	අනුප්පකතසද්දො	266
අඤ්ඤ	240	අනුප්පකතසද්දො	346, 348
අඤ්ඤණකරණා	194	අනුපකකිලෙසා	188
අඤ්ඤණාය	234	අනුපඛච්ඡං	146
අඤ්ඤතාවිත්‍රියං	364	අනුපරියාය පථං	290
අඤ්ඤිත්‍රියං	364	අනුපාදපරිනිබ්බානාසං	48
අට්ඨකකා	158, 190	අනුඛනධිකඛං	262
අට්ඨකසඤ්ඤ	240	අනුඛිජා	192
අඛච්චමාසං	20	අනුමනෙතසු	336
අත්තදීපා	278	අනුසයසමුග්ගාතසං	44
අත්තව්‍යාදුපාදනං	132	අනුසයසමුග්ගාතාය	46, 412
අත්තසමපද	52, 54, 58, 62 66, 70.	අනුසුඛිං	146
		අනුසුචිතා	352
අත්තසරණා	278	අනෙළමුගො	198
අනිච්ඡකං	398	අනොකං	168
අත්ථගමා	16	අනොමජ්ජනො	384
අත්ථවසං	394	අනොරොපරිනිබ්බාසි	148, 358, 414
අදසීසනාය	234	අනොරොන ජනපදකලායාණියා	304
අදළිඳො	198	අනොරොන මහාසමයං	304
අදීනමනසො	164	අනුකරණා	194
අඤ්ඤානපරි ඤ්ඤකං	46	අපතිත්‍රිනවිකෙතා	154
අඤ්ඤානපරි ඤ්ඤය	412	අපකඤ්චා	268

	අ	
අපද		90
අපාරා	38, 168,	322
අපැටිකකුලසඤ්ඤි		224
අපටිකකුලෙ		224
අපටිච්ඡිකමනා		224
අපඤ්ඤාය		284
අපඤ්ඤිතං	390	284
අපභවනමානසා		266
අපදලිතපුබ්බං		178
අමමාමෙණා		152
අපමාදසමොසරණා		184
අපමාදසමපද	52, 56, 60, 62	68, 70.
අපමාදෙ	98	406
අපාසසිකං		390
අබහුකමනා		180
අබාහිරං		278
අබ්භවං		322
අබ්භාවිකබ්බම		10
අබ්බාග්ගනිමිත්තං	144,	204
අබ්බාපජෙජන	220,	222
අබ්බාපජ්ඣං		176
අබ්බාපනනවේතසො		154
අබ්බමචරියං		26
අභිකකනොන		262
අභිකකමො		164
අභිකඛණං		290
අභිජ්ඣා		134
අභිජ්ඣාදෙමනසසං	16, 156,	260
අභිඤ්ඤතරො		286
අභිනිවජෙජ්ඣා		224
අභිපපච්චධානි		106
අභිපසකො		396
අභිසමිතො	180,	238
අභිභාරානං	272,	274
අමච්චා		338
අමභං	12,	324
අමතගාමිමග්ගො		12
අමතපරායණං	86,	122
අමතපරියොසානං	86,	122
අමතොගධං	86,	122
අමබ්බලග්ගෙහි	272,	274
අයො		186

	අ	
අයොනිසොමනසිකාර		
බහුලිකාරො		202
අරති		142, 202
අරුණග්ගං	50, 52, 54, 56,	162, 200
අරුපරාගො		138
අරුපිනො		98
අලකඛිකා		268
අලොභිකෙහි	272,	274
අලොලජාතිකා		270
අලලානි	216,	218
අචචමානා		268
අචඤ්ඤානි		358
අචච්ඡිති	400,	402
අච්ඡාතපසඛියා		194
අච්ඡානුසයො		134
අච්ඡාසවො		338
අච්ඡෙජාසො	254,	344
අචිතනන අච්චාරා		214
අච්ඤසුනො		2
අච්චිපාතධමෙච්චා	346,	366
අච්චසයසමිං	212,	216
අච්ච ඤ්ඤමානො		276
අච්චිංසාස චක්ඛපො		14
අච්චසයනොනා		20, 22
අච්චසයමො	142,	202
අච්චාපාදස චක්ඛපො		14
අසඛිනරපරිනිබ්බාසී	148,	358
අසධිකිතං		284
අස ඤ්ඤිතො		90
අස පුට්ඨතරං		34
අස පුට්ඨං		32
අසමෙමාසාය	14,	352
අසලලිතං		146
අසංභාරියා		386
අසානං	372,	374
අසිතෙ		262
අසුභනිමිත්තං		206
අසුභස ඤ්ඤි		246
අසෙමො		312
අසසජො		192
අසසරතනසස		196
අසසාසමකතා		278
අහෙතු අපච්චයා		234

ආ	
ආකාසානකොට්ඨාසනා	224
ආකිකොට්ඨාසනා	226
ආගනතුකාගාර	116
ආවරියමුට්ඨි	278
ආචාරගොවරසමපනො	336
ආචාරො	154
ආනාපි	16, 156, 260
ආදනපච්චිසංගෙහ	168
ආදිවච්ච	200
ආදිවේවා	104
ආනාපානසනි	244
ආබාධිකො	164
ආරඤ්චීරියො	350
ආරඤ්ඤා	38, 170, 322
ආරමිසධාතු	144, 204, 206
ආරාධකො	32
ආරාමනිසාදී	154
ආලොකිනෙ	262
ආචරණා	190
ආච්චො	230
ආසනි (වාචා)	288
ආසිනියො	278
ආහාරච්චිනිකො	140
ආහාරසමුදයා	330
ආහාරපච්චකකුලසංඝය	246

ඉ

ඉට්ඨා	134
ඉන්ද්‍රික්කාය	180, 392
ඉන්ද්‍රියං	364
ඉන්ද්‍රිත්තනස්ස	196
ඉද්දාච්චියා	152
ඉදංසවචාභිනිවෙසො	134
ඉන්ද්‍රියවෙමකතා	356, 358
ඉන්ද්‍රියසමපනො	362
ඉන්ද්‍රියසංචරො	154, 156
ඉන්ද්‍රියානි	346
ඉරියාපථෙ	162

උ

උකකච්චිනො	228
උකකුජ්ජාවකුජ්ජං	180
උකනිත්තාසිකො	304
උච්චාරපසස්සාවකමෙම	262
උජුකා	262

උ

උණභිසං	8
උත්තරාසඛනං	332
උදකවානං	216
උදපකො	228
උදයත්ථගාමිනියා	352, 354, 356
උදුඛෙරො	192
උදෙදසං	212
උඤ්චිකුකකුච්චධානියානං	172
උඤ්චිකුකකුච්චනිවරණං	136
උඤ්චිකුකකුච්චපරිප්පුච්චිනො	230, 236
උඤ්චිකුකකුච්ච පරෙතො	230, 236
උඤ්චං	138
උඤ්චං	216, 218
උඤ්චිභාගියානං	138, 344
උඤ්චංසොනො	150
උඤ්චංසොනො අකන්චිට්ඨගාමී	358
උදුඤ්චාතකසංඝය	242
උපච්චිතසතිනො	396
උපඛං	4
උපරිකමනෙ	302
උපසමගාමීං	362, 410
උපහච්චපරිනිබ්බාසී	148, 358
උපාදනකඤ්චා	136
උපාදනානි	132
උපාදියෙසෙ	240
උපාරමිකානිසංසං	154
උපාහනා	8
උපෙඛකො	16
උපෙඛා	244
උපෙකඛාවෙතොවිචුක්ඛං	222
උපෙඛාසමොච්චනිසංඛාතියා	144, 204
උපෙඛාවෙදානියං	376
උපෙඛාසනිපාරිසුඤ්චිං	16
උපෙඛාසමොච්චනිසංඛො	150
උපෙකඛින්ද්‍රියං	370, 376, 378
උමුචෙග්ගා	26, 306
උසමා	378
උසංදකජානො	228
උසංචිතං	402
උළාරා	288

ඌ

ඌමීජානො	230
---------	-----

ඵ

ඵකආරං	290
ඵකනන්ඤ්චිද්දිය	170, 320
ඵකනතගතො	196
ඵකංසො	288
ඵකායනො	260, 332
ඵකොදිභාවං	16
ඵකොදිභූතා	264, 266
ඵලමුගො	198

ඹ

ඹකා	168
ඹසා	132
ඹතාපයමානො	384
ඹතාරං	268, 270
ඹහග්ගච්ඡග්ගා	192
ඹරමභාගීයානී	136, 316, 318
ඹරමභාගීයානං	148
ඹවාදපතිකරා	296
ඹහිතභාරා	266
ඹහිතභාරො	346, 348
ඹහිතසොතො	190

ක

කච්ඡකො	192
කටුකගෙහභී	272, 274
කට්ඨානී	216
කට්ඨානං	378
කණ්ණසුකසපථභාගා	142, 204
කණ්ණං	168
කතකරණීයො	346, 348
කතීණං	392
කථාපාභතං	292
කනායා	134
කපාලං	120
කපිසකො	192
කම්මසක්ඛයො	176
කරුණා	244
කලලීභූතො	230
කලයාණමිකතා	4, 6, 50, 58, 60, 66, 68, 162, 200.
කලයාණසමචචඛකා	4, 6
කලයාණසභායනා	4, 6
කලයාණී	306,
කලයාණී	26
කාමච්ඡන්දනීවරණං	136

ක

කාමච්ඡන්දෙ	136
කාමරාගට්ඨානීයානං	172
කාමරාගපරෙනෙන	228
කාමරාගානුසයො	134
කාමරාගපරිසුට්ඨිනෙන	228
කාමාසවො	338
කාමුපසංභිතා	36, 134
කාමුපාදනං	132
කාමෙසනා	254
කාමොසො	254, 344
කායකිලමථො	238
කායගණේථා	134
කායපසසද්ධි	144, 204
කායච්චිපකාසෙන	146
කායසම්මසස්ථං	372, 374
කායානුපසී	16, 260
කායාරම්මණො	282
කාලානුසාරී	102
කාසිකං	104
කීලමථසස	118
කීංගතිකා	222, 224
කීංපරමා	222, 224
කීංපරියොසානා	222, 224
කීංඵලා	222, 224
කුඩ්ධිරාජානො	102
කුඤ්ඤපිටකං	118
කුනන්දියො	110, 140
කුලේභා	34
කුසලභාගීයා	184
කුසලරාසී	266, 334
කුසලානී සිලානී	306
කුසස්ඤ්ඤා	110, 140
කුටනීතනා	158
කුටපඛාරා	158
කුටපොණා	158
කුටාගාරසස	102
කුටාගාරෙ	386

ඛ

ඛයනනානී	396
ඛරො	276
ඛාසීනෙ	262
ඛාරිකෙභී	272, 274
ඛීලා	128
ඛීණාසවා	168
ඛීණාසවො	346, 348

ග		ක	
ගඹයාපෙය්‍යාලො	254	කඩානෙපු	350
ගණි	132	කැ	
ගරුභාවනියා	296	කැණකරණා	194
ගහපතිරනනසස	196	කැණදසසනපද්.	48
ගභතානී	384	කැයසස	260, 332
ගෙලකැඳු	276	කැයං	32
ගොපානසියො	102	ක	
ගොපානසීනං	402	කකකරසස	170
ගොමයානී	216	කගස	164, 166, 168
		කවුණං	402
ච		කණං	376, 378
චකකරනනසස	196	කණකකබියාය	176
චකකචකණ් සස	196	කණහා	130
චකකුකරණා	194	කණතානීරොධාය	176
චකකුචියෙකැඳුයා	36, 134	කථකතාය	382
චණ්ඩාලචංසං	302	කදනචයා	392
චකුචංද	98	කදී	142, 202
චදීමපහා	102	කමතගෙන	278, 294
චිකකකීලමපො	238	කමතගෙනා	296
චිකකප සසඳි	144, 204	කමොකාය සස	398
චිකකචුපකාසෙන	146	කාරකරුපානං	102
චිකකානුපසසි	16, 260	කිකකගෙනහි	272, 274
චිකකාරචමණං	282	කීචු	186
චිරකතං	352	කෙලපපෙණනං	18
චිරචසීනිකො	306	කෙලපපෙනො	304
චිරහාසිතං	352	උ	
චෙනොපරියකැණං	288	උතං	270
චෙනොචිමුතණං	362	උමචා	350, 352
ඡ		උනම්භිධම්බානියානං	172
ඡන්දපචචියා	20, 22	උනම්භිධම්බසුච්චිකෙන	230, 236
ඡන්දචුපසමපචචියා	22	උනම්භිධම්බපරෙකෙන	230, 236
ඡන්දසමපද 52, 54, 58, 62, 66, 70			
ඡන්දෙ	324	ඳ	
ජ		ඳලීඳෙද	198
ජණ්දරසකටං	278	ඳලොපරකකමො	350, 352
ජනපදකලාභී	304	ඳලොපාකාරනොරණං	290
ජමබුදීපකා	412	ඳලුඳුපං	290
ජමබු	412	ඳයාදෙ	262
ජාගරිතෙන	262	දිට්ඨධම්මසුචචිභාරානං	274, 276
ජාතරූපසස	186	දිට්ඨානුසයො	134
ජීවිතසඛකාරං	276	දිට්ඨිසමපද	52, 56, 60, 62, 62, 70
ජීවිකීන්ද්‍රියං	364	දිට්ඨපාදනං	132
ජනීමනොනා	168	දිට්ඨොඝො	254, 344

ඳ		න	
දීපද	98	නාසඤ්ඤිතො	98
දීපො	388	නිකකඝිඛා	390
දුක්ඛසංඝාතී	170	නිකම්මධාතු	204, 206
දුක්ඛදුක්ඛතා	128	නිකකුජ්ජිතං	18
දුක්ඛසඤ්ඤා	246	නිග්‍රොධො	192
දුක්ඛිඤ්ඤියං	370, 376, 378	නිබ්බානගමා	18
දුග්භා	270	නිබ්බානධාතුයා	12
දුප්පවකංගො	34	නිබ්බානනිකෙතො	74, 252
දුඛලීකරණං	190	නිබ්බානපඤ්ඤාගො	74, 252
දුච්චසමං	218	නිබ්බානපරායනා	18
දුස්සකරණධුතො	152	නිබ්බානපරිඥොසානා	18
දුසාමුච්චාපයං	216	නිබ්බානපොඡො	71, 252
දෙමනස්සවෙදනියං	376	නිබ්බානොගධං	386
දෙමනස්සිඤ්ඤියං	370, 376, 378	නිබ්බිච්ඡිච්ඡා	390
දෙවාරිතො	290	නිබ්බධිභාගියො	178
දෙදසකංගො	12, 26, 28, 40, 42	නිබ්බධාය	178
දෙසව්නස පරිඥොසානං	54, 56, 60, 64, 68, 70, 72	නිබ්බධිතාය	352, 354, 356
දෙසව්නසපරිඥොසානා	8	නිච්ඡිකං	272, 274
දෙසව්නසො	12	නිය්‍යානිකා	170, 300
		නිය්‍යායනා	8
		නිරාමිසා	146
		නිරොධනිසස්සතං	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68
		නිරොධසඤ්ඤා	246
		නීසාරණං	228
		නීසා	130
		නීලාය	228
		නීචරණං	190
		නෙකඛලිස චතප්පො	14
		නෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤියනා	382
ධ		ප	
ධම්මදීපා	278	පච්චිකං	158
ධම්මකච්චො	290	පච්චිකතිමං	290
ධම්මපරියො	236, 238	පච්චිචෙකච්චමානො	228
ධම්මභොගං	292	පච්චුපට්ඨිතො	272, 274
ධම්මයානං	8	පච්ඡානපෙ	384
ධම්මච්චවසංගො	150	පච්ඡාහසං	8
ධම්මසරණං	278	පඤ්චුඤ්ඤිතො	270
ධම්මානුග්‍රහණං	292	පඤ්ඤිකඛ්ඤියං	292
ධම්මානුපසි	16, 260	පඤ්ඤිනිරොධියා	192
ධම්මානුසාරී	356, 358	පඤ්ඤාලං	388
ධම්මාරලිප්පො	282	පඤ්ඤාචුච්ඡිතං	262
ධම්මොඡං	292	පට්ඨකංගො	262
		පට්ඨකංගො	164
න			
නඤ්ඤාලකච්චකරණං	268		
නවා	264		
නාගා	110, 140		
නානළච්චො	272, 274		
නානනසඤ්ඤිතං	224		
නානාභාවා	378		
නානාරතනානං	152		
නාභිජ්ඣිතී	154, 156		
නාභිභංගතී	154, 156		

ප

පටිකකුල සඤ්ඤි	224
පටිකකුලෙ	224
පටිග ඉච්ච	148, 294
පටිසනිමිසනා	142, 202
පටිසසඤ්ඤනා	224
පටිසානුසයො	134
පටිපද	12
පටිපඤ්ඤාමෙඤ්ඤා	276
පටිපසසදෙධා	238
පටිභානා	26
පටිසරණා	381, 386
පටිසංභරාමි	282
පයමාහිස ලුඤ්ඤා	20, 330
පයවි	106
පඤ්ඤාහිතඛං	282
පතිසලලිසිකුං	20
පනොදලලිසි	8
පඤ්ඤාමානා	296
පදජානාහි	100
පදෙස	312
පදෙසෙන	20
පඛන්තරාජං	110
පඛන්තරාජානා	140
පඛ්භාරො	384
පභසසරං	186
පභඛනු	186
පධිරුපාසනා	146
පරසකමධානු	144, 204, 206
පරමනිපච්චාකාරං	408
පරමපාසාවිනී	304
පරට්ඨයෙ	268
පරිකඤ්ඤාභවවසංයොජනා	266
පරිකඤ්ඤාභවවසංයොජනො	346, 349
පරිඤ්ඤාඤා	10
පරිඤ්ඤානො	324
පරිඤ්ඤාය	36
පරිනායකරතන සස	196
පරිපුච්චා	26
පරිපුරකනා	356, 358
පරිඛොජකා	10
පරියානාය	116
පරියොදනා	24
පරිච්චිකෙසා	300

ප

පරිච්චංසං	146
පරියාවචරො	154
පරිභාරොනලොකා	304
පරිප්‍රාභො	282
පලොකධම්මං	294
පච්චරතො	146
පච්චිනතො	146
පසාදනීයෙ	282
පසසඤ්ඤාමොජ්ඣාමෙඤ්ඤා	150
පසාරිතෙ	262
පභානසඤ්ඤා	246
පාකාරච්චරං	90
පාකාරසන්ධිං	290
පාචිනනීසනා	74, 252
පාචිනපඛ්භාරා	74, 252
පාචිනපොණා	74, 252
පාචිනචාතපානා	386
පාචිකඛං	4, 6
පාතිමොකඛසංචරසංචුතො	636
පාරඛමනාය	38
පාරං	168
පිණ්ඩපාතනීභාරකෙන	20, 22
පිණ්ඩපාතපටිකකොනනා	8, 210
පියරූපා	36, 136
පිලකෙඛං	192
පිතිසලොකාමොජ්ඣාමෙඤ්ඤා	150
පිතිසලොකාමොජ්ඣාමෙඤ්ඤා චායානිසා	144, 204
පිතිසුඛං	16
පිනෙ	262
පුග්ගලවෙමකතා	356, 358
පුඤ්ඤාකා	102
පුඤ්ඤානාපරං (විෂයසං)	280, 282
පුඤ්ඤානසමයං	150
පුරිසදම්මසාරථී	350
පුරිසිඤ්ඤායං	364
පුළුචකසඤ්ඤා	242
පුඤ්ඤානී	116
පෙතනිකෙ	268

ඵ

ඵලවෙමකතා	356, 358
ඵසුච්චාරාය	242

බ

බලං	110
බලකරණියා	254
බහුකාරං බහුකාරො	58, 60, 62, 64
බහුපද	98
බාළහගිලාතො	164, 314
බිළාලනීකබමනමනං	290
බිජගාමා	108
බොජ්ඣ ඔඩා	140
බොධිපකබියා	400
බොජ්ඣ ඩනරනනානං	196
බ්‍යාපාදට්ඨානීයානං	172
බ්‍යාපාදපරිප්පුට්ඨිනෙන	228, 236
බ්‍යාපාදපරෙනෙන	228, 236
බ්‍රහ්ම	8
බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං	2, 26, 28, 264
බ්‍රහ්මචරියෙසනා	254
බ්‍රහ්මචරියං	12
බ්‍රහ්ම ඤාණිං	40
බ්‍රහ්ම ඤාණ ජං	348
බ්‍රහ්ම ඤාණ ඵලානී	40
බ්‍රහ්මයානං	8
බ්‍රහ්මයානාරූපං	8
බ්‍රහ්මණසමච්ඡා	348

භ

භක්කසමච්ච දෙ	142, 200
භක්ක	272, 274
භද්දකො	26
භනෙතා	230
භයදසංඝාචී	336
භවරාගානුසයො	134
භවාසවො	338
භවෙසනා	254
භවොසො	254, 344
භික්ඛුනුපසංඝයො	280
භුක්කපානරාසසස	154
භුක්කමා	108
භුක්කපුබ්බං	408

ම

ම කකට්ඨීප්පු	270
මකකවානං	270
මඤ්ඤාවනාය	16
මග්ගො	12
මඩක	156
මච්චුධෙයා	168

ම

මච්චුධෙයාසස	298
මජ්ඣිමනිකං	150
මකෙඤ්චරියාය	228
මණරනනසස	196
මධුරක ජාතො	278, 292
මධුරගෙහභී	272, 274
මනොසමෙසස ජං	272, 374
මමුදෙද්ධිකො	278
මරණස ඤාණ	246
මලං	128
මහග්ගනං	176
මහග්ගනෙන	220, 222
මහ නිකායනං	140
මහාකායා	192
මහානදියො	110
මහාපුරියො	286
මහාභිඤ්ඤානං	314
මහාසමුද්දං	110
මහාසොඛෙතා	110, 140
මානානුසයො	134
මානො	138
මාරණනනිකා	276
මාරසෙනසමඤ්ඤා	196
මිච්ඡා ඤාණී	34
මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චියා	20
මිච්ඡනං	30
මිච්ඡාපටිපක්කාධිකරණහෙතු	32
මිච්ඡාපටිපක්ඛී	38
මිච්ඡාපටිපදං	30
මිච්ඡාපටිපකොභා	32
මිච්ඡාපණිහිතං	16
මිච්ඡාමග්ගො	26
මිච්ඡාවිමුක්ඛී	34
මුඛනීතේතං	228
මුඛවාතං	216
මුණේච්චා	120
මුදිතා	244
මුදිතාවෙතොවිමුක්ඛී	222
මුලගජායා	102
මුලජානා	386
මෙඤ්ඤාවිකතාය	304
මෙඤ්ඤා	214
මෙඤ්ඤාවෙතොවිමුක්ඛී	206, 222, 224
මොසපුරියානං	290
මොහකබ්බෙයො	12, 26, 28, 40, 42

ම

මොහවිනසපරියොසානං 8, 54,
56, 60, 64, 68, 70, 72
මොහවිනයො 12

ය

යංගකිකානි 404
යථාකාමකරණියො 270
යථාමිත්තං 276
යථාසද්ධිධං 276
යථාසමභක්තං 276
යවසුක්කං 16, 112
යානීඤ්ඤා 304
යොගකෙඛමාය 242, 250
යොනීසොමනසිකාරො 162, 200
යොනීසොමනසිකාර සපෙද 52,
56, 60, 64, 68, 70
යොනීසොමනසිකාරසමොසරණා 184
යොගා 132
යොඛබ්බෙද්දා 384

ර

රජනීයා 36, 134
රජොපච්චලං 114
රසභි 386
රසභියො 8
රාගකඛියො 12, 26, 28, 40, 42
රාගවිනයසපරියොසානා 8
රාගවිනයසපරියොසානං 54, 56,
60, 64, 68, 70, 72
රාගවිනයො 12
රාගවීරාගඤ්ඤා 44
රාගවීරාගාය 44
රූපරාගො 138
රූපසඤ්ඤානං 224
රූපිනො 98

ල

ලාබාය 228
ලාපං (සකුණං) 268
ලීනං 158, 216
ලුඤ්ඤා 270
ලුළිතො 230
ලෙඤ්චුධානං 268
ලෙපං 270

උ

ලොකවිදු 350
ලොභකෙභි 272, 274
ලොභං 186
ලොභිත වඤ්ඤා 102, 406

ච

චජෙසසු 336
චජ්ඣකතා 304
චයධමොනුපසස්සි 326
චලිතානානි 384
චසස්සකං 102
චලභිරථොන 8
චානෙරිතො 230
චාදනුවාදෙ 10
චාලවීජනීයා 8
චිගතූපකඤ්චෙසා 24
චිසාතපකභියා 194
චිඤ්ඤා 118
චිඤ්ඤා 212, 216
චිචිකිච්ඡා 136
චිචිකිච්ඡානුයොගො 134
චිචිකිච්ඡාධ්මානීයානං 172
චිචිකිච්ඡාධ්මානීයා 142, 202
චිචිකිච්ඡාපරිසුච්චිතෙන 230, 234
චිචිකිච්ඡාපරෙතෙන 230, 234
චිච්ඡිද්දකසඤ්ඤා 242
චිජඤ්ඤා 142, 202
චිජ්ඣා 138
චිජ්ඣාවරණසමපනොගා 350
චිජ්ඣාවිමුක්ඛච්චලසමුච්ඡිකිරියාය 188,
192, 234
චිජ්ඣාවිමුක්ඛච්චල සමුච්ඡිකිරියාය 46
චිජ්ඣාවිමුක්ඛච්චලානීයංසො 154
චිඤ්ඤාණකඤ්ඤායතනං 226
චිඤ්ඤාපඤ්ඤා 292
චික්ඛානස පච්චියා 20, 22
චිතකංචුපසමපච්චියා 22
චිද්දසුතො 2
චිදිතා 322
චිධා 196
චිනීලකසඤ්ඤා 242
චිනීකෙඛපා 378
චිමුක්ඛචික්ඛානා 286
චිමුක්ඛිකාණදසසනසමපනො 146
චිමුක්ඛිකාණදසසනකඛිජ්ඣං 292

	ව	
විමෝඛං	224	
විපතීතා	192	
විපරිණාමදුකඛිතා	128	
විපට්ඨාරිනො	284	
විප්පසනෙහා	234	
විරඤ්ඤා	38, 170, 322	
විරාගනීසස්සිනං	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68	
විරාගසංඤ්ඤා	246	
විරියබලං	388	
විරියසමෙඛාජ්ඣාබෙහා	150	
විචෙකජං	16	
විචෙකනීසස්සිනං	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68	
විලොකිතෙ	262	
විච්චව	16	
විහාරපච්ඡායායං	276	
වුසිනවා	346, 348	
වුපකඛෙධා	262, 146	
වුපසනොතා	20, 22	
වෙතනඤ්ඤා	272	
වෙතඛනිකා	116	
වෙදනා	130	
වෙදනානුපසස්සි	16, 260	
වෙදනාරමුච්චො	282	
වෙද්ධිනං	20	
වෙපුට්ඨනං	140	
වෙය්‍යාකරණෙන	212, 216	
වෙඵම්ඤ්ඤානෙන	278	
වොසස්ස ආපරිණාමී	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68	
වොසස්ස ආරමුච්චො	352, 356, 396	
ව්‍යාපාදෙ	134, 136	
ව්‍යාපාදනීවරණං	136	
ව්‍යාකරමානා	10	

ස

සඋපනීයං	34
සකකායදිට්ඨි	136
සකුණස්සි	268
සඛ්ඛාරදුකඛිතා	128
සඛ්ඛාමච්චජයො	8
සඛ්ඛවිච්චනසමොධානා	378
සඛ්ඛාවිපභ්‍යවීවරධාරණං	262

ස

සජ්ඣායකතා	228
සජකුටු	186
සඤ්ඤාපච්චයා	20
සඤ්ඤාචුපසමපච්චයා	22
සඤ්ඤාවෙද්ධිනනිරොධං	382
සඤ්ඤානො	98
සඤ්ඤිතී	400, 402
සනිනොපකෙතන	352, 354
සනිපට්ඨානා	154, 260
සනිපට්ඨානභාවනාගාමීනී පච්චදං	326
සනිබලං	388
සනිසමපච්චඤ්ඤාස්ස	274, 276
සනිසමෙඛාජ්ඣාබෙධධානියා	142, 202
සනිසමෙඛාජ්ඣාබෙහා	150
සනො	260
සඤ්ඤාමුච්චරිහානං	308
සඤ්ඤානුසාරී	356, 358
සඤ්ඤාබලං	388
සඤ්ඤාය	390
සඤ්ඤාඤ්ඤා	348, 350
සඤ්ඤාඤ්ඤාසමුද්දයං	348, 350
සඤ්ඤාඤ්ඤානිරොධං	348, 350
සඤ්ඤාඤ්ඤානිරොධගාමීනීපච්චදං	348, 350
සනොනනො	228
සඤ්ඤාස්සනො	292
සඤ්ඤාවිතං	398
සඤ්ඤානිසෙසා	410
සඤ්ඤාරිසං	32
සඤ්ඤාරිසනරං	34
සපරිකඛාරං	34
සඛ්ඛනනාය	220, 222
සඛ්ඛනිකා	218, 222
සඛ්ඛධි	220, 222
සඛ්ඛලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා	246
සඛ්ඛසඛ්ඛාරසමථො	398
සඛ්ඛසෙතෙන	8
සඛ්ඛාවිනානං	220, 222
සඤ්ඤාපච්චවිනිසෙසගො	398
සමණසමුච්චනා	348
සමණුච්චදයො	292
සමණං	312

	ස	
සමතිකකමා		224
සමතික්කො		304
සමච්චිකිකං	144,	204
සමනුඤ්ඤ		168
සමාදපකො		292
සමාධිකකිකං		292
සමාධිබලං		388
සමාධිසමෙඛාජකිකො		150
සමාහිතා		264
සමුනෙතපකො		292
සමුද්දනිකකා		76
සමුද්දපබ්භාරා		76
සමුද්දපොණා		76
සමුද්දයධම්මොනුපභි		326
සමොධානං		204
සමපජානකාරී		262
සමපජානො	16,	156, 262
සමපරිවෙනෙතො		180
සමපසාදනං		16
සමපභංසකො		292
සමෙඛාධගාමී	362,	410
සමෙඛාධිපරායණො	346,	366
සමමනං		30
සමුදකකානෙ		168
සමුදකකානො		164
සමමුද්දකකිකිමුනෙතා	266,	346, 348
සමමපධානෙසු		350
සමමපධානා		426
සමමපධානෙ		356
සමොකුණි		34
සමොදිට්ඨි	98,	100
සමොදිට්ඨිපච්චයා		20
සමොදිට්ඨිචුපසමපච්චයා		22
සමොදුකකකකියගාමිනියා	352,	354, 356
සමොදුකකකකියගාමී		38
සමොපණිහිතාය	16,	18
සමොපච්චතනි		38
සමොපච්චදං		30
සමොපච්චනනං		38
සමොච්චුකනි		34
සමොසංඛිකපො		14
සමමිකුණිතො		262
සරදසමයෙ		104

	ස	
සරිතා		352
සරිවාරං		16
සචිතසකං		16
සචිතසකසච්චාරා		214
සසඛිඛාරපරිනිකොඨි	150,	358
සහධම්මකො		10
සහෙතුසපච්චයා	234,	236
සංයොජනපභානකං		44
සංයොජනපභානාය		412
සංයොජනච්චිකඤ්ඤා		178
සංයොජනානී	136,	138
සංයොජනියානං		178
සංවේගාය		242
සංසට්ඨා		228
සංසරනං		398
සානං	372,	374
සාධාරො		34
සාමකුණං		40
සාමකුණිකං	40,	348
සාමකුණිච්චාරානී		40
සාමුද්දිකාය		116
සායනභසමයං		150
සාරගජ්ඣා	102,	406
සාරචනො		294
සාලිසුකං	16,	112
සාලොහිතා		338
සාවජ්ජානච්චජ්ජා	142,	204
සායනකරා		296
සාසවෙසු		406
සිච්චාරානී		384
සීලං		106
සීලකකිකං		292
සීලබ්බතපරාමාසො	134,	136
සීලබ්බතුපාදනං		132
සීලසමපද	50, 54,	58, 62 66, 70
සීසං		186
සීහනාදෙ		288
සුකකං		168
සුකකානී		216
සුබ්චිතාරී		16
සුච්චිකං	370,	376, 378
සුගතච්චිතාය		24
සුඤ්ඤාගාරගතො		180
සුපණ්ණානං		416

ස		ස	
සුභවිචිතං	158	සුරියෙන	400
සුභවතර් යො	34	සෙබො	22, 312
සුභගිමිතං	140, 202	සෙවලපණකපරියොනඤ්ඤා	230
සුභපරමං	224	සොකපරිඤ්චානං	260, 332
සුචුචසමං	218	සොනාපතර් අබෙනසු	350
සුසංඝිතං	154	සොමන සස වෙදනීයං	376
සුසමාරඤ්ඤා	152	සොමන සස ස්ත්‍රියං	370, 376, 378
සුසමුට්ඨාපයං	216		
සුසමුභතං	158	හ	
සුඤ්ඤ	272	හත්ථිපදං	100
සුපට්ඨිතවිතතා	280, 330	හත්ථිරතනසස	196
සුපට්ඨිතවිගොතා	290	හලිඤ්ඤා	228
සුපෙය්‍යං	272, 264	හීනපණිතා	142, 204